

Prečišćeni tekst Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 012/98 od 06.03.1998),
2. Zakon o izmenama Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 044/99 od 25.06.1999),
3. Zakon o izmenama Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 074/99 od 25.12.1999),
4. Zakon o izmenama Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 073/00 od 29.12.2000),
5. Zakon o jahtama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 046/07 od 31.07.2007),
6. Zakon o moru ("Službeni list Crne Gore", br. 017/07 od 31.12.2007),
7. Zakon o lukama ("Službeni list Crne Gore", br. 051/08 od 22.08.2008),
8. Zakon o zaštiti mora od zagađivanja sa plovnih objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 020/11 od 15.04.2011),
9. Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe ("Službeni list Crne Gore", br. 062/13 od 31.12.2013),
10. Zakon o načinu upisa brodova, plutajućih objekata i instalacija za proizvodnju ugljovodonika u upisnike i stvarnim pravima na brodovima i instalacijama za proizvodnju ugljovodonika ("Službeni list Crne Gore", br. 034/19 od 21.06.2019), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O POMORSKOJ I UNUTRAŠNJOJ PLOVIDBI

("Službeni list Savezne Republike Jugoslavije", br. 012/98 od 06.03.1998, 044/99 od 25.06.1999, 074/99 od 25.12.1999, 073/00 od 29.12.2000, Službeni list Republike Crne Gore", br. 046/07 od 31.07.2007, Službeni list Crne Gore", br. 017/07 od 31.12.2007, 051/08 od 22.08.2008, 020/11 od 15.04.2011, 062/13 od 31.12.2013, 034/19 od 21.06.2019)

PRVI DEO

UVODNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se bezbednost plovidbe na moru i unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije, plovni putevi na obalnom moru i na unutrašnjim vodama u Saveznoj Republici Jugoslaviji, državna pripadnost, identifikacija i upis broda, osnovi svojinsko-pravnih odnosa u pogledu brodova, brodar, obligacioni odnosi koji se odnose na brodove, plovidbene nezgode, postupak izvršenja i obezbeđenja na brodovima i merodavno pravo i nadležnost sudova u Saveznoj Republici Jugoslaviji za sporove sa međunarodnim obeležjem.

Član 2

Brodovi koji imaju jugoslovensku državnu pripadnost (u daljem tekstu: jugoslovenski brodovi) kada se nalaze na otvorenom moru su pod suverenitetom Savezne Republike Jugoslavije.

Član 3

Odredbe ovog zakona koje se odnose na brodove odnose se i na ratne brodove i druge plovne objekte pomorske i unutrašnje plovidbe, ako je to ovim zakonom predviđeno.

Član 4

Na odnose koji nisu uređeni ovim zakonom i drugim propisima donesenim na osnovu ovog zakona, primenjuju se običaji u pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi.

Član 5

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) "pomorska plovidba" je plovidba koja se obavlja na moru, na rekama Jadranskog sliva do granice do koje su one plovne s morske strane, na Skadarskom jezeru i na reci Rijeka Crnojevića;

- 2) "unutrašnja plovidba" je plovidba koja se obavlja na rekama, kanalima i jezerima, osim na rekama Jadranskog sliva i na Skadarskom jezeru i na reci Rijeka Crnojevića;
- 3) "plovni objekt" je brod, tehnički plovni objekt, ploveće postrojenje, čamac i drugi objekt koji je osposobljen za plovidbu i koji učestvuje u plovidbi;
- 4) "trgovačka mornarica" obuhvata pomorske brodove i brodove unutrašnje plovidbe i druge plovne objekte, osim ratnih brodova;
- 5) "brod" je pomorski brod i brod unutrašnje plovidbe, osim ratnog broda;
- 6) "jugoslovenski ratni brod" je brod koji je pod komandom oficira Vojske Jugoslavije, a čija je posada vojna;
- 7) "pomorski brod" je brod registrovan za plovidbu morem, čija baždarska dužina iznosi najmanje 12 metara, a registarska zapremina - najmanje 15 BRT;
- 8) "putnički brod" je brod pomorske ili unutrašnje plovidbe registrovan za prevoz više od 12 putnika;
- 9) "pomorski teretni brod" je brod koji nije pomorski putnički brod;
- 10) "pomorski tehnički plovni objekt" je brod registrovan za obavljanje tehničkih radova (bager, dizalica, platforma za istraživanje i eksploataciju nafte i sl.);
- 11) "pomorski čamac" je plovni objekt registrovan za plovidbu morem, čija baždarska dužina iznosi manje od 12 metara, a registarska zapremina - manje od 15 BRT;
- 12) "brod unutrašnje plovidbe" je brod registrovan za plovidbu na unutrašnjim vodama, čija dužina trupa iznosi najmanje 15 metara, a širina trupa - najmanje tri metra ili čija je najveća istisnina najmanje 15 tona, kao i tegljač i potiskivač, bez obzira na njihovu dužinu, širinu i istisninu;
- 13) "teretni brod unutrašnje plovidbe" je brod registrovan za prevoz tereta;
- 14) "tegljač, odnosno potiskivač" je brod registrovan za tegljenje ili potiskivanje drugih plovnih objekata;
- 15) "brod unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom" je brod koji ima sopstveni mašinski uređaj za pogon;
- 16) "brod unutrašnje plovidbe bez sopstvenog pogona" je brod koji nema sopstveni mašinski uređaj za pogon, kao i brod čiji se mašinski uređaj koristi za premeštanja u pristaništu ili mestima ukrcaja ili iskrcanja ili da bi se povećale njegove manevarske sposobnosti za vreme potiskivanja ili tegljenja;
- 17) "tehnički plovni objekt unutrašnje plovidbe" je objekt opremljen mehaničkim uređajima za obavljanje tehničkih radova na unutrašnjim vodama sa sopstvenim pogonskim mašinskim uređajem ili bez njega (ploveća naprava, bager, dizalica, platforma i sl.);
- 18) "ploveće postrojenje" je plovni objekt bez sopstvenog pogona koji nije predviđen za premeštanje niti za obavljanje posebnih radova na moru ili unutrašnjim vodama (kupatiilo, pristan, hangar, vodenica, ribarska tikvara, kuća za odmor, pontonski most, stambena lađa, ugostiteljski objekt, splav kućica, ploveća radionica i sl.);
- 19) "čamac unutrašnje plovidbe" je plovni objekt, osim tegljača i potiskivača, bez obzira na njihovu dužinu, širinu i istisninu, registrovan za plovidbu na unutrašnjim vodama, čija dužina trupa iznosi manje od 15 metara, a širina trupa manje od tri metra, a čija najveća istisnina iznosi manje od 15 tona;
- 20) "nuklearni brod" je pomorski brod opremljen nuklearnim postrojenjem;
- 21) "ribarski brod" je brod registrovan i opremljen za ulov ribe ili drugih živih bića koja žive u vodi;
- 22) "jahta" je brod koji služi u neprivredne svrhe za razonodu, sport ili rekreaciju;
- 23) "jugoslovenski javni brod" je brod koji upotrebljava jugoslovenski državni organ, a koji nije ratni brod i koji služi isključivo u neprivredne svrhe;
- 24) "tanker" je brod pomorske ili unutrašnje plovidbe registrovan za prevoz tereta u tečnom stanju;
- 25) "brod u gradnji" je brod od momenta polaganja kobilice ili sličnog postupka gradnje do momenta upisa u upisnik brodova;
- 26) "postojeći brod" je brod koji nije u gradnji;
- 27) "strani trgovački brod" je pomorski brod koji ima stranu državnu pripadnost, odnosno brod unutrašnje plovidbe koji je upisan u strani upisnik brodova;
- 28) "strani ratni brod" je brod koji je pod komandom oficira stranih oružanih snaga, a čija je posada vojna;
- 29) "strani javni brod" je brod koji upotrebljava organ strane države a koji nije ratni brod i služi isključivo u neprivredne svrhe;
- 30) "strani čamac" je plovni objekt koji se smatra čamcem prema propisima države u kojoj je evidentiran, a ako nije evidentiran - prema propisima države čiji je državljanin vlasnik čamca;

- 31) "skela" je plovni objekt unutrašnje plovidbe namenjen za prevoz lica i stvari sa jedne na drugu obalu unutrašnjih voda;
- 32) "putnik" je svako lice na brodu, čamcu ili drugom plovnom objektu, osim dece mlađe od jedne godine, lica zaposlenih na brodu u bilo kom svojstvu i članova njihove porodice;
- 33) "međunarodno putovanje" je putovanje brodom, čamcem ili drugim plovnim objektom iz jugoslovenske luke ili pristaništa u stranu luku ili pristanište i obratno;
- 34) "potisnica" je teretni brod unutrašnje plovidbe bez sopstvenog pogona i bez sopstvenog kormilarskog uređaja;
- 35) "tegljenica" je teretni brod unutrašnje plovidbe bez sopstvenog pogona, a koji ima sopstveni kormilarski uređaj;
- 36) "sanitetski brod" je brod registrovan i opremljen za zdravstvenu službu;
- 37) "ledolamac" je brod registrovan i opremljen za razbijanje leda;
- 38) "luka, odnosno pristanište" je vodeni i sa vodom neposredno povezani kopneni prostor sa objektima namenjenim za pristajanje, sidrenje i zaštitu plovnih objekata, kao i ukrcavanje i iskrcavanje putnika i robe;
- 39) "zimovnik" je izgrađeni ili prirodni vodeni prostor na unutrašnjem plovnom putu koji je uređen i osposobljen kao sigurno sklonište za brodove od oštećenja ledom ili velike vode;
- 40) "sklonište" je prirodni deo vodenog prostora na unutrašnjem plovnom putu koji služi za nužni smeštaj brodova radi zaštite od oštećenja prilikom neposrednog nadolaska leda ili velike vode;
- 41) "sidrište na unutrašnjim vodama" je opremljeni i obeleženi deo unutrašnjih voda na kojem se može vršiti bezbedno stajanje i manevrisanje plovnog objekta i čija dubina ne sme biti manja od minimalne dubine plovnog puta na kojem se sidrište nalazi ili sa kojim je spojeno;
- 42) "sidrište na moru" je deo mora ispred luke određen lučkim uzansama te luke;
- 43) "marina" je specijalizovana luka ili pristanište na obali mora, reka, kanala ili jezera namenjenih za prihvatanje, čuvanje i opremu plovnih objekata koji služe za rekreaciju, sport i razonodu;
- 44) "brodar" je fizičko ili pravno lice koje je kao držalac broda nosilac plovidbenog poduhvata, s tim što se pretpostavlja, dok se protivno ne dokaže, da je brodar lice koje je u upisnik brodova upisano kao vlasnik broda;
- 45) "ulje" je svako postojano ulje, sirova nafta, teško dizel-ulje, mazivo-ulje i životinjska biljna ulja i masti, bez obzira na to da li se prevozi brodom kao teret ili kao gorivo za pogon broda;
- 46) "plovidbena nezgoda" je vanredni događaj na moru ili unutrašnjim vodama nastao u plovidbi ili iskorišćavanju plovnog objekta, plovnog puta ili objekta na njemu pri kojem je došlo do ljudskih žrtava ili telesnih oštećenja, materijalne štete ili zagađivanja životne sredine.

DRUGI DEO

BEZBEDNOST PLOVIDBE

Glava 1

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 6

Plovni putevi u obalnom moru i na unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije, luke i pristaništa, pomorski brodovi, brodovi unutrašnje plovidbe i drugi plovni objekti, posada na brodovima i drugim plovnim objektima, na moru i unutrašnjim plovnim putevima, moraju da ispunjavaju uslove za bezbednu plovidbu propisane ovim zakonom.

Ovim zakonom uređuje se i bezbednost plovidbe na plovnim putevima na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe.

Član 7

Način ostvarivanja zaštite života ljudi na moru i unutrašnjim plovnim putevima, kao i izbegavanje sudara na moru, uređuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 8

Preduzeće i drugo pravno lice koje obavlja javni saobraćaj na moru i unutrašnjim plovnim putevima, koje upravlja lukom, odnosno pristaništem, ili ovlašćeno pravno lice koje uređuje i održava te plovne puteve dužno je da:

- 1) obezbedi trajno vršenje kontrole bezbednosti plovidbe;
- 2) evidentira propisane podatke koji su od značaja za bezbednost plovidbe.

Javni saobraćaj na moru i unutrašnjim plovnim putevima može obavljati strano pravno i fizičko lice pod uslovima predviđenim saveznim zakonom.

Glava 2

PLOVNI PUTEVI

Član 9

Plovni put u obalnom moru Savezne Republike Jugoslavije je pojas u tom moru dovoljno dubok i širok za bezbednu plovidbu broda koji je, po potrebi, i obeležen.

Plovni put na unutrašnjim vodama je reka, kanal ili jezero na kome su obezbeđeni uslovi za bezbednu plovidbu.

Član 10

Plovni putevi moraju da ispunjavaju uslove za bezbednu plovidbu propisane ovim zakonom.

Kategorizaciju unutrašnjih plovnih puteva propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 11

Objekti bezbednosti plovidbe na plovnim putevima u obalnom moru su svetionici, obalna svetla, plutače i druge oznake, signalne stanice i radio-stanice, optički, zvučni, električni, elektronski, radarski i drugi uređaji za bezbednu plovidbu na moru, plovnim putevima i u lukama.

Objekti bezbednosti plovidbe na plovnim putevima unutrašnjih voda su signalne stanice i radio-stanice, plovni i obalni signali, plovidbene oznake, optički, zvučni, električni, elektronski, radarski i drugi uređaji za bezbednost plovidbe, zimovnici, sidrišta i prevodnice na plovnom putu i hidrotehnički objekti kojima se obezbeđuje bezbednost plovidbe u okviru predviđenih gabarita.

Naknade za korišćenje objekata bezbednosti plovidbe i usluga radio-službe na plovnim putevima u obalnom moru i unutrašnjim plovnim putevima Savezne Republike Jugoslavije plaćaju korisnici tih plovnih puteva.

Visina naknada iz stava 3. ovog člana određuje se tarifom.

Naknade se uplaćuju u savezni budžet.

Član 12

Plovni putevi u obalnom moru i na unutrašnjim vodama moraju se uređivati, na njima se mora održavati plovnost i postavljati objekti bezbednosti plovidbe i obezbeđivati funkcionisanje u skladu sa utvrđenom kategorijom plovnog puta.

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa privremeno će ograničiti ili zabraniti plovidbu plovnim putem ako je ugrožena bezbednost plovidbe ili sigurnost hidrograđevinskih i drugih objekata na plovnom putu i o tome blagovremeno obavestiti učesnike u plovidbi preko sredstava informisanja ili na uobičajen način.

Prostor namenjen za sport, rekreaciju i rasonodu mora biti odvojen od plovnog puta.

Član 13

Plovni put na unutrašnjim vodama na kome važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe uređuje se i održava prema kategoriji utvrđenoj međunarodnim ugovorom kojim se uspostavlja međunarodni ili međudržavni režim plovidbe.

Plovne puteve na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe i objekte bezbednosti plovidbe na plovnim putevima u obalnom moru i na unutrašnjim plovnim putevima određuje Savezna vlada.

Oznake na plovnim putevima u obalnom moru i na unutrašnjim vodama utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 14

Uređivanje i održavanje plovnih puteva u obalnom moru i na unutrašnjim vodama vrši ovlašćeno pravno lice koje ispunjava propisane uslove u pogledu kadrova i opreme neophodne za stručno i kvalitetno izvođenje poslova koji su mu povereni.

Član 15

Za izdavanje odobrenja za izgradnju prevodnica, plovnih kanala, luka, pristaništa i drugih hidrotehničkih objekata od uticaja na bezbednost plovidbe, potrebna je saglasnost lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa.

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa izdaje odobrenje za preduzimanje aktivnosti na plovnom putu koje mogu uticati na režim plovidbe.

Član 16

Investitor ili vlasnik objekata ili sredstava koji predstavljaju stalne ili privremene prepreke na plovnom putu (mostovi, kablovi, potonuli objekti i sl.), dužan je, u roku određenom od lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa da postavi i održava svetla i znakove za obeležavanje tih prepreka, a po potrebi i da te prepreke ukloni sa plovnog puta.

Ako lice iz stava 1. ovog člana ne postavi propisano svetlo ili drugi znak, ili ako postavljeno svetlo ili drugi znak ne održava u ispravnom stanju ili ne ukloni prepreke, ovlašćeno pravno lice koje se stara o uređivanju i održavanju plovnog puta, na zahtev lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa, a na teret tog lica, postaviće propisano svetlo ili drugi znak, odnosno neispravno svetlo ili drugi znak će dovesti u ispravno stanje ili ukloniti prepreke.

Član 17

Na plovnom putu mogu se održavati sportska takmičenja, odnosno priredbe, na osnovu odobrenja lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa.

Član 18

Zahtev za izdavanje odobrenja iz člana 17. ovog zakona, organizator sportskog takmičenja, odnosno priredbe je dužan da podnese lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa najdocnije 15 dana pre početka održavanja takmičenja, odnosno priredbe.

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa je dužna da obavesti učesnike u plovidbi o održavanju takmičenja, odnosno priredbe najdocnije osam dana pre početka takmičenja.

Član 19

Organizator priredbe dužan je da u roku od 24 časa posle održane priredbe ukloni sa plovnog puta oznake, uređaje i predmete koji su u vezi održavanja priredbe bili postavljeni.

Ako organizator priredbe ne izvrši obavezu iz stava 1. ovog člana, ovlašćeno pravno lice koje uređuje i održava plovni put, izvršiće uklanjanje o trošku organizatora.

Član 20

Obalne radio-stanice vrše radio-službu koja služi zaštiti ljudskog života i bezbednosti plovidbe na moru, odnosno unutrašnjim plovnim putevima.

U vršenju radio-službe iz stava 1. ovog člana, obalne radio-stanice dužne su da organizuju službu bdenja.

Brodovi koji moraju da imaju brodsku radio-stanicu moraju za vreme plovidbe broda da organizuju službu bdenja, saglasno propisima o radio-saobraćaju.

Način i uslove rada radio-službe za bezbednost plovidbe i uslove koje treba da ispunjavaju obalne i brodske radio-stanice propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 21

Zimovnici na unutrašnjim plovnim putevima moraju ispunjavati uslove bezbednosti plovidbe koje utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Uslove koje moraju da ispunjavaju zimovnici otvoreni za zimovanje stranih brodova na unutrašnjim plovnim putevima na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe, određuje Savezna vlada.

Zimovnike na unutrašnjim plovnim putevima na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe, otvorene za zimovanje stranih brodova određuje Savezna vlada.

Glava 3

LUKE I PRISTANIŠTA

Član 22

Luka, odnosno pristanište može biti namenjeno za uskladištavanje i ostala manipulisanja robom, proizvodnju, oplemenjivanje i doradu robe i ostale privredne delatnosti koje su sa ovim delatnostima u međusobnoj ekonomskoj, saobraćajnoj ili tehnološkoj vezi.

Vodeni prostor pristaništa ne sme se pri niskom vodostaju proširivati na plovni put.

Luke i pristaništa moraju da ispunjavaju propisane uslove i da se u njima vrše delatnosti na području čije su granice određene saglasno tim propisima.

Član 23

Briše se. (Zakon o lukama, "Sl. list CG", br. 51/08)

Član 24

Briše se. (Zakon o lukama, "Sl. list CG", br. 51/08)

Član 25

Briše se. (Zakon o lukama, "Sl. list CG", br. 51/08)

Član 26

Strani brod dužan je da prilikom dolaska u luku, odnosno pristanište preda lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa, i to:

- 1) pomorski brod - opštu izjavu, zdravstvenu izjavu i izvod iz popisa posade;
- 2) brod unutrašnje plovidbe - izjavu o dolasku broda u pristanište, zdravstvenu izjavu i izvod iz popisa posade.

Prilikom odlaska iz luke, odnosno pristaništa, strani brod je dužan da preda izvod iz popisa posade samo za ona lica koja su ukrcana na brod ili iskrcana sa broda dok se brod nalazio u luci, odnosno pristaništu.

Strani brod koji dolazi iz jugoslovenske luke ili pristaništa ne predaje u drugoj jugoslovenskoj luci, odnosno pristaništu izvode iz popisa posade za ona lica koja se ne iskrcavaju niti ukrcavaju u toj luci, odnosno pristaništu.

Strana jahta, odnosno strani čamac koji namerava da krstari i boravi u obalnom moru ili na unutrašnjim plovnim putevima Savezne Republike Jugoslavije, dužan je da svoj dolazak prijavi lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa i da podnese zahtev za izdavanje odobrenja za krstarenje i zadržavanje.

Član 27

Strani nuklearni brod koji namerava da dođe u jugoslovensku luku otvorenu za međunarodni pomorski saobraćaj dužan je da zatraži dozvolu za uplovljenje u luku i da blagovremeno dostavi overeni prepis dokumentacije o sigurnosti nuklearnog postrojenja saveznom ministarstvu nadležnom za poslove saobraćaja.

Savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja izdaće brodu iz stava 1. ovog člana dozvolu za dolazak u jugoslovensku luku, pod uslovom da od tog broda ne pretil opasnost prouzrokovanja nuklearne štete i ako taj brod, na njegov zahtev, pribavi garanciju do visine iznosa iz člana 896. ovog zakona.

Pre uplovljenja stranog nuklearnog broda koji je dobio dozvolu iz stava 2. ovog člana, lučka kapetanija narediće da ovlašćeno preduzeće ili drugo pravno lice, na najpodesnijem mestu, izvrši pregled uverenja o nuklearnoj sigurnosti broda, kao i preglede radi utvrđivanja da li od tog broda pretil opasnost prouzrokovanja nuklearne štete. Ovo preduzeće može, po potrebi, da vrši ponovne preglede i za vreme boravka broda u luci.

Član 28

Strani brod koji prevozi više od 2.000 tona ulja, a nema uverenje o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem predviđeno u članu 885. ovog zakona, ne sme ulaziti u luku, odnosno pristanište, niti izlaziti iz luke, odnosno pristaništa Savezne Republike Jugoslavije, niti u njima ukrcavati ili iskrcavati ulje.

Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na strani brod iz tog stava koji prevozi više od 2.000 tona ulja koji je u svojini strane države, a koji nema uverenje o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu države u kojoj je upisan da je brod svojina države i da je njegova odgovornost pokrivena u granicama predviđenim u članu 881. ovog zakona.

Član 29

Ako u luci, odnosno pristaništu nastane požar ili druga nezgoda koja ugrožava bezbednost ljudskih života, brodova i ostalih plovnih objekata, lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa dužna je da naredi da određeni brod odmah krene na mesto požara, odnosno nezgode, i to:

- 1) najbliži ili drugi brod - radi spasavanja ugroženih ljudskih života;

- 2) jugoslovenski brod - radi spasavanja drugog jugoslovenskog broda i stvari sa tog broda koje su svojina jugoslovenskih preduzeća i drugih pravnih lica ili svojina državljana Savezne Republike Jugoslavije, kao i radi zaštite životne sredine.

Član 30

Brod odgovara za štetu koju nanese objektima u luci, odnosno pristaništu ili na moru, odnosno unutrašnjim vodama.

Brod ne odgovara za štetu iz stava 1. ovog člana jedino u meri u kojoj je šteta prouzrokovana krivicom preduzeća ili drugog pravnog lica koje upravlja lukom, odnosno pristaništem ili stanjem obale i objekata u luci, odnosno pristaništu.

Pod odgovornošću broda, u smislu stava 1. ovog člana, podrazumeva se odgovornost vlasnika broda i broдача.

Glava 4

LUČKE KAPETANIJE I KAPETANIJE PRISTANIŠTA

Član 31

Lučke kapetanije i kapetanije pristaništa su područni organi saveznog ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja, koji obavljaju upravne i druge stručne poslove iz oblasti pomorske i unutrašnje plovitbe, kojima se osigurava bezbednost plovitbe na području koje propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 32

Poslove koje obavljaju lučke kapetanije i kapetanije pristaništa utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 33

Lučki kapetani, odnosno kapetani pristaništa, rukovodioci organizacionih jedinica, inspektori bezbednosti pomorske i unutrašnje plovitbe (u daljem tekstu: savezni inspektor) i druga stručna lica moraju da ispunjavaju uslove koje utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 34

Savezni inspektori u lučkim kapetanijama i kapetanijama pristaništa i lica koja upravljaju motornim čamcima, dužni su da nose službeno odelo za vreme obavljanja poslova i zadataka,

Službeno odelo i oznake na službenom odelu, propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 35

Savezni inspektor mora da ima legitimaciju inspektora bezbednosti plovitbe, a drugo stručno lice koje vrši određene inspeksijske poslove, ovlašćenje za obavljanje tih poslova.

Legitimaciju i ovlašćenje iz stava 1. ovog člana izdaje i obrazac legitimacije propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Glava 5

PLOVIDBA I PILOTAŽA

1. Plovitba

Član 36

U pomorskoj plovitbi, odnosno plovitbi na unutrašnjim vodama moraju se primenjivati propisana pravila plovitbe i propisani signali i oznake koji moraju zadovoljiti zahteve bezbedne i uredne plovitbe.

Uslove za plovitbu brodova, čamaca i drugih plovitnih objekata na plovnom putu u obalnom moru i na unutrašnjim vodama na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovitbe propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 37

Strani brodovi mogu da plove plovitim putevima unutrašnjih voda na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovitbe.

Strani brodovi mogu da plove i drugim unutrašnjim plovnim putevima radi ulaska u jugoslovensko pristanište otvoreno za međunarodni saobraćaj, prema uslovima koje propiše Savezna vlada.

U druge plovne puteve unutrašnjih voda strani brodovi mogu da uplove samo na osnovu odobrenja koje izdaje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 38

Briše se. (Zakon o moru, "Sl. list CG", br. 17/07)

Član 39

Briše se. (Zakon o moru, "Sl. list CG", br. 17/07)

Član 40

Briše se. (Zakon o moru, "Sl. list CG", br. 17/07)

Član 41

Oštećeni, nasukani ili potopljeni plovni objekti koji ometaju ili ugrožavaju bezbednost plovidbe, istraživanje mora ili iskorišćavanje prirodnog bogatstva obalnog mora ili unutrašnjih voda ili predstavljaju opasnost od zagađivanja moraju se ukloniti po nalogu lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa.

Predmeti ili materije koji mogu da ometaju ili ugroze bezbednost plovidbe ne smeju se bacati na plovni put.

Uklanjanje plovnog ili drugog objekta sa plovnog puta koji ometa ili ugrožava bezbednost plovidbe vrši se na teret vlasnika tog objekta.

Član 42

Zabranjeno je prekinuti ili oštetiti vazdušni ili podvodni telekomunikacioni kabl, podvodni kabl visokog napona ili podvodni cevovod u moru i unutrašnjim plovnim putevima.

Član 43

Nasukane ili oštećene brodove i druge plovne objekte u obalnom moru i na unutrašnjim plovnim putevima Savezne Republike Jugoslavije koje je posada napustila, kao i stvari sa tih brodova i drugih plovnih objekata, ne mogu da spasavaju strana pravna ili fizička lica.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, strana pravna ili fizička lica mogu da spasavaju brodove i druge plovne objekte, stvari sa brodova i drugih plovnih objekata iz tog stava ako im to odobri lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa.

Član 44

Brod koji dolazi iz inostranstva ne sme komunicirati s drugim brodovima, organima, organizacijama i licima na obali pre nego što od lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa dobije odobrenje za slobodnu komunikaciju s obalom.

Brod pre isplovljenja iz luke, odnosno pristaništa ili sa sidrišta mora od lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa dobiti odobrenje za isplovljenje broda.

Strani brod, na plovnom putu u obalnom moru, i na unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije dužan je da vije zastavu svoje državnosti, kao i zastavu Savezne Republike Jugoslavije.

Član 45

Strani brod u raspremi može boraviti u obalnom moru i na unutrašnjim plovnim putevima Savezne Republike Jugoslavije pod uslovima koje propiše Savezna vlada.

2. Pilotaza

Član 46

Pilotaža je davanje stručnih saveta zapovedniku broda od strane stručnih lica (pilota) u pogledu vođenja broda radi bezbedne plovidbe na plovnim putevima, lukama i pristaništima Savezne Republike Jugoslavije.

Pilotažu može obavljati samo lice, koje ovlasti lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa.

Način obavljanja pilotaže, stručnu spremu koju moraju imati piloti i uslove za obavljanje pilotaže propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 47

Pilotažu na plovnim putevima, lukama i pristaništima Savezne Republike Jugoslavije ne mogu da obavljaju strana pravna i fizička lica.

Član 48

Za brodove određene vrste i veličine, savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja može, radi bezbednosti plovidbe, odrediti plovne puteve, luke i pristaništa na kojima je pilotaža obavezna.

Obaveznoj pilotaži ne podležu jugoslovenski ratni brodovi.

Član 49

Pilotažom se može koristiti svaki brod pod jednakim uslovima.

U pogledu korišćenja usluga pilotaže i plaćanja naknade za te usluge, strani brodovi su izjednačeni sa jugoslovenskim brodovima, pod uslovom uzajamnosti.

Član 50

Pilotaža brodom ne oslobađa zapovednika broda dužnosti da upravlja plovidbom i manevrisanjem broda i odgovornosti koje iz toga nastaju.

Brodar broda koji koristi usluge pilotaže odgovara za radnje i propuste pilota, kao i za radnje i propuste člana posade svog broda.

Član 51

Za naknadu štete koju je pilot prouzrokovao brodaru broda koji koristi usluge pilotaže odgovara pravno lice u kome je pilot u radnom odnosu u času prouzrokovanja štete, do iznosa osnovne naknade predviđene tarifom za izvršenu uslugu pilotaže pomnožene faktorom 300, ako se dokaže da je šteta nastala krivicom pilota.

Ugovor o ograničenju odgovornosti pravnog lica koje obavlja obaveznu pilotažu, zaključen protivno odredbi stava 1. ovog člana pre prouzrokovanja štete brodaru, ne proizvodi pravno dejstvo.

Ugovor o ograničenju odgovornosti pravnog lica obaveznog na naknadu štete prouzrokovane obavljanjem pilotaže koja nije obavezna, a koji je zaključen pre prouzrokovanja štete na iznos manji od iznosa iz stava 1. ovog člana, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 52

Ako se naknada štete može tražiti neposredno od pilota koji je prouzrokovao štetu, odredba člana 51. stav 1. ovog zakona odnosi se i na pilota, osim ako je pilot štetu prouzrokovao namerno.

Odgovornost pilota, zajedno sa odgovornošću pravnog lica u kom je pilot u radnom odnosu, ne može preći granice odgovornosti iz člana 51. ovog zakona, osim ako je pilot štetu prouzrokovao namerno.

Član 53

Hidrografski poslovi koji se obavljaju za potrebe bezbednosti pomorske plovidbe, Ratne mornarice Vojske Jugoslavije i pomorske privrede su:

- a) premeravanje mora i obale;
- b) prikupljanje i obrađivanje hidrografskih, okeanografskih, nautičkih i drugih podataka;
- v) izrada pomorskih karata i navigacijskih publikacija;
- g) prikupljanje, obrađivanje i objavljivanje radio-uređajima i u publikacijama svih promena, ograničenja, zabrana i nastalih opasnosti na moru koje utiču na bezbednost plovidbe.

Član 54

Poslovi meteorološkog obezbeđenja pomorstva su:

- a) pomorska meteorološka osmatranja, uključujući osmatranja na određenim pomorskim trgovačkim brodovima, ratnim brodovima, tehničkim plovnim objektima, svetionicima i lukama;
- b) izrada i izdavanje prognoza vremena i stanja Jadranskog mora za plovidbu u području obalnog mora i otvorenog mora i Otraskih vrata;
- v) izrada prognoza vremena i stanja Jadranskog mora za potrebe privrednih i drugih aktivnosti u obalnom moru i na obali;
- g) izdavanje upozorenja na meteorološke nepogode na Jadranskom moru;

- d) održavanje instrumenata i uređaja brodskih meteoroloških stanica;
- đ) istraživanje klime i vremena Jadranskog mora u području obalnog mora i otvorenog mora.

Član 55

Poslovi hidrološkog obezbeđenja unutrašnje plovidbe su:

- a) hidrološka osmatranja i merenja, uključujući osmatranja na određenim trgovačkim brodovima i tehničkim plovnim objektima unutrašnje plovidbe i pristaništima na unutrašnjim vodama na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe;
- b) izrada hidroloških prognoza i izdavanje hidroloških biltena;
- v) izdavanje upozorenja na hidrološke nepogode.

Glava 6

BROD

1. Utvrđivanje sposobnosti broda za plovidbu

Član 56

Brod je sposoban za plovidbu u određenim granicama plovidbe i za određenu namenu:

- 1) ako njegova konstrukcija i plovna svojstva, kao i mašine, uređaji i oprema koji služe održavanju bezbednosti plovidbe broda, po njihovim tehničkim svojstvima, količini, vrsti i rasporedu na brodu, odgovaraju zahtevima tehničkih pravila pravnog lica ovlašćenog za utvrđivanje sposobnosti broda za plovidbu, radi:
 - a) smeštaja lica na brodu i zaštite ljudskog života na moru, odnosno unutrašnjim vodama;
 - b) zaštite na radu članova posade i drugih lica koja rade na brodu;
 - v) zaštite broda;
 - g) zaštite tereta na brodu;
 - d) zaštite životne sredine (plovnog puta, plovnih i drugih objekata, mora, voda, obale i dr.) od zagađivanja opasnim i štetnim materijama (uljem, otpacima tekućih goriva i njihovim mešavinama, otpadnim vodama i drugim otpadnim materijama, radioaktivnim i drugim sličnim otpacima) od strane broda;
- 2) ako ima propisani broj stručno osposobljenih članova posade;
- 3) ako je smeštaj i broj ukrcanih putnika na brodu u skladu s propisanim uslovima za prevoz putnika;
- 4) ako je teret na brodu ukrcan u skladu sa dobijenom teretnom linijom, odnosno slobodnim bokom i pravilnim načinom rasporeda tereta.

Član 57

Sposobnost broda za plovidbu utvrđuje se vršenjem tehničkog nadzora.

Tehnički nadzor vrši pravno lice ovlašćeno za utvrđivanje sposobnosti broda za plovidbu (u daljem tekstu: ovlašćeno pravno lice).

Visina naknade za vršenje tehničkog nadzora broda iz stava 1. ovog člana određuje se tarifom.

Naknade se uplaćuju u savezni budžet.

Član 58

Tehnički nadzor broda obuhvata:

- 1) odobravanje tehničke dokumentacije na osnovu koje se brod gradi ili prepravlja i tehničke dokumentacije na osnovu koje se izrađuju materijali, mašine, uređaji i oprema koji su namenjeni za gradnju, prepravku i popravku broda;
- 2) nadzor nad gradnjom i prepravkom broda koji se vrši u toku njegove gradnje ili izvođenja radova na njegovoj prepravci i nadzor nad izradom materijala, mašina, uređaja i opreme iz tačke 1. ovog člana koji se vrši u toku njihove izrade što se potvrđuje uverenjem, kao i nadzor nad izradom, ugradnjom i smeštajem mašina, uređaja i opreme u brod;
- 3) pregled postojećih brodova, uključujući i nadzor nad izvođenjem popravki i obnavljanjem onih delova broda za koje je pregledom utvrđeno da ih treba popraviti ili obnoviti.

Ovlašćeno pravno lice je dužno da na stranim brodovima: utvrđuje sposobnost broda za plovidbu vršenjem tehničkog nadzora nad građenjem ili prepravljanjem, odnosno pregledom tih brodova u plovidbi; utvrđuje sigurnost

uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na brodovima; vrši baždarenje brodova; i o izvršenim poslovima izdaje isprave za čije ga je izdavanje ovlastio nadležni strani organ ili organizacija.

Ovlašćeno pravno lice može odgovarajućim organima i organizacijama poveriti da na jugoslovenskim brodovima dok se nalaze u inostranstvu: utvrđuje sposobnost za plovidbu broдова vršenjem nadzora nad građenjem ili prepravljanjem, odnosno pregledom tih brodova u plovidbi; utvrđuje sigurnost uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na brodovima; vrši baždarenje brodova, izdaje isprave; utvrđuje tipove uređaja, mašina, opreme i materijala koje na brodovima služe za održavanja sposobnosti brodova za plovidbu.

Ovlašćeno pravno lice može, na zahtev korisnika da određuje klasu jugoslovenskim i stranim brodovima na osnovu pravila ovlašćenog preduzeća o klasifikaciji.

Član 59

Pregledi postojećih brodova mogu biti osnovni, redovni, kontrolni i vanredni.

Član 60

Obavezi vršenja osnovnog pregleda podleže postojeći brod, i to:

- 1) pre njegovog upisa u upisnik brodova, ako nadzor nad njegovom gradnjom ili prepravkom nije vršilo ovlašćeno pravno lice;
- 2) svaki put kad se na brodu trajno menja njegova namena ili proširuje granica plovidbe, i to pre početka njegovog korišćenja;
- 3) svaki put kad se na brodu vrši prepravka kojom se menjaju njegove konstrukcione osobine i svojstva pogonskih uređaja, i to pre početka njegovog korišćenja.

Član 61

Redovnim pregledom utvrđuje se da li stanje broda odgovara odredbama tehničkih pravila, a kontrolnim pregledom proverava se pravilno održavanje broda.

Član 62

Vanredni pregled broda vrši se:

- 1) posle pretrpljene havarije ili utvrđenog nedostatka broda, ako po nalazu lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa, pretrpljena havarija ili utvrđeni nedostatak broda utiče na sposobnosti broda za plovidbu;
- 2) kad se vrše veće popravke ili obnova broda van zahteva koji proizilaze iz osnovnog, redovnog ili kontrolnog pregleda broda;
- 3) kad je brod bio u raspremi duže od jedne godine;
- 4) prilikom privremene promene namene ili proširenja granice plovidbe broda;
- 5) prilikom odlaganja redovnog i kontrolnog pregleda za rok duži od jednog meseca.

Član 63

Pregled broda radi utvrđivanja njegove sposobnosti za vršenje probne vožnje obavlja se pre polaska broda na probnu vožnju.

Pregled broda za vršenje probne vožnje je sastavni deo nadzora nad gradnjom ili prepravkom broda i osnovnog pregleda broda. Obim ovog pregleda treba da bude takav da se sa sigurnošću može utvrditi da brod zadovoljava posebne uslove propisane za vršenje probne vožnje.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana odnose se i na brod koji se za stranog naručioca gradi, obnavlja ili prepravlja u domaćem brodogradilištu.

Član 64

Način obavljanja probne vožnje brodova, kao i kategoriju plovidbe pomorskih brodova, propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 65

Posle izvršenog nadzora nad gradnjom, odnosno prepravkom broda i posle izvršenog bilo kog pregleda broda, ne smeju se bez prethodnog obaveštenja ovlašćenog pravnog lica i ponovnog pregleda broda vršiti bilo kakve promene ili prepravke strukture trupa broda, njegovih mašina, uređaja i opreme.

Član 66

Obim i način vršenja tehničkog nadzora nad brodovima, kao i rokovi vršenja redovnih i kontrolnih pregleda, određuju se tehničkim pravilima.

Ovlašćeno pravno lice donosi tehnička pravila kojima se obezbeđuje konstrukciona i tehnička sposobnost brodova za plovidbu i sigurnost njihovih uređaja, mašina, opreme i materijala koji služe za održavanje bezbednosti plovidbe tih brodova, zaštite života, zaštita na radu članova posade i drugih lica na brodovima i sprečavanje zagađivanja mora sa brodova, konstrukciona i tehnička sigurnost uređaja za ukrcavanje tereta na brod i iskrcavanje sa broda i o načinu merenja i izračunavanju tonaže, odnosno istisnine pri raznim gazovima pri baždarenju brodova.

Propisi o tehničkim pravilima objavljuju se u "Službenom listu SRJ", a tehnička pravila - u posebnom izdanju ovlašćenog pravnog lica.

Član 67

Ovlašćeno pravno lice može pomorski brod na koji se odnose odredbe Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodne konvencije o teretnim linijama ili Međunarodne konvencije o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, i ako ne ispunjava pojedine uslove za obavljanje međunarodnih putovanja u slučajevima i pod uslovima predviđenim u tim konvencijama, da oslobodi od obaveza od kojih po odredbama tih konvencija može biti oslobođen, ako na osnovu pregleda utvrdi da je brod sposoban da obavlja međunarodna putovanja, odnosno da obavlja određeno međunarodno putovanje.

Ovlašćeno pravno lice može pomorski brod koji ne obavlja redovno međunarodna putovanja, a na koji bi se, da ih redovno obavlja, primenila Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodna konvencija o teretnim linijama ili Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, ali koji zbog izuzetnih okolnosti treba da obavlja samo jedno međunarodno putovanje, da, u skladu sa odredbama navedenih konvencija, oslobodi od ispunjenja obaveza iz tih konvencija, ako na osnovu pregleda broda utvrdi da je brod sposoban za plovidbu za to putovanje.

Ovlašćeno pravno lice može pomorskom brodu na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodna konvencija o teretnim linijama i Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, a koji predstavlja novi tip broda, ne primenjujući odredbe tih konvencija, da odobri obavljanje međunarodnih putovanja, odnosno određenih međunarodnih putovanja radi probe, ako pregledom broda utvrdi da je brod sposoban za plovidbu na odnosnim putovanjima.

Član 68

Ovlašćeno pravno lice može da oglasi brod sposobnim za plovidbu u određenim užim granicama, ako se pregledom utvrdi da brod nije sposoban za plovidbu u granicama u kojima je do tada ovlašćen da plovi, ali je sposoban za plovidbu u tim užim granicama plovidbe.

Ovlašćeno pravno lice može da oglasi brod sposobnim da, izuzetno, preduzme jedno ili više određenih putovanja koja prelaze granice polovidbe u kojima je on ovlašćen da plovi, ako se na osnovu izvršenog pregleda utvrdi da je brod sposoban za preduzimanje tih putovanja.

Plovidba u užim ili širim granicama po odredbama st. 1. i 2. ovog člana može da se uslovi ukrcavanjem manjeg broja putnika ili manje mase tereta od određenog broja putnika ili dopuštene mase tereta, kao i drugim uslovima kojima se obezbeđuje bezbedna plovidba broda.

Član 69

Ovlašćeno pravno lice može brod koji nije putnički oglasiti sposobnim da u granicama obalnog mora, odnosno unutrašnjih plovnih puteva prevozi putnike na jednom putovanju ili više putovanja, ili za određeno vreme, ako je njegova sposobnost za plovidbu utvrđena po odredbama ovog zakona i ako se pregledom utvrdi da brod ispunjava uslove za obavljanje takvog prevoza putnika.

Član 70

Ovlašćeno pravno lice može pomorski brod na koji se ne odnose odredbe Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodne konvencije o teretnim linijama i Međunarodne konvencije o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, a koji predstavlja novi tip broda, da oslobodi od ispunjenja pojedinih zahteva tehničkih pravila, odnosno da mu odobri obavljanje određenih putovanja radi probe iako ne ispunjava pojedine zahteve tehničkih pravila, ako na osnovu pregleda utvrdi da je brod pri obavljanju proba sposoban za plovidbu.

Član 71

Brod može da prevozi samo određeni broj putnika čiji se broj i smeštaj na brodu određuje na osnovu propisanih uslova, plovnih svojstava broda, raspoložive površine za smeštaj putnika, uređaja i opreme namenjene putnicima i higijenskih uslova.

Dozvoljeni broj putnika i njihov smeštaj na brodu utvrđuje se tehničkim pravilima.

Član 72

Teret na brodu mora da bude tako raspoređen da obezbeđuje plovna svojstva broda i ne prouzrokuje prekomerna naprezanja konstrukcijskih delova broda u različitim uslovima korišćenja.

Teret na brodu mora da bude krčan u granicama dozvoljenog opterećenja broda i saglasno tehničkim pravilima i da bude složen, raspoređen i obezbeđen tako da, u svim uslovima koji se mogu pojaviti u plovidbi, ne može doći do pomeranja tereta koji bi mogao ugroziti bezbednost broda, ljudskih života i životne sredine.

Najveće dozvoljeno opterećenje broda i raspored tereta određuje se tehničkim pravilima.

Član 73

Odredbe ovog zakona o utvrđivanju sposobnosti broda za plovidbu, koje se odnose na brod unutrašnje plovidbe, odnose se i na skelu kad ona po svojim gabaritima odgovara gabaritima broda unutrašnje plovidbe, kao i na čamac kojim se obavlja javni prevoz.

2. Baždarenje broda

Član 74

Baždarenje pomorskog broda vrši se radi utvrđivanja bruto i neto registarske tonaže broda, odnosno bruto i neto tonaže broda.

Baždarenjem broda unutrašnje plovidbe utvrđuju se najveća dozvoljena istisnina, kao i istisnine za određene vodene linije, a baždarenjem teretnog broda unutrašnje plovidbe - i nosivost broda, zavisno od gaza broda.

Član 75

Baždarenje brodova vrši ovlašćeno pravno lice.

Baždarenje brodova i čamaca vrši se prema tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica.

Član 76

Baždarenju podleže jugoslovenski brod, kao i strani brod koji u jugoslovenskoj luci, odnosno pristaništu podleže plaćanju naknada čija se visina utvrđuje prema registarskoj tonaži, odnosno najvećoj dozvoljenoj istisnini broda koji nema svedočanstvo o baždarenju ili svedočanstvo koje se priznaje u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Strano svedočanstvo o baždarenju priznaje se u Saveznoj Republici Jugoslaviji pod uslovom da je brod baždaren po sistemu baždarenja koji se bitno ne razlikuje od sistema baždarenja koji važi u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Član 77

Baždarenje broda koji se u jugoslovenskom brodogradilištu gradi za stranog naručioca može da se izvrši po odredbama ovog zakona i propisa koje donosi savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja, ako strani naručilac to zatraži.

Na zahtev vlasnika jugoslovenskog broda kao i vlasnika stranog broda, baždarenje broda može se izvršiti i po sistemu baždarenja predviđenom stranim propisima.

Član 78

Ako se jugoslovenski brod gradi ili je nabavljen u inostranstvu ili se u inostranstvu na njemu vrše prepravke zbog kojih brod po odredbama ovog zakona mora ponovo da se baždari, takav brod može da se baždari u državi u kojoj se gradi ili je nabavljen, odnosno u kojoj su na njemu izvršene takve prepravke.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, ovlašćeno pravno lice može, na zahtev vlasnika broda, da izvrši njegovo baždarenje i u inostranstvu po odredbama ovog zakona.

Član 79

Baždarenje jugoslovenskog broda građenog za jugoslovenskog naručioca ili nabavljenog ili prepravljeno u inostranstvu, kao i stranog broda koji po odredbama ovog zakona podleže baždarenju, vrši se čim brod stigne u prvu jugoslovensku luku, odnosno pristanište.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na jugoslovenski brod koji je po odredbama ovog zakona već baždaren u inostranstvu.

Član 80

Zahtev za baždarenje jugoslovenskog broda dužan je da podnese vlasnik broda.

Zahtev za baždarenje jugoslovenskog broda koji se gradi u jugoslovenskom ili stranom brodogradilištu mora da se podnese čim na brodu budu ugrađene oplata, palube i pregrade.

Član 81

Ponovno baždarenje jugoslovenskog broda izvršiće se:

- 1) ako se posle baždarenja broda izvrše prepravke zbog kojih se na pomorskom brodu menja njegova bruto ili neto registarska tonaža, odnosno bruto ili neto tonaža, odnosno na brodu unutrašnje plovidbe - najveća dozvoljena istisnina za odgovarajući gaz ili najveća nosivost;
- 2) ako se posumnja u pravilnost izvršenog baždarenja;
- 3) ako se brod unutrašnje plovidbe upisuje u upisnik pomorskih brodova, odnosno ako se pomorski brod upisuje u upisnik brodova unutrašnje plovidbe.

U slučaju ponovnog baždarenja, prema odredbama stava 1. tačka 1. ovog člana, ovlašćeno pravno lice odlučuje da li se, zavisno od izvršenih prepravki broda, ponovno baždarenje mora izvršiti u celini ili delimično.

Zahtev za ponovno baždarenje iz stava 1. tačka 1. ovog člana mora se podneti pre završetka prepravke broda.

Zahtev za ponovno baždarenje iz stava 1. tačka 1. ovog člana mora se podneti pre završetka prepravke i za strani brod koji po odredbama ovog zakona podleže baždarenju u Saveznoj Republici Jugoslaviji, ako se prepravke stranog broda vrše u jugoslovenskom brodogradilištu.

Zahtev za ponovno baždarenje broda u slučajevima iz stava 1. ovog člana podnosi lice iz člana 80. stav 1. ovog zakona, a zahtev za ponovno baždarenje u slučaju iz tačke 2) stava 1. ovog člana može, osim tog lica, podneti i preduzeće ili drugo pravno lice, odnosno organ ovlašćen da naplaćuje naknadu prema registarskoj tonaži, odnosno tonaži ili istisnini broda.

Ponovno baždarenje broda na osnovu tačke 2) stava 1. ovog člana ne mogu vršiti lica koja su izvršila prethodno baždarenje u čiju se pravilnost posumnjalo.

3. Brodske isprave i knjige

a) Zajedničke odredbe

Član 82

Brodske isprave koje brodovi moraju da imaju služe kao dokaz o identitetu, sposobnosti za plovidbu i ostalim svojstvima broda.

U brodske knjige koje brodovi moraju da vode unose se podaci o važnijim događajima na brodu i obavljenim radnjama na brodu.

Član 83

Brodske isprave i knjige propisane ovim zakonom moraju da budu sastavljene na srpskom jeziku, a na zahtev broдача, i na jednom od jezika predviđenih međunarodnim konvencijama.

Član 84

Brodske isprave i knjige propisane ovim zakonom moraju se nalaziti na brodu i uredno voditi.

Brodske isprave i knjige moraju se pokazati na zahtev lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa i saveznog ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, kao i diplomatskih ili konzularnih predstavništava Savezne Republike Jugoslavije.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, brodske isprave i knjige brodova unutrašnje plovidbe bez posade ne moraju se nalaziti na brodu već se moraju čuvati kod vlasnika broda.

Prepis uverenja o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem, mora se nalaziti kod lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa kod koje je brod upisan.

Član 85

Brodske isprave stranih brodova priznaju se, po pravilu, pod uslovom uzajamnosti.

b) Brodske isprave i knjige pomorskih brodova

Član 86

Pomorskom brodu upisanom u upisnik brodova, izdaje se upisni list.

Upisnim listom dokazuje se jugoslovenska državna pripadnost broda, uz naznačenje da brod ima pravo i dužnost da vije zastavu trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije, njegova namena i granica plovidbe.

Upisni list sadrži sve upise iz uloška glavne knjige upisnika brodova u koji je brod upisan.

U slučaju nesaglasnosti sadržaja upisnog lista sa sadržajem upisnika brodova u pogledu upisanih prava na brodu, važi ono što je upisano u upisniku brodova.

Upisni list izdaje lučka kapetanija koja je izvršila upis broda u upisnik.

Vrstu, sadržinu, obrasce i način vođenja brodskih isprava i knjiga brodova trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije, utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 87

Lučka kapetanija koja je izdala upisni list dužna je da po službenoj dužnosti unese propisane podatke u upisni list broda.

Ako se pomorski brod ne nalazi u mestu u kome se vodi upisnik brodova u koji je brod upisan, podatke u upisni list unosi lučka kapetanija mesta gde se brod nalazi, a ako se brod nalazi u inostranstvu - diplomatsko ili konzularno predstavništvo Savezne Republike Jugoslavije. Zahtev diplomatskom ili konzularnom predstavništvu može se poslati i telegrafskim putem, ako stranka to traži i unapred plati troškove u visini koju odredi lučka kapetanija.

Ako se pomorskom brodu promeni ime, luka upisa, tonaža, vrsta pogona ili pozivni znak, namena ili područje plovidbe, mora mu se zameniti i upisni list.

Član 88

Privremeni plovidbeni list izdaje se pomorskom brodu nabavljenom u inostranstvu, kao i brodu koji je u inostranstvu, a izgubljen mu je upisni list.

Brod, koji nije upisan u upisnik brodova koji se vodi u Saveznoj Republici Jugoslaviji stiče, privremenim plovidbenim listom jugoslovensku državnu pripadnost i pravo i dužnost da vije zastavu trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije.

Privremeni plovidbeni list važi najduže godinu dana od dana izdavanja, a njegova važnost prestaje i ranije - i to u času kad brod stigne u prvu jugoslovensku luku.

Privremeni plovidbeni list izdaje diplomatsko ili konzularno predstavništvo Savezne Republike Jugoslavije.

Član 89

Pomorski brod koji obavlja međunarodno putovanje, kao i drugi pomorski brod čija je posada ukrcana na osnovu propisane isprave za ukrcanje, mora imati popis posade.

Popisom posade utvrđuje se koja su lica urkcana na brod kao članovi posade, za kakve poslove i kakve su njihove kvalifikacije.

Na popisu posade potvrđuje se dolazak broda u luku i njegov odlazak iz luke.

Popis posade izdaje lučka kapetanija.

Član 90

Pomorskom brodu čija je sposobnost za plovidbu utvrđena izdaju se o tome odgovarajuća svedočanstva, odnosno dodaci svedočanstvima, i to:

- 1) svedočanstvo o sigurnosti putničkog broda ili svedočanstvo o sigurnosti nuklearnog putničkog broda - pomorskom putničkom brodu na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 2) svedočanstvo o sigurnosti konstrukcije teretnog broda pomorskom teretnom brodu od 500 BRT ili više na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 3) svedočanstvo o sigurnosti opreme teretnog broda - pomorskom teretnom brodu od najmanje 500 BRT, na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 4) svedočastvo o sigurnosti radio-telegrafskog uređaja teretnog broda - pomorskom teretnom brodu od najmanje

1600 BRT na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;

- 5) svedočanstvo o sigurnosti radio-telefonskog uređaja teretnog broda - pomorskom teretnom brodu od najmanje 300 BRT ali manjem od 1600 BRT na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja, a nema radio-telegrafski uređaj;
- 6) svedočanstvo o sigurnosti nuklearnog teretnog broda nuklearnom teretnom brodu na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 7) međunarodno svedočanstvo o teretnoj liniji - pomorskom putničkom ili pomorskom teretnom brodu od najmanje 24 metra dužine za koji je kobilica položena 25. januara 1969. godine ili posle tog dana i pomorskom putničkom ili pomorskom teretnom brodu od najmanje 150 BRT za koji je kobilica položena pre 25. januara 1969. godine, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 8) svedočanstvo o sposobnosti broda za plovidbu - pomorskom putničkom i pomorskom teretnom brodu koji u pomorskom saobraćaju ne obavljaju međunarodna putovanja, kao i brodu koji obavlja takva putovanja, a na njega se ne odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru;
- 9) dodatak svedočanstvu o sigurnosti konstrukcije teretnog broda - pomorskom tankeru od najmanje 500 BRT na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 10) dodatak svedočanstvu o sigurnosti opreme teretnog broda - pomorskom tankeru od najmanje 500 BRT na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja.

Član 91

Svedočanstvo o oslobađanju, odnosno međunarodno svedočanstvo o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama izdaje se pomorskom brodu na koji se odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru, odnosno Međunarodna konvencija o teretnim linijama, pomorskom brodu za koji je utvrđeno da je sposoban da obavlja međunarodna putovanja, odnosno određeno međunarodno putovanje.

Član 92

Privremeno svedočanstvo o sposobnosti teretnog broda za prevoz putnika mora da ima pomorski teretni brod na koji se ne odnosi Međunarodna konvencija o zaštiti ljudskog života na moru ili Međunarodna konvencija o teretnim linijama, a za koji je na osnovu odredbe člana 69. ovog zakona utvrđeno da je sposoban da u granicama obalnog mora Savezne Republike Jugoslavije prevozi putnike na jednom ili više putovanja ili na određeno vreme.

Član 93

Svedočanstvo o sposobnosti pomorskog broda za obavljanje probne vožnje mora da ima pomorski brod koji namerava da izvrši probnu vožnju.

Član 94

Pomorski brod mora da ima svedočanstvo o baždarenju.

Pomorski brod dužine najmanje 24 metra na koji se odnosi Međunarodna konvencija o baždarenju, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja, mora imati međunarodno svedočanstvo o baždarenju.

Svedočanstvom o baždarenju i međunarodnim svedočanstvom o baždarenju dokazuje se bruto i neto registarska tonaža, odnosno bruto i neto tonaža broda.

Svedočanstvo o baždarenju, odnosno međunarodno svedočanstvo o baždarenju gubi važnost kad se zbog prepravki izvršenih na brodu menja njegova bruto ili neto registarska tonaža, odnosno bruto ili neto tonaža broda.

Ako je jugoslovenski pomorski brod baždaren u inostranstvu od stranog organa, svedočanstvo o baždarenju, odnosno međunarodno svedočanstvo o baždarenju koje je izdao taj organ, gubi važnost kad pomorski brod dođe u prvu jugoslovensku luku.

Izuzetno od odredbe stava 5. ovog člana, jugoslovenskom pomorskom brodu koji ima strano svedočanstvo o baždarenju, odnosno međunarodno svedočanstvo o baždarenju ovlašćeno pravno lice može odobriti, da posle dolaska u prvu jugoslovensku luku, u periodu od godinu dana koristi to svedočanstvo, ako je pomorski brod baždaren po sistemu koji se bitno ne razlikuje od sistema baždarenja po tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica.

Član 95

Pomorski brod koji je opremljen uređajima za krcanje i iskrcanje tereta mora da ima registar teretnog uređaja.

Sastavni deo registra teretnog uređaja iz stava 1. ovog člana, čine uverenja o ispitivanju tih uređaja i njihove opreme.

Član 96

Brod koji prevozi više od 2.000 tona ulja kao teret u rasutom stanju mora da ima uverenje o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem od ulja.

Uverenjem iz stava 1. ovog člana dokazuje se da brod ima važeće osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo za svoju ograničenu odgovornost u iznosu određenom po odredbi člana 881. ovog zakona.

Uverenje o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu od zagađivanja uljem izdaje lučka kapetanija.

Član 97

Pomorski brod koji obavlja međunarodna putovanja, a bio je zagađen glodarima (miševima i pacovima), mora da ima svedočanstvo o deratizaciji.

Pomorski brod koji obavlja međunarodna putovanja, a nije bio zagađen glodarima, mora da ima svedočanstvo o oslobođenju od deratizacije. Ovim svedočanstvom dokazuje se da je brod za određeno vreme, koje je utvrđeno u svedočanstvu, oslobođen od vršenja deratizacije.

Svedočanstvo o deratizaciji i svedočanstvo o oslobođenju od deratizacije izdaje lučka kapetanija.

Član 98

Važenje svedočanstva o sposobnosti putničkog broda za plovidbu, svedočanstva o sigurnosti putničkog broda, svedočanstva o sigurnosti nuklearnog putničkog broda, svedočanstva o sigurnosti nuklearnog teretnog broda, svedočanstva o sigurnosti radio-telegrafskog uređaja teretnog broda i svedočanstva o sigurnosti radio-telefonskog uređaja teretnog broda traje najduže godinu dana.

Važenje svedočanstva o sigurnosti opreme teretnog broda traje dve godine, pod uslovom da se po isteku jedne godine od dana izdavanja svedočanstva izvrši kontrolni pregled broda.

Važenje svedočanstva o sposobnosti teretnog broda za plovidbu, svedočanstva o sigurnosti konstrukcije teretnog broda, međunarodnog svedočanstva o teretnoj liniji i međunarodnog svedočanstva o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama, traje četiri ili najduže pet godina saglasno tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica, pod uslovom da se u obimu i rokovima unutar važenja svedočanstva vrše kontrolni pregledi broda.

Važenje svedočanstava iz st. 1. do 3. ovog člana, osim međunarodnog svedočanstva o teretnoj liniji, svedočanstva o sigurnosti konstrukcije teretnog broda izdatog s rokom važenja od pet godina, međunarodnog svedočanstva o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama, svedočanstva o sigurnosti nuklearnog putničkog broda i svedočanstva o sigurnosti nuklearnog teretnog broda, može se na zahtev vlasnika broda, broдача ili zapovednika broda produžiti, bez vršenja pregleda, najduže za 30 dana.

Izuzetno od odredaba st. 1. do 3. ovog člana, važenje svedočanstva može se produžiti najduže za pet meseci, i to:

- 1) svedočanstva o sigurnosti konstrukcije teretnog broda, odnosno svedočanstva o sposobnosti broda za plovidbu izdatog sa rokom važenja od četiri godine, svedočanstva o sigurnosti opreme teretnog broda, svedočanstva o sigurnosti radio-telegrafskog uređaja teretnog broda i svedočanstva o sigurnosti radio-telefonskog uređaja teretnog broda, pod uslovom da se brod nalazi na putovanju van obalnog mora Savezne Republike Jugoslavije, ali to produženje prestaje da važi kad brod uplovi u prvu jugoslovensku luku ili bilo koju drugu luku;
- 2) međunarodnog svedočanstva o teretnoj liniji i međunarodnog svedočanstva o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama, ako se posle redovnog pregleda broda, izvršenog pre isteka važenja izdatog svedočanstva, brodu ne može izdati novo.

Važenje svedočanstva o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama traje najduže do isteka roka važenja odgovarajućeg svedočanstva o sigurnosti. Ako je međunarodno svedočanstva o oslobađanju od odredaba te konvencije izdato za preduzimanje jednog određenog putovanja, ono važi samo za to putovanje.

Važenje dodatka svedočanstva o sigurnosti konstrukcije teretnog broda i dodatka svedočanstva o sigurnosti opreme teretnog broda traje najduže do isteka roka važenja odgovarajućeg svedočanstva o sigurnosti.

Važenje privremenog svedočanstva o sposobnosti teretnog pomorskog broda za prevoz putnika traje za ono vreme koje je navedeno u svedočanstvu, a najduže do isteka roka važenja svedočanstva o sposobnosti broda za plovidbu.

Važenje svedočanstva o sposobnosti broda za obavljanje probne vožnje traje 30 dana od dana izdavanja.

Važenje registra teretnog uređaja potvrđuje se godišnjim kontrolnim pregledom, a obnavlja se svake četiri godine ili najduže pet godina - redovnim pregledom.

Važenje uverenja o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem traje za ono vreme koje je navedeno u uverenju, ali najduže do isteka važenja zaključenog osiguranja ili date garancije.

Član 99

Pomorskom brodu na koji se primenjuje Međunarodna konvencija o teretnim linijama, a koji obavlja međunarodna putovanja između jugoslovenskih luka i luka susednih zemalja, u skladu sa sporazumom vlada zemalja u kojima se te luke nalaze, ovlašćeno pravno lice izdaje odgovarajuću ispravu kojom se utvrđuje koje se odredbe te konvencije ne odnose na taj brod, s obzirom na prirodu zaštićenosti i uslova plovidbe između tih luka. Ovlašćeno pravno lice će izdati ispravu ako smatra neopravdanim ili nesprovodljivim da se na brod koji obavlja takva putovanja primenjuju odredbe konvencije.

Član 100

Svedočanstvo o sposobnosti broda za plovidbu, svedočanstvo o sigurnosti putničkog broda, svedočanstvo o sigurnosti nuklearnog putničkog broda, i svedočanstvo o sigurnosti nuklearnog teretnog broda prestaju da važe ako im je istekao rok važenja ili ako se brod nije podvrgao kontrolnom pregledu, i kad bilo koji deo broda pretrpi havariju, ili se otkriju neki nedostaci na bilo kojem delu broda, što je od bitnog uticaja na njegovu sposobnost za plovidbu, ili se na bilo kojem delu broda vrše popravke, obnova ili prepravke.

Svedočanstvo o sigurnosti konstrukcije teretnog broda, svedočanstvo o baždarenju, međunarodno svedočanstvo o baždarenju, svedočanstvo o sigurnosti opreme teretnog broda, svedočanstvo o sigurnosti radio-telegrafskog uređaja teretnog broda, svedočanstvo o sigurnosti radio-telefonskog uređaja teretnog broda, međunarodno svedočanstvo o teretnoj liniji i međunarodno svedočanstvo o oslobađanju od odredaba Međunarodne konvencije o teretnim linijama prestaju da važe i onda kad brod pretrpi havariju na delu na koji se odnosi svedočanstvo, ili kad se otkriju neki nedostaci na tom delu broda, ili se vrše veće popravke, obnova ili prepravke tog dela broda.

Član 101

Pomorski brod dužine najmanje 24 metra, kao i putnički pomorski brod moraju da imaju knjigu stabiliteta.

Član 102

Pomorskom brodu koji prevozi rasuti, hlađeni ili opasni teret mora da bude utvrđena sposobnost za prevoz takvih tereta.

Brodu iz stava 1. ovog člana čija je sposobnost za prevoz utvrđena, izdaju se odgovarajuće isprave, odnosno knjige, i to:

- 1) uverenje o sposobnosti broda za krcanje rasutog tereta - pomorskom teretnom brodu sposobnom za prevoz rasutog tereta;
- 2) uverenje o sposobnosti broda za krcanje hlađenog tereta - pomorskom teretnom brodu sposobnom za prevoz hlađenog tereta;
- 3) uverenje o sposobnosti broda za krcanje upakovanog opasnog tereta - pomorskom teretnom brodu sposobnom za prevoz upakovanog opasnog tereta;
- 4) uverenje o sposobnosti broda za krcanje krutog rasutog opasnog tereta - pomorskom teretnom brodu sposobnom za prevoz krutog rasutog opasnog tereta;
- 5) svedočanstvo o sposobnosti broda za prevoz opasnih hemikalija u rasutom stanju - pomorskom teretnom brodu, građenom do 1. jula 1986. godine, sposobnom za prevoz opasnih hemikalija u rasutom stanju;
- 6) međunarodno svedočanstvo o sposobnosti broda za prevoz opasnih hemikalija u rasutom stanju - pomorskom teretnom brodu, građenom posle 1. jula 1986. godine, sposobnom za prevoz opasnih hemikalija u rasutom stanju;
- 7) svedočanstvo o sposobnosti broda za prevoz gasova u tečnom stanju - pomorskom teretnom brodu građenom do 1. jula 1986. godine, sposobnom za prevoz gasova u tečnom stanju;
- 8) međunarodno svedočanstvo o sposobnosti broda za prevoz gasova u tečnom stanju - pomorskom teretnom brodu, građenom posle 1. jula 1986. godine, sposobnom za prevoz gasova u tečnom stanju;

9) knjiga o teretu za tanker koji prevozi opasne hemikalije - pomorskom tankeru koji prevozi opasne hemikalije.

Ispravama, odnosno knjigom iz stava 2. ovog člana potvrđuje se da brod ispunjava uslove propisane za prevoz tečnog, hlađenog ili opasnog tereta - radi zaštite broda, lica na brodu, tereta i životne sredine.

Član 103

Isprave o sigurnosti nuklearnih uređaja na brodu mora da ima svaki nuklearni pomorski brod.

Ispravama o sigurnosti nuklearnih uređaja na brodu dokazuje se da brod ne ispušta nikakva nedopuštena zračenja u plovidbi ili u luci opasna za posadu, putnike ili stanovništvo, plovne puteve, hranu i zalihe vode.

Isprave o sigurnosti nuklearnih uređaja na brodu izdaje proizvođač tih nuklearnih uređaja.

Isprave iz st. 1. do 3. ovog člana overava ovlašćeno pravno lice.

Član 104

Priručnik o rukovanju nuklearnim uređajima mora da ima svaki nuklearni pomorski brod.

Priručnik o rukovanju nuklearnim uređajima sadrži podatke i uputstva potrebna za rukovanje nuklearnim uređajima.

Priručnik o rukovanju nuklearnim uređajem izdaje proizvođač tog nuklearnog uređaja.

Priručnik iz stava 1. ovog člana overava ovlašćeno pravno lice.

Član 105

Pomorski brod koji ima posadu mora da ima:

- 1) svedočanstvo o primeni propisanih mera i normativa zaštite pri radu na brodu;
- 2) uverenje o periodičnim ispitivanjima hemijskih i bioloških štetnosti mikroklimе na mestima rada i u radnim prostorijama broda;
- 3) uverenje o periodičnom ispitivanju ispravnosti uređaja za rad sa teretom.

Isprave iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana, ako je to potrebno, mora da ima i svaki pomorski brod bez posade.

Ispravama iz tač. 1. do 3. stava 1. ovog člana potvrđuje se da su primenjene propisane mere i normativi zaštite pri radu na brodu u skladu sa propisima o zaštiti pri radu na brodu i tehničkim pravilima.

Rok važenja isprava iz stava 1. ovog člana određuje se tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica.

Član 106

Pomorski brod mora imati knjigu pregleda i nadzora.

U knjigu pregleda i nadzora ovlašćeno pravno lice, ili lučka kapetanija, kad vrši nadzor nad brodom, upisuju podatke o izvršenom nadzoru, navodeći nedostatke utvrđene i naloge izdate radi njihovog otklanjanja.

Član 107

Pomorski brod preko 50 BRT i pomorski brod koji ima pogonski mašinski uređaj snage na osovini od najmanje 110 kilovata, s obzirom na njegovu tonažu, dužan je da vodi brodski dnevnik.

Član 108

Pomorski brod na mehanički pogon preko 50 BRT koji ima pogonski mašinski uređaj snage na osovini od najmanje 110 kilovata, dužan je da vodi dnevnik mašine.

Član 109

Pomorski brod u dugoj plovidbi i u velikoj obalnoj plovidbi, kao i drugi pomorski brod preko 400 BRT, dužan je da vodi zdravstveni dnevnik.

Član 110

Pomorski brod i pomorski čamac koji moraju da imaju radio-uređaj dužan je da vodi radio-dnevnik.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, radio-dnevnik nije dužan da vodi pomorski čamac za spasavanje koji pripada brodu.

Član 111

Pomorski brod preko 100 BRT koji prevozi teret dužan je da vodi knjigu tereta.

Član 112

Pomorskom brodu, radi zaštite životne sredine, izdaju se odgovarajuće isprave i knjige, i to:

- 1) međunarodno svedočanstvo o sprečavanju zagađivanja uljem - pomorskom tankeru od najmanje 150 BRT i pomorskom brodu od najmanje 400 BRT koji nije tanker, na koji se primenjuje Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, a koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja;
- 2) svedočanstvo o sprečavanju zagađivanja uljem:
 - pomorskom tankeru od najmanje 150 BRT i pomorskom brodu od najmanje 400 BRT koji nije tanker, a koristi ulje kao pogonsko gorivo, koji u pomorskom saobraćaju ne obavlja međunarodna putovanja;
 - pomorskom tankeru manjem od 150 BRT;
 - pomorskom brodu većem od 50 BRT, a manjem od 400 BRT koji nije tanker, a koristi ulje kao pogonsko gorivo;
 - pomorskom brodu koji ima pogonski mašinski uređaj snage na osovini od najmanje 110 kilovata, bez obzira na tonažu, ako koristi ulje kao pogonsko gorivo;
 - pomorskom tankeru od najmanje 250 BRT, na koji se primenjuje Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja na relacijama dužim od 50 nautičkih milja, u trajanju do 72 časa;
 - pomorskom brodu od najmanje 500 BRT koji nije tanker, na koji se primenjuje Međunarodna konvencija o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova, koji u pomorskom saobraćaju obavlja međunarodna putovanja u posebnim područjima određenim tom konvencijom;
- 3) knjiga o uljima, 1. deo (postupci u mašinskom prostoru) - pomorskom tankeru, pomorskom brodu od najmanje 50 BRT, kao i pomorskom brodu koji ima pogonski mašinski uređaj čija snaga na osovini iznosi najmanje 110 kilovata, bez obzira na tonažu, a koji koriste ulje kao pogonsko gorivo;
- 4) knjiga o uljima, 2. deo (postupci s teretom i balastom) - pomorskom tankeru;
- 5) uputstvo za postupke i uređaje pomorskom tankeru koji prevozi opasne hemikalije;
- 6) priručnik o radu sa namenskim čistim balastnim tankovima - tankerima sa namenskim čistim balastnim tankovima;
- 7) priručnik o radu i opremi sa detaljnim opisom sistema - tankerima sa sistemom pranja sirovom naftom;
- 8) uputstvo za rukovanje sistemom inertnog gasa - tankerima koji imaju sistem inertnog gasa;
- 9) brodski interventni plan u slučaju zagađenja uljem;
- 10) potvrda o sprečavanju zagađivanja fekalijama.

Rok važenja isprava iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana određuje se tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica.

Član 113

Isprave i knjige iz čl. 90, 91, 92, 93, 94, 102, 105. i 112. ovog zakona izdaje ovlašćeno pravno lice, a knjigu stabilneta iz člana 101. odnosno uputstva za postupke i uređaje za pomorski tanker koji prevozi opasne hemikalije iz člana 112. ovog zakona - overava to pravno lice.

v) Brodske isprave i knjige brodova unutrašnje plovidbe

Član 114

Brod unutrašnje plovidbe mora imati brodsko svedočanstvo.

Brodsko svedočanstvo sadrži sve podatke iz knjige upisnika brodova u koji je brod unutrašnje plovidbe upisan.

Brodskim svedočanstvom dokazuje se: jugoslovenska državna pripadnost broda unutrašnje plovidbe, pravo i dužnost da brod vije zastavu trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije, vrsta i namena broda, njegova sposobnost za plovidbu, plovna mreža na kojoj je ovlašćen da plovi, broj putnika i masa tereta koji brod sme da prevozi.

Brodsko svedočanstvo izdaje kapetanija pristaništa.

Brodsko svedočanstvo izdaje se na osnovu uverenja o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za plovidbu koje izdaje ovlašćeno pravno lice.

Brodsko svedočanstvo na brodu unutrašnje plovidbe bez posade može se zameniti natpisom na brodskom trupu ili na stalno pričvršćenoj ploči ili tabli na trupu, koji mora sadržavati osnovne podatke iz brodskog svedočanstva.

Član 115

Brod unutrašnje plovidbe mora imati svedočanstvo o baždarenju.

Svedočanstvom o baždarenju dokazuje se istisnina za svaki santimetar gaza, a kod ostalih brodova unutrašnje plovidbe - istisnina pri najvećem dozvoljenom gazu i gazu praznog broda, kao i slobodni bok broda unutrašnje plovidbe.

Svedočanstvo o baždarenju gubi važnost kada se zbog prepravki izvršenih na brodu unutrašnje plovidbe menja njegova istisnina.

Važenje svedočanstva o baždarenju za teretne brodove traje deset godina, a za ostale brodove 15 godina od dana izdavanja. Važenje svedočanstva o baždarenju produžava se za deset, odnosno 15 godina, ako se utvrdi da podaci o istisnini ili nosivosti odgovaraju stanju na brodu.

Odredbe člana 94. st. 5. i 6. ovog zakona odnose se i na svedočanstvo o baždarenju broda unutrašnje plovidbe.

Svedočanstvo o baždarenju broda bez posade može se zameniti natpisom na brodskom trupu ili stalno pričvršćenoj ploči ili tabli na trupu, koji mora sadržavati tablicu krcanja iz svedočanstva sa fotokopijom ili overenom kopijom tog svedočanstva koja se nalazi na brodu bez posade ili tegljaču, odnosno potiskivaču.

Član 116

Važenje svedočanstva o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za plovidbu traje do roka naznačenog u svedočanstvu i može se produžiti najviše za 90 dana.

Član 117

U pogledu trajanja važnosti privremenog svedočanstva o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za plovidbu, privremenog svedočanstva o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za prevoz putnika, svedočanstva o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za obavljanje probne vožnje i registra teretnog uređaja važe odredbe člana 98. st. 8, 9, 10. i 11. ovog zakona.

Član 118

Privremeno svedočanstvo o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za plovidbu mora imati brod unutrašnje plovidbe kome se po odredbama člana 68. ovog zakona sužavaju granice plovidbe u kojima je do tada mogao da plovi, ili za koji se utvrdi da je sposoban da obavi jedno ili više putovanja van granica plovidbe u kojima je bio ovlašćen da plovi.

Član 119

Privremeno svedočanstvo o sposobnosti broda unutrašnje plovidbe za prevoz putnika mora da ima brod unutrašnje plovidbe koji nije putnički brod, za koji se, na osnovu člana 69. ovog zakona, utvrdi da je sposoban da prevozi putnike na određenim unutrašnjim plovnim putevima ili određenim mestima na tim putevima, ili na jednom ili više određenih putovanja, ili na određeno vreme.

Član 120

Brod unutrašnje plovidbe koji ima radio-uređaj mora imati svedočanstvo o sigurnosti radio-uređaja.

Član 121

Putnički brod unutrašnje plovidbe koji ima sopstveni pogonski mašinski uređaj mora da ima knjigu stabiliteta.

Član 122

Brod unutrašnje plovidbe koji ima sopstveni pogonski mašinski uređaj mora da vodi brodski dnevnik.

Član 123

Brod unutrašnje plovidbe preko 50 tona istisnine koji ima posadu dužan je da vodi zdravstveni dnevnik.

Član 124

Knjigu o uljima mora imati brod unutrašnje plovidbe koji prevozi ulja i brod unutrašnje plovidbe koji koristi tečno ulje.

Član 125

Odredba člana 102. ovog zakona o uverenju o sposobnosti broda za krcanje opasnog tereta i uverenju o sposobnosti broda za krcanje hlađenog tereta odnosi se i na brodove unutrašnje plovidbe.

Član 126

Na brodove unutrašnje plovidbe u pogledu brodskih isprava i knjiga odnose se odredbe člana 88, člana 89. st. 1, 2. i 4, čl. 93, 95, 97, 105, 106. i 110. ovog zakona, s tim što isprave iz čl. 89. i 97. ovog zakona izdaje kapetanija pristaništa.

Popisom posade broda unutrašnje plovidbe utvrđuje se i koji su članovi porodice člana posade broda unutrašnje plovidbe ukrcani na taj brod.

Isprave iz čl. 115, 118, 119. i 120. ovog zakona izdaje ovlašćeno pravno lice, a knjigu stabiliteta iz člana 121. ovog zakona - overava to pravno lice.

Na izdavanje, odnosno overavanje isprava za brodove unutrašnje plovidbe odnose se odredbe člana 113. ovog zakona.

3. Čamci i ploveća postrojenja

a) Utvrđivanje sposobnosti za plovidbu

Član 127

Čamci i ploveća postrojenja mogu se koristiti u plovidbi:

- 1) ako je utvrđena njihova sposobnost za plovidbu u pogledu konstrukcije, plovnih svojstava, pogonskih i drugih uređaja i opreme, u skladu sa tehničkim pravilima za čamce i ploveća postrojenja;
- 2) ako su upisani u upisnik čamaca i plovećih postrojenja (u daljem tekstu: upisnik);
- 3) ako čamcem, odnosno plovećim postrojenjem upravlja lice koje je stručno osposobljeno za upravljanje čamcem, odnosno plovećim postrojenjem.

Član 128

Odredbe člana 127. tač. 1, 2. i 3. ne odnose se na: sportske čamce bez sopstvenog pogona (veslačke čamce, kajake, jedrilice i slično) namenjene takmičenju, čamce koji nisu duži od tri metra, osim na čamce specijalne konstrukcije i pogonskog uređaja koje mu omogućuju da klizi po vodi (gliseri sl.) ako se njima ne obavlja privredna delatnost, čamce od gume i gumiranog platna bez sopstvenog pogona, daske i sl.

Član 129

Sposobnost čamca, odnosno plovećeg postrojenja za plovidbu utvrđuje se pregledom.

Pregled čamca, odnosno plovećeg postrojenja može biti osnovni, redovni i vanredni.

Nadzor nad gradnjom i osnovni pregled vrši ovlašćeno pravno lice.

Redovne i vanredne preglede vrši ovlašćeno pravno lice.

Posle izvršenog pregleda čamca, odnosno plovećeg postrojenja izdaje se isprava o sposobnosti za plovidbu čamca, odnosno plovećeg postrojenja.

Za čamce i ploveća postrojenja koji su upisani u upisnik, izdaje se plovidbena dozvola sa registarskim brojem za identifikaciju.

Za preglede, izdavanje isprava i registraciju iz st. 2. i 6. ovog člana, plaća se naknada koju utvrđuje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 130

Čamac i ploveće postrojenje prilikom upisa moraju biti baždareni.

Baždarenje se obavlja prema tehničkim pravilima o načinu merenja i izračunavanja registarske tonaže, odnosno istisnine koja je propisana za čamce i ploveća postrojenja.

Ako se prepravkom menja tonaža, odnosno istisnina čamca i plovećeg postrojenja, vrši se ponovno baždarenje.

b) Uslovi za upravljanje čamcem i plovećim postrojenjem

Član 131

Čamcem i plovećim postrojenjem može upravljati lice koje je telesno i duševno sposobno što se dokazuje lekarskim uverenjem i koje je stručno osposobljeno za upravljanje čamcem, odnosno plovećim postrojenjem i ima odgovarajuće isprave.

Uslove koje moraju ispunjavati lica za upravljanje čamcem i plovećim postrojenjem, program i način stručnog osposobljavanja kao i obrazac, sadržinu, način izdavanja i trajanje plovidbene dozvole, propisuje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

v) Isprave o sposobnosti stranih čamaca za plovidbu

Član 132

Isprave o sposobnosti čamaca za plovidbu koje izdaju strane države priznaju se u Saveznoj Republici Jugoslaviji pod uslovom uzajamnosti.

Ako čamac koji nije evidentiran na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije pripada stranom državljaninu koji nema boravište u Saveznoj Republici Jugoslaviji, a čamac nema isprave o sposobnosti za plovidbu, lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa zabraniće plovidbu čamcu, dok se pregledom čamca ne utvrdi njegova sposobnost za plovidbu.

Odredba stava 2. ovog člana odnosi se i na čamce čije stanje ne odgovara važećoj ispravi o njihovoj sposobnosti za plovidbu.

Posle izvršenog pregleda čamca po odredbi stava 2. ovog člana, čamcu se izdaje isprava o sposobnosti za plovidbu.

Glava 7

POSADA BRODA

1. Zajedničke odredbe

Član 133

Posadu broda sačinjavaju lica ukrcana za izvršenje poslova na brodu i upisana u popis posade.

Član 134

Za vršenje poslova kojima se obezbeđuje plovidba, brod mora da ima odgovarajući broj članova posade sa propisanom stručnom spremom.

Stručnu spremu, sastav i broj članova posada plovni objekata unutrašnje plovidbe i način određivanja plovećih postrojenja koja moraju imati posadu, propisuje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 135

Član posade broda jugoslovenske trgovačke mornarice koji vrši poslove kojima se obezbeđuje plovidba, može da bude lice koje je steklo odgovarajuće zvanje i koje za vršenje poslova tog zvanja na brodu ima odgovarajuće ovlašćenje, kao i pripravnik za sticanje zvanja

Zvanje članova posade brodova jugoslovenske trgovačke mornarice stiče se položenim odgovarajućim ispitom za određeno zvanje.

Program stručnog ispita i način polaganja za sticanje zvanja članova posade brodova jugoslovenske trgovačke mornarice utvrđuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Pored ovlašćenja za vršenje poslova odgovarajućeg zvanja iz stava 2. ovog člana, članovi posade mogu sticati posebna ovlašćenja u skladu sa Međunarodnom konvencijom o standardima za obuku, izdavanje uverenja i vršenju brodske straže pomoraca.

Posebna ovlašćenja iz stava 4. ovog člana stiču se položenim odgovarajućim ispitom.

Ovlašćenje za vršenje poslova na brodu može se dati samo licu koje je telesno i duševno sposobno da obavlja posao na brodu, što se utvrđuje lekarskim pregledom i kontroliše periodičnim pregledom.

Zvanje, uslove za sticanje zvanja i ovlašćenja članova posade pomorskih brodova i brodova unutrašnje plovidbe trgovačke mornarice i saveznih inspektora bezbednosti plovidbe, kao i najmanji broj članova posade za bezbednu plovidbu koji moraju imati brodovi trgovačke mornarice propisuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Član 136

Član posade mora da vrši poslove na brodu u skladu sa pravilima navigacije, na način koji omogućava bezbednost saobraćaja, koji ne oštećuje brod ili teret na njemu, i ne ugrožava bezbednost putnika na brodu ili ostalih članova posade i životnu sredinu od zagađivanja opasnim i štetnim materijama (uljem, otpacima tekućih goriva i njihovim mešavinama, otpadnim vodama i drugim otpadnim materijama, kao i radioaktivnim ili sličnim otpacima) od strane broda

Član 137

Sastav brodske straže mora biti u svako vreme dovoljan i mora da odgovara posebnim okolnostima i uslovima u kojima se vrši straža (vreme, vidljivost, vodostaj, gustina saobraćaja i sl.).

Član 138

Član posade za vreme vršenja straže ne sme da napusti mesto i prostoriju u kojoj se vrši straža bez odobrenja dežurnog oficira

Oficiri straže za vreme trajanja straže ne smeju napuštati svoje mesto na straži.

Za vreme boravka pomorskog broda na sidrištu, stalna straža u smenama mora da se vrši na mostu i u mašinskom prostoru.

Kad je brod u luci, odnosno pristaništu na njemu se mora nalaziti najmanje jedna trećina članova posade svake službe.

Na brodu iz stava 4. ovog člana, među članovima posade moraju se nalaziti po jedan oficir palube i stroja, a noću i brodska straža.

Član 139

Brod unutrašnje plovidbe koji stoji na plovnom putu mora neprekidno imati stražu.

Brod unutrašnje plovidbe koji stoji van plovnog puta ili koji je vezan uz obalu ne mora imati stražu, osim ako to zahtevaju lokalne okolnosti ili ako to odredi kapetanija pristaništa.

Član 140

U predelima vrlo gustog saobraćaja, u uslovima ograničene vidljivosti i u svim ostalim opasnim plovidbenim situacijama kad se upotrebljava uređaj za automatsko kormilarenje treba da postoji mogućnost preuzimanja kormilarenja brodom od strane dežurnog oficira i kormilara.

Prebacivanje sa automatskog na ručno kormilarenje i obrnuto treba da izvrši dežurni oficir straže na mostu.

Član 141

Kao član posade na pomorski brod može da se ukrca samo lice koje ima pomorsku knjižicu ili dozvolu za ukrcanje, a na brod unutrašnje plovidbe - samo lice koje ima brodarsku knjižicu ili dozvolu za ukrcanje.

Pomorska, odnosno brodarska knjižica je isprava kojom se dokazuje stručna sprema člana posade, zdravstveno stanje, svojstvo u kome je član posade ukrcan na brod, kao i trajanje zaposlenja na brodu. Pomorska knjižica, brodarska knjižica i dozvola za ukrcanje su lične isprave lica kome su izdate.

Pomorska knjižica, odnosno brodarska knjižica snabdevena vizom za putovanje u inostranstvo, izdata od lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa služi i kao putna isprava (pasoš) i ovlašćuje lice da bude član posade broda koji plovi u inostranstvo, kao i da putuje u inostranstvo radi ukrcanja na brod ili da se posle iskrcanja sa broda u inostranstvu vrati u Saveznu Republiku Jugoslaviju.

Obrasce pomorske knjižice, brodarske knjižice i dozvole za ukrcavanje propisuje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 142

Ako član posade pomorskog broda za vreme trajanja, odnosno prestanka radnog odnosa bude iskrcan sa broda van njegove luke ukrcanja, odnosno ako brodar iskrca člana posade broda unutrašnje plovidbe van pristaništa u kome je sedište brodar, brodar je dužan da mu obezbedi povratak u luku njegovog ukrcanja, odnosno u pristanište u kome je sedište brodar, a ako je to predviđeno da mu se obezbedi povratak u mesto prebivališta, odnosno boravišta (u daljem tekstu: povratno putovanje).

Ako brodar ne obezbedi povratno putovanje člana posade broda, iz stava 1. ovog člana to putovanje će, na teret brodar, obezbediti, i to: iz inostranstva - diplomatsko ili konzularno predstavništvo Savezne Republike Jugoslavije, a u Saveznoj Republici Jugoslaviji - lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa.

Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na članove porodice iskrcanog člana posade broda unutrašnje plovidbe.

Član 143

Troškove povratnog putovanja člana posade pomorskog broda snosi brodar.

Brodar ima pravo regresa za naplatu svih troškova povratnog putovanja od člana posade pomorskog broda koji se bez dozvole iskrcao sa broda i time svojom krivicom doveo do prestanka radnog odnosa, ili koji se iskrcao sa pomorskog broda zbog povrede ili oboljenja koje je sebi prouzrokovao namerno ili usled grube nepažnje.

Troškovi povratnog putovanja člana posade pomorskog broda obuhvataju troškove za stan, hranu i prevoz člana posade od momenta njegovog iskrcanja sa broda do momenta njegovog povratka u luku ukrcanja, odnosno u mesto njegovog prebivališta.

Član posade broda unutrašnje plovidbe ima pravo na dnevnicu i naknadu za lični prevoz od momenta iskrcanja sa broda do momenta povratka u pristanište u kome je sedište broдача, odnosno u njegovo prebivalište ili boravište, a prema ugovoru o radu

Odredba stava 4. ovog člana odnosi se i na članove porodice iskrcanog člana posade broda unutrašnje plovidbe.

Član 144

Povratno putovanje smatra se obezbeđenim i ako je članu posade pomorskog broda obezbeđen odgovarajući posao na brodu koji plovi u luku njegovog ukrcanja, odnosno ako je članu posade broda unutrašnje plovidbe obezbeđen posao na brodu koji plovi u pristanište u kome je sedište broдача.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, članu posade pripada naknada za posao koji je obavljao na pomorskom brodu, odnosno brodu unutrašnje plovidbe.

Član 145

Odredbe čl. 142, 143. i 144. ovog zakona odnose se i na strance koji su članovi posade jugoslovenskog pomorskog broda.

Odredbe čl. 142, 143. i 144. ovog zakona odnose se i na strance koji su članovi posade broda unutrašnje plovidbe, pod uslovom da država čiji su oni državljani postupa na isti način sa državljanima Savezne Republike Jugoslavije ukrcanim na brodove njihove državne pripadnosti.

Član 146

U stranim lukama, odnosno pristaništima član posade pomorskog broda, odnosno broda unutrašnje plovidbe koji je državljanin Savezne Republike Jugoslavije može se, radi zaštite svojih prava iz radnog odnosa, obraćati samo diplomatskim ili konzularnim predstavništvima Savezne Republike Jugoslavije.

Član 147

Član posade broda dužan je da odmah obavesti svog neposrednog rukovodioca ili zapovednika broda:

- 1) o svakom vanrednom događaju koji bi mogao da ugrozi bezbednost broda, putnika, drugih lica ili tereta na brodu, kao i da zagadi životnu sredinu opasnim i štetnim materijama od strane broda;
- 2) kad u plovidbi plovnim putevima u obalnom moru i na unutrašnjim plovnim putevima ustanovi da pojedini svetionici i svetla ne rade, odnosno oznake ili plutače nisu na svom mestu.

U slučaju opasnosti, brodoloma ili druge havarije, članovi posade broda dužni su da se zalažu za spasavanje broda, putnika, drugih lica i tereta na brodu, kao i za zaštitu životne sredine, dok zapovednik broda ne naredi da se brod napusti.

Član 148

Brodar je dužan da članu posade naknadi štetu prouzrokovanu na stvarima namenjenim za njegovu ličnu upotrebu na brodu i ličnu upotrebu članova njegove porodice ukrcanih na brod unutrašnje plovidbe, određenim ugovorom o radu, koje su uništene ili oštećene prilikom brodoloma ili druge havarije broda.

Član posade broda koji je u radnom odnosu, u slučaju brodoloma ima pravo na zaradu najmanje za dva meseca od dana brodoloma, prema proseku zarade za poslednja tri meseca, ako mu po ugovoru o radu zarada ne pripada za duže vreme

U slučaju iz stava 2. ovog člana članu posade, stranom državljaninu ili licu bez državljanstva, pripada naknada u iznosu određenom ugovorom o radu - za svaki dan nezaposlenosti koja je nastupila kao posledica brodoloma, ali najduže za dva meseca od dana brodoloma.

Član posade i članovi njegove porodice nemaju pravo na naknadu iz st. 1, 2. i 3. ovog člana ako brodar dokaže da su oni prouzrokovali štetu namerno ili krajnjom nepažnjom

Na povratno putovanje člana posade pomorskog broda, odnosno broda unutrašnje plovidbe koji je pretrpeo brodolom odnose se odredbe čl. 142. do 144. ovog zakona.

Član 149

Za štetu nastalu usled telesne povrede ili smrti člana posade broda odgovara brodar ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice ili krivice lica za koje brodar odgovara.

2. Zapovednik broda

Član 150

Zapovednik broda mora da bude državljanin Savezne Republike Jugoslavije.

Zapovednika broda imenuje i razrešava od dužnosti brodar.

U slučaju smrti, sprečenosti ili odsutnosti, zapovednika broda zamenjuje, sa svim njegovim ovlašćenjima, najstariji oficir palube koji je državljanin Savezne Republike Jugoslavije.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na jahtu stranog vlasnika upisanu u jugoslovenski upisnik brodova.

Član 151

Zapovednik broda odgovoran je za bezbednost broda i red na brodu u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

Ako je zapovednik strane jahte upisane u jugoslovenski upisnik brodova stranac, dužnost zapovednika iz stava 1. ovog člana vrši najstariji oficir palube koji je državljanin Savezne Republike Jugoslavije.

Ako brod unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom tegli ili potiskuje druge brodove, zapovednik tog broda je rukovodilac celog konvoja.

Zapovednik čelnog broda unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom koji tegli ili potiskuje druge brodove, rukovodilac je celog konvoja.

Član 152

Zapovednik broda dužan je da se brine o snabdevanju broda, o brodskoj administraciji, o njegovom održavanju, o održavanju u ispravnom stanju trupa broda, mašina, uređaja i opreme, o sigurnosti brodskih uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje putnika, opasnog i ostalog tereta, o pravilnom krcanju, slaganju, prevozu i iskrcanju tereta, o pravilnom ukrcavanju, smeštaju i iskrcavanju putnika i o izvršavanju svih zadataka vezanih za proces rada.

Zapovednik broda dužan je da u propisanim rokovima vrši vežbe sa čamcima i ostalim sredstvima za spasavanje, kao i uređajima za otkrivanje, sprečavanje i gašenje požara.

Zapovednik broda dužan je da za vreme plovidbe bude na brodu.

Zapovednik broda dužan je da pre polaska na put proveri ispravnost broda koji mu omogućava da izvrši određeno putovanje i da obezbedi da se sve propisane isprave i knjige, kao i članovi posade nalaze na brodu, a pri prevozu putnika - naročito da utvrdi da li su preduzete sve mere za bezbednost putnika.

Zapovednik broda unutrašnje plovidbe koji tegli dužan je da pre polaska na put koji tegli, odnosno potiskuje druge brodove proveri ispravnost i sposobnost svih brodova za izvršenje određenog putovanja.

Član 153

Zapovednik pomorskog broda i broda unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom, odnosno oficir palube u smeni koji upravlja vođenjem broda dužan je da preduzima sve mere potrebne za bezbednost broda i plovidbe.

Zapovednik broda unutrašnje plovidbe i lice koje ga u smeni zamenjuje, odgovorni su, svaki za vreme svoje smene, za bezbednost broda i plovidbe.

Zapovednik broda dužan je da lično rukovodi brodom kad god to zahteva bezbednost broda, a zapovednik pomorskog broda naročito kad brod ulazi u luku, kanal ili reku ili kad izlazi iz njih, kao i za vreme slabe vidljivosti ili magle, odnosno zapovednik broda unutrašnje plovidbe koje tegli, odnosno potiskuje druge brodove i kad to zahteva bezbednost brodova u tegljenju ili potiskivanju.

Prisutnost pilota na pomorskom brodu i brodu unutrašnje plovidbe kad tegli, odnosno potiskuje druge brodove ne oslobađa zapovednika broda od odgovornosti za upravljanje brodom.

Član 154

Ako nastupe događaji koji pomorski brod ili brod unutrašnje plovidbe ili broda u tegljenju ili potiskivanju ili lica na njima dovedu u opasnost, zapovednik pomorskog broda, odnosno unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom dužan je da preduzme sve mere za spasavanje lica i otklanjanje opasnosti za brod i stvari na brodu, kao i za zaštitu životne sredine.

U slučaju iz stava 1. ovog člana zapovednik pomorskog broda, odnosno broda unutrašnje plovidbe koji tegli, odnosno potiskuje druge brodove, dužan je da žrtvuje ili ošteti teret, druge stvari ili brodske uređaje ili opremu koji nisu neophodni za plovidbu, ili delove broda, odnosno broda unutrašnje plovidbe čije je žrtvovanje ili oštećenje manje štetno za brodar i lica zainteresovana za teret na brodu ili brodu unutrašnje plovidbe, a ako je to neophodno - i brod unutrašnje plovidbe.

Član 155

Ako su u slučaju opasnosti za pomorski brod, odnosno brod unutrašnje plovidbe sve mere preduzete za spasavanje broda ili broda unutrašnje plovidbe ostale bez uspeha, i ako je propast broda neizbežna, zapovednik broda, dužan je da prvenstveno preduzme mere potrebne za spasavanje putnika i drugih lica na brodu, da ukloni brod sa plovnog puta na unutrašnjim vodama, ako je to moguće, kao i da naredi da se brod napusti.

U slučaju iz stava 1. ovog člana zapovednik broda je dužan da preduzme i sve mere potrebne za spasavanje brodskog dnevnika, ako okolnosti slučaja dopuštaju - i mere za spasavanje drugih brodskih knjiga, brodskih isprava pomorskih karata odnosno putovanja i gotovog novca brodske blagajne.

Ovlašćenja zapovednika broda iz st. 1. i 2. ovog člana ima i zapovednik broda unutrašnje plovidbe.

Zapovednik broda sme da napusti brod tek pošto je, u granicama stvarne mogućnosti, preduzeo sve mere iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 156

Ako na brodu nastupi događaj koji ugrožava bezbednost broda, ili plovidbe, ili ako nastupi vanredni događaj brodu, putnicima, drugim licima ili stvarima na brodu, ili ako se primeti zagađivanje opasnim i štetnim materijama na plovnom putu, zapovednik broda dužan je da opis tog događaja, odnosno belešku o primećenom zagađivanju na plovnom putu odmah unese u brodski dnevnik, a najdocnije u roku od 24 časa.

Zapovednik broda iz stava 1. ovog člana dužan je da o događaju iz toga stava, odmah po dolasku, a najdocnije za 24 časa, podnese izveštaj, zajedno sa izvodom iz brodskog dnevnika, lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa.

Ako je događaj iz stava 1. ovog člana nastupio za vreme plovidbe, zapovednik broda je dužan da izveštaj o događaju, zajedno sa izvodom iz brodskog dnevnika, podnese, u roku iz stava 2. ovog člana, lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa u luci, odnosno pristaništu u koje brod najpre uplovi, odnosno diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije ako se brod nalazi u inostranstvu.

Zapovednik broda iz stava 1. ovog člana mora uneti u brodski dnevnik rođenje i smrt lica na brodu, naznačujući mesto ili geografsku poziciju broda i vreme rođenja, odnosno smrti, kao i primiti izjavu poslednje volje i to primanje uneti u brodski dnevnik, navodeći vreme kad je poslednju izjavu volje primio.

Zapovednik broda dužan je da o činjenici rođenja i smrti i o primanju izjave poslednje volje sačini zapisnik na propisani način i dostavi ga lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa, odnosno pristaništu u koje stigne, a u inostranstvu - najbližem diplomatskom, odnosno konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije.

Član 157

Zapovednik pomorskog broda dužan je putem radio-telekomunikacija poslati obaveštenje o bilo kojoj neposrednoj opasnosti za bezbednost plovidbe na koju naiđe, a naročito ako primeti promene na plovnom putu iz člana 147. stav 1. tačka 2. ovog zakona, naiđe na zagađivanje opasnim i štetnim materijama, opasan led, opasnu oluju ili na bilo koju drugu neposrednu opasnost za plovidbu ili na tropsku oluju, ili na temperaturu vazduha ispod tačke smrzavanja praćenu vetrovima olujne snage koji prouzrokuju veliko nagomilavanje leda na nadgrađima, ili na vetar snage 10 ili više bofora skali, a za koji nije bilo primljeno upozorenje o oluji.

Zapovednik pomorskog broda dužan je da najbržim putem obavesti lučku kapetaniju o zagađenju mora koje je nastalo sa broda kojim zapoveda.

Zapovednik pomorskog broda dužan je da belešku o datom obaveštenju iz stava 1. ovog člana unese u brodski dnevnik.

Član 158

U slučaju neposredne opasnosti od rata, zapovednik broda je dužan da preduzme sve mere opreznosti da bi se sačuvao brod, posada, putnici, teret i ostala imovina, kao i brodske isprave i knjige.

Ako nastupi ratno stanje između Savezne Republike Jugoslavije i druge države, zapovednik broda je dužan da preduzme potrebne mere da bi od neprijatelja sačuvao brod, ljude, teret i ostalu imovinu, kao i brodske isprave i knjige.

Ako se brod u slučaju nastupanja ratnog stanja između drugih država, u kome je Savezna Republika Jugoslavija neutralna, nađe u luci, odnosno pristaništu jedne od zaraćenih država, ili je na putu za luku, odnosno pristanište zaraćene države, ili mora proći kroz obalno more ili unutrašnje vode zaraćene države, zapovednik broda je dužan da zatraži uputstvo od brodarka, a ako to nije moguće - od nadležnog saveznog organa, odnosno lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa.

Član 159

Zapovednik pomorskog broda, kao zastupnik broдача, ovlašćen je da u njegovo ime i za njegov račun u mestu van sedišta broдача zaključuje ugovore o spasavanju i pravne poslove potrebne za izvršenje putovanja, i da u mestu van sedišta broдача u kome nema ovlašćenog predstavnika broдача zaključuje ugovore o pomorskim plovidbenim poslovima, osim broдарskog ugovora na vreme za ceo brod.

Zapovednik pomorskog broda ovlašćen je da kao zastupnik broдача pokreće pred stranim sudskim i upravnim organima postupak radi zaštite broдарevih prava i interesa u poslovima iz stava 1. ovog člana i da u tom postupku preduzima procesne radnje.

Ako broдар ograniči ovlašćenje zapovednika, to ograničenje nema pravno dejstvo prema trećim licima koja za njega nisu znala, niti su prema okolnostima mogla znati.

Član 160

Zapovednik broda, ovlašćen je i dužan da svim licima na brodu izdaje naređenja kojima se obezbeđuje brod, i plovidba i održavanje reda na brodu, kao i da nadzire izvršenje izdatih naređenja.

Radi održavanja reda i bezbednosti na brodu zapovednik broda može da drži na brodu vatreno oružje, dok članovi posade broda ne smeju na brodu da imaju oružje.

Član 161

Zapovednik broda ima pravo da za vreme plovidbe ograniči slobodu kretanja na brodu svakom licu koje teže ugrozi bezbednost broda, članova posade, putnika i drugih lica, stvari na brodu i životne sredine zagađivanjem opasnim ili štetnim materijama. Sloboda kretanja može da se ograniči samo ako je to neophodno radi bezbednosti putnika i drugih lica i stvari na brodu ili radi zaštite broda, ili zaštite životne sredine, i može za stranca da traje najduže do dolaska broda u prvu luku, odnosno pristanište u koje brod uplovi, a za državljanina Savezne Republike Jugoslavije - najdocnije do dolaska broda u prvu jugoslovensku luku, odnosno pristanište.

Mere iz stava 1. ovog člana unose se u broдski dnevnik sa obrazloženjem.

Član 162

Zapovednik broda ima pravo da člana posada broda koji narušava bezbednost plovidbe udalji sa radnog mesta, a po potrebi, da ga iskrca sa broda i vrati u luku ukrcavanja, odnosno pristanište u kome je sedište broдача.

Član 163

Zapovednik broda ima pravo, u slučaju nužde i dok ona traje, da članovima posade broda smanji obrok hrane i vode radi racionalnog korišćenja postojećih zaliha hrane i vode na brodu.

Mere iz stava 1. ovog člana unose se u broдski dnevnik sa obrazloženjem.

Član 164

Ako za vreme putovanja član posade broda, putnik ili drugo lice na brodu izvrši krivično delo, zapovednik broda je dužan da preduzme, prema okolnostima, mere potrebne da se spreči ili ublaži nastupanje štetnih posledica tog dela i da se izvršilac pozove na odgovornost.

Ako postoji opasnost da izvršilac delo ponovi ili da pobegne, zapovednik broda, narediće: da se izvršiocu krivičnog dela ograniči sloboda kretanja na brodu, ili da se liši slobode, da se ispitivanjem izvršioca, svedoka, očevidaca i oštećenika utvrde sve okolnosti pod kojima je delo izvršeno i posledice koje su nastupile, da se o svakom saslušanju sastavi zapisnik, da se kao dokazi uzmu na čuvanje predmeti na kojima ili pomoću kojih je krivično delo izvršeno, odnosno na kojima su tragovi izvršenog dela vidljivi, kao i da se preduzmu druge mere radi utvrđivanja okolnosti pod kojima je krivično delo izvršeno.

Ako se brod nalazi u inostranstvu, zapovednik broda je dužan da o izvršenom krivičnom delu podnese izveštaj diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije u državi u čiju luku, odnosno pristanište brod uplovi. Zapovednik broda je dužan da sa izvršiocem krivičnog dela postupi prema uputstvima diplomatskog ili konzularnog predstavnitva Savezne Republike Jugoslavije.

Po dolasku u jugoslovensku luku, odnosno pristanište u koje brod najpre uplovi, zapovednik broda je dužan da izvršioca krivičnog dela preda organu unutrašnjih poslova u toj luci, odnosno pristaništu, s pismenim izveštajem o izvršenom krivičnom delu i zapisnicima i predmetima iz stava 2. ovog člana.

Mere iz st. 2. i 4. ovog člana unose se u broдski dnevnik sa obrazloženjem.

Član 165

Ako član posade broda koji je državljanin Savezne Republike Jugoslavije samovoljno napusti brod u stranoj luci, odnosno pristaništu, zapovednik broda je dužan da ovo napuštanje broda prijavi diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije u odnosnoj državi, a ako ovog nema - diplomatskom ili konzularnom predstavništvu države ovlašćene da zastupa interese državljana Savezne Republike Jugoslavije, a ako ni ovog nema - kapetaniji te luke, odnosno pristaništa.

Zapovednik broda dužan je da sastavi zapisnik i utvrdi koje su stvari i isprave člana posade koji je samovoljno napustio brod ostale na brodu.

Zapisnik se sastavlja u prisustvu dvojice svjedoka, a potpisuju ga zapovednik broda i svjedoci.

Belešku o samovoljnom napuštanju broda i o stvarima člana posade koje su ostale na brodu i njihovoj predaji nadležnom jugoslovenskom organu, zapovednik pomorskog broda, odnosno broda unutrašnje plovidbe sa sopstvenim pogonom dužan je da unese u brodski dnevnik.

Organ koji u luci, odnosno pristaništu primi lične stvari i isprave člana posade koji je samovoljno napustio brod, predaće ih njegovoj užoj porodici ili roditeljima, a ako njih nema - licu koje odredi nadležni organ starateljstva.

Član 166

Smatra se da je član posade samovoljno napustio brod ako se nije vratio na brod do odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa.

Ako je član posade bio sprečen da se vrati na brod do odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa, smatra se da je samovoljno napustio brod ako se u roku od tri dana, od dana kad je smetnja bila otklonjena, nije prijavio organu iz člana 165. stav 1. ovog zakona.

Član 167

Zapovednik broda koji na bilo koji način dozna da se lice, uključujući i neprijatelje u slučaju oružanog sukoba, nalaze u životnoj opasnosti na moru ili unutrašnjim vodama, dužan je da im odmah krene u pomoć najvećom mogućom brzinom, obaveštavajući ih o tome ako je to moguće, i da preduzme njihovo spasavanje.

Zapovednik broda u opasnosti ima pravo, posle savetovanja sa zapovednicima brodova koji su odgovorili na njegov poziv za pomoć, ako je savetovanje moguće sprovesti, da izabere jedan od tih brodova ili više njih za koje smatra da su najprikladniji da mu pruže pomoć.

Zapovednik ili zapovednici brodova izabrani da pruže pomoć brodu u opasnosti dužni su da prihvate izbor i da odmah, najvećom mogućom brzinom, krenu u pomoć licima koja su u životnoj opasnosti.

Zapovednik broda je dužan da spasava lica koja su u životnoj opasnosti iako se ona tome protive, ili ako se spasavanju lica protivi zapovednik broda na kome se ta lica nalaze.

Član 168

Izuzetno od odredaba člana 167. ovog zakona, zapovednik broda nije dužan da krene u pomoć i da preduzme spasavanje lica u životnoj opasnosti:

- 1) ako bi preduzimanje tog spasavanja predstavljalo ozbiljnu opasnost za brod kojim on zapoveda i za lica na tom brodu, ili ako on opravdano smatra da, prema posebnim okolnostima slučaja, preduzimanje spasavanja lica u opasnosti ne bi bilo uspešno;
- 2) ako dozna da je drugi brod izabran da ide u pomoć i da je izabrani brod taj izbor prihvatio;
- 3) ako od zapovednika broda u opasnosti, ili neposredno od lica koja su bila u životnoj opasnosti, ili od zapovednika drugog broda koji je stigao do tih lica bude obavešten da pomoć više nije potrebna.

Član 169

U slučaju sudara brodova zapovednik broda je dužan da, ako je u mogućnosti da to učini bez ozbiljne opasnosti za brod kojim zapoveda i za lica na njemu, pored prvenstvenog spasavanja lica, preduzme i spasavanje drugog broda s kojim se sudario brod kojim on zapoveda, a u slučaju sudara brodova na unutrašnjim vodama - dužan je da brod kome preta opasnost da potone bez odlaganja ukloni s plovnog puta.

Na unutrašnjim vodama zapovednik broda je dužan, da kad se brod kojim on zapoveda nađe u blizini broda koji daje poziv za pomoć, i kad nije bilo sudara, da odmah preduzme spasavanje tog broda, ako je u mogućnosti da to učini bez ozbiljne opasnosti za brod kojim zapoveda i za lica na njemu.

Član 170

Zapovednik jugoslovenskog broda koji dozna da je drugi jugoslovenski brod u opasnosti na moru dužan je da, pored prvenstvenog spasavanja lica, preduzme i spasavanje broda i stvari sa tog broda koje su svojina jugoslovenskih preduzeća, i drugih pravnih lica ili svojina državljana Savezne Republike Jugoslavije, ako se

spasavanju broda i stvari na njemu izričito ne protivi zapovednik broda, odnosno vlasnik broda ili brodar broda u opasnosti.

Zapovednik broda nije dužan da preduzme spasavanje broda prema odredbi stava 1. ovog člana ako to ne može da učini bez ozbiljne opasnosti za lica na brodu ili za brod kojim zapoveda, ili ako opravdano smatra da spasavanje broda ne bi bilo celishodno niti razumno s obzirom na mogućnosti spasavanja, vrednost broda u opasnosti i stvari na tom brodu, kao i na rizike i troškove kojima bi preduzetim spasavanjem izložio brod kojim zapoveda.

Član 171

Zapovednik broda mora u brodski dnevnik da unese razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć licima u opasnosti i preduzeo njihovo spasavanje (član 168), kao i razloge zbog kojih nije preduzeo spasavanje broda i stvari na njemu (čl. 169. i 170).

Član 172

Vlasnik broda ili brodar ne odgovara za štetu koja nastane zbog toga što je zapovednik broda povredio dužnosti određene u čl. 167, 169. i 170. ovog zakona.

Član 173

Spasavanje jugoslovenskog ratnog broda neće se preduzeti u slučaju izričite zabrane komandanta broda.

Član 174

Odredbe čl. 167, 169. i 170. ovog zakona odnose se i na ratne brodove.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, savezni ministar nadležan za poslove odbrane propisaće u kojim slučajevima komandant jugoslovenskog ratnog broda nije dužan da vrši spasavanje u slučajevima određenim u čl. 167, 169. i 170. ovog zakona.

Glava 8

TRAGANJE I SPASAVANJE

Član 175

Traganje i spasavanje na moru je obaveza pružanja svih vidova pomoći i spasavanje ugroženih lica, brodova i stvari u obalnom moru Savezne Republike Jugoslavije.

Član 176

Traganje predstavljaju radnje na ustanovljenju mesta, prirode i obima nezgode na moru, kao i hidrometeoroloških uslova radi pružanja pomoći, prvenstveno radi zaštite i spasavanja ugroženih lica.

Član 177

Spasavanje predstavljaju radnje u cilju pružanja pomoći, odnosno otklanjanja opasnosti u slučaju nezgode na moru.

Član 178

U okviru traganja i spasavanja na moru obavlja se osmatranje i javljanje o zapaženim pojavama i događajima.

Član 179

Traganje i spasavanje ugroženih lica na moru je obavezno.

Član 180

Traganje i spasavanje ugroženih stvari domaćih pravnih i fizičkih lica je obavezno, pod uslovom da se time ne ugrožava bezbednost lica, bezbednost broda, čamca ili drugog plovnog objekta ili drugih sredstava koja obavljaju traganje, odnosno spasavanje.

Traganje i spasavanje ugroženih stvari u stranom vlasništvu je obavezno ako se tim sprečava ili otklanja šteta koja može nastati ili se time otklanjaju opasnosti za bezbednost plovidbe.

Član 181

Traganje i spasavanje ugroženih lica i stvari na moru obavljaju lučke kapetanije.

Član 182

U traganje i spasavanje ugroženih lica i stvari na moru dužni su da se po nalogu lučke kapetanije, uključuje:

- a) preduzeća i druga pravna lica koja obavljaju delatnost na moru ili u vezi sa korišćenjem mora i koja raspolažu brodovima i drugim sredstvima pogodnim za obavljanje traganja i spasavanja;
- b) građani - vlasnici plovnih objekata koji su osposobljeni za traganje i spasavanje na moru;
- v) organi službe osmatranja i obaveštavanja, organi za kontrolu prelaženja državne granice, organi carinske službe, organi kontrole letenja, organizacije civilnog vazdušnog saobraćaja, organizacije hidrometeorološke službe, preduzeća ili druga pravna lica koja se staraju o uređivanju i održavanju pomorskih plovnih puteva i ostali organi i organizacije pogodni za izvršenje određenih zadataka u traganju i spasavanju na moru.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, traganje i spasavanje ugroženih lica i stvari na moru obavlja se bez naloga kada to hitnost i druge okolnosti nezgode zahtevaju.

Član 183

Koordinaciju traganja i spasavanja ugroženih lica i stvari na moru na području više lučkih kapetanija vrši savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 184

Koordinacija traganja i spasavanja na moru vrši se na osnovu planova i uputstava saveznog ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja.

Član 185

Odredbe čl. 175. do 184. koje se odnose na traganje i spasavanje na moru odnose se i na unutrašnje plovne puteve.

Glava 9

NADZOR

Član 186

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona kojima se uređuje bezbednost pomorske i unutrašnje plovidbe vrši savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 187

Poslove nadzora iz člana 186. ovog zakona vrši savezni inspektor.

Član 188

U vršenju nadzora savezni inspektor izdaje naređenja i izriče zabrane pismenim rešenjem.

Član 189

Protiv rešenja saveznog inspektora može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Žalba iz stava 2. ovog člana ne odlaže izvršenje rešenja ako bi takvo odlaganje prouzrokovalo ili moglo prouzrokovati opasnost za bezbednost plovidbe, ugroziti ljudske živote ili prouzrokovati značajnu materijalnu štetu.

Član 190

Savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja rešava u drugom stepenu po žalbi protiv rešenja lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa ili saveznog inspektora.

Član 191

Savezni inspektor izvršiće nadzor koji se odnosi na međunarodni ili međudržavni režim plovidbe, a koji ne izvrši lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa ili izvrši uz značajne propuste za bezbednost plovidbe.

Član 192

Savezni inspektor ima službenu legitimaciju.

Član 193

Poslovi nadzora nad sprovođenjem odredaba ovog dela zakona o bezbednosti plovidbe u međunarodnom saobraćaju na moru i unutrašnjim plovnim putevima, obuhvataju vršenje nadzora nad:

- 1) stranim brodovima u jugoslovenskim lukama, odnosno pristaništima u pogledu zaštite lica na brodu i zaštite životne sredine;
- 2) brodovima koji vrše međunarodni saobraćaj u pogledu njihove sposobnosti za plovidbu;
- 3) sprovođenjem međunarodnog režima luka i pristaništa u skladu sa međunarodnim obavezama Savezne Republike Jugoslavije i stanjem luka i pristaništa otvorenih za međunarodni saobraćaj, kao i zimovnika i prevodnica na plovnim putevima na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe o ispunjavanju uslova za bezbednost plovidbe;
- 4) uređivanje i održavanje plovnih puteva na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe u obalnom moru i na unutrašnjim vodama i objektima za bezbednost plovidbe na tim plovnim putevima;
- 5) vršenjem radio-službe koja služi bezbednosti plovidbe u međunarodnom saobraćaju i zaštiti ljudskog života na moru i unutrašnjim plovnim putevima i održavanjem i radom te službe.

Određba tačke 4. stava 1. ovog člana u pogledu sprovođenja međunarodnog režima luka i pristaništa ne odnosi se na vojne luke i pristaništa.

Član 194

U vršenju nadzora nad stranim brodom po odredbi člana 193. stav 1. tačka 1. ovog zakona, savezni inspektor proverava:

- 1) da li pomorski brod ima važeća svedočanstva u skladu sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodne konvencije o sprečavanju zagađivanja mora sa brodova i Međunarodne konvencije o teretnim linijama, a ako se ne primenjuju odredbe ovih konvencija - da li brod ima važeće svedočanstvo o sposobnosti za plovidbu i potvrdu o sprečavanju zagađivanja uljem, svedočanstvo o teretnoj liniji u skladu sa propisima države čiju državnu pripadnost brod ima;
- 2) da li brod unutrašnje plovidbe ima važeće brodsko svedočanstvo.

Ako strani brod ima važeće isprave iz stava 1. ovog člana, nadzor se ograničava na proveravanje:

- 1) da li položaj teretne linije, odnosno slobodnog boka odgovara podacima iz odnosnih isprava;
- 2) da li je brod krcan u skladu sa dobijenom teretnom linijom, odnosno linijom slobodnog boka, i da li je teret pravilno raspoređen prema uslovima navedenim u odnosnim ispravama.

Osim proveravanja isprava iz stava 1. ovog člana, proverava se da li strani brod koji vrši ukrcavanje ili iskrcavanje tereta ima važeću ispravu kojom se dokazuje ispravnost brodskih uređaja za ukrcavanje ili iskrcavanje tereta, kao i da li je stanje tih uređaja u skladu sa podacima iz te isprave.

Član 195

Ako se u vršenju nadzora utvrdi da strani pomorski brod nema važeće isprave iz člana 194. stav 1. tačka 1. ovog zakona, odnosno brod unutrašnje plovidbe - isprave iz člana 194. stav 1. tačka 2. ovog zakona, ili da položaj teretne linije, odnosno slobodnog boka ne odgovara podacima iz odnosnih isprava, ili da brod nije krcan u skladu sa dobijenom teretnom linijom, odnosno linijom slobodnog boka, ili da teret nije pravilno raspoređen, zabraniće se brodu da isplovi iz luke, odnosno pristaništa sve dok ne bude mogao nastaviti plovidbu bez opasnosti za ljudske živote na brodu.

Ako se u vršenju nadzora utvrdi da strani brod zbog svojih nedostataka zagađuje životnu sredinu uljem ili drugim štetnim i opasnim materijama, zabraniće se brodu da isplovi iz luke, odnosno pristaništa dok se ti nedostaci na brodu ne otklone.

Ako se u vršenju nadzora po odredbi člana 194. stav 3. ovog zakona utvrdi da strani brod nema važeću ispravu kojom se dokazuje ispravnost brodskih uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje tereta, ili ako se utvrdi da stanje tih uređaja nije u skladu sa podacima iz te isprave, zabraniće se ukrcavanje i iskrcavanje tereta uređajima broda.

Član 196

Ako se iz opravdanih razloga posumnja da stanje stranog broda bitno ne odgovara podacima navedenim u ispravama iz člana 194. stav 1. ovog zakona, ili da je strani brod ukrcao veći broj putnika od dozvoljenog, ili da nema minimalni broj stručno osposobljenih članova posade, i da očigledno brod u takvom stanju, odnosno sa tolikim brojem putnika ili takvim stanjem posade ne bi bio sposoban da nastavi plovidbu bez opasnosti za ljudske živote na brodu, zabraniće se brodu da isplovi iz luke, odnosno pristaništa dok ne bude mogao da nastavi plovidbu bez opasnosti za ljudske živote na brodu.

Član 197

U vršenju nadzora nad sposobnošću broda za plovidbu po odredbi člana 193. stav 1. tač. 2. i 3. ovog zakona, proverava se:

- 1) da li brod ima važeće propisane brodske isprave i knjige;
- 2) da li su na brodu od dana izdavanja, odnosno potvrđivanja brodskih isprava izdatih na osnovu tehničkog nadzora broda nastale takve bitne promene zbog kojih je očigledno da brod u takvom stanju nije sposoban da plovi bez opasnosti za lica, teret na njemu i životnu sredinu;
- 3) da li brod ispunjava uslove određene u članu 55. tač. 2, 3. i 4. ovog zakona;
- 4) da li je na bokovima broda obeležena propisana oznaka teretne linije, odnosno linija slobodnog boka;
- 5) uvežbanost posade u rukovanju čamcima i ostalim sredstvima za spasavanje i uređajima za otkrivanje, sprečavanje i gašenje požara.

Nadzor iz stava 1. ovog člana obuhvata i proveravanje da li brod ima važeći registar teretnog uređaja, kao i da li stanje uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje tereta odgovara podacima iz registra teretnog uređaja.

Član 198

Ako se u vršenju nadzora po odredbi člana 197. stav 1. ovog zakona utvrde nedostaci broda u pogledu njegove sposobnosti za plovidbu, narediće se zapovedniku broda da u određenom roku otkloni utvrđene nedostatke.

Ako se utvrđeni nedostaci ne otklone u određenom roku, ili ako su utvrđeni nedostaci takve prirode da ugrožavaju bezbednost broda, lica i tereta na njemu, kao i životne sredine, zabraniće se brodu dalja plovidba dok se navedeni nedostaci ne otklone i oduzeće mu se isprava o sposobnosti za plovidbu.

Ako se u vršenju nadzora saveznog inspektora utvrdi da po odredbi člana 197. stav 2. ovog zakona brod nema važeći registar teretnog uređaja ili ako stanje tih uređaja nije u skladu sa registrom teretnog uređaja, zabraniće se brodu da vrši ukrcanje, iskrcavanje ili prekrcanje tereta spostenim uređajima za obavljanje tih radnji.

Član 199

Ako se u vršenju nadzora po odredbi člana 193. stav 1. tačka 3. ovog zakona utvrdi da se u lukama, odnosno pristaništima otvorenim za međunarodni saobraćaj ne sprovodi režim koji je u saglasnosti sa preuzetim međunarodnim obavezama Savezne Republike Jugoslavije, ili da je stanje luka, pristaništa, zimovnika i prevodnica takvo da predstavlja opasnost za bezbednost brodova, narediće se preduzeću, ili drugom pravnom licu koje upravlja lukom, odnosno pristaništem da radi otklanjanja utvrđenih nedostataka, u određenom roku, preduzme odgovarajuće mere ili izvrši potrebne radove.

Ako mere i radovi naređeni po stavu 1. ovog člana ne budu izvršeni u određenom roku, savezni inspektor preduzeće sledeće mere:

- 1) zabraniti pristajanje brodova određene veličine uz deo operative ili druge obale za koju je utvrđen nedostatak dok ne bude omogućeno bezbedno pristajanje takvih brodova;
- 2) zabraniti upotrebu operative ili duge obale ili njenog dela, kao i sidrišta koji neposredno ugrožava bezbednost brodova, lica i stvari prilikom ukrcavanja, iskrcavanja ili prekrcavanja;
- 3) zabraniti saobraćaj u luci, odnosno pristaništu i sidrištu dok je bezbednost brodova neposredno ugrožena zbog neodržavanja lučkih, odnosno pristanišnih objekata u ispravnom stanju ili potrebnih dubina.

Član 200

Ako se u vršenju nadzora po odredbi člana 193. stav 1. tačka 4. ovog zakona utvrdi da je stanje plovnog puta ili objekta za bezbednost plovidbe na plovnom putu takvo da ugrožava bezbednost plovidbe, savezni inspektor narediće:

- 1) ovlašćenom pravnom licu koje se stara o uređivanju i održavanju plovnih puteva da privremeno obeleži smetnju na plovnom putu, odnosno da je ukloni i da postavi ili aktivira signalne oznake i svetla ako su uklonjena ili neispravna;
- 2) privremenu zabranu plovidbe ako na plovnom putu nisu preduzete mere za bezbednu plovidbu.

Ako se u vršenju nadzora iz stava 1. ovog člana utvrde i drugi nedostaci na plovnom putu koji mogu ugroziti bezbednost plovidbe, nalazi o tome sa predlozima mera dostaviće se saveznom ministarstvu nadležnom za poslove saobraćaja i ovlašćenom pravnom licu koje se stara o uređivanju i održavanju plovnih puteva radi preduzimanja odgovarajućih mera.

Član 201

Ako se u vršenju nadzora po odredbi člana 193. stav 1. tačka 5 ovog zakona utvrdi da održavanje radio-stanica i vršenje radio-službe na brodu nije u skladu sa propisima, narediće se da se utvrđeni nedostaci otklone u određenom roku, odnosno da se preduzmu odgovarajuće mere.

Ako se u vršenju nadzora saveznog inspektora iz stava 1. ovog člana utvrde takvi nedostaci koji mogu da ugroze bezbednost plovidbe, izveštaj o utvrđenim nedostacima sa predlozima za njihovo otklanjanje dostaviće se saveznom ministarstvu nadležnom za poslove saobraćaja.

TREĆI DEO

DRŽAVNA PRIPADNOST, IDENTIFIKACIJA I UPIS BRODA

Glava 1

DRŽAVNA PRIPADNOST I IDENTIFIKACIJA BRODA

Član 202

Jugoslovensku državnu pripadnost brod stiče upisom u odgovarajući upisnik brodova, odnosno izdavanjem privremenog plovidbenog lista.

Član 203

Brod koji je stekao jugoslovensku državnu pripadnost ima pravo i dužnost da vije zastavu trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije.

Pravo i dužnost da vije zastavu iz stava 1. ovog člana nema brod bez posade.

Čamci upisani u evidenciju čamaca na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije dužni su da van granica Savezne Republike Jugoslavije viju zastavu trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije.

Vijanje zastave na brodovima i drugim plovnim objektima Savezne Republike Jugoslavije, pripisuje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 204

Zastava trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije je znak jugoslovenske državne pripadnosti broda.

Član 205

Zastava trgovačke mornarice Savezne Republike Jugoslavije istovetna je sa zastavom Savezne Republike Jugoslavije, a odnos njene širine prema dužini je 1:1,5.

Član 206

Brod koji je upisan u jugoslovenski upisnik brodova, osim pomorskog tehničkog plovnog objekta, broda unutrašnje plovidbe koji nema svoj pogonski mašinski uređaj i tehničkog plovnog objekta, kao i broda kome je izdat privremeni plovidbeni list, mora imati ime.

Pomorski tehnički plovni objekt, brod unutrašnje plovidbe koji nema svoj pogonski mašinski uređaj i tehnički plovni objekat upisani u jugoslovenski upisnik brodova ili kojima je izdat privremeni plovidbeni list, moraju da imaju oznaku, a pored oznake mogu da imaju i ime.

Dva broda ne mogu da imaju isto ime, a dva tehnička plovna objekta, dve ploveće naprave i dva broda unutrašnje plovidbe koji nemaju svoj pogonski mašinski uređaj - istu oznaku.

Pored imena i oznaka iz st. 1. i 2. ovog člana, brod unutrašnje plovidbe mora da nosi i druge oznake za identifikaciju, određene tehničkim pravilima ovlašćenog pravnog lica.

Rešenje o određivanju imena, odnosno oznake broda, kao i pozivnog znaka broda donosi savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Ime, odnosno oznaka broda i pozivni znak broda, kao i vođenje evidencije o imenima, oznakama i pozivnim znacima brodova, utvrđuju se propisima saveznog ministra nadležnog za poslove saobraćaja.

Član 207

Pomorski brod mora da nosi ime luke upisa, a brod unutrašnje plovidbe - ime pristaništa upisa.

Luka upisa, odnosno pristanište upisa, je luka, odnosno pristanište na čijem području je sedište lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa koja vodi upisnik u koji je brod upisan.

Član 208

Pomorski brod i pomorski čamac koji imaju radiotelegrafski ili radio-telefonski uređaj moraju da imaju pozivni znak po propisima o međunarodnom radio-saobraćaju.

Član 209-416

Briše se. (Zakon o načinu upisa brodova, plutajućih objekata i instalacija za proizvodnju ugljovodonika u upisnike i stvarnim pravima na brodovima i instalacijama za proizvodnju ugljovodonika, "Sl. list CG", br. 34/19)

PETI DEO

BRODAR

1. Odgovornost broдача

Član 417

Za obaveze koje nastaju u vezi sa plovidbom i iskorišćavanjem broda odgovara broдар, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 418

Obavezama koje nastaju u vezi sa plovidbom i iskorišćavanjem broda smatraju se:

- 1) potraživanje iz telesnih šteta - potraživanje koje nastaje smrću ili telesnim povredama lica;
- 2) potraživanje iz materijalnih šteta - potraživanje koje nastaje iz bilo kog drugog razloga, osim onog koje nastaje iz telesnih šteta.

Brodar pomorskog broda može da ograniči svoju odgovornost do iznosa navedenih u članu 419. ovog zakona, a broдар broda unutrašnje plovidbe - do iznosa navedenih u članu 420. ovog zakona, i to za potraživanje:

- 1) iz telesnih šteta koje su pretrpela lica koja se radi prevoza nalaze na brodu i iz materijalnih šteta na stvarima koje se nalaze na brodu;
- 2) iz telesnih šteta koje su pretrpela lica na kopnu ili na vodi, odnosno iz materijalnih šteta na stvarima koje se nalaze van broda, ako su te štete prouzrokovane skrivljenim ili neskrivljenim delom ili propustom lica na brodu za koje je broдар odgovoran, a od lica za koja je broдар odgovoran a koja se ne nalaze na brodu - samo ako se skrivljeno ili neskrivljeno delo ili propust tih lica tiče plovidbe, rukovanja brodom, krcanja, prevoza ili iskrcanja tereta ili ukrcavanja, prevoza ili iskrcavanja putnika;
- 3) nastalo u vezi sa naređenim pomicanjem, dizanjem ili uništenjem potonulog, nasukanog ili napuštenog broda i stvari koje se nalaze na tom brodu, kao i za naknadu štete prouzrokovane od strane broda luci, odnosno pristaništu, lučkim, odnosno pristanišnim objektima i plovnim putevima.

2. Ograničenje odgovornosti broдача

Član 419

Brodar pomorskog broda može da ograniči svoju odgovornost za obaveze ili člana 418. ovog zakona, i to:

- 1) na 650 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po toni tonaže odnosnog broda, ako je jednim događajem nastalo samo potraživanje iz materijalnih šteta;
- 2) na 2.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po toni tonaže odnosnog broda, ako je jednim događajem nastalo samo potraživanje iz telesnih šteta;
- 3) na 2.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po toni tonaže odnosnog broda, ako su nastali iz jednog događaja potraživanja iz telesnih šteta i potraživanja iz materijalnih šteta. Od ovog iznosa, iznos od 1.350 US dolara po toni namenjen je isključivo namirenju potraživanja iz telesnih šteta, a iznos od 650 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po toni - isključivo namirenju potraživanja iz materijalnih šteta. Ako iznos namenjen isključivo za namirenje potraživanja iz telesnih šteta nije dovoljan za njegovo potpuno podmirenje neisplaćeni ostatak ovog potraživanja, zajedno sa potraživanjem iz materijalnih šteta, naplaćuje se iz iznosa koji je namenjen namirenju potraživanja iz materijalnih šteta.

U smislu stava 1. ovog člana tonaža za brodove sa sopstvenim pogonom je neto registarska tonaža broda povećana za mašinski prostor koji je bio odbijen od bruto registarske tonaže broda radi određivanja njegove neto registarske tonaže, a za druge brodove - neto registarska tonaža.

Član 420

Brodar broda unutrašnje plovidbe može da ograniči svoju odgovornost za obaveze iz člana 418. ovog zakona u pogledu potraživanja iz materijalnih šteta, na sledeće iznose:

- 1) za brod namenjen za prevoz tereta:

- a) na 40 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po toni najviše nosivosti broda bez sopstvenog pogona;
- b) na 40 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po toni najviše nosivosti broda sa sopstvenim pogonom povećan za 60 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po svakom kilovatu mašinskog uređaja za pogon broda;
- 2) za brod koji nije namenjen za prevoz tereta na 60 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po kubnom metru istisnine na najvećem dozvoljenom gasu broda;
- 3) za tegljač i potiskivač na 60 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po svakom kilovatu mašinskog uređaja za pogon broda;
- 4) za hidroglisere i tehničke plovne objekte unutrašnje plovidbe na iznos u US dolarima koji odgovara trećini njihove vrednosti u momentu događaja na osnovu koga je nastalo potraživanje.

Kad su potiskivač ili drugi brod sa sopstvenim pogonom privezani uz brod koji potiskuje, iznos ograničene odgovornosti brodarara obračunava se na osnovu kilovata mašinskih uređaja za pogon i ukupne tonaže najviše nosivosti svih brodova u konvoju.

Za potraživanje iz telesnih šteta brodar odgovara do trostrukih iznosa iz st. 1. i 2. ovog člana.

Iznosi ograničene odgovornosti iz st. 1. i 2. ovog člana namenjeni su isključivo namirenju potraživanja iz materijalnih šteta, a iznosi ograničene odgovornosti iz stava 3. ovog člana - isključivo namirenju potraživanja iz telesnih šteta.

Član 421

Iznos ograničene odgovornosti brodarara, predviđen odredbama ovog zakona za pomorske brodove ne može da bude manji od iznosa predviđenog za brod od 100 tona u smislu člana 419. stav 2. ovog zakona, a za brodove unutrašnje plovidbe - manji od 16.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora.

Član 422

U iznos ograničene odgovornosti brodarara, ne ulazi iznos zatezних kamata od dana događaja na osnovu koga je nastalo potraživanje do dana osnivanja fonda ograničene odgovornosti na osnovu člana 425. ovog zakona.

Član 423

Brodar ne može ograničiti svoju odgovornost za obaveze iz člana 418. ovog zakona:

- 1) ako je događaj iz koga su nastala potraživanja prouzrokovan njegovom ličnom krivicom;
- 2) za štete nastale smrću ili telesnom povredom lica koja su u radnom odnosu s brodarom.

Brodar broda unutrašnje plovidbe ne može ograničiti svoju odgovornost za obaveze iz člana 418. ovog zakona ni za potraživanje lica koja se prevoze na osnovu ugovora o prevozu putnika.

Član 424

Ograničenje odgovornosti na iznose iz čl. 419. i 420. ovog zakona primenjuje se na ukupni iznos potraživanja iz telesnih i materijalnih šteta koje su nastale iz jednog događaja.

Ako su potraživanja iz stava 1. ovog člana nastala iz više događaja, ograničenje odgovornosti brodarara vrši se u pogledu potraživanja iz svakog događaja posebno.

Član 425

Brodar koji želi da ograniči svoju odgovornost dužan je da osnuje fond ograničene odgovornosti.

Fond ograničene odgovornosti je imovinska vrednost koju brodar polaže radi namirenja potraživanja iznosa na koji se ograničava njegova odgovornost.

Fond ograničene odgovornosti služi isključivo za namirenje potraživanja nastalih iz događaja zbog koga je osnovan.

Osnivanje fonda ograničene odgovornosti ne znači priznanje odgovornosti za potraživanje zbog kojih je osnovan.

Član 426

Poverioci u korist čijih potraživanja je osnovan fond ograničene odgovornosti mogu svoja potraživanja da namire samo iz tog fonda.

Potraživanja poverilaca namiruju se iz fonda ograničene odgovornosti, odnosno iz njegovog dela koji je njima namenjen, srazmerno njihovom utvrđenom iznosu.

Ako brodar ima pravo da istakne zahtev prema jednom od poverilaca za potraživanje zbog štete koja proizlazi iz istog događaja njihova međusobna potraživanja se prebijaju, a poverilac učestvuje u naplati iz fonda samo do visine iznosa koji je preostao posle izvršenog prebijanja.

Član 427

Brodar koji pre razdeobe fonda ograničene odgovornosti isplati u celini ili delimično neko od potraživanja iz člana 418. ovog zakona stupa u odnosu na fond do visine isplaćenog iznosa na mesto namirenog poverioca.

Član 428

Ako su sprovedene privremene mere ili mere izvršenja u vezi sa potraživanjem iz člana 418. ovog zakona, a brodar se poziva na ograničenje svoje odgovornosti po ovom zakonu, sud može, na predlog broдача, da ukine privremenu meru ili obustavi mere izvršenja, odnosno oslobodi data obezbeđenja ili druga jemstva, ako brodar dokaže da je već dao obezbeđenje ili druga jemstva u visini iznosa ograničene odgovornosti, pod uslovom da su to obezbeđenje ili drugo jemstvo raspoloživi i slobodno prenosivi u korist poverioca.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i kad dato obezbeđenje ili drugo jemstvo ne dostižu visinu ograničene odgovornosti broдача, ako budu naknadno dopunjeni do visine iznosa njegove ograničene odgovornosti.

Obezbeđenje ili drugo jemstvo iz stava 1. ovog člana mora da bude isključivo namenjeno podmirenju svih potraživanja iz člana 418. ovog zakona koja proizlaze iz istog događaja u vezi s kojim se vrši ograničenje odgovornosti.

Član 429

Sud mora da ukine privremenu meru ili obustavi mere izvršenja, odnosno da oslobodi data obezbeđenja ili druga jemstva zbog datog obezbeđenja ili jemstva u zemlji, a u inostranstvu - ako je takvo oslobodjenje predviđeno međunarodnim ugovorom.

Član 430

Odredbe čl. 418. do 429. ovog zakona o ograničenju odgovornosti broдача odnose se i na vlasnika broда, poslovođu broда i naručioca prevoza u broдарskom ugovoru.

Član 431

Zapovednik, ostali članovi posade i druga lica koja rade za broдача, ako su odgovorni za potraživanja iz člana 418. ovog zakona, mogu da ograniče svoju odgovornost u smislu člana 419. do 429. ovog zakona.

Zapovednik, ostali članovi posade i druga lica koja rade za broдача mogu, u slučajevima iz stava 1. ovog člana, da ograniče svoju odgovornost i ako je događaj iz koga je nastalo potraživanje prouzrokovan njihovom ličnom nepažnjom.

Ako je zapovednik, drugi član posade ili drugo lice koje radi za broдача vlasnik broда, suvlasnik, broдар, poslovođa broда ili naručilac prevoza u broдарskom ugovoru, oni mogu svoju odgovornost, u slučaju svoje lične nepažnje da ograniče samo ako je njihov propust nastao u vršenju funkcije zapovednika, odnosno člana posade broда.

Član 432

Ukupna visina ograničene odgovornosti broдача i drugih lica koja mogu da ograniče svoju odgovornost po ovom zakonu za potraživanja na koja se odnosi ograničenje odgovornosti iz jednog događaja, ne može da pređe iznose navedene u čl. 419. i 420. ovog zakona.

Član 433

Odredbe čl. 418. do 432. ovog zakona ne odnose se na ograničenje odgovornosti za obaveze iz spasavanja, za doprinos u zajedničkoj havariji i za nuklearne štete, a ni na štete prouzrokovane izbacivanjem tekućih goriva sa broда, ako odredbama ovog zakona nije izričito određeno.

Član 434

Odredbe čl. 418. do 462. ovog zakona odnose se na čamce i tehničke plovne objekte.

Član 435

Odredbe čl. 418. do 462. ovog zakona odnose se i na ratne brođove, s tim:

- 1) da za pomorske ratne brodove, čiji se kapacitet određuje istisninom, jedna tona iz čl. 419. i 421. ovog zakona odgovara dvema tonama istisnine;
- 2) da se na ratne brodove unutrašnje plovidbe odnose odredbe člana 420. stav 1. tačka 2. ovog zakona.

3. Postupak ograničenja brodarkove odgovornosti

Član 436

Vanparnični postupak ograničenja odgovornosti brodarka sprovodi sudija pojedinac stvarno nadležnog suda.

U postupku iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Ako je brod ili čamac na koji se odnosi događaj povodom koga se vodi postupak ograničenja odgovornosti brodarka upisan u jugoslovenski upisnik brodova, odnosno evidenciju čamaca, mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova u koji je brod upisan, odnosno evidencija čamaca u koji je čamac upisan.

Ako je brod ili čamac na koji se odnosi događaj povodom koga se vodi postupak ograničenja odgovornosti brodarka strane državne pripadnosti, mesno je nadležan sud na čijem je području brod zaustavljen, a ako nije bilo zaustavljanja broda - sud na čijem su području položena sredstva za osnivanje fonda ograničene odgovornosti.

U postupku ograničenja odgovornosti brodarka nije dopušten sporazum stranaka o mesnoj nadležnosti.

Član 437

Postupak ograničenja odgovornosti brodarka pokreće se po predlogu lica koje je prema odredbama ovog zakona ovlašćeno da ograniči svoju odgovornost.

Predlog za pokretanje postupka ograničenja odgovornosti brodarka, pored opštih podataka koji treba da budu navedeni u svakom podnesku, mora da sadrži i:

- 1) opis događaja iz koga je nastalo potraživanje za koje se predlaže ograničenje odgovornosti;
- 2) osnov i iznos ograničene odgovornosti;
- 3) način na koji je predlagač spreman da osnuje fond ograničene odgovornosti (polaganjem gotovine ili davanjem odgovarajućeg drugog jemstva);
- 4) popis poznatih poverilaca, uz naznačenje njihovog sedišta, odnosno boravišta;
- 5) podatke o vrsti i verovatnoj visini potraživanja poznatih poverilaca.

Predlogu za pokretanje postupka ograničenja odgovornosti brodarka moraju se za pomorski brod priložiti isprave kojima se dokazuje: tonaža pomorskog broda, u smislu odredbe člana 419. stav 2. ovog zakona, a za brod unutrašnje plovidbe - isprave kojima se dokazuju nosivost, istisnina, kilovati i vrednost broda u smislu odredaba člana 420. st. 1. i 2. ovog zakona.

Član 438

Ako sud utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom koji dozvoljavaju predlagaču da se koristi ograničenjem svoje odgovornosti doneće rešenje o odbijanju podnesenog zahteva.

Ako sud utvrdi da sredstvima predloženog fonda ograničene odgovornosti neće moći da raspolaže slobodno u korist poverilaca odbaciće podneseni zahtev.

Član 439

Ako sud utvrdi da je zahtev koji je iznesen u predlogu za pokretanje postupka ograničenja odgovornosti brodarka u saglasnosti s odredbama ovog zakona o uslovima ograničenja odgovornosti i da će sredstvima predloženog fonda ograničene odgovornosti moći slobodno da raspolaže u korist poverilaca doneće rešenje kojim odobrava osnivanje fonda ograničene odgovornosti.

U rešenju iz stava 1. ovog člana sud će pozvati predlagača da u roku od 15 dana podnese sudu dokaze o tome da je stavio na slobodno raspolaganje suda sredstva odobrena za osnivanje fonda ograničene odgovornosti i da je unapred položio određeni iznos potreban za namirenje troškova koji će nastati u toku ili povodom postupka.

Ako predlagač ne postupi po odredbi stava 2. ovog člana, sud će doneti rešenje kojim se ukida rešenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti.

Sud će u rešenju upozoriti predlagača na posledice koje nastaju usled toga što nije postupio po odredbi stava 2. ovog člana.

Član 440

Fond ograničene odgovornosti smatra se osnovanim onog dana kad predlagač podnese sudu dokaze o tome da je postupio po odredbama člana 439. stav 2. ovog zakona.

Rešenje kojim utvrđuje da je fond ograničene odgovornosti osnovan sud je dužan da donese u roku od 24 časa od prijema dokaza iz stava 1. ovog člana.

Rešenje iz stava 2. ovog člana objavljuje se u "Službenom listu SRJ", na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način.

Rešenje se dostavlja predlagaču i svim poveriocima na čija se potraživanja odnosi ograničenje odgovornosti, a čije je sedište, odnosno boravište poznato sudu.

Član 441

Rešenje kojim se utvrđuje osnivanje fonda ograničene odgovornosti sadrži:

- 1) ime broda, luku, odnosno pristanište upisa i državnu pripadnost, odnosno oznaku i mesto upisa čamca;
- 2) firmu, odnosno naziv i sedište, odnosno lično ime i prebivalište i državnu pripadnost predlagača;
- 3) događaj na koji se odnosi ograničena odgovornost broдача;
- 4) iznos fonda ograničene odgovornosti i datum osnivanja fonda;
- 5) poziv poveriocima da potraživanja koja se, prema odredbama ovog zakona, namiruju iz fonda ograničene odgovornosti prijave sudu u roku od 90 dana od dana objavljivanja rešenja u "Službenom listu SRJ", bez obzira na to da li o tim potraživanjima već teče parnica, odnosno da li je o njihovom postojanju donesena pravosnažna odluka, uz upozorenje na posledice propuštanja iz člana 451. ovog zakona;
- 6) mesto i vreme održavanja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Član 442

Ako se protiv nekog lica koje na osnovu odredaba ovog zakona može da ograniči svoju odgovornost (čl. 418, 430. i 431), a na koje se odnosi osnovani fond ograničene odgovornosti u vreme osnivanja fonda, sprovodi izvršni postupak ili postupak obezbeđenja potraživanja koja se, prema odredbama ovog zakona, namiruju iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti, izvršni sud će, na zahtev tog lica, rešenjem obustaviti izvršni postupak, odnosno postupak obezbeđenja, i ukinuti sve sprovedene radnje u tom postupku.

Stranka po čijem je predlogu sud obustavio izvršni postupak, odnosno postupak obezbeđenja snosi svoje troškove obustavljenog postupka, a dužna je, na zahtev protivne stranke, da joj nadoknadi njene troškove.

Posle osnivanja fonda ograničene odgovornosti ne može se više tražiti pokretanje redovnog izvršnog postupka, odnosno postupka obezbeđenja potraživanja koja se, prema odredbama ovog zakona, namiruju iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Član 443

Ispitivanje prijavljenih potraživanja vrši se na ročištu za ispitivanje potraživanja.

Pravo učestvovanja na ročištu u svojstvu stranke imaju predlagač i svi poverioci koji svoja potraživanja prijave do zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Izostanak stranaka s ročišta ne sprečava sud da ročište održi.

Na ročištu sud će pozvati prisutne stranke da se izjasne o prijavljenim potraživanjima i o osnovu ograničenja odgovornosti predlagača.

Član 444

Ne smatra se da poverilac prijavom potraživanja priznaje pravo predlagača da prijavljeno potraživanje namiri iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Poverilac ne može da osporava potraživanje drugog poverioca tvrdeći da se ono ne može namiriti iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti, jer je događaj iz koga je potraživanje nastalo prouzrokovao broдар ličnom krivicom (član 423. tačka 1).

Smatra se da predlagač osnivanja fonda ograničene odgovornosti i poverioci priznaju da prijavljeno potraživanje postoji i da se može namiriti iz osnovanog fonda ograničene odgovornosti, ako to podneskom ili usmeno na ročištu ne ospore do zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja.

Član 445

Ako poverilac ospori da je njegovo potraživanje podvrgnuto ograničenju odgovornosti predlagača, a predlagač se s tim osporavanjem ne složi, sud će rešenjem uputiti poverioca da u roku od 30 dana od dana dostavljanja

rešenja podnese protiv predlagača tužbu za utvrđivanje da se poveriočevo potraživanje ne namiruje iz fonda ograničene odgovornosti.

Ako poverilac u roku iz stava 1. ovog člana ne postupi po rešenju suda, odnosno ako podnetu tužbu povuče, smatraće se da se odrekao svog osporavanja da je njegovo potraživanje podvrgnuto ograničenju odgovornosti predlagača.

Član 446

Ako poverilac ospori drugom poveriocu postojanje ili visinu njegovog potraživanja ili pravo da se njegovo potraživanje namiri iz fonda ograničene odgovornosti, sud će rešenjem uputiti poverioca čije je potraživanje osporeno da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnese protiv predlagača i svih poverilaca koji su osporili njegovo potraživanje ili visinu tog potraživanja, tužbu za utvrđivanje postojanja i visine njegovog potraživanja, odnosno prava namirenja iz fonda ograničene odgovornosti.

Ako poverioci ospore drugom poveriocu njegovo potraživanje koje je utvrđeno pravosnažnom presudom donesenom u parnici protiv predlagača, sud će rešenjem uputiti poverioca, odnosno poverioce koji osporavaju takvo potraživanje da u roku od 30 dana podnesu tužbu za utvrđivanje da potraživanje ne postoji.

Ako poverioci koje sud uputi na parnicu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana ne postupe po rešenju suda, odnosno ako podnesenu tužbu povuku, smatraće se da u slučaju iz stava 1. ovog člana potraživanje nije ni prijavljeno, a u slučaju iz stava 2. ovog člana da potraživanje nije bilo ni osporeno.

Član 447

Ako predlagač ospori postojanje ili visinu poveriočevog potraživanja, sud će rešenjem uputiti poverioca da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnese protiv predlagača tužbu radi utvrđivanja postojanja i visine njegovog potraživanja.

Predlagač ne može da osporava poveriočevo potraživanje ako su postojanje i visina tog potraživanja pravosnažno utvrđeni u parnici između predlagača i poverioca ili u parnici koja se vodila prema odredbi člana 446. stav 1. ovog zakona.

Ako poverilac koga sud uputi na parnicu ne postupi po rešenju suda u roku iz stava 1. ovog člana, odnosno ako podnetu tužbu povuče, smatraće se da potraživanje nije ni prijavio.

Član 448

Tužbe iz čl. 445, 446. i 447. ovog zakona mogu da se odnose samo na ona potraživanja koja su bila predmet raspravljanja na ročištu za ispitivanje potraživanja.

Pravosnažne presude donesene u parnicama iz čl. 445, 446. i 447. ovog zakona imaju pravno dejstvo prema svim strankama u postupku ograničenja odgovornosti broдача.

Član 449

Za suđenje u sporovima iz čl. 445, 446. i 447. ovog zakona mesno je nadležan isključivo sud na čijem se području nalazi sud koji sprovedi postupak ograničenja odgovornosti broдача.

Član 450

Ako predlagač učini verovatnim da bi iz fonda ograničene odgovornosti neko potraživanje trebalo namiriti u inostranstvu, sud može, na njegov predlog, da odredi da se iz fonda izdvoji iznos koji bi bio potreban za namirenje tog potraživanja u srazmeri prema ostalim prijavljenim potraživanjima i prema fondu ograničene odgovornosti.

Predlog iz stava 1. ovog člana može se podneti do održavanja prvog ročišta za deobu osnovanog fonda ograničene odgovornosti.

Iznos izdvojen po odredbi stava 1. ovog člana čuva se u posebnom depozitu deset godina od dana kad rešenje o konačnoj deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti postane pravosnažno.

Sud može i pre isteka roka iz stava 3. ovog člana da odredi da se izdvojeni iznos u celini ili delimično vrati u opšti depozit fonda ograničene odgovornosti, ako bi se prema okolnostima moglo zaključiti da su ostale pretpostavke za izdvajanje ovog iznosa iz stava 1. ovog člana.

Po isteku roka iz stava 3. ovog člana sud će izdvojeni iznos vratiti u opšti depozit fonda ograničene odgovornosti.

Član 451

Radi ispitivanja potraživanja prijavljenih posle zaključenja ročišta za ispitivanje potraživanja, sud će zakazati novo ročište za ispitivanje potraživanja.

Poverioci čija se potraživanja ispituju na novom ročištu po odredbi stava 1. ovog člana ne mogu da osporavaju ranije priznata potraživanja.

Poverioci mogu svoja potraživanja da prijavljuju do zaključenja prvog ročišta za deobu fonda ograničene odgovornosti.

Potraživanja prijavljena po zaključenju prvog ročišta za deobu fonda ograničene odgovornosti neće se utvrđivati.

Poverioci koji svoja potraživanja prijave posle isteka roka iz člana 441. tačka 5. ovog zakona, dužni su da predlagaču i ostalim strankama u postupku, na njihov zahtev, nadoknade troškove postupka prouzrokovane naknadnom prijavom. Sud može da pozove ove poverioce da u određenom roku polože iznos koji će biti potreban za namirenje ovih troškova.

Član 452

Posle sprovedenog postupka za ispitivanje prijavljenih potraživanja sud će rešenjem utvrditi koja se potraživanja priznaju i u kojoj visini, uzimajući u obzir i pismene podneske stranaka.

Član 453

Deoba fonda ograničene odgovornosti sprovodi se posle pravosnažnosti rešenja donesenog u smislu člana 452. ovog zakona.

Sud može, na predlog poverioca, da izvrši i privremenu delimičnu deobu fonda ograničene odgovornosti radi prethodne isplate utvrđenih potraživanja, ako poverilac koji to predlaže učini verovatnim da se parnica iz čl. 445, 446. i 447. ovog zakona neće završiti u roku od šest meseci.

Deoba fonda iz stava 2. ovog člana obuhvata deo fonda ograničene odgovornosti koji ostaje pošto se iz celokupnog fonda izdvoje sredstva za eventualno namirenje potraživanja koja su još sporna, u iznosu u kome bi ova potraživanja trebalo namiriti da je njihovo postojanje utvrđeno u visini u kojoj su prijavljena.

Deoba sredstva fonda ograničene odgovornosti izdvojenih po odredbama člana 450. st. 1, 2. i 3. ovog zakona sprovodi se pošto se pravosnažno završi postupak za ispitivanje spornih potraživanja na koja se izdvojeni iznosi odnose, uzimajući u obzir već izvršenu deobu prema odredbama st. 1, 2. i 3. ovog člana.

Član 454

Radi sprovođenja deoba fonda ograničene odgovornosti sud izrađuje nacrt te deobe.

Posle izrade nacrta deobe fonda ograničene odgovornosti, sud zakazuje ročište za raspravljanje o tom nacrtu, na koje poziva predlagača i poverioca čija su potraživanja utvrđena i za koje je ustanovljeno da se namiruju iz fonda ograničene odgovornosti, kao i poverioce čija su potraživanja osporena.

Uz poziv na ročište strankama se dostavlja i primerak nacrta deobe.

Član 455

Ako je radi izrade nacrta o deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti potrebno obezbediti stručno lice a sud takvo lice nema, sud može pripreme za izradu nacrta o deobi poveriti posebnom stručnjaku van suda.

Na stručnjake iz stava 1. ovog člana odnose se odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na veštake.

Član 456

Pravo učestvovanja na ročištu, u svojstvu stranke, imaju predlagač i poverioci iz člana 454. ovog zakona.

Izostanak stranaka s ročišta ne sprečava sud da ročište održi.

Na ročištu sud poziva prisutne stranke da se izjasne o nacrtu deobe fonda ograničene odgovornosti i da istaknu svoje prigovore na nacrt.

Odluku o deobi osnovanog fonda ograničene odgovornosti sud donosi na osnovu rezultata postupka, vodeći računa i o pismenim podnescima stranaka.

Član 457

Sud je dužan da u roku od tri dana od dana kad rešenje o deobi fonda ograničene odgovornosti postane pravosnažno, odnosno od dana kad drugostepeni sud dostavi pravosnažno rešenje prvostepenom sudu, izda nalog za isplatu potraživanja poveriocima na koje se odnosi rešenje o deobi.

Član 458

Prijava potraživanja u postupku ograničenja odgovornosti broдача ima u pogledu prekida zastarelosti isto dejstvo kao i podnošenje tužbe u parničnom postupku.

U pogledu potraživanja koja su osporena u postupku ispitivanja potraživanja smatra se da je zastarelost prekinuta počev od dana prijave potraživanja do isteka roka za podnošenja tužbe prema odredbama čl. 446. i 447. ovog zakona, odnosno do dana kad presuda kojom se utvrđuje da se poveriočevo potraživanje ne namiruje iz fonda ograničene odgovornosti postane pravosnažna.

Zastarelost potraživanja koja se na osnovu rešenja o deobi fonda ograničene odgovornosti namiruju iz fonda počinje ponovo teći kad rešenje o deobi postane pravosnažno.

Član 459

Sud će u korist poverilaca, kojima ni u roku od šest meseci od dana izdavanja naloga za isplatu ne bude u mogućnosti da izvrši isplatu njihovih potraživanja, iz sredstava fonda ograničene odgovornosti osnovati poseban depozit po pravilima o osnivanju sudskog depozita.

Član 460

U postupku ograničenja odgovornosti broдача svaka stranka snosi svoje troškove, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 461

Rok za žalbu protiv rešenja donesenih u postupku ograničenja odgovornosti broдача iznosi osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Član 462

U postupku ograničenja odgovornosti broдача stranke i javni tužilac mogu protiv rešenja suda kojim je postupak pred sudom pravosnažno završen podneti sve pravne lekove koji se mogu podneti protiv presuda donesenih u parničnom postupku.

ŠESTI DEO

OBLIGACIONI ODNOSI

UGOVORI

Glava 1

UGOVOR O GRADNJI BRODA

Član 463

Ugovor o gradnji broда, kao i izmene i dopune tog ugovora moraju da budu sastavljeni u pismenom obliku.

Ugovor o gradnji broда i njegove izmene i dopune koji su sastavljeni protivno odredbi stava 1. ovog člana nemaju pravno dejstvo.

Član 464

Ako ugovorom o gradnji broда nije drukčije predviđeno smatra se da broд u gradnji pripada brodograditelju.

Član 465

Brodograditelj je dužan da izvrši gradnju prema ugovoru o gradnji broда i pravilima struke i na način da se brodu mogu izdati isprave o sposobnosti za plovidbu predviđene ovim zakonom, a i druge isprave predviđene ugovorom o gradnji broда.

Ako se broд posle završetka gradnje upisuje u strani upisnik brođova, brodograditelj je dužan da izvrši gradnju prema ugovoru o gradnji broда i pravilima struke i na način da se brodu mogu izdati isprave predviđene ugovorom o gradnji broда.

Član 466

Naručilac ima pravo nadzora nad izvršenjem gradnje broда i u tu svrhu može odrediti jednog ili više inspektora gradnje. Imenovanje i smenjivanje inspektora gradnje naručilac mora pismeno saopštiti brodograditelju.

Troškove u vezi sa radom inspektora gradnje snosi naručilac.

Brodograditelj je dužan da omogući inspektorima gradnje vršenje nadzora u toku gradnje.

U slučaju da inspektor gradnje ustanovi da izvođenje nekih radova nije u skladu sa odredbama člana 465. ovog zakona, dužan je da brodograditelju odmah stavi pismene primedbe.

Ako brodograditelj ne prihvati primedbe inspektora gradnje, mora o tome, bez odlaganja, pismeno da obavesti naručioca i da zahteva postupak koji je za takav slučaj predviđen u ugovoru.

Ako u ugovoru nije ništa predviđeno o postupku u smislu stava 5. ovog člana, ili ako stranke ne prihvate rezultate postupka iz tog stava, spor rešava sud.

Odredbe st. 1. do 5. ovog člana ne odnose se na pravo i dužnosti ovlašćenog pravnog lica da vrši nadzor nad gradnjom broda na osnovu odredaba ovog zakona o utvrđivanju sposobnosti broda za plovidbu.

Član 467

Pri izradi i nabavci delova ili pripadaka broda koje je brodograditelj naručio ili nabavio od lica koja je odredio naručilac, brodograditelj odgovara za nedostatke izvršenih radova ili nabavljenih delova ili pripadaka ako ne dokaže da te nedostatke nije mogao da uoči upotrebom dužne pažnje.

Član 468

Brodograditelj ne odgovara za nedostatke gradnje broda ako dokaže da je do njih došlo usled toga što je pri izvođenju određenih radova postupio na zahtev naručioca i upozorio ga na mogućnost nastanka štetnih posledica koje je mogao da predvidi upotrebom dužne pažnje.

Kad naručilac daje materijal za gradnju broda, brodograditelj je dužan da pregleda materijal, i ako utvrdi nedostatke, mora o tome, bez odlaganja, da obavesti naručioca.

Ako brodograditelj ne postupi po odredbi stava 2. ovog člana, odgovara za štetne posledice nastale usled nedostatka u materijalu.

Brodograditelj ne odgovara u smislu stava 3. ovog člana ako je naručilac, i pored upozorenja da materijal ima nedostatke, zahtevao da brodograditelj takav materijal ugradi u brod.

Ako brodograditelj nije istovremeno i projektant, brodograditelj odgovara za one nedostatke u gradnji broda koje je izveo u skladu sa projektom, a mogao ih je otkriti upotrebom dužne pažnje.

Brodograditelj ne odgovara u smislu stava 5. ovog člana, ako je naručilac i pored upozorenja, zahtevao da se radovi izvedu prema projektu.

Ako je u pitanju gradnja jugoslovenskog broda, brodograditelj je dužan da obavesti ovlašćeno pravno lice da naručilac i pored njegovog upozorenja, zahteva da se određeni radovi izvedu protivno tehničkim pravilima o gradnji i pravilima struke, da se u brod ugradi materijal koji ima nedostatke ili da se radovi izvedu u skladu sa projektom iako bi takvo izvođenje radova izazvalo nedostatke u gradnji.

Član 469

Kad troškovi izgradnje broda, posle zaključenja ugovora zbog nepredvidivih okolnosti vanredno porastu, brodograditelj može zahtevati povećanje ugovorne cene gradnje broda, srazmerno stvarnom povećanju cena.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na cene koje su se povećale u vreme kad je brodograditelj svojom krivicom već bio u zakašnjenju sa izvršenjem gradnje broda.

Član 470

Brodograditelj je dužan da u primerenom roku na svoj trošak i rizik, otkloni nedostatke za koje je odgovoran po odredbama čl. 465, 466. i 468. ovog zakona.

Ako se nedostaci ne mogu otkloniti, naručilac može zahtevati odgovarajuće sniženje cene.

Ako je nedostatak koji se ne može otkloniti bitan, naručilac ima pravo da raskine ugovor.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana ne utiču na naručiočevo pravo na naknadu štete.

Okolnost da naručilac u toku gradnje broda nije prigovorio projektu koji je izradio brodograditelj, upotrebjenom materijalu i načinu izvođenja radova, ne oslobađa brodograditelja obaveza iz st. 1. do 4. ovog člana.

Član 471

Brodograditelj odgovara za skrivene nedostatke koji se otkriju u toku jedne godine, računajući od dana predaje broda naručiću, pod uslovom da ga naručilac pismeno obavesti o tim nedostacima čim ih otkrije.

Član 472

Obaveze brodograditelja iz člana 471. ovog zakona zastarevaju za jednu godinu, računajući od dana kad je brodograditelj na osnovu člana 471. ovog zakona obavešten o nedostacima broda.

Član 473

Odredbe člana 463. stav 1. do člana 472. ovog zakona shodno se primenjuju i na ugovor o popravci ili prepravci broda.

Član 474

Odredbe ugovora o gradnji broda zaključene protivno odredbama člana 466. stav 7. i člana 472. ovog zakona, nemaju pravno dejstvo.

Glava 2

UGOVORI O ISKORIŠĆAVANJU BRODOVA

1. Zajedničke odredbe

Član 475

Ugovori o iskorišćavanju brodova su: ugovori o plovidbenom poslu i ugovori o zakupu broda.

Član 476

Ugovori o plovidbenom poslu su: ugovor o prevozu stvari morem ili unutrašnjim vodama, ugovor o prevozu putnika morem ili unutrašnjim vodama, ugovor o tegljenju, odnosno potiskivanju morem ili unutrašnjim vodama i ugovori koji se odnose na druge plovidbene poslove.

Član 477

Odredbe ovog zakona koje se odnose na pojedine ugovore o plovidbenom poslu shodno se primenjuju i na ostale ugovore o plovidbenom poslu, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 478

Izrazi upotrebljeni u ovoj glavi zakona imaju sledeća značenja:

- 1) naručilac je ugovorna strana koja od brodara naručuje prevoz stvari, lica, tegljenje, odnosno potiskivanje broda i obavljanje drugog plovidbenog posla;
- 2) krcatelj je naručilac ili od njega određeno lice koje na osnovu ugovora o prevozu stvari predaje stvari brodaru radi prevoza;
- 3) primalac je lice ovlašćeno da primi stvari od brodara;
- 4) korisnik prevoza je lice koje prema brodaru ima određena prava prema ugovoru o prevozu stvari (naručilac, krcatelj, primalac);
- 5) stojnice su redovno vreme određeno za ukrcavanje, odnosno iskrcavanje tereta;
- 6) prekostojnice su vreme za koje se preko vremena određenog stojnicama, produžuje ukrcavanje, odnosno iskrcavanje tereta.

Član 479

Ako u ovoj glavi zakona nije drukčije određeno, odredbe ove glave zakona koje se odnose na unutrašnju plovidbu primenjuju se na ugovore o iskorišćavanju brodova koji se izvršavaju ili dok se izvršavaju na području unutrašnje plovidbe, a i na području pomorske plovidbe do kog redovno plove brodovi unutrašnje plovidbe ako izvršenje ugovora koji se izvršava u unutrašnjoj plovidbi na navedenom području samo započinje ili se završava.

Član 480

Odredbe ove glave zakona (čl. 475. do 478) primenjuju se i na:

- 1) ratne brodove,
- 2) čamce.

Izuzetno od odredbe tačke 1. stava 1. ovog člana, na ugovore o iskorišćavanju ratnih brodova ne primenjuju se:

- 1) odredbe o brodarskom ugovoru na vreme za ceo brod (čl. 484, 485, 626. i 628. a od čl. 482, 483. - odredbe koje se odnose na ovaj ugovor);
- 2) odredbe o pravu naručioca da zaključi sa trećim licem ugovor o prevozu stvari (čl. 486. i 487);

- 3) odredbe o prevozu putnika i prtljaga (čl. 643. do 678), osim odredaba koje se odnose na odgovornost broдача za smrt i telesne povrede putnika (čl. 657. i 665, a od čl. 658, 659, 660, 664, 669, 670, 672, 673, 676. i 677. - odredbe koje se odnose na ovu odgovornost), i odredbe člana 655. ovog zakona;
- 4) odredbe o zakupu broда (čl. 703. do 717);
- 5) odredbe čl. 496. i 621. ovog zakona.

2. Ugovori o plovидbenom poslu

a) Prevoz stvari

Zajedničke odredbe o prevozu stvari

Član 481

Ugovorom o prevozu stvari broдар se obavezuje da preveze stvari brodom, a naručilac prevoza - da plati vozarinu.

Član 482

Ugovorom o prevozu stvari brodom može da se ugovori prevoz stvari celim brodom, srazmernim delom broда ili određenim broдskim prostorom (broдарski ugovor), kao i prevoz pojedinih stvari (vozarSKI ugovor).

Broдарski ugovor može da se zaključi za jedno ili više putovanja (broдарski ugovor na putovanje) ili za određeno vreme (broдарski ugovor na vreme).

Član 483

Broдарski ugovor za više putovanja ili broдарski ugovor na vreme za ceo broд mora da se sastavlja u pismenom obliku.

Ugovori iz stava 1. ovog člana koji nisu sastavljeni u pismenom obliku nemaju pravno dejstvo.

Kod ugovora o prevozu stvari koji nisu pomenuti u stavu 1. ovog člana, svaka stranka ima pravo da zahteva da se o zaključenom ugovoru o prevozu stvari sastavi pismena isprava.

Ako stranka od koje se traži sastavljanje pismene isprave ne udovolji tom zahtevu, druga stranka ima pravo da odustane od ugovora, ako ugovor nije počeo da se izvršava.

Odredba stava 4. ovog člana ne odnosi se na pravo naknade štete stranke koja je zahtevala sastavljanje pismene isprave.

Član 484

Kod broдарskog ugovora na vreme za ceo broд, zapovednik broда je dužan da izvrši nalog naručioca u granicama ugovora i prema nameni broда.

Kod broдарskog ugovora na vreme za ceo broд, broдар ne odgovara naručiocu za obaveze koje je zapovednik broда preuzeo u izvršenju posebnih naloga naručioca.

Član 485

Kod broдарskog ugovora na vreme za ceo broд, naručilac ne može da odredi putovanje koje bi izložilo broд ili posadu broда opasnosti koja se u vreme zaključenja ugovora nije mogla da predvidi, kao ni putovanje za koje se ne može očekivati da se izvrši bez znatnijeg prekoračenja vremena za koje je ugovor zaključen.

Član 486

Naručilac iz broдарskog ugovora o pomorskoj plovидbi može da ugovori s trećim licem ugovor o prevozu stvari brodom na koji se odnosi broдарski ugovor.

Za obaveze koje proističu iz ugovora zaključenog po odredbi stava 1. ovog člana odgovara i broдар trećim licima prema propisima čija se primena ne može sporazumom stranaka da isključi i prema uslovima uobičajenim za takvu vrstu prevoza.

Ako se u slučaju iz stava 2. ovog člana povećaju obaveze broдача, naručilac odgovara broдарu za te povećane obaveze.

Ako je trećem licu sa kojim je bio sklopljen ugovor iz stava 1. ovog člana bio poznat broдарski ugovor, broдар odgovara tom licu samo u granicama broдарskog ugovora i pravnih propisa čija se primena ne može da isključi sporazumom stranaka.

Član 487

Naručilac iz brodarskog ugovora za prevoz stvari u unutrašnjoj plovidbi može da zaključi ugovor iz člana 486. stav 1. ovog zakona samo ako je to brodarskim ugovorom predviđeno.

Kod brodarskog ugovora na vreme za ceo brod iz stava 1. ovog člana naručilac može da zaključi ugovor iz člana 486. stav 1. ovog zakona, ako to brodarskim ugovorom na vreme za ceo brod nije isključeno.

Za obaveze koje proističu iz ugovora zaključenog po odredbama iz st. 1. i 2. ovog člana brodar odgovara trećim licima samo u granicama brodarskog ugovora i pravnih propisa koji se ne mogu isključiti sporazumom stranaka.

Član 488

Naručilac prevoza koji je ovlastio drugo lice da kao krcatelj preda brodaru teret na prevoz odgovara brodaru za dela i propuste krcatelja u okviru ugovora o prevozu.

Član 489

Ugovor o prevozu stvari prestaje da važi kad je njegovo izvršenje trajno onemogućeno dejstvom više sile.

Ako je zbog dejstva više sile izvršenje ugovora o prevozu stvari onemogućeno za duže vreme ili je neizvesno koliko će to dejstvo da traje, svaka strana ima pravo da odustane od ugovora.

Strana koja nije kriva za smetnju može, u slučaju iz stava 2. ovog člana, da odustane od ugovora, ako je smetnja trajala suviše dugo ili se pretpostavlja da će trajati suviše dugo.

Svaka strana ima pravo da odustane od ugovora i kad bi mogla da bude ugrožena bezbednost broda, posade ili tereta zbog dejstva više sile ili druge okolnosti koja se ne može ukloniti ili sprečiti i koja se u vreme sklapanja ugovora nije mogla predvideti, a koja bi imala da traje duže vreme ili je neizvesno koliko će da traje.

Član 490

U slučaju prestanka važenja ugovora ili odustajanja od ugovora o prevozu stvari prema člnu 489. ovog zakona, brodar ima pravo na naknadu troškova u vezi sa iskrcavanjem, a ako je razlog za prestanak važenja ugovora ili za odustajanje od ugovora nastao posle odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa ukrcanja, brodar ima pravo i na naknadu vozarine u srazmeri prema korisno prevaljenom putu.

Osim prava brodara na naknadu prema odredbi stava 1. ovog člana, ugovorne strane nemaju, jedna prema drugoj, pravo na bilo kakvu drugu naknadu.

Član 491

Ako je izvršenje ugovora o prevozu stvari onemogućeno samo na kraće vreme, ugovorne strane nemaju pravo da odustanu od ugovora.

Član 492

Kod brodarskog ugovora na vreme za celi brod u pomorskoj plovidbi naručilac može da odustane od ugovora do završetka ukrcavanja, odnosno do završetka prekostojnica, ako ukrcavanje nije do tada završeno, pod uslovom da plati polovinu ugovorene vozarine, naknadu za nastale prekostojnice i druge troškove koje je imao brodar, a koji nisu uračunati u vozarinu.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i ako je ugovoren prevoz srazmernim delom broda, određenim brodskim prostorom, ili prevoz pojedinih stvari, ako svi naručioc i odustanu od ugovora.

U slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana naručilac, odnosno naručioc i mogu da odustanu od ugovora i posle završetka ukrcavanja ili isteka prekostojnica, pa i u toku putovanja, ako plate celu ugovorenu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove koje je imao brodar, a koji nisu uračunati u vozarinu.

Kad je ugovoren prevoz srazmernim delom broda, određenim brodskim prostorom, ili prevoz pojedinih stvari, svaki naručilac može da odustane od ugovora pre početka ukrcavanja, ako plati celu ugovorenu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove koje je imao brodar, a koji nisu uračunati u vozarinu.

Član 493

Kod ugovora o prevozu stvari u unutrašnjoj plovidbi svaki naručilac može da odustane od ugovora pre početka ukrcavanja, ako plati celu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove koje je imao brodar, a koji nisu uračunati u vozarinu.

Član 494

Svaki naručilac može da odustane od ugovora u slučaju iz člana 492. stav 4. i člana 493. ovog zakona i posle započetog ukrcavanja, ako ispuni obaveze određene u odredbama tih članova, a pod uslovom da teret može da se iskrca bez opasnosti za bezbednost broda i ostalog tereta, da zbog iskrčavanja ne nastane veće zadocnjenje u odlasku broda ili poremećaj u redu plovidbe, da se time ne nanosi šteta ostalim naručiocima i da protiv iskrčavanja ne postoje drugi važni razlozi.

Ako brodar iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana ne prihvati odustajanje od ugovora, dužan je da o tome odmah obaveti naručioca.

Član 495

Kad je u slučajevima odustajanja od ugovora izdata teretnica, naručilac može da odustane od ugovora ako vrati brodaru sve primerke teretnice ili mu da obezbeđenje za štetu koja bi brodaru mogla da nastane zbog toga što mu nisu vraćeni svi primerci teretnice.

Ako je u slučajevima odustajanja od ugovora krcatelju izdat prepis tovarnog lista, naručilac može da odustane od ugovora ako brodaru vrati primljeni prepis tovarnog lista ili da obezbeđenje za štetu koja bi mogla da nastane zbog toga što brodaru nije vraćen prepis tovarnog lista.

BROD

Član 496

Brodar je dužan da teret preveze brodom koji je izričito ugovoren ili koji ima ugovorena svojstva.

Ako stranke nisu izričito ugovorile određeni brod, odnosno svojstva broda, u smislu stava 1. ovog člana, brodar je dužan da preveze teret brodom koji ima uobičajena svojstva za izvršenje ugovorenog prevoza.

Član 497

Brodar pomorskog broda je dužan da na vreme, do početka putovanja, pažnjom urednog brodara osposobi brod za plovidbu, da ga primereno opremi, popuni posadom, snabde potrebnim zalihama i pripremi tako da teret može da se ukrca, složiti, čuva, preveze i iskrca u stanju kako ga je primio na prevoz.

Pažnju urednog brodara iz stava 1. ovog člana brodar unutrašnje plovidbe je dužan da pokaže i za vreme čitavog putovanja.

Brodar je dužan da dokaže da je upotrebio dužnu pažnju u smislu st. 1. i 2. ovog člana.

Odredbe ugovora protivne odredbama st. 1. do 3. ovog člana nemaju pravno dejstvo.

Član 498

Brodski prostor koji obično ne služi za smeštaj tereta može za to da se upotrebi samo na osnovu izričitog sporazuma ugovornih strana, ako takav sporazum ne bi bio protivan propisima.

Član 499

Brodar može sa pristankom naručioca da zameni ugovoreni brod drugim brodom.

Ako se prevoz vrši na osnovu vozarskog ugovora ili brodom bez sopstvenog pogona pristanak naručioca za zamenu broda, odnosno tegljenice nije potreban.

Član 500

Brodar odgovara za tačnost podataka o nosivosti broda navedenih u brodarskom ugovoru.

Član 501

Ako je ugovoren prevoz celim brodom ili određenim brodskim prostorom, pa ugovoreni prostor ne bude potpuno iskorišćen, brodar ne može da raspoláže tim prostorom bez pristanka naručioca.

Krcanje tereta

Član 502

Brodar je dužan da postavi brod za krcanje tereta u ugovorenoj luci, odnosno pristaništu.

Član 503

Ako brod iz razloga za koje naručilac ne odgovara, ne može da dođe u ugovorenu luku, odnosno pristanište, naručilac prevoza ima pravo, imajući u vidu svrhu ugovora, da odredi prvu pogodnu luku, odnosno pristanište za preuzimanje tereta do koga brod može sigurno doći radi ukrcavanja.

Član 504

Mesto krcanja tereta u luci, odnosno pristaništu dužan je da obezbedi naručilac.

U linijskoj plovidbi mesto ukrcavanja u luci, odnosno pristaništu obezbeđuje brodar.

Član 505

Brodar je dužan da postavi brod na mesto ukrcavanja koje, u smislu člana 504. ovog zakona, odredi naručilac, ako to može da učini bez opasnosti za brod i ako se ukrcavanje tereta može na tom mestu da obavi bez opasnosti za brod.

Ako mesto ukrcavanja ne odgovara uslovima iz stava 1. ovog člana, brodar je dužan da postavi brod što je moguće bliže tom mestu, ako to može da učini bez opasnosti za brod i ako se ukrcavanje tereta na mestu na kome je brod postavljen može da obavi bez opasnosti za brod.

Član 506

Brod može da primi teret na sidrištu, ako je tako ugovoreno ili predviđeno mesnim običajima, a mora da primi teret na sidrištu, ako ukrcavanje tereta na sidrištu odredi nadležna lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa.

Član 507

Ako naručilac ili drugo lice ima pravo na osnovu ugovora da odredi luku, odnosno pristanište ukrcavanja, a zapovednik broda, ne primi takav nalog u ugovorenom ili primerenom roku, ili nije u mogućnosti da primljeni nalog izvrši, zapovednik broda je dužan da postupi na način koji smatra najboljim, vodeći računa i o interesima korisnika prevoza.

Član 508

Kad brod prema ugovoru mora da stigne u određenu luku, odnosno pristanište do određenog roka, smatra se da je stigao na vreme kad je stigao u luku, odnosno pristanište, odnosno na njihovo sidrište.

Član 509

Zapovednik broda je dužan da obavesti krcatelja pismeno da je brod spreman za ukrcavanje (pismo spremnosti).

Pismo spremnosti dostavlja se krcatelju na njegovu adresu u toku radnog vremena.

Ako zapovedniku broda nije poznata adresa krcatelja ili ako se pismo spremnosti ne može uručiti na njegovu adresu, zapovednik broda je dužan da obaveštenje o spremnosti broda oglasi prema mesnom običaju.

Član 510

Pismo spremnosti se ne predaje ako brod plovi u linijskoj plovidbi.

Pri prevozu broda u linijskoj plovidbi teret se ukrcava čim brod na određenom mestu bude spreman za ukrcavanje.

Član 511

Zapovednik broda može da preda pismo spremnosti ako je brod spreman za ukrcavanje, a nalazi se na mestu u luci, odnosno pristaništu prema čl. 502, 503, 505. i 506. ovog zakona, ako je dobio prethodne dozvole za saobraćaj s kopnom i za ukrcavanje i ako su izvršene druge radnje koje omogućavaju ukrcavanje tereta u brod.

Pismo spremnosti može se predati i ako brod nije bio doveden na mesto iz stava 1. ovog člana, ako je u tome bio sprečan razlozima za koje je odgovoran naručilac.

Član 512

U pomorskoj plovidbi brodar preuzima teret ispod čekrka.

U unutrašnjoj plovidbi ukrcavanje na brod vrši krcatelj, osim kod brodova linijske plovidbe kod kojih brodar preuzima teret ispod čekrka.

Član 513

Zapovednik broda je dužan da krcatelju koji sam krca teret na brod daje uputstva o načinu slaganja tereta radi izbegavanja oštećenja tereta koja mogu da nastanu usled toga što se teret prevozi brodom.

Krcatelj se kod ukrcavanja tereta mora pridržavati uputstava zapovednika broda koja se odnose na raspored tereta u brodu i ostale okolnosti u vezi sa bezbednošću lica, broda, njegovih uređaja i opreme, kao i drugog tereta u brodu i sprečavanjem zagađivanja okoline.

Član 514

Teret ne može da se smesti na palubu broda bez posebnog pismenog pristanka krcatelja, ako se ne radi o teretu koji se obično smešta na palubu.

Član 515

Količina tereta koji se predaje na prevoz može da se odredi brojem komada, težinom ili zapreminom.

U slučaju sumnje, količina tereta određuje se merom koja je uobičajena u luci, odnosno pristaništu ukrcavanja.

Član 516

Umesto ugovorenog tereta može da se preda na prevoz drugi teret, ako se time ne menjaju uslovi prevoza na štetu brodaru, ili ako zbog toga ne bi došlo do zadržavanja broda, ili ako ne bi bila ugrožena bezbednost broda i drugog tereta i ako naručilac da brodaru, na njegov zahtev, obezbeđenje za potraživanja koja bi mogla da nastanu zbog zamene tereta.

Ako je ugovoreni teret već bio ukrcan, troškove u vezi s njegovim iskrcavanjem i ukrcavanjem drugog tereta snosi naručilac.

Član 517

Naručilac, odnosno krcatelj je dužan da brodaru daje uputstva za manipulaciju teretom, ako se teret ne nalazi u redovnom trgovačkom prometu i ako bi zapovednik broda bio dužan da preduzme posebne mere pri slaganju tereta.

Član 518

Ako se radi o opasnom teretu, naručilac, odnosno krcatelj je dužan da obavesti brodaru, i bez njegovog zahteva, o prirodi opasnosti i naznači koje zaštitne mere treba da preduzme.

Ako obaveštenje o opasnom teretu koji se prevozi u unutrašnjoj plovidbi nije naznačeno u teretnici ili u tovarnom listu, a u pomorskoj plovidbi nije naznačeno u teretnici ili u pismenoj ispravi o ugovoru o prevozu, teret dokazivanja da je brodar znao za opasnost vezanu s prevozom tog tereta pada na korisnika prevoza.

Član 519

Brodar ne sme da primi na prevoz teret čiji je uvoz, prevoz ili izvoz zabranjen ili se krijumčari.

Brodar nije dužan da primi na prevoz teret koji je po svojoj prirodi opasan, ako mu opasno svojstvo tereta u vreme zaključenja ugovora nije bilo niti moralo da bude poznato.

Brodar nije dužan da primi na prevoz teret koji, s obzirom na svoje stanje i na stanje ambalaže, predstavlja opasnost za lica, brod, kao i okolinu, i drugi teret s kojim u toku prevoza dolazi ili može da dođe u dodir.

Član 520

Naručilac je odgovoran brodaru za pričinjenu štetu licima, brodu, teretu, okolini i za sve druge štete i troškove prouzrokovane manjkavim stanjem ambalaže.

Član 521

Naručilac je odgovoran brodaru za pričinjenu štetu licima, brodu, teretu, okolini i za sve druge štete i troškove prouzrokovane prirodnim svojstvima i stanjem tereta, ako brodaru ta svojstva i stanje tereta nisu bili niti morali da budu poznati.

Član 522

Odredbe čl. 504, 508, 509. i 512. ovog zakona primenjuju se ako običajima luke, odnosno pristaništa ukrcavanja, nije drukčije određeno.

Vreme krcanja

Član 523

Brodar je dužan da preuzima teret na prevoz u toku radnog vremena luke, odnosno pristaništa.

Radno vreme luke, odnosno pristaništa, određuje se u skladu sa pravilima preduzeća koje koristi luku, odnosno pristanište.

Član 524

Stojnice počinju da teku početkom prepodnevnog radnog vremena, odnosno poslepodnevnog radnog vremena, pod uslovom da je pismo spremnosti predato najkasnije dva časa pre isteka proteklog prepodnevnog, odnosno poslepodnevnog radnog vremena.

Trajanje stojnica određuje se opštim aktom ili prema običajima luke, odnosno pristaništa.

Stojnice se određuju prema radnim danima i delovima radnog dana, pri čemu se u jedan radni dan računaju 24 tekuća časa.

U radne dane ne računaju se nedelje, državni i drugi praznici kad se u luci, odnosno pristaništu ne radi, kao ni vreme kad zbog vremenskih neprilika ili smetnji na strani broda, nije moglo da se ukrcava.

Član 525

Po isteku stojnica počinju da teku prekostojnice.

Vreme trajanja prekostojnica iznosi polovinu vremena trajanja stojnica.

Prekostojnice se računaju prema tekućim danima i delovima dana bez prekida.

Prekostojnice se ne računaju za vreme u koje se nije moglo da radi zbog smetnji na strani broda.

Član 526

Brodar ima pravo na posebnu naknadu za prekostojnice.

Visina naknade za prekostojnice određuje se prema visini naknade za prekostojnice kod drugih sličnih brodova u istoj luci, odnosno pristaništu u isto vreme, a ako to nije moguće, visina naknade se određuje prema visini naknade za preko stojnice drugih sličnih brodova u najbližoj luci, odnosno pristaništu u isto vreme.

Naknada za prekostojnice plaća se svakog dana unapred za ceo dan, ali ako je ukrcavanje završeno pre isteka dana za koje je naknada unapred plaćena, brodar je dužan da vrati srazmerni deo naknade.

Član 527

Ako se naknada za prekostojnice ne plati u roku dospelosti, brod može odmah da otputuje s ukrcanim delom tereta.

U slučaju iz stava 1. ovog člana brodar zadržava pravo na punu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druga potraživanja koja mu pripadaju prema ugovoru.

Član 528

Po isteku prekostojnica brod može odmah da otputuje s ukrcanim delom tereta.

U slučaju iz stava 1. ovog člana brodar zadržava pravo na punu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druga potraživanja koja mu pripadaju prema ugovoru.

Član 529

Ukrcavanje tereta postavljenog uz bok broda do isteka stojnica, odnosno prekostojnica, ako ih ima, brodar ne može da odbije, iako bi ukrcavanje i slaganje takvog tereta moglo da zadrži brod preko trajanja stojnica, odnosno prekostojnica.

U slučaju iz stava 1. ovog člana brodar ima pravo na naknadu za vreme zadržavanja broda po isteku prekostojnica (vanredne prekostojnice).

Naknade za vanredne prekostojnice, iznose 50% više od naknada za prekostojnice.

Pored naknade za vanredne prekostojnice, brodar ima pravo i na naknadu štete zbog zadržavanja broda, ako ta šteta premašuje iznos naknade za vanredne prekostojnice.

Član 530

Kad brod može da otplovi i sa ukrcanim delom tereta zbog toga što prekostojnice nisu plaćene o dospelosti (član 527) ili što su prekostojnice istekle (član 528), brodar ima pravo da odustane od ugovora i iskrca teret ako ukrcani deo tereta ne daje odgovarajuće obezbeđenje za potraživanje brodara iz ugovora o prevozu.

Pri iskrcavanju tereta brodar je dužan da postupi s pažnjom urednog brodara, uzimajući u obzir okolnosti slučaja.

U slučaju odustajanja od ugovora i iskrcaja tereta brodar zadržava pravo na punu vozarinu, na naknadu za nastale prekostojnice i na naknadu troškova iskrcavanja koji nisu uračunati u vozarinu, i na druga potraživanja koja mu pripadaju prema ugovoru.

Član 531

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stojnice i prekostojnice ne primenjuju se na prevoz brodovima linijske plovidbe.

Pri prevozu brodovima linijske plovidbe krcatelj je dužan da predaje teret onom brzinom kojom brod može da ga preuzima.

Član 532

Brod linijske plovidbe nije dužan da čeka na ukrcavanje preko vremena određenog za odlazak broda koji je predviđen redom plovidbe, ako smetnja za ukrcavanje ne pada na stranu broda.

Član 533

Krcatelj je dužan da zapovedniku broda na vreme preda carinske i druge isprave potrebne za ukrcaj, prevoz i iskrcaj tereta.

Ako te isprave nisu predate do isteka stojnica, odnosno prekostojnica, a pri prevozu brodom linijske plovidbe - do vremena određenog za odlazak broda, zapovednik broda ima pravo da iskrca teret.

U slučaju iz stava 2. ovog člana brodar zadržava pravo na punu vozarinu i na naknadu za nastale prekostojnice i vanredne prekostojnice, odnosno na naknadu štete za zadržavanje broda linijske plovidbe i na naknadu svake druge štete.

Član 534

Odredbe člana 523. stav 1. i čl. 524, 525, 526, 529, 531. i 532. ovog zakona primenjuju se ako običajima luke, odnosno pristaništa ukrcaja nije drukčije određeno.

Prevozne isprave

Član 535

Posle završenog ukrcavanja, brodar je dužan da krcatelju, na njegov zahtev, izda teretnicu.

Ako u unutrašnjoj plovidbi krcatelj nije zatražio izdavanje teretnice, brodar ili krcatelj imaju pravo da zahtevaju da se izda tovarni list za stvari koje su predate brodaru.

Član 536

Ako je teret predat brodaru pre ukrcaja krcatelj može da zahteva da mu brodar izda potvrdu o preuzimanju tereta ili teretnicu koja sadrži uočljivu napomenu "primljeno za ukrcaj" (teretnica za ukrcaj).

Brodar koji je izdao teretnicu za ukrcaj može, umesto da izda teretnicu, stavljanjem napomene "ukrcano" na teretnicu za ukrcaj da potvrdi da je ukrcavanje izvršeno.

Član 537

Ako je brodar izdao teretnicu za ukrcaj, krcatelj je dužan pri prijemu teretnice da vrati brodaru teretnicu za ukrcaj.

Ako je pre izdavanja teretnice ili tovarnog lista bila izdata potvrda o preuzimanju tereta, krcatelj je dužan da prilikom prijema teretnice ili tovarnog lista tu potvrdu vrati brodaru.

Član 538

Ako je teret, koji je kao predmet prevoza, morao da bude ukrcan u razne brodove, ili kad su u pitanju različite vrste robe, ili je teret podeljen u razne partije, brodar i krcatelj imaju pravo da zahtevaju da se za svaki upotrebljeni brod, ili za svaku vrstu robe, ili za svaku partiju tereta izda posebna teretnica ili tovarni list.

Ako se teret krca na brod u rasutom stanju, krcatelj ima pravo da zahteva da se za određene količine tereta izda posebna teretnica ili tovarni list.

Član 539

Sporazum stranaka zaključen protivno odredbama člana 535. i člana 536. stav 1. ovog zakona, ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 540

Teretnica može da glasi na ime, po naredbi, ili na donosioca.

Ako u teretnici, koja glasi po naredbi, nije imenovano lice po čijem nalogu je brodar dužan da preda teret, teret se predaje po naredbi krcatelja.

Član 541

Teretnica na ime prenosi se ustupanjem, teretnica po naredbi - indosamentom, a teretnica na donosioca - predajom.

Na oblik i dejstvo indosamenta shodno se primenjuju odredbe meničnog prava, osim odredbi o regresu.

Član 542

U prevozu u pomorskoj plovidbi brodar je dužan da izda krcatelju, na njegov zahtev, više primeraka teretnice, naznačujući na svakom primerku broj izdatih primeraka.

Član 543

U prevozu u unutrašnjoj plovidbi izdaje se jedan primerak teretnice.

Član 544

Svaka strana može da zahteva da se za njene potrebe sastavi više prepisa teretnice.

Na svakom prepisu teretnice mora da bude navedeno da se radi o prepisu.

Krcatelj mora brodaru, na njegov zahtev, da potpiše prepis teretnice.

Član 545

Teretnica sadrži:

- 1) firmu, odnosno naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište brodara koji izdaje teretnicu;
- 2) ime, odnosno druge podatke o identitetu broda;
- 3) firmu, odnosno naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište krcatelja;
- 4) firmu, odnosno naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište primaoca ili oznaku "po naredbi" ili "na donosioca";
- 5) luku, odnosno pristanište odredišta ili vreme kad će se, odnosno mesto gde će se takva luka, odnosno pristanište odrediti;
- 6) količinu tereta prema broju komada, težini, zapremini ili drugoj jedinici mere, prema vrsti tereta;
- 7) vrstu tereta i oznake koje se na njemu nalaze;
- 8) stanje tereta ili omota prema spoljnom izgledu;
- 9) odredbe o vozarini;
- 10) mesto i dan ukrcanja tereta i izdavanja teretnice.

Teretnica može da sadrži i druge podatke, kao i uslove prevoza.

U unutrašnjoj plovidbi teretnica koja glasi "na ime" mora da sadrži i oznaku da je reč o teretnici.

Član 546

Podatke iz člana 545. ovog zakona mora da sadrži i teretnica za ukrcaj, osim podataka o identitetu broda, o mestu i danu ukrcanja.

Brodar je dužan, kad na teretnicu za ukrcaj stavi napomenu "ukrcano", da u nju unese podatke o identitetu broda i o danu ukrcanja tereta.

Član 547

Teretnicu svojeručno potpisuje brodar ili njegov punomoćnik.

Član 548

Teretnicu sastavlja brodar na osnovu pisмениh podataka krcatelja.

Član 549

Ako postoji opravdana sumnja da podaci koje je naveo krcatelj o vrsti tereta, ili oznakama koje se na njemu nalaze, ili količini tereta prema broju komada, težini, zapremini ili drugoj jedinici mere nisu tačni ili potpuni, a nema razumne mogućnosti da se tačnost tih podataka proverí prilikom ukrcavanja ili ako su oznake na teretu nejasne ili nedovoljno trajne, brodar pomorskog broda može u teretnicu da unese primedbe sa obrazloženjem.

Član 550

Kad se utvrdi da podaci o teretu koje je dao krcatelj brodaru unutrašnje plovidbe radi unošenja u teretnicu nisu tačni ili kad je očigledno da teret nije u dobrom stanju, brodar može da unese u teretnicu primedbe u kojima se navode odnosni nedostaci.

Brodar unutrašnje plovidbe može da unese u teretnicu primedbe u pogledu podataka o teretu koje mu je dao krcatelj, a koje nije mogao da proveri uobičajenim sredstvima, naznačujući okolnosti koje su ga sprečavale da proveri tačnost podataka koje je dao krcatelj. Brodar unutrašnje plovidbe naročito može da unese primedbe ako roba koja je predata nije odvagana, odbrojana ili inače odmerena, tako da on bude u mogućnosti da sprovede odgovarajuće proveravanje pomoću sredstava koja mu stoje ili bi mu razumno morala stajati na raspolaganju, ili koja mu na raspolaganje stavi krcatelj.

Ako, u skladu s običajima mesta ukrcaja, težinu ili drukčije izraženu meru robe kod prevoza u unutrašnjoj plovidbi utvrdi treće lice koje nije ugovorna strana, naručilac ne odgovara za tačnost podataka o težini ili količini, a brodar može da unese u teretnicu odgovarajuću primedbu (npr. "težina nepoznata", "količina nepoznata").

Primedbe iz stava 3. ovog člana nisu dopuštene kad je težina ili količina utvrđena u prisustvu svih stranaka ili službeno.

Primedbe brodarka unutrašnje plovidbe navedene u teretnici o tome da mu nije poznata količina robe, kao što su "težina nepoznata" ili "količina nepoznata", uvek su dopuštene, ako težinu ili drukčije izraženu količinu jednostrano utvrdi krcatelj, u skladu s običajima mesta ukrcaja.

Primedbe navedene u st. 1. do 5. ovog člana brodar unutrašnje plovidbe može da unese u teretnicu samo do časa njenog potpisivanja.

Član 551

Potpis krcatelja na teretnici ili prepisu teretnice (član 547) ne znači da je krcatelj prihvatio brodarkove primedbe unesene u teretnicu prema odredbama čl. 549. i 550. ovog zakona.

Član 552

Kad brodar nije uneo u teretnicu primedbe prema odredbama čl. 549. i 550. ovog zakona, smatra se, za odnose između njega i trećeg zakonitog i savesnog imaoca teretnice, da je brodar preuzeo teret onako kako je naznačen u teretnici.

Kad brodar unese u teretnicu primedbe prema odredbama čl. 549. i 550. ovog zakona, pretpostavlja se da je teret preuzeo onako kako ga je predao primaocu dok zakoniti imalac teretnice ne dokaže suprotno.

Član 553

Pismeni uslovi ugovora o prevozu i opšti uslovi brodarka obavezuju ovlašćenog imaoca teretnice koji nije naručilac prevoza niti krcatelj samo ako se teretnica izričito poziva na te uslove.

Usmeni uslovi ugovora o prevozu koji nisu uneti u teretnicu ne obavezuju ovlašćenog imaoca teretnice, koji nije naručilac prevoza niti krcatelja.

Ako se teretnica samo uopšteno poziva na uslove ugovora o prevozu i opšte uslove brodarka, imaoca teretnice iz stava 1. ovog člana ne obavezuju one odredbe ugovora o prevozu i opštih uslova brodarka koji su teži od uslova uobičajenih za takve vrste prevoza.

Član 554

Tovarni list se izdaje u jednom primerku koji potpisuju brodar i krcatelj. Tovarni list prati robu i predaje se primaocu.

Krcatelj može da zahteva da mu se izda jedan prepis tovarnog lista s potpisom brodarka, a brodar može da zahteva da mu se izda jedan prepis tovarnog lista s potpisom krcatelja.

Potpisi iz st. 1. i 2. ovog člana mogu da budu štampani ili zamenjeni pečatom ili faksimilom.

Lice koje je krcatelj ovlastio da u njegovo ime ukrcia robu može u njegovo ime da potpiše tovarni list, ali u tom slučaju to lice mora izričito da navede da je potpis stavio u ime krcatelja.

Član 555

Izdavanjem tovarnog lista pretpostavlja se, dok se protivno ne dokaže, da je zaključen ugovor o prevozu i da je teret primljen na prevoz pod uslovima koji su u tovarnom listu navedeni.

Član 556

Nepostojanje, neispravnost ili gubitak tovarnog lista ne utiču na postojanje, valjanost i sadržaj ugovora o prevozu.

Član 557

Tovarni list mora da sadrži:

- 1) mesto i dan njegovog izdavanja;
- 2) mesto i dan preuzimanja tereta;
- 3) firmu, odnosno naziv, odnosno ime i adresu broдача i krcatelja;
- 4) predviđeno mesto iskrcavanja;
- 5) firmu, odnosno naziv, odnosno ime i adresu primaoca;
- 6) opis tereta, i to uobičajeni naziv i način pakovanja, oznake za identifikaciju, težinu tereta, obim ili količinu drukčije izraženu kao i, ako je to potrebno, broj komada ili koleta, a u slučaju opasnog tereta - naznačenje o njegovoj opasnosti.

Tovarni list može da sadrži i druge podatke, kao i uslove prevoza.

Član 558

Podatke u tovarni list i u njegove prepise unosi krcatelj.

Član 559

Broдар može u tovarni list da unese primedbe prema odredbama člana 550. ovog zakona.

Član 560

Ako broдар u tovarni list nije uneo primedbe prema članu 550. ovog zakona, pretpostavlja se, dok on protivno ne dokaže, da je teret primio onako kako je naznačen u tovarnom listu.

Ako broдар u tovarni list unese primedbe prema članu 559. ovog zakona, pretpostavlja se da je teret preuzet onako kako ga je predao primaocu, dok zakoniti imalac tovarnog lista ne dokaže suprotno.

Putovanje

Član 561

Broдар je dužan da putovanje izvrši u ugovorenom roku.

Ako vreme putovanja nije ugovoreno, broдар je dužan da putovanje izvrši u primerenom roku.

Član 562

Broдар je dužan da putovanje izvrši ugovorenim putem.

Ako put nije ugovorom određen, broдар je dužan da putovanje izvrši uobičajenim putem.

Član 563

Kad je brod iz bilo kojih razloga sprečen da započne ili nastavi započeto putovanje, a smetnja bi mogla da traje duže vreme ili je njeno trajanje neizvesno, zapovednik broда je dužan da traži uputstva od naručioca ili lica ovlašćenog da raspolaže teretom.

Ako zapovednik broда ne može da postupi po odredbi stava 1. ovog člana ili da izvrši primljeno uputstvo, dužan je da, prema okolnostima slučaja prekrcа teret, da se vrati s teretom u polaznu luku ili da postupi na drugi način, vodeći pri tom računa o interesima broдача i korisnika prevoza.

Kad je u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana ugovor o prevozu prestao da važi prema saveznom zakonu ili na osnovu odustajanja, u pogledu prava i obaveza ugovornih strana nastalih zbog mera koje je preduzeo zapovednik broда, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje uređuju odnose ugovornih strana za slučaj prestanka ugovora (član 490).

Ako ugovor nije prestao da važi ili ako se uputstva naručioca ne mogu da izvrše, štetne posledice snosi strana koja je kriva za nastalu smetnju, odnosno na čijoj se strani nalazi razlog za smetnju. U slučaju da se razlog za smetnju nalazi na obe strane, svaka strana snosi svoju štetu.

Ako su obe strane krive za smetnju, štetu snose srazmerno svojoj krivici.

Član 564

Naručilac, odnosno zakoniti imalac teretnice može da odustane od ugovora po započetom putovanju, pod uslovima navedenim u članu 492. stav 3. i čl. 494. i 495. ovog zakona.

Član 565

Ako je za teret koji se prevozi izdat tovarni list i prepis tovarnog lista naručiocu, naručilac može, po započetoj putovanju, da raspolaže teretom pod uslovima navedenim u članu 492. stav 3. i članu 494. ovog zakona i mora da predoči brodaru prepis tovarnog lista ili da mu da obezbeđenje za štetu koja bi mogla da nastane zbog toga što mu nije pokazan prepis tovarnog lista.

Ako naručilac traži da se njemu izruči teret, dužan je da vrati brodaru prepis tovarnog lista ili da mu da obezbeđenje u smislu stava 1. ovog člana.

Pravo naručioca da raspolaže teretom prestaje kad to pravo, u smislu odredaba čl. 572. i 573. ovog zakona, pređe na primaoca.

Član 566

Brodar koji ne izvrši nalog dobijen od korisnika prevoza, kad je to na osnovu odredaba ovog zakona dužan da učini, odgovara korisniku prevoza za svaku štetu koja je usled toga nastala.

Brodar je dužan da nadokandi štetu primaocu koji je zakoniti imalac teretnice ako izvrši nalog naručioca iako mu nisu vraćeni svi primerci teretnice.

Brodar je dužan da nadoknadi štetu primaocu ako izvrši nalog naručioca iako mu naručilac nije vratio, odnosno predočio prepis tovarnog lista koji je izdat krcatelju.

Visina naknade štete iz st. 1. i 3. ovog člana ne može da pređe iznos koji bi brodar bio dužan da plati ako odgovara za potpuni gubitak tereta.

Član 567

Brodareva dužnost da naknadi štetu na osnovu odredaba člana 566. st. 2. i 3. ovog zakona ne dira u njegovo pravo regresa prema korisniku prevoza.

Predaja tereta primaocu

Član 568

Brodar je dužan da preda teret primaocu u luci, odnosno pristaništu odredišta.

Član 569

Za odredišnu luku, odnosno pristanište i predaju tereta primaocu primenjuju se odredbe čl. 503. do 507. i čl. 509. i 512. ovog zakona.

Član 570

Brodar je dužan da preda teret ovlašćenom imaocu teretnice, odnosno licu navedenom u tovarnom listu, a ako ove isprave nisu izdate - licu ovlašćenom na osnovu ugovora o prevozu.

Član 571

Ako za teret koji se prevozi nije izdata prevozna isprava, primalac ima pravo da traži od brodaru kad brod stigne u luku, odnosno pristanište odredišta da mu preda teret, pod uslovom da ispuni obaveze koje ga terete na osnovu ugovora.

Ako je za teret koji se prevozi izdat tovarni list, primalac ima pravo, čim teret stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, da traži od brodaru, pod uslovom da ispuni svoje obaveze koje proizlaze iz tovarnog lista, da mu uruči tovarni list i preda teret.

Brodar je dužan da postupi po zahtevu primaoca iz st. 1. i 2. ovog člana ako iz naručiočevog naloga o raspolaganju teretom, koji je brodar dužan da izvrši, ne proizlazi drukčije.

Član 572

Ovlašćeni imalac ima pravo da, čim teret stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, pod uslovom da ispuni sve obaveze koje proizlaze iz teretnice, zahteva da mu brodar preda teret.

Prilikom preuzimanja tereta, ovlašćeni imalac teretnice dužan je da teretnicu vrati brodaru.

Kad je u luci, odnosno pristaništu odredišta teret predat podnosiocu jednog od više primeraka teretnice, ostali primerci teretnice ne obavezuju više brodaru.

Član 573

Ako za teret koji se prevozi nije izdata prevozna isprava, primalac ima pravo da zahteva od brodaru da mu preda teret pre nego što brod stigne u luku, odnosno pristanište odredišta, ako ga je na to u ugovoru s brodarom ovlastio naručilac.

Kad je za teret izdat tovarni list, ovlašćenje primaoca prema stavu 1. ovog člana mora da bude navedeno u tovarnom listu. Ovlašćenje koje nije navedeno u tovarnom listu, nema pravno dejstvo.

Zakoniti imalac teretnice ima pravo da zahteva da mu se teret preda pre dolaska broda na odredište, pod uslovima navedenim u članu 492. stav 3. i čl. 494. i 495. ovog zakona.

Član 574

Brodar ima pravo da zahteva od lica kome predaje teret da mu izda potvrdu da je teret primilo, a ako je predat i tovarni list - i potvrdu o prijemu tovarnog lista.

Član 575

Ako se teret označen u jednoj prevoznj ispravi predaje u delovima, brodar može da zahteva da mu se prijem dela tereta potvrdi na samoj ispravi ili posebnom potvrdom.

Član 576

Ako za teret koji se prevozi nije izdata prevozna isprava ili je izdat tovarni list, naručilac ima pravo da naredi brodaru da teret preda u luci, odnosno pristaništu odredišta drugom licu a ne onom koje je navedeno u ugovoru ili tovarnom listu.

Ako je za teret koji se prevozi naručiocu izdat tovarni list i prepis tovarnog lista, naručilac ima pravo da izda nalog brodaru prema stavu 1. ovog člana, ako mu pokaže primljeni prepis tovarnog lista.

Naručilac gubi pravo iz stava 1. ovog člana kad na osnovu odredaba ovog zakona primalac stekne pravo da zahteva predaju tereta od brodaru.

Član 577

Odredbe čl. 523. do 526. i člana 534. ovog zakona primenjuju se i na vreme iskrcavanja.

Član 578

Ako do isteka prekostojnica iskrcavanje ne bude završeno ili se naknada za prekostojnice ne plati o dospelosti, zapovednik broda može, radi obezbeđenja naknade za prekostojnice i drugih potraživanja iz ugovora o prevozu, na trošak i rizik primaoca ili drugog lica ovlašćenog da raspolaže teretom, da iskrca teret i čuva ga sam ili ga preda na čuvanje javnom skladištu ili drugom podesnom licu.

Član 579

U slučaju iz člana 578. ovog zakona brodar ima pravo i na naknadu za zadržavanje broda po isteku prekostojnica, čija se visina određuje prema odredbi člana 529. st. 3. i 4. ovog zakona.

Član 580

Ako primalac tereta ne stavi pismeni prigovor zbog oštećenja ili manjka tereta, odmah prilikom preuzimanja, pretpostavlja se, dok primalac ne dokaže suprotno, da mu je teret predat onako kako je naznačen u teretnici, odnosno u tovarnom listu, ili ako prevozna isprava nije izdata, onako kako je primljen na prevoz.

Ako oštećenje ili manjak nisu vidljivi, primalac može da stavi pismeni prigovor iz stava 1. ovog člana u roku od tri dana od dana preuzimanja tereta.

Prigovor iz st. 1. i 2. ovog člana mora da bude dovoljno određen.

Ako primalac stavi pismeni prigovor u rokovima iz st. 1. i 2. ovog člana, pretpostavlja se, dok brodar protivno ne dokaže, da su navodi prigovora istiniti.

Ako su brodar i primalac prilikom iskrcavanja i predaje tereta zajednički pismeno utvrdili da postoji oštećenje ili manjak tereta, nije potrebno stavljanje prigovora.

Sporazum stranaka zaključen protivno odredbama st. 1. do 5. ovog člana, koji je na štetu korisnika prevoza, nema pravno dejstvo.

Brodar i primalac su dužni da u granicama mogućnosti međusobno olakšaju utvrđivanje stanja tereta i količine prilikom njegovog preuzimanja.

Član 581

Kod utvrđivanja količine manjka predatog tereta, uzima se u obzir i uobičajeni rastur tokom prevoza.

U slučaju gubitka tereta, rastur se ne uzima u obzir.

Rastur iz stava 1. ovog člana računa se prema običajima mesta luke, odnosno pristaništa iskrcaja.

Član 582

Štetu prouzrokovanu zadocnjenjem u predaji tereta, koja ne predstavlja manjak ili oštećenje tereta, mora da dokaže primalac.

Član 583

Ako se primalac tereta ne javi, ili ako se ne može pronaći, ili ako neće ili ne može da preuzime teret, odnosno ako se pre predaje tereta javi više zakonitih imalaca teretnice, brodar je dužan da traži uputstvo od krcatelja, odnosno od naručioca.

Član 584

Ako brodar, koji je u smislu člana 583. ovog zakona tražio uputstvo od krcatelja, odnosno naručioca, ne primi na vreme to uputstvo ili primljeno uputstvo ne može da izvrši, on može da postupa u smislu člana 578. ovog zakona, a o preduzetim merama mora da obavesti sve korisnike prevoza koji su mu poznati.

Ako se radi o prevozu brodom linijske plovidbe ili o prevozu na osnovu vozarskog ugovora, brodar je dužan da o smetnjama za predaju tereta obavesti odmah sve korisnike prevoza koji su mu poznati, ali nije dužan da čeka uputstva, već može odmah preduzeti mere iz člana 578. ovog zakona.

Član 585

Ako brodar preda teret na čuvanje javnom skladištu ili drugom licu, odgovara samo za njihov izbor.

Član 586

Ako teret, koji prema čl. 578. i 584. ovog zakona brodar čuva ili ga je predao na čuvanje, nije preuzet u roku od 30 dana od dana preuzimanja na čuvanje, odnosno od dana predaje tereta na čuvanje u luci, odnosno pristaništu odredišta, i ako nisu plaćeni vozarina i ostala potraživanja koja proističu iz ugovora o prevozu, brodar može da proda teret ili deo tereta, ako je to potrebno za podmirenje tih potraživanja.

Brodar može da proda teret i pre isteka roka iz stava 1. ovog člana, ako se prodajom ne bi mogao da dostigne iznos dovoljan za pokriće potraživanja brodarova i troškova čuvanja, ili ako se radi o robi u kvaru ili o kvarljivoj robi.

Prodaja tereta se vrši javnim nadmetanjem ako se ne radi o pokvarljivoj robi, robi u kvaru ili o robi koja ima berzansku cenu.

Prilikom prodaje kvarljive robe ili robe u kvaru brodar mora da postupa sa dužnom pažnjom.

Član 587

Iznos dostignut prodajom tereta prema članu 586. ovog zakona, brodar je dužan da, po odbitku svog potraživanja u vezi s prevozom tog tereta i po odbitku troškova čuvanja i prodaje tereta, položi nadležnom sudu prema mestu prodaje, u korist lica ovlašćenog da raspoláže teretom, i da o tome, bez odlaganja, obavesti korisnike prevoza koji su mu poznati.

Član 588

Brodar koji je, u slučaju prevoza brodom linijske plovidbe, sprečen krivicom korisnika prevoza da iskrca teret u luci, odnosno pristaništu odredišta do vremena određenog redom plovidbe za odlazak broda iz te luke, odnosno pristaništa, može da ga iskrca u drugoj obližnjoj luci, odnosno pristaništu, zadržavajući pravo na veću vozarinu, kao i na naknadu štete koja je iz toga nastala.

Ako iskrcavanje u luci, odnosno pristaništu odredišta nije sprečeno krivicom korisnika prevoza, brodar je dužan da snosi troškove dopreme do te luke, odnosno pristaništa, a ako je do smetnje za iskrcavanje došlo njegovom krivicom, i da nadoknadi štetu za zakašnjenje.

Odgovornost brodarova za štete na stvarima i za zadocnjenje

Član 589

Brodar odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji primi na prevoz od preuzimanja pa do predaje, kao i za štetu koja je nastala zbog zadocnjenja u predaji tereta.

Član 590

Određbe ovog zakona koje se odnose na odgovornost brođara unutrašnje plovidbe primenjuju se na oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji su nastali na području unutrašnje plovidbe.

U slučaju sumnje da li je oštećenje, manjak ili gubitak tereta nastao na području pomorske ili unutrašnje plovidbe, pretpostavlja se, dok brođar suprotno ne dokaže, da su nastali na području one plovidbe čija je primena propisa nepovoljna za brođara.

Ako se radi o prevozu delom u pomorskoj, a delom u unutrašnjoj plovidbi, brođar za zadocnjenje u predaji tereta odgovara prema propisima one plovidbe na čijem području se nalazi luka, odnosno pristanište u kome, na osnovu ugovora, mora da se preda teret.

Član 591

Zadocnjenje u predaji tereta postoji ako teret nije predat primaocu u ugovorenom roku, ili kad taj rok nije ugovoren, ako teret nije predat primaocu u primerenom roku.

Član 592

Brođar ne odgovara za oštećenje, manjak ili gubitak tereta ili za zadocnjenje u predaji tereta, ako dokaže da oštećenje, manjak, gubitak ili zadocnjenje potiču iz uzroka koji nisu mogli da se spreče niti otklone pažnjom urednog brođara.

Član 593

Za radnje i propuštanja zapovednika brođa, drugih članova posade brođa i ostalih lica koja rade za brođara u okviru vršenja njihovih dužnosti, brođar odgovara kao i za svoje radnje i propuštanja.

Brođar pomorskog brođa ne odgovara za oštećenje, manjak ili gubitak tereta, kao i zadocnjenje u predaji tereta, koji su prouzrokovani radnjama ili propuštanjima lica iz stava 1. ovog člana, u plovidbi i rukovanju brodom.

Član 594

Za štetu koja je teretu na brodu prouzrokovana požarom, brođar pomorskog brođa odgovara samo ako se dokaže da je požar skrivio ličnom radnjom ili propuštanjem.

Član 595

Brođar pomorskog brođa ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog:

- 1) skrivene mane brođa ili njegove nesposobnosti za plovidbu, ali samo ako su bili ispunjeni uslovi iz člana 497. ovog zakona;
- 2) više sile, pomorske nezgode, ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, nemira i pobune;
- 3) sanitarnih ograničenja ili drugih mera i radnji državnih organa;
- 4) radnji ili propusta krcatelja ili lica ovlašćenih da raspolažu teretom, ili lica koja za njih rade;
- 5) štrajka ili bilo kojih drugih smetnji koje potpuno ili delimično sprečavaju rad;
- 6) spasavanja ili pokušaja spasavanja ljudi i imovine na moru;
- 7) skretanja brođa u slučajevima iz tačke 6. ovog stava ili zbog drugih opravdanih razloga;
- 8) prirodnog gubitka u težini ili zapremini tereta ili oštećenja, ili gubitaka koji nastaju zbog sopstvene mane, skrivene mane ili posebne prirode tereta;
- 9) nedovoljnog pakovanja ili nejasnih ili nedovoljno trajnih oznaka na teretu.

I pored brođarevog dokaza iz stava 1. ovog člana, brođar će za štetu biti odgovoran ako korisnik prevoza dokaže da je šteta prouzrokovana ličnom krivicom brođara ili krivicom lica za čije je radnje i propuštanja odgovoran brođar, a koji se ne odnose na plovidbu i rukovanje brodom.

Član 596

Brođar unutrašnje plovidbe ne odgovara za štetu na teretu ako učini verovatnim da je šteta mogla nastati zbog:

- 1) smeštaja tereta na palubi, ako je takav način slaganja tereta ugovoren i naveden u prevoznjoj ispravi;
- 2) pomanjkanja ili slabog stanja ambalaže za teret koji je po svojoj prirodi podložan rasturanju ili oštećenju, ako nije nikako ili je loše pakovan;
- 3) ukrcavanja od strane krcatelja ili iskrcavanja od strane primaoca;
- 4) prevoza u plombiranom skladištu brođa, pod uslovom da je skladište plombirao krcatelj i da su plombe neoštećene u času predaje primaocu;

- 5) prirode robe koja je po svojim svojstvima naročito podložna oštećenju, manjku ili gubitku a naročito zbog loma, rđanja, truljenja, sušenja, curenja, normalnog rasta ili delovanja glodara;
- 6) prevoza živih životinja.

Brodar ne može da se oslobodi odgovornosti na osnovu odredaba stava 1. ovog člana ako korisnik prevoza dokaže da šteta nije nastala iz razloga na koje se brodar poziva.

Član 597

Zapovednik broda može, ako se to ne protivi važećim propisima, opasni teret u svako doba i bilo gde da iskrca, učini ga bezopasnim ili ga baci, ako brodar o toj opasnosti nije bio obavešten pre ukrcavanja.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, brodar zadržava pravo na punu vozarinu i ne odgovara za štetu.

Član 598

Ako je brodar primio na prevoz opasan teret, znajući za opasnost koju teret predstavlja, može da ga iskrca ili učini bezopasnim, ako bude ugrožena bezbednost broda, lica ili drugog tereta na brodu, kao i životne sredine.

Ako na osnovu stava 1. ovog člana brodar iskrca teret pre dolaska na odredište, ima pravo na vozarinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete prouzrokovane ukrcanjem opasnog tereta i postupkom brodara snosi svaka stranka za sebe.

Član 599

Brodar ne odgovara za štetu nastalu zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta ili zadocnjenja u predaji tereta ako je krcatelj neispravno naznačio vrstu ili vrednost tereta, znajući da je naznačenje neispravno.

Član 600

Naručilac odgovara brodaru za naknadu štete koja mu je prouzrokovana zbog toga što su naručilac, odnosno krcatelj dali netačne ili nepotpune podatke o količini, vrsti i oznakama tereta.

Član 601

Naručilac odgovara brodaru za štetu koja mu je prouzrokovana ukrcajem ili prevozom stvari čiji je uvoz, izvoz ili prevoz zabranjen, ili se krijumčare, ako u vreme ukrcavanja ta svojstva brodaru nisu bila niti su morala biti poznata.

Član 602

Lice koje bez znanja brodara ukrca stvari, odgovara brodaru za štetu koja mu je ukrcajem tih stvari prouzrokovana.

Član 603

Brodar može, prema svojoj oceni, u svako doba i bilo gde da iskrca, a ako se radi o ugrožavanju lica, broda, tereta na brodu i životne sredine i da baci teret koji je bez njegovog znanja ukrca, kao i teret koji je neispravno ili nepotpuno naznačen.

U slučaju iz stava 1. ovog člana brodar zadržava pravo na punu vozarinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala njegovim postupkom.

Član 604

Teret čiji je uvoz, izvoz ili prevoz zabranjen, zapovednik može da vrati u luku, odnosno pristanište ukrcaja ili da ga bilo gde iskrca, ako se za takav postupak zapovednika ukaže potreba, a u slučaju nužde i da ga baci.

Ako u slučaju iz stava 1. ovog člana svojstva tereta brodaru nisu bila niti morala biti poznata, brodar zadržava pravo na punu vozarinu, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

Ako je brodar znao ili morao znati za svojstva tereta iz stava 1. ovog člana, zadržava pravo na vozarinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete snosi svaka stranka za sebe.

Član 605

Ako je do zabrane uvoza, izvoza ili prevoza robe došlo za vreme putovanja brodom, u pogledu postupanja zapovednika s tom robom primenjuje se odredba člana 604. stav 1. ovog zakona.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, brodar zadržava pravo na punu vozarinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

Član 606

Brodar ne odgovara za naknadu štete za oštećenje, manjak ili gubitak tereta, kao ni za zadocnjenje u predaji tereta, u iznosu većem od propisanog po jedinici oštećenog, manjkajućeg ili izgubljenog tereta ili tereta predatog sa zadocnjenjem.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, brodar unutrašnje plovidbe odgovara za štetu nastalu zadocnjenjem u predaji tereta najviše do visine vozarine koja se odnosi na teret predat sa zadocnjenjem.

Pod jedinicom tereta, u smislu stava 1. ovog člana, podrazumeva se koleto ili komad, a kod tereta u rasutom stanju - metarska tona ili kubni metar, odnosno druga mera prema tome na osnovu koje jedinice mere je vozarina ugovorena. Ako vozarina nije ugovorena po jedinici mere, za rasuti teret pod jedinicom mere podrazumeva se jedinica mere na osnovu koje se uobičajeno ugovara vozarina u mestu ukrcaja.

Ako se teret prevozi kontejnerima, paletama ili drugim sličnim napravama, pod jedinicom tereta, u smislu stava 1. ovog člana, smatra se:

- 1) koleto ili jedinica tereta navedena u teretnici - ako je u teretnici navedeno koleto ili jedinica tereta sadržana u kontejneru, paleti ili drugoj sličnoj napravi;
- 2) kontejner, paleta ili druga slična naprava kojom se prevozi teret - ako u teretnici nije navedeno koleto ili jedinica tereta.

Član 607

Naručilac, odnosno krcatelj može, u sporazumu s brodarom, da povisi granicu brodareve odgovornosti iz člana 606. ovog zakona, naznačujući tako povišenu vrednost robe po jedinici tereta.

Ako je izdata prevozna isprava, sporazum stranaka o povišenju brodareve odgovornosti koji nije naveden u toj ispravi ne proizvodi pravno dejstvo u korist primaoca koji nije ni naručilac ni krcatelj.

Član 608

Pretpostavlja se da vrednost tereta odgovara iznosu koji strane sporazumno utvrde na osnovu člana 607. ovog zakona, dok brodar protivno ne dokaže.

Član 609

Brodar ne može da se poziva na odredbe ovog zakona o ograničenju svoje odgovornosti (čl. 606. i 607) ako se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propuštanja koje je on učinio, bilo u nameri da prouzrokuje štetu, bilo iz krajnje nepažnje, znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Brodar unutrašnje plovidbe ne može da se poziva na odredbu stava 1. ovog člana ni kad se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propuštanja koja su lica koja rade za brodara učinila bilo u nameri da prouzrokuju štetu, bilo iz krajnje nepažnje, znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Član 610

Brodar odgovara za vrednost izgubljene stvari ili njenog dela i za umanjenje vrednosti oštećene stvari.

Za stvari predate sa zadocnjenjem brodar odgovara i za štetu prouzrokovanu zadocnjenjem.

Izuzetno od odredaba st. 1. i 2. ovog člana, brodar koji na osnovu člana 609. ovog zakona ne može da ograniči svoju odgovornost, odgovara za svaku štetu prouzrokovanu gubitkom, manjkom ili oštećenjem stvari ili zadocnjenjem u predaji stvari.

Član 611

Visina štete za gubitak stvari određuje se prema prometnoj vrednosti druge stvari iste količine svojstva u luci, odnosno pristaništu odredišta, na dan kad je brod stigao u tu luku, odnosno pristanište, ili ako nije stigao - kad je morao da stigne.

Ako se visina štete za gubitak stvari ne može da odredi prema odredbi stava 1. ovog člana, ona se određuje prema prometnoj vrednosti stvari u luci, odnosno pristaništu ukrcaja u vreme odlaska broda, povećanoj za troškove prouzrokovane prevozom.

Visina štete za oštećene stvari, određuje se u visini razlike između prometne vrednosti te stvari u neoštećenom stanju i prometne vrednosti te stvari u oštećenom stanju.

Visinu štete za izgubljene, odnosno oštećene stvari koja se ne može odrediti prema odredbama st. 1. i 2. ovog člana, utvrđuje sud.

Od iznosa koji brodar mora da plati na ime naknade štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka stvari, odbijaju se troškovi uštedeni zbog toga što stvari nisu stigle na odredište, odnosno što su stigle u oštećenom stanju.

Član 612

Odredbe čl. 606. 610. i 611. ovog zakona primenjuju se i kad zapovednik broda, drugi član posade broda ili druga lica koja rade za brodarku, odgovaraju prema opštim propisima za naknadu štete prouzrokovane manjkom, gubitkom ili oštećenjem stvari, ako se dokaže da je šteta prouzrokovana na radu ili u vezi s radom, odnosno u vršenju službe ili u vezi sa službom.

Lica iz stava 1. ovog člana ne mogu da se pozivaju na ograničenje odgovornosti, ako su štetu prouzrokovali bilo u nameri da prouzrokuju štetu, bilo iz krajnje nepažnje, znajući da bi šteta verovatno morala nastupiti.

Član 613

Ukupan iznos naknade štete od brodarku i lica iz člana 609. stav 2. i člana 612. stav 2. ovog zakona ne može da bude veći od iznosa predviđenog u članu 606. ovog zakona.

Odredbom stava 1. ovog člana ne dira se u odredbe člana 609. stav 2. i člana 612. stav 2. ovog zakona.

Član 614

Lica iz člana 612. stav 1. ovog zakona odgovaraju do iznosa predviđenog u članu 606. ovog zakona i kad je brodarku na osnovu člana 607. ovog zakona povisio granicu svoje odgovornosti.

Član 615

Odredbe ovog zakona koje se odnose na odgovornost brodarku, ne mogu se ugovorom menjati na štetu korisnika prevoza.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, odredbe ovog zakona o odgovornosti brodarku, mogu se ugovorom menjati u korist brodarku u slučaju:

- 1) oštećenja, manjka ili gubitka tereta nastalog pre početka ukrcavanja ili posle iskrcaja;
- 2) štete zbog zadocnjenja.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na odgovornost brodarku pomorskog broda, brodarku može ugovorom menjati u svoju korist i u slučaju:

- 1) prevoza živih životinja;
- 2) prevoza tereta koji je na osnovu pismenog pristanka krcatelja smešten na palubi.

Član 616

Odredbe ugovora koje su suprotne članu 615. ovog zakona nemaju pravno dejstvo.

Suprotnost pojedinih odredaba ugovora iz stava 1. ovog člana sa odredbama člana 615. ovog zakona ne utiče na valjanost ostalih odredaba ugovora.

Član 617

Odredbe ovog zakona o odgovornosti brodarku, odnose se na sve ugovorne i vanugovorne zahteve koji su na bilo kojoj osnovi postavljeni protiv brodarku za oštećenje, manjak ili gubitak tereta.

Član 618

Odredbe ovog zakona o odgovornosti brodarku ne utiču na odredbe ovog zakona o zajedničkim havarijama.

Vozarina

Član 619

Visina vozarine određuje se ugovorom.

Ako visina vozarine nije određena ugovorom, ona se određuje prema prosečnom vozarinskom stavu prema kome se za odnosnu vrstu tereta ugovarala vozarina u vreme ukrcavanja tog tereta u luci ukrcavanja.

Član 620

Ako se ukrca više tereta nego što je ugovoreno, vozarina se srazmerno povećava.

Ako se umesto ugovorenog tereta ukrca drugi teret, čija je vozarina veća od ugovorene, plaća se vozarina za stvarno ukrcani teret.

Ako se ukrca manje od onoga što je ugovoreno ili se ne ukrca ništa, vozarina se plaća za celu ugovorenu količinu tereta.

Ako je ukrcano manje tereta nego što je ugovoreno, a vozarina za ukrcani teret je veća od ugovorene vozarine, plaća se cela ugovorena vozarina i razlika između ugovorene i veće vozarine, za ukrcani deo tereta.

Odredba stava 3. ovog člana ne odnosi se na odredbe člana 492. ovog zakona.

Član 621

Ako se ukrca samo deo tereta određenog brodarskim ugovorom, a brodar je raspolagao neiskorišćenim delom brodskog prostora, ugovorena vozarina se srazmerno smanjuje.

Ako je brodar raspolagao neiskorišćenim delom brodskog prostora, protivno izričitoj zabrani naručioca, brodar odgovara naručiocu za naknadu štete.

Član 622

Vozarina ugovorena brodarskim ugovorom na putovanje ostaje nepromenjena, bez obzira na trajanje putovanja, ako vozarina nije ugovorena po jedinici vremena.

Ako se na zahtev naručioca ili u interesu korisnika prevoza putovanje produži dalje od ugovorenog odredišta, vozarina se srazmerno povećava.

Član 623

Ako je brodarskim ugovorom na putovanje, vozarina određena po jedinici vremena, a vreme od kad se vozarina mora da plaća nije utvrđeno, ono počinje teći od dana kad je dato obaveštenje o spremnosti broda, i to od podne ako je obaveštenje dato pre podne, a od ponoći - ako je obaveštenje dato posle podne.

Ako je po nalogu krcatelja ukrcavanje počelo pre vremena određenog u stavu 1. ovog člana ili je brod otplovio bez tereta, vreme od kad se vozarina mora da plati, računa se od početka ukrcavanja, odnosno od odlaska broda.

Vreme za koje se plaća vozarina završava se iskrcajem tereta, a ako je brod stigao bez tereta, to se vreme završava kad se brod usidri ili priveže u luci, odnosno pristaništu u kome se završava putovanje, pri čemu se poslednji dan putovanja računa kao čitav dan.

Član 624

Ako je brodarskim ugovorom na putovanje određena vozarina po jedinici vremena, pa u toku putovanja nastane smetnja u izvršavanju ugovora na strani brodara, bez krivice naručioca, odnosno krcatelja, vozarina se ne plaća za vreme trajanja smetnje.

Član 625

Vozarinu određenu brodarskim ugovorom na vreme plaća naručilac u jednakim mesečnim iznosima unapred, ali brodaru pripada vozarina samo za vreme dok je izvršavao ugovor.

Za vreme trajanja smetnje u iskorišćavanju broda u toku važenja brodarskog ugovora na vreme, vozarina se plaća samo kad je smetnja na strani naručioca ili zbog izvršenja njegovog naloga.

Brodar može da odustane od ugovora i kad vozarina nije plaćena u roku dospelosti.

Član 626

Kod brodarskog ugovora na vreme za ceo brod naručilac je dužan da, pored plaćanja vozarine, snabdeva brod o svom trošku pogonskim gorivom i mazivom i vodom potrebnom za pogonske mašine broda i druge mašinske uređaje broda, kao i da plaća lučke i plovidbene naknade.

Član 627

Rok plaćanja vozarine na osnovu brodarskog ugovora na vreme, počinje da teče kao kod brodarskog ugovora na putovanje u kome je vozarina određena po jedinici vremena (član 623).

Za ono vreme za koje se po isteku brodarskog ugovora na vreme, brod nalazi na putovanju za račun naručioca bez krivice brodara, plaća se dvostruka vozarina.

Član 628

Nagrada koju brod dobija za spasavanje u toku brodarskog ugovora na vreme, za prevoz celim brodom, deli se, po odbitku troškova spasavanja i dela koji pripada posadi broda, na jednake delove između brodara i naručioca.

Član 629

Za teret ukrcan bez pristanka brodara i za teret neispravno ili nepotpuno označen, plaća se vozarina po najvišem

vozarinskom stavu, prema kome se za odnosnu vrstu tereta ugovarala vozarina u vreme ukrcavanja tog tereta za isti ili približni put, ako je tako određena vozarina veća od ugovorene.

Član 630

Vozarina se plaća samo za teret koji je prevezen i u luci, odnosno pristaništu odredišta, stavljen primaocu na raspolaganje.

Pored slučajeva predviđenih u čl. 492, 493, 527, 528, 530, 597, 603, 604. i 605. ovog zakona, a izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, vozarina se plaća i za teret koji nije prevezen i stavljen primaocu na raspolaganje, ako je nedolazak tereta na odredište prouzrokovao naručilac prevoza ili krcatelj ili lice ovlašćeno da raspolaze teretom, odnosno lica za koja oni odgovaraju, ili ako razlog zbog koga teret nije stigao u luku, odnosno pristanište odredišta, pada na stranu tereta, a brodar za taj razlog nije odgovoran.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana za teret koji je prevezen samo delom puta, brodar, pored slučajeva iz čl. 490, 598, 604. i 631. ovog zakona, ima pravo na vozarinu srazmerno korisno prevaljenom putu i kad nije odgovoran za prekid putovanja.

Član 631

U slučaju brodoloma ili druge plovidbene nezgode, kao i u slučaju zaplene ili zadržavanja broda ili tereta usled ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, nemira ili pobune, za spaseni teret brodaru pripada vozarina srazmerno korisno prevaljenom putu.

Član 632

Ako se prevoz vrši bez izdavanja prevozne isprave, primalac je dužan da plati vozarinu i druga potraživanja u vezi sa prevozom tereta čim preuzme teret, ako između naručioca i brodara nije drukčije ugovoreno.

Član 633

Ako se preuzimanje tereta vrši na osnovu teretnice, primalac je dužan da plati samo potraživanja navedena u teretnici ili koja su nastala posle njenog izdavanja.

Član 634

Primalac koji traži predaju tovarnog lista i predaju tereta u unutrašnjoj plovidbi, dužan je da podmiri brodaru potraživanja i da ispuni sve druge ugovorne obaveze koje su navedene u tovarnom listu, a za koje nije izričito navedeno da ih plaća, odnosno ispunjava naručilac prevoza.

Primalac koji prima teret na osnovu tovarnog lista, dužan je da plati ona brodareva potraživanja koja su nastala posle izdavanja tovarnog lista, ako je brodar ta potraživanja uneo u tovarni list.

Član 635

Ako primalac ne izvrši svoje obaveze iz čl. 632. do 634. ovog zakona, brodar ima pravo da zadrži i proda teret prema odredbama čl. 585. do 587. ovog zakona.

Pravo iz stava 1. ovog člana brodar ima i kad teret predaje licu koje nije primalac.

Član 636

Brodar koji je predao teret primaocu, nema pravo da potražuje od naručioca iznose koje je propustio da naplati od primaoca primenom odredbe člana 635. ovog zakona.

Ako je brodar prodajom tereta uspeo da naplati svoje potraživanje samo delimično, ima pravo, pod uslovima iz stava 1. ovog člana, da zahteva od naručioca isplatu nenamirenog dela potraživanja.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se ako brodar dokaže da upotrebom dužne pažnje nije bilo moguće da postupi po odredbama člana 635. ovog zakona.

Zakonska založna prava na stvarima ukrcanim na brodu

Član 637

Zakonska založna prava na stvarima ukrcanim na brodu postoje za:

- 1) sudske troškove učinjene u zajedničkom interesu svih poverilaca u postupku izvršenja ili obezbeđenja u cilju da se sačuvaju stvari ili da se sprovede prodaja, kao i troškove čuvanja i nadzora tih stvari od ulaska broda u poslednju luku, odnosno pristanište;
- 2) potraživanja po osnovu nagrađe za spasavanje i doprinosa iz zajedničkih havarija koja terete stvari;

3) potraživanja iz ugovora o prevozu, uključujući i troškove uskladištenja ukrcanih stvari.

Zakonska založna prava u korist glavnice postoje i za kamate.

Član 638

Zakonska založna prava ne prestaju promenom vlasnika stvari, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 639

Red prvenstva potraživanja obezbeđenih zakonskim založnim pravima na ukrcanim stvarima, određuje se prema redu prvenstva iz člana 637. stav 1. ovog zakona.

Ako se potraživanja iz člana 637. stav 1. tač. 1. i 3. ovog zakona ne mogu u potpunosti da namire, namiruju se srazmerno svojim iznosima.

Ako se potraživanja iz člana 637. stav 1. tačka 2. ovog zakona ne mogu u potpunosti da namire, kasnije nastalo potraživanje ima prednost pred ranijim.

Smatra se da su potraživanja vezana uz isti događaj, nastala istovremeno.

Član 640

Izvršavanjem prava zadržavanja od strane brodar, u smislu člana 635. ovog zakona, ne dira se u red prvenstva potraživanja, obezbeđenih zakonskim založnim pravima.

Član 641

Prestankom zakonskog založnog prava, ne prestaje i potraživanje koje je bilo obezbeđeno tim pravom.

Ustupanjem potraživanja obezbeđenog zakonskim založnim pravom prenosi se i zakonsko založno pravo na ukrcanim stvarima.

Član 642

Zakonska založna prava na ukrcanim stvarima prestaju:

- 1) prestankom potraživanja obezbeđenog zakonskim založnim pravom;
- 2) prodajom stvari u izvršnom ili stečajnom postupku;
- 3) ako poverilac ne zatraži izdavanje privremene mere kod nadležnog suda u roku od 15 dana od dana kad su stvari iskrcane;
- 4) ako su i pre isteka roka iz tačke 3. ovog člana iskrcane stvari na zakonit način prešle u ruke trećih lica koja ih ne drže u ime dužnika;
- 5) proglašenjem stvari pomorskim plenom ili ratnim plenom na moru.

b) Prevoz putnika i prtljaga

Član 643

Za primenu odredaba ove glave zakona o prevozu putnika i njihovog prtljaga, pojedini upotrebljeni izrazi imaju sledeće značenje, i to:

- 1) brodar je lice koje zaključuje ugovor o prevozu ili u čije se ime taj ugovor zaključuje, bilo da on sam stvarno vrši prevoz ili da ga vrši preko stvarnog brodar;
- 2) stvarni brodar je lice različito od brodar, bilo da je vlasnik broda, naručilac, ili lice koje iskorišćava brod koji stvarno vrši prevoz u celini ili samo jedan deo prevoza;
- 3) putnik je lice koje se prevozi brodom na osnovu ugovora o prevozu ili koje prati vozilo ili žive životinje koje se prevoze na osnovu ugovora o prevozu stvari;
- 4) prtljag je svaka stvar uključujući i vozilo koje se prevozi na osnovu ugovora o prevozu, osim:
 - a) stvari i vozila koja se prevoze na osnovu ugovora o zakupu, na osnovu teretnice ili ugovora koji se prvenstveno odnosi na prevoz stvari, i
 - b) živih životinja;
- 5) ručni prtljag je prtljag koji putnik ima u svojoj kabini ili koji on čuva ili nadzire, uključujući i prtljag koji se nalazi u vozilu ili na vozilu;
- 6) šteta zbog zadocnjenja je materijalna šteta koja je prouzrokovana iz razloga što prtljag nije uručen putniku u razumnom roku, računajući od dana dolaska broda na kome se prtljag prevezio ili je trebalo da se prevozi, ali ne obuhvata zadocnjenje prouzrokovano obustavom rada, štrajkom ili sličnim događajima.

Član 644

Ugovorom o prevozu putnika, brodar se obavezuje naručiocu da će prevesti jednog ili više putnika, a naručilac da će platiti prevozninu.

Član 645

Visina prevoznine određuje se ugovorom.

Član 646

Brodar je dužan da izda putniku, na njegov zahtev, putnu kartu.

Putna karta može da glasi na ime ili na donosioca.

Član 647

Pretpostavlja se da sadržaj putne karte odgovara zaključenom ugovoru, dok se protivno ne dokaže.

Nepostojanje, neispravnost ili gubitak putne karte ne utiču na postojanje, valjanost ni na sadržaj ugovora o prevozu.

Član 648

Prigovor protiv sadržaja putne karte na donosioca može se staviti samo prilikom njenog izdavanja.

Član 649

Putna karta koja glasi na ime, ne može se preneti na drugo lice bez pristanka broдача.

Putna karta koja glasi na donosioca, ne može se, pošto je putnik započeo putovanje, preneti na drugo lice bez pristanka broдача.

Član 650

Putnik koji se ukrca bez putne karte koju je morao da nabavi pre ukrcaja, dužan je da se odmah javi zapovedniku ili drugom ovlašćenom članu posade broда.

Putnika bez putne karte iz stava 1. ovog člana zapovednik broда može iz opravdanih razloga da iskrca.

Putnik bez putne karte plaća prevozninu od luke, odnosno pristaništa ukrcaja do luke, odnosno pristaništa iskrcaja, a ako se nije na vreme javio zapovedniku ili drugom ovlašćenom članu posade broда - dužan je da plati dvostruku prevozninu za pređeni put.

Lukom, odnosno pristaništem ukrcaja putnika, smatra se polazna luka, odnosno pristanište broда, ako se ne može utvrditi da se putnik ukrcao u drugoj luci, odnosno pristaništu.

Član 651

Putnik može da odustane od ugovora, ako brod ne započne putovanje u granicama obalnog mora, odnosno unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije - jedan čas posle vremena koje je određeno ugovorom ili redom plovidbe, a van tih granica dvanaest časova posle vremena koje je određeno ugovorom ili redom plovidbe.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, putnik ima pravo na povraćaj prevoznine.

Ako je do zadocnjenja početka putovanja broда došlo namerno ili krajnjom nepažnjom broдача, odnosno lica koja rade za broдача, brodar je dužan da putniku nadoknadi štetu.

Član 652

Prevoznina se ne vraća, ako putnik ne dođe na brod do odlaska broда ili ako za vreme puta odustane od putovanja.

Član 653

Brodar je dužan da vrati prevozninu putniku čija karta glasi na ime, ako putnik odustane od putovanja u plovidbi u granicama obalnog mora, odnosno unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije šest časova pre početka putovanja, a u plovidbi van tih granica tri dana pre početka putovanja.

U slučaju odustajanja od putovanja u smislu stava 1. ovog člana, brodar ima pravo da zadrži najviše do 10% od iznosa prevoznine.

Član 654

Ako je putna karta izdata na donosioca, brodar je dužan ako drukčije ne proizlazi iz putne karte, da vrati prevozninu putniku, pod uslovom da je odustao od putovanja jedan čas pre početka putovanja.

U slučaju odustajanja od putovanja u smislu stava 1. ovog člana, brodar ima pravo da zadrži najviše do 10% od iznosa prevoznine.

Član 655

Ako je u toku putovanja došlo do prekida putovanja iz razloga za koji putnik nije odgovoran, a prekid traje više od 12 časova u granicama obalnog mora, odnosno unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije, a tri dana na putovanjima van tih granica, putnik ima pravo da:

- 1) zahteva da ga brodar svojim ili drugim odgovarajućim prevoznim sredstvima, zajedno sa prtljagom, preveze do mesta odredišta;
- 2) zahteva da ga brodar, zajedno sa prtljagom, u primerenom roku vrati u polaznu luku, odnosno pristanište i da mu vrati prevozninu;
- 3) odustane od ugovora i traži da mu brodar vrati prevozninu.

Ako je do prekida putovanja došlo namerno ili krajnjom nepažnjom broдача, odnosno lica koja rade za broдача, brodar je dužan da putniku nadoknadi štetu.

Član 656

Putnik koji traži vraćanje prevoznine (član 655. stav 1. tač. 2. i 3) ili nadoknadu štete (član 655. stav 2), dužan je, u plovidbi u granicama obalnog mora, odnosno unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije najkasnije u roku od tri dana, a u plovidbi van tih granica najkasnije u roku od sedam dana, od dana kad je putovanje završeno, da zahteva od broдача pismenim putem vraćanje prevoznine, odnosno nadoknadu štete, ili da u tim rokovima podnese tužbu sudu.

Pismeni zahtev za povratak u mesto polaska, odnosno za nastavljjanje putovanja (član 655. stav 1. tač. 1. i 2) putnik je dužan da dostavi broдарu u roku od 24 časa posle isteka rokova predviđenih u članu 655. stav 1. ovog zakona.

Putnik koji ne postupi po odredbama st. 1. i 2. ovog člana, gubi pravo da traži od broдача nadoknadu štete, povraćaj prevoznine, odnosno nastavljjanje putovanja ili vraćanje u polaznu luku, odnosno pristanište.

Član 657

Odredbe ovog zakona o odgovornosti broдача za smrt ili telesne povrede putnika primenjuju se i kad se prevoz vrši besplatno.

Član 658

Brodar odgovara za štetu nastalu zbog smrti ili telesne povrede putnika, za oštećenje, manjak ili gubitak prtljaga ako se događaj koji je prouzrokovao štetu dogodio za vreme prevoza, kao i za zadocnjenje u predaji prtljaga putnika, ako se šteta, odnosno zadocnjenje može pripisati krivici broдача ili lica koja rade za broдача.

Lice koje traži nadoknadu štete iz stava 1. ovog člana mora da dokaže da se događaj koji je prouzrokovao štetu dogodio u toku prevoza, kao i visinu štete.

Član 659

Brodar odgovara za štetu iz člana 658. ovog zakona koju svojom krivicom prouzrokuju lica koja rade za broдача, za vreme vršenja njihovih dužnosti.

Član 660

Krivica broдача pretpostavlja se dok se protivno ne dokaže, ako su smrt ili telesna povreda putnika ili oštećenja, manjak ili gubitak ručnog prtljaga, kao i zadocnjenje u njegovoj predaji putniku, nastali neposredno ili posredno zbog broдолoma, sudara, nasukanja, eksplozije, požara ili mana broда.

Krivica broдача za štetu zbog oštećenja, manjka ili gubitka ostalog prtljaga, kao i zbog zadocnjenja u predaji tog prtljaga putniku pretpostavlja se, dok se protivno ne dokaže, bez obzira na prirodu događaja koji je tu štetu prouzrokovao.

Član 661

Brodar odgovara putniku prema odredbi člana 660. stav 2. ovog zakona za štetu zbog oštećenja, manjka ili gubitka stvari od vrednosti, kao i za zadocnjenje u predaji ovih stvari putniku (novac, hartije od vrednosti, zlato, srebro, dragulji, nakit, umetnički predmeti), jedino ako ih je primio na čuvanje.

Za stvari iz stava 1. ovog člana koje su primljene na čuvanje, brodar je dužan da izda pismenu potvrdu.

Član 662

Za prtljag primljen na čuvanje brodar je dužan da, na traženje putnika, izda prtljažnicu.

Prtljažnica mora sadržavati vrstu i broj koleta.

Pretpostavlja se da su podaci u prtljažnici istiniti dok se protivno ne dokaže.

Član 663

Ako prtljag posle završetka putovanja ne bude preuzet, ili odnesen sa broda, brodar je dužan da ga na trošak i rizik putnika, sam čuva ili da ga preda na čuvanje podesnom čuvaru.

Član 664

Ako brodar dokaže da su smrt ili telesna povreda putnika, oštećenje, manjak ili gubitak prtljaga ili zakašnjenje u predaji prtljaga putniku u celini ili delimično prouzrokovani krivicom putnika ili njegovim ponašanjem koje se ne može smatrati normalnim, sud će isključiti, odnosno ublažiti odgovornost brodaru.

Član 665

Odgovornost brodaru u slučaju smrti ili telesne povrede putnika, ograničava se u svim slučajevima, na iznos od 20.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po putniku i putovanju.

Ako se naknada štete dosuđuje u obliku rente, kapitalizirani iznos rente ne može da premaši iznos iz stava 1. ovog člana.

Iznos iz stava 1. ovog člana služi za namirenje svih poverilaca čija se potraživanja zasnivaju na jednom događaju koji je prouzrokovao smrt ili telesnu povredu putnika.

Član 666

Odgovornost brodaru za štetu pričinjenu prtljagu zbog njegovog oštećenja, manjka ili gubitka ili zakašnjenja u predaji prtljaga putniku, ograničava se u svim slučajevima, i to:

- 1) za ručni prtljag - na iznos od 550 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po putniku i putovanju;
- 2) za vozila, uključujući i prtljag koji se prevozi u vozilu ili na njemu - na iznos od 3.300 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po vozilu i putovanju;
- 3) za ostali prtljag, osim prtljaga iz tač. 1. i 2. stav 1. ovog člana - na iznos od 800 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po putniku i putovanju.

Odredba tačke 3. stava 1. ovog člana primenjuje se na odgovornost brodaru i na nadoknadu štete za stvari od vrednosti (član 661).

Član 667

Brodar i putnik mogu da ugovore da će brodar odgovarati po odredbama člana 666. ovog zakona tek po odbitku propisane franšize ne veće od 80 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora u slučaju štete prouzrokovane vozilu, i ne veće od 10 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora po putniku u slučaju štete prouzrokovane drugom prtljagu zbog njegovog oštećenja, manjka, gubitka ili zakašnjenja u predaji putniku.

Iznos franšize odbija se od iznosa odštete koja pripada putniku.

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na stvari od vrednosti.

Član 668

Brodar gubi pravo da se koristi ograničenjem odgovornosti iz čl. 665, 666. i 667. ovog zakona, ako se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propuštanja koje je brodar učinio, bilo u nameri da prouzrokuje štetu, bilo iz krajnje nepažnje znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Član 669

Brodar i putnik mogu izričito i pismeno da ugovore veći iznos ograničenja odgovornosti, od iznosa navedenih u čl. 665, 666. i 667. ovog zakona.

Član 670

Kamate i troškovi postupka dosuđeni putniku u parnici za naknadu štete zbog smrti ili telesne povrede putnika, oštećenja, manjka ili gubitka prtljaga, kao i zbog zadocnjenja u predaji prtljaga putniku, isplaćuju se u punom iznosu, i to pored iznosa koji je brodar dužan da plati prema odredbama čl. 665, 666, 667. i 669. ovog zakona.

Član 671

Ako je tužba podnesena protiv lica koja rade za brodarku ili stvarnog brodarku za štete predviđene odredbama ovog zakona o prevozu putnika i prtljaga, ova lica ako su radila u okviru poslova koje obavljaju na brodu, mogu da se koriste isključenjem ili ograničenjem odgovornosti na koje može da se pozove brodar na osnovu odredaba ovog zakona.

Lica iz stava 1. ovog člana koja rade za brodarku ili stvarnog brodarku ne mogu se pozivati na ograničenje odgovornosti iz čl. 665, 666. i 667. ovog zakona, ako se dokaže da je šteta nastala usled radnje ili propuštanja koje su ta lica učinila, bilo u nameri da prouzrokuju štetu, bilo iz krajnje nepažnje znajući da bi šteta verovatno mogla nastupiti.

Granice odgovornosti koje brodar i putnik ugovore na osnovu odredbe člana 669. ovog zakona, ne odnose se na lica navedena u stavu 1. ovog člana.

Član 672

Prevoz putnika i ručnog prtljaga obuhvata vreme za koje se putnik nalazi na brodu, vreme za koje se vrše radnje ukrcavanja i iskrcavanja putnika, kao i vreme za koje se vrši prevoz putnika vodenim putem od obale do broda i obratno, ako je cena ovog sporednog prevoza uračunata u cenu putne karte, ili ako brodar stavi putniku na raspolaganje brod koji se iskorišćava za ovaj prevoz. Prevoz putnika ne obuhvata vreme za koje se putnik nalazi u putničkoj lučkoj, odnosno pristanišnoj stanici ili na nekom drugom lučkom, odnosno pristanišnom uređaju na obali.

Pored vremena iz stava 1. ovog člana, prevoz ručnog prtljaga obuhvata i vreme između trenutka od kad je brodar prtljag na kopnu ili brodu primio na čuvanje, pa do trenutka kad ga je predao putniku.

Član 673

Kad postoji osnov za primenu granica odgovornosti iz čl. 665, 666, 667. i 669. ovog zakona, te granice odgovornosti važe za ukupan iznos odštete koja može da se postigne u okviru svih ugovornih i vanugovornih tužbi podnesenih po osnovu odgovornosti zbog smrti ili telesne povrede putnika ili oštećenja, manjka ili gubitka prtljaga ili zakašnjenja u predaji prtljaga putnika.

Kod prevoza koji je izvršio stvarni brodar ukupan iznos odštete koja može da se ostvari od brodarku ili stvarnog brodarku, kao i od lica koja za njih rade a koja su vršila svoju službenu dužnost, ne može biti veći od najvećeg iznosa odštete koja se može tražiti bilo od brodarku, bilo od stvarnog brodarku, s tim što ni jedno od tih lica ne odgovara preko granice koja na njega može da se primeni.

U svim slučajevima kad lica koja rade za brodarku ili za stvarnog brodarku mogu, po odredbama člana 671. ovog zakona, da se pozovu na ograničenje odgovornosti iz čl. 665, 666. i 667. ovog zakona, ukupan iznos odštete koja može da se dobije od brodarku ili eventualno, od stvarnog brodarku i lica koja rade za njih, ne može da pređe to ograničenje.

Član 674

Putnik je dužan da uputi pismeni prigovor brodarku ili njegovom punomoćniku:

- 1) u slučaju da je prtljagu pričinjena vidljiva šteta:
 - a) kad je u pitanju ručni prtljag - pre ili u trenutku njegovog iskrcavanja;
 - b) kad je u pitanju ostali prtljag - pre ili u trenutku njegovog izdavanja;
- 2) u slučaju da šteta pričinjena prtljagu nije vidljiva ili u slučaju gubitka prtljaga - u roku od 15 dana o dana iskrcavanja ili izdavanja ili od dana kad je prtljag trebalo da bude izdat.

Ako putnik ne postupi po odredbama stava 1. ovog člana, pretpostavlja se, dok se protivno ne dokaže, da je prtljag primio u ispravnom stanju.

Pismeni prigovor nije potreban ako je stanje prtljaga utvrđeno u prisustvu obe strane u trenutku njegovog preuzimanja.

Član 675

Putnik može izjaviti da smatra da je prtljag izgubljen ako mu nije predat u roku od 30 dana od dana završetka putovanja.

Putnik ima pravo, prilikom davanja izjave, u smislu stava 1. ovog člana, da zahteva od brodarku da ga obavesti o pronalasku prtljaga, ako se on pronađe u roku od jedne godine od dana isplate nadoknade štete za gubitak prtljaga.

U roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja o pronalaženju prtljaga, putnik može zahtevati da mu se prtljag uz plaćanje troškova prevoza preda u mestu koje on odredi.

Putnik koji preuzme pronađeni prtljag dužan je da brodaru vrati iznos koji mu je plaćen na ime naknade štete za gubitak prtljaga, uz odbitak vozarine koja mu je bila vraćena, ili zadržava pravo na nadoknadu štete za zadocnjenje u predaji prtljaga.

Ako putnik nije postavio zahtev prema st. 2. i 3. ovog člana, brodar ima pravo da slobodno raspolaže prtljagom.

Član 676

Svaka ugovorna odredba, zaključena pre nastupanja slučaja koji je prouzrokovao smrt ili telesnu povredu putnika ili oštećenje, manjak ili gubitak njegovog prtljaga ili zadocnjenja u predaji prtljaga putniku, sa ciljem da se brodar oslobodi odgovornosti prema putniku ili da se odredi niži iznos ograničenja odgovornosti od iznosa određenog odredbama ovog zakona, osim iznosa ograničenja iz člana 667. ovog zakona, ili sa ciljem da se prenese na drugog teret dokazivanja koji pada na brodaru, ništavna je.

Ništavnost pojedine ugovorne odredbe, u smislu stava 1. ovog člana, ne utiče na valjanost ostalih odredaba ugovora.

Član 677

Odredbe čl. 658, 659, 660, 661. i 664. ovog zakona primenjuju se na sve ugovorne i vanugovorne zahteve koji su po bilo kom osnovu postavljeni prema brodaru za štetu prouzrokovanu smrću ili telesnom povredom putnika, za oštećenje, manjak ili gubitak prtljaga, kao i za štetu zbog zadocnjenja u predaji prtljaga putniku.

Član 678

Brodar ima pravo da zadrži i proda prtljag koji mu je predat na prevoz i stvari od vrednosti koje je primio na čuvanje, za namirenje svojih potraživanja u vezi s prevozom putnika, prtljaga i čuvanjem stvari od vrednosti.

v) Tegljenje i potiskivanje

Član 679

Ugovorom o tegljenju, brodar tegljača, odnosno potiskivača, obavezuje se da svojim brodom tegli ili potiskuje drugi brod ili objekt do određenog mesta, ili za određeno vreme, ili za izvođenje određenog zadatka, a brodar tegljenog, odnosno potiskivanog broda obavezuje se da za to plati tegljarinu.

Visina tegljarine određuje se ugovorom.

Član 680

Smatra se, ako nije drukčije ugovoreno, da tegljenjem u pomorskoj plovidbi upravlja zapovednik tegljenog broda, a u unutrašnjoj plovidbi zapovednik tegljača.

Član 681

U smislu ovog zakona:

1) tegljenje započinje:

- u pomorskoj plovidbi kad se tegljač po nalogu zapovednika tegljenog broda stavi u položaj da može obavljati tegljenje, ili kad tegljač po naredbi zapovednika tegljenog broda primi ili preda uže za tegljenje ili kad započne potiskivanje tegljenog broda ili obavljanje bilo kog drugog manevra potrebnog za tegljenje zavisno od toga šta je ranije nastupilo;
- u unutrašnjoj plovidbi u trenutku kad je tegljač po nalogu zapovednika broda koji upravlja tegljenjem, primio ili predao uže za tegljenje;

2) tegljenje se završava:

- u pomorskoj plovidbi kad se izvrši konačni nalog zapovednika tegljenog broda da se otpusti uže za tegljenje, ili kad prestane potiskivanje ili bilo koji manevar potreban za tegljenje, zavisno od toga šta je kasnije nastupilo;
- u unutrašnjoj plovidbi u trenutku kad se izvrši konačni nalog zapovednika koji upravlja tegljenjem da se usidri, odveže, odnosno i usidri i odveže tegljeni brod, ili da se tegljeni brod preda drugom brodu, a po nalogu zapovednika broda, koji upravlja tegljenjem, pusti se uže za tegljenje;

3) potiskivanje u unutrašnjoj plovidbi započinje u trenutku kad je potiskivač po nalogu zapovednika broda, koji upravlja potiskivanjem, vezan za brod koji uzima u potiskivani sastav;

4) potiskivanje u unutrašnjoj plovidbi završava se u trenutku kad se potiskivani brod usidri, odveže i preda ovlašćenom licu koje vrši nadzor nad bezbednošću broda u pristaništu ili na sidrištu.

Član 682

Ako tegljač tegli plovni objekt koji nema posadu, brodar tegljača mora primenom uobičajenih mera da se brine za održavanje sposobnosti za plovidbu tegljenog objekta u stanju u kome ga je primio na tegljenje.

Brodar tegljača u unutrašnjoj plovidbi mora da se brine za očuvanje tereta na tegljenom objektu, ako tegljeni objekt nema posadu, a brodar tegljača u pomorskoj plovidbi - ako izričito preuzme takvu obavezu.

Brodar tegljača može ugovoriti prevoz tereta tegljenjem svojim ili tuđim brodom. U slučaju sumnje pretpostavlja se da je zaključen ugovor o tegljenju.

Brodar tegljača koji se na osnovu st. 2. i 3. ovog člana stara o teretu, odgovara za štetu nastalu na teretu prema odredbama ovog zakona koje se odnose na odgovornost broдача za prevoz stvari.

Član 683

Za naknadu štete koja nastane sudarom brodova koji plove u teglju ili u potiskivanom sastavu, ili između njih i trećih brodova, primenjuju se odredbe ovog zakona o naknadi štete zbog sudara brodova.

Član 684

Ako tegljeni brod dođe u opasnost zbog okolnosti za koje brodar tegljača prema ugovoru o tegljenju nije odgovoran, pa tegljač učestvuje u spasavanju, brodar tegljača u slučaju uspešnog spasavanja ima pravo na nagradu za spasavanje.

Brodar tegljača nema pravo na nagradu za spasavanje, ako iz ugovora proističe da je tegljarinom obuhvaćena i nagrada za spasavanje.

Ako je tegljarina ugovorena samo za slučaj uspešno izvršenog tegljenja, brodar tegljača ima pravo na tegljarinu i kad tegljenje nije uspešno izvršeno, ako dokaže da je za neuspeh tegljenja kriv brodar tegljenog broda.

Ako tegljarina nije ugovorena samo za slučaj uspešno izvršenog tegljenja, brodar tegljača nema pravo na tegljarinu ako brodar tegljenog broda dokaže da je za neuspeh tegljenja kriv brodar tegljača.

Član 685

Odredbe ovog zakona o zajedničkoj havariji primenjuju se i na odnose tegljača i tegljenog broda.

Član 686

Tegljenje koje počinje i završava se u jugoslovenskim lukama, odnosno pristaništima ili u obalnom moru, odnosno na unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije (kabotažno tegljenje) ne mogu da vrše strani brodovi bez odobrenja saveznog ministarstva nadležnog za poslove saobraćaja.

Član 687

Odredbe člana 679. stav 2. i čl. 682. do 686. ovog zakona primenjuju se i na potiskivanje.

g) Drugi plovidbeni poslovi

Član 688

Odredbe čl. 689. do 692. ovog zakona primenjuju se na ugovore koje zaključuju naručilac posla i brodar, a kojima se brodar obavezuje da će brodom izvršiti neki posao koji se ne odnosi na prevoz putnika, prtljaga, stvari ili tegljenje, a naručilac posla se obavezuje da će platiti naknadu.

Ugovor iz stava 1. ovog člana može se zaključiti i na vreme.

Član 689

Ako nije drukčije ugovoreno, brodar odgovara za sposobnost broda za plovidbu prema odredbama člana 697. st. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Član 690

Brodar odgovara za radnje i propuste lica koja u izvršenju ugovora rade za broдача, kao za sopstvene radnje i propuste, ako među strankama nije drukčije ugovoreno.

Odredba stava 1. ovog člana ne utiče na odredbu člana 689. ovog zakona.

Brodar i lica koja rade za brodaru, odgovaraju za smrt i telesne povrede naručiočevih lica koja se nalaze na brodu u okviru izvršenja ugovora, prema odredbama ovog zakona o odgovornosti za smrt i telesne povrede članova posade.

Član 691

Odredbe člana 485. ovog zakona primenjuju se i na ugovore iz člana 688. ovog zakona.

Član 692

Odredbe ovog zakona o vozarini za prevoz stvari shodno se primenjuju i na ugovore iz člana 688. ovog zakona.

d) Prevoz u kome učestvuje više vozara

Član 693

Ugovorom o prevozu stvari, putnika i prtljaga morem ili unutrašnjim vodama može se predvideti da će brodar izvršiti prevoz delimično svojim brodom, a delimično brodovima drugih brodara (direktan prevoz).

Brodar koji je na osnovu ugovora o direktnom prevozu stvari primio teret, izdaje teretnicu, odnosno tovarni list za ceo ugovoreni put (direktna teretnica, odnosno direktni tovarni list).

Brod koji je ugovorio direktan prevoz putnika, izdaje putniku putnu kartu za ceo ugovoreni put (direktna putna karta).

Brodar koji je na osnovu ugovora o direktnom prevozu putnika preuzeo od putnika prtljag na prevoz, izdaje prtljažnicu za ceo ugovoreni put (direktna prtljažnica).

Svaki dalji brodar stupa u ugovor o direktnom prevozu stvari ili prtljaga, ako primi teret ili prtljag i direktnu prevoznu ispravu.

Svaki dalji brodar stupa u ugovor o direktnom prevozu putnika, ako primi na prevoz putnika sa direktnom putnom kartom.

Član 694

Brodar koji je zaključio ugovor o direktnom prevozu, brodar koji je izdao direktnu prevoznu ispravu, brodar koji je predao teret primaocu i brodar za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz koga proističe zahtev za naknadu štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta, odgovaraju solidarno ovlašćenom licu za ta potraživanja.

Za štetu prouzrokovanu zadocnjenjem u prevozu stvari korisniku prevoza odgovara brodar koji je zaključio ugovor o prevozu i brodar koji je predao teret primaocu.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se i na direktan prevoz prtljaga.

Član 695

Brodar koji je podmirio potraživanja prema odredbi člana 694. ovog zakona ima pravo regresa prema brodaru za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz koga je proisteklo potraživanje.

Ako ne može da se utvrdi brodar za vreme čijeg se prevoza desio događaj iz stava 1. ovog člana, iznos podmirenog potraživanja pada na teret brodara koji su učestvovali u direktnom prevozu, srazmerno udelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini, osim brodara koji dokažu da se događaj nije desio na delovima puta na kojima su oni vršili prevoz.

Ako brodar koji je podmirio potraživanje ne može bez svoje krivice da ostvari regresni zahtev prema brodaru za vreme čijeg se prevoza desio događaj, iznos podmirenog potraživanja pada na teret svih brodara koji su učestvovali u direktnom prevozu, srazmerno udelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini.

Član 696

Brodar koji učestvuje u direktnom prevozu i koji kod preuzimanja tereta nije stavio na direktnu prevoznu ispravu primedbe u smislu čl. 549, 550. i 559. ovog zakona, mora prema drugim brodarima koji učestvuju u tom prevozu da dokaže da je daljem brodaru ili primaocu, predao teret onako kako ga je primio od prethodnog brodara, odnosno krcatelja.

Brodaru koji učestvuje u direktnom prevozu, a koji je u direktnu prevoznu ispravu uneo primedbe u smislu čl. 549, 550. i 559. ovog zakona, drugi brodari moraju da dokažu da su od krcatelja, odnosno od prethodnog brodara primili teret onako kako je navedeno u direktnoj prevoznoj ispravi.

Član 697

Brodar koji je ugovorio direktni prevoz putnika, odgovara za ceo ugovoreni put.

Svaki dalji brodar koji učestvuje u izvršenju direktnog prevoza putnika odgovara putniku samo za štetu pričinjenu na delu puta na kome je on vršio prevoz.

Za oštećenje, manjak ili gubitak ručnog prtljaga odgovara brodar na čijem je delu puta nastala šteta na ručnom prtljagu. Pismeni prigovor, predviđen u odredbi člana 674. stav 1. ovog zakona, putnik mora da podnese brodaru na čijem je delu puta nastala šteta na ručnom prtljagu, i to najdocnije prilikom iskrcaja putnika iz broda tog brodara.

Za štetu prouzrokovanu smrću ili telesnom povredom putnika, brodari iz st. 1. i 2. ovog člana odgovaraju solidarno.

Član 698

Ako brodar koji je zaključio ugovor o direktnom prevozu putnika, podmiri potraživanje putnika za koje odgovara i drugi brodar na osnovu člana 697. stav 2. ovog zakona, ima pravo regresa prema tom brodaru.

Član 699

Svaki ugovor kojim brodar preuzima obaveze koje nisu predviđene ovim zakonom ili kojim se odriče prava koja ima po ovom zakonu, proizvodi pravno dejstvo prema stvarnom brodaru, ako je on na to dao izričiti pristanak u pismenom obliku.

Član 700

Brodar koji je ceo prevoz ili jedan njegov deo poverio stvarnom brodaru, odgovoran je za prevoz u celini.

Odredbe ovog zakona o direktnom prevozu putnika (čl. 697. i 698) odnose se na stvarnog brodara kome je poveren prevoz po odredbi stava 1. ovog člana.

Član 701

Ugovorom o prevozu stvari i putnika može se predvideti da će brodar koji je zaključio ugovor o prevozu pribaviti usluge drugih brodara ili vozara.

Ako se brodar obaveže u smislu stava 1. ovog člana, dužan je da pažnjom urednog brodara pronade odgovarajućeg brodara ili vozara, i odgovara putniku, odnosno naručiocu za svoj izbor.

Član 702

Ako se u skladu sa ugovorom o prevozu stvari i putnika, na osnovu člana 701. ovog zakona prevoz mora da izvrši i vozilima kopnenog i vazdušnog saobraćaja, odredbe ovog zakona primenjuju se samo na prevoz izvršen brodovima.

3. Zakup

Član 703

Ugovorom o zakupu broda, u smislu ovog zakona, zakupodavac daje zakupoprimcu brod na upotrebu, uz plaćanje zakupnine, radi vršenja plovidbene delatnosti.

Član 704

Ugovor o zakupu broda mora da bude zaključen u pismenom obliku.

Ugovor o zakupu broda koji nije zaključen u pismenom obliku nema pravno dejstvo.

Član 705

Zakupodavac je dužan da preda zakupoprimcu brod u takvom stanju da se može iskorišćavati prema ugovorenoj ili uobičajenoj nameni.

Brod se, ako nije drukčije ugovoreno, predaje bez posade.

Član 706

Troškove pogona broda snosi zakupoprimac.

Zakupoprimac je dužan da održava brod za vreme trajanja ugovora i da po isteku ugovora vrati brod u stanju i mestu u kome ga je primio.

Zakupoprimac ne odgovara za redovno trošenje broda.

Zakupoprimac ne snosi troškove popravke broda potrebne za uklanjanje skrivenih mana broda koje su postojale u vreme kad mu je brod predat na upotrebu, niti snosi štetu za gubitak broda usled dejstva više sile.

Član 707

Za štetu nastalu zbog mana koje čine brod nesposobnim ili umanjuju njegovu sposobnost za ugovoreno ili uobičajeno iskorišćavanje, a postojale su u vreme predaje broda zakupoprimcu, odgovara zakupodavac, ako ne dokaže da te mane nije mogao da otkrije pažnjom urednog broдача.

Član 708

Ako se brod daje u zakup, posada je dužna da izvršava naloge zakupoprimca, ako je to u ugovoru o zakupu predviđeno.

Zakupoprimac ima pravo da menja posadu.

Član 709

U slučaju sumnje da li je zaključen ugovor o zakupu broda ili brodarski ugovor, smatra se da je zaključen brodarski ugovor.

Član 710

Zakupnina se plaća mesečno unapred, računajući od dana kad počne da teče.

Zakupnina ne pripada zakupodavcu za vreme dok je zakupoprimac bio sprečen da upotrebljava brod krivicom zakupodavca, ili zbog skrivene mane broda koja je postojala u času predaje broda zakupoprimcu.

Član 711

Ako zakupoprimac ne plati zakupninu u roku dospelosti, zakupodavac može odmah da traži naplatu zakupnine ugovorene za celo vreme trajanja ugovora o zakupu broda ili može da odustane od ugovora.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na pravo zakupodavca na naknadu štete.

Član 712

Ugovor o zakupu broda može da se zaključi na određeno ili na neodređeno vreme, za jedno ili za više putovanja.

Član 713

Ugovor o zakupu broda zaključen na određeno vreme može se produžiti samo pismenim sporazumom.

Ugovor o zakupu broda zaključen na neodređeno vreme može da se otkaže pismeno, i to najdocije tri meseca unapred.

Član 714

Ugovor o zakupu broda prestaje u slučaju propasti broda, njegove trajne nesposobnosti za iskorišćavanje i u slučaju više sile koja onemogućava iskorišćavanje broda za vreme zakupa.

Ako popravke broda koje snosi zakupodavac traju suviše dugo, ili se predviđa da će trajati suviše dugo, zakupoprimac može da odustane od ugovora.

Član 715

Ako zakupoprimac ne vrati zakupodavcu brod po isteku ugovora o zakupu, dužan je za prekoračeno vreme da plati naknadu u visini dvostruke zakupnine.

Ako je zakupoprimac kriv za zadocnjenje u vraćanju broda, odgovara zakupodavcu i za svaku štetu preko iznosa određenog u stavu 1. ovog člana.

Član 716

Nagrada za spasavanje koje je izvršeno zakupljenim brodom za vreme trajanja ugovora o zakupu broda, pripada zakupoprimcu.

Član 717

Zakupoprimac može dati brod u podzakup, samo na osnovu pismenog pristanka zakupodavca.

4. Zastarelost

Član 718

Potraživanja iz ugovora o iskorišćavanju brodova, osim potraživanja iz ugovora o prevozu putnika i prtljaga, zastarevaju po isteku jedne godine.

Potraživanja iz ugovora o prevozu putnika i prtljaga zastarevaju po isteku dve godine.

Vreme zastarelosti počinje da teče:

1) kod ugovora o prevozu stvari:

- u slučaju naknade štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta - od dana kad je teret predat, odnosno od dana kad je na odredištu trebalo da bude predat;
- u slučaju naknade štete zbog zadocnjenja - od dana kad je teret predat;
- u slučaju neispunjenja drugih ugovornih obaveza - od dana kad je obavezu trebalo ispuniti;

2) kod ugovora o prevozu putnika:

- u slučaju telesne povrede - od dana iskrcaja putnika;
- u slučaju smrti putnika koja je nastala u toku prevoza - od dana kad je brod stigao ili trebalo da stigne u luku, odnosno pristanište u kome je putnik nameravao da se iskrca;
- u slučaju telesne povrede putnika koja se dogodila u toku prevoza a usled koje nastupi smrt putnika posle njegovog iskrcaja sa broda - od dana smrti putnika, a ako se tužba zbog naknade štete zbog smrti ili telesne povrede putnika ne podnese u roku od tri godine od dana iskrcaja, gubi se pravo na naknadu štete;

3) kod ugovora o prevozu prtljaga:

- predatog na prevoz - od dana kad je prtljag predat ili kad je trebalo da bude predat u luci, odnosno pristaništu u kome se putnik iskrcao ili je nameravao da se iskrca;
- ručnog prtljaga - od dana iskrcaja putnika, odnosno u slučaju smrti putnika koja je nastupila u toku prevoza - od dana kad je brod stigao ili je trebalo da stigne u luku, odnosno pristanište u kome je putnik nameravao da se iskrca;

4) kod ugovora o tegljenju, odnosno potiskivanju - od dana kad je tegljenje, odnosno potiskivanje završeno, osim kod potraživanja za tegljarinu kod kojih rok počinje da teče od dana dospelosti tegljarine;

5) kod ugovora o zakupu broda - od dana kad je ugovor prestao da važi, osim kod potraživanja za zakupninu kod kojih rok počinje da teče od dana dospelosti zakupnine;

6) kod regresnih zahteva - od dana kad je izvršena radnja koja daje pravo na regres.

Glava 3

UGOVOR O PLOVIDBENOM AGENCIJSKOM POSLU

Član 719

Ugovorom o plovibdenom agencijskom poslu plovibdeni agent se obavezuje da na osnovu opšteg ili posebnog punomoćja, u ime i za račun nalogodavca, obavlja plovibdene agencijske poslove, a nalogodavac da plovibdenom agentu naknadi troškove i plati nagradu.

Član 720

Ugovor o plovibdenom agencijskom poslu na osnovu opšteg punomoćja mora biti zaključen u pismenom obliku.

Član 721

Plovibdeni agencijski poslovi su poslovi pomaganja, posredovanja i zastupanja koji se odnose na plovibdu i iskorišćavanje brodova i to: prihvatanje i otprema brodova, zaključenje ugovora o iskorišćavanju, kupoprodaji, gradnji i remontu brodova, osiguranju, popunjavanje posade i staranje o posadi.

Član 722

Na osnovu opšteg punomoćja plovibdeni agent se obavezuje da će u određenom ili neodređenom vremenu obavljati jednu ili više vrsta plovibdenih agencijskih poslova sadržanih u takvom punomoćju (generalni plovibdeni agent).

U slučaju sumnje o granicama opšteg punomoćja smatra se da se ono odnosi na poslove prihvata i otpreme brodova.

Ako se plovibdeni agent isključivo bavi posredovanjem, odnosno zastupanjem pri zaključivanju ugovora o iskorišćavanju brodova, smatra se, u slučaju sumnje o granicama opšteg punomoćja, da se ono odnosi na posredovanje pri sklapanju tih ugovora, osim ugovora o zakupu i ugovora o prevozu na vreme za ceo brod, ali uvek u okviru poslova kojima se bavi nalogodavac.

Član 723

Ako nalogodavac ograniči ovlašćenja plovodbenom agentu koja se odnose na uobičajene poslove plovodbenog agencijskog posla, to ograničenje ne proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima koja nisu za njega znala, niti su prema okolnostima za njega morala znati.

Član 724

Plovodbeni agent je obavezan i ovlašćen da upotrebom dužne pažnje dobrog privrednika, u granicama datog ovlašćenja, obavlja poslove koji su potrebni ili uobičajeni za izvršenje dobijenog naloga.

Član 725

Plovodbeni agent može, na osnovu izričitog ovlašćenja ugovornih strana, potpisati u ime i za račun obeju ugovornih strana ugovor o iskorišćavanju brodova.

Član 726

Ako plovodbeni agent izričito ne navede da nastupa u svojstvu agenta, smatra se u odnosu na savesno lice da radi u svoje ime.

Član 727

Plovodbeni agent ima pravo na naknadu troškova i na nagradu za posredovanje i sklapanje ugovora na osnovu činjenice da je ugovor zaključen.

Glava 4**UGOVOR O PLOVIDBENOM OSIGURANJU****1. Zajedničke odredbe****Član 728**

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na:

- 1) osiguranje broda, njegovih mašina, uređaja, opreme i zaliha, kao i robe i drugih stvari koje se prevoze brodom ili se na njemu nalaze;
- 2) osiguranje vozarine, prevoznine, troškova osiguranja, troškova opremanja broda, troškova zajedničke havarije, nagrada za spasavanje, očekivanog dobitka, provizija, zarada posade, založnih i ostalih prava i materijalnih koristi koje postoje ili se opravdano mogu da očekuju u vezi sa plovidbom ili prevozom robe brodom a mogu da se procene u novcu;
- 3) osiguranje odgovornosti za štete nanete trećim licima u vezi sa pravom svojine ili sa iskorišćavanjem broda i drugih stvari navedenih u tački 1. ovog stava koje su u svojini fizičkih ili pravnih lica.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na osiguranje brodova u gradnji i stvari namenjenih njihovoj gradnji, na osiguranje stvari koje se pre ili posle prevoza brodom nalaze u skladištima, stovarištima ili drugim mestima, ili se prevoze drugim prevoznim sredstvima, na reosiguranje predmeta navedenih u ovom članu, kao i na druga osiguranja i reosiguranja ako su zaključena po polisama ili uslovima uobičajenim za plovidbena osiguranja.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na uzajamna osiguranja plovodbenih rizika, ako nisu u suprotnosti sa prirodom odnosa ovih osiguranja.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na osiguranje čamaca.

Pod trećim licima, u smislu ove glave zakona, podrazumevaju se lica koja nisu subjekti ugovora o osiguranju.

Član 729

Osiguranik može da bude samo lice koje ima ili može da očekuje da će imati opravdani materijalni interes da ne nastupi osiguranik slučaj.

Osiguranik može da traži naknadu za nastalu štetu koja je pokrivena osiguranjem samo ako je imao interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ili ako ga je stekao posle toga.

Član 730

Ugovarač osiguranja može da zaključi ugovor o osiguranju za svoj račun, za račun trećeg određenog lica ili za račun neodređenog lica ("za račun koga se tiče").

Ako se iz ugovora o osiguranju ne vidi da je osiguranje zaključeno za račun neodređenog lica, smatraće se da je zaključeno za račun ugovarača osiguranja ili trećeg određenog lica.

Prilikom zaključivanja osiguranja, ugovarač osiguranja nije dužan da navede da li osiguranje zaključuje za svoj račun ili za račun trećeg određenog lica.

Ne smatra se ugovaračem osiguranja lice koje je ugovor o osiguranju zaključilo izričito u ime i za račun svog vlastodavca.

Član 731

Osiguranje zaključeno za račun trećeg određenog lica, bez njegovog naloga, punovažno je ako to treće lice (osiguranik) da naknadno pristanak na zaključeno osiguranje.

Pristanak na zaključeno osiguranje, u smislu stava 1. ovog člana, može se dati i posle nastanka štete pokrivena osiguranjem.

Podnošenje odštetnog zahteva smatra se pristankom trećeg lica na zaključeno osiguranje.

Član 732

Osiguranje za račun neodređenog lica smatra se da je zaključeno za račun lica koje u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ima interes na osiguranom predmetu, odnosno koje, u smislu člana 729. stav 2. ovog zakona, može da traži naknadu za nastalu štetu.

Osiguranje zaključeno za račun neodređenog lica, punovažno je, ako se lice koje ima interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slučaja ili koje može da traži naknadu za nastalu štetu, u smislu člana 729. stav 2. ovog zakona, nalazi ili dođe u posed polise i ako to lice pristane na već zaključeno osiguranje.

Član 733

Ako ugovarač osiguranja ili njegov punomoćnik prilikom zaključivanja osiguranja ne prijave sve okolnosti koje su znali ili morali znati, a koje su od značaja za ocenu težine rizika, ili ako ih netačno prijave, osiguravač ima pravo da traži od ugovarača osiguranja da naknadno plati razliku između premije koja odgovara stvarnoj težini rizika i ranije plaćene premije.

Kod osiguranja za račun trećeg određenog lica smatra se da je ugovarač osiguranja morao da zna za okolnosti koje su bile poznate osiguraniku, a koje je ovaj mogao blagovremeno javiti ugovaraču osiguranja.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na okolnosti koje su opštepoznate ili za koje je osiguravač znao ili se opravdano moglo pretpostaviti da ih zna.

Osiguravač gubi pravo iz stava 1. ovog člana ako ne zatraži plaćanje dopunske premije od ugovarača osiguranja u roku od tri meseca po prestanku osiguranja, odnosno, ako je nastupio osigurani slučaj, najkasnije do potpune isplate naknade iz osiguranja.

Član 734

Ako ugovarač osiguranja ili njegov punomoćnik namerno ili iz krajnje nepažnje ne prijave osiguravaču prilikom zaključenja osiguranja sve okolnosti koje su znali ili morali znati, a koje bi bitno uticale na donošenje odluke o zaključivanju i o uslovima osiguranja ili ako ih netačno prijave, osiguravač ima pravo da traži poništenje tako zaključenog osiguranja ukoliko nije zatražio od ugovarača osiguranja da naknadno plati razliku u premiji u smislu člana 733. ovog zakona.

Ako je osiguravač po tako zaključenom ugovoru nadoknadio štetu nesavesnom osiguraniku, ima pravo da traži da mu osiguranik povрати primljenu naknadu štete.

Na slučajeve iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i odredbe člana 733. st. 2. i 3. ovog zakona.

Osiguravač ima pravo da naplati i zadrži premiju i pored poništenja ugovora o osiguranju u smislu odredaba ovog člana.

Član 735

Osiguravač je obavezan da ugovaraču osiguranja, na njegov zahtev, preda uredno izdatu i potpisanu polisu osiguranja.

Ako se na traženje ugovarača osiguranja preda polisa osiguranja koja je izdata u dva ili više originalnih primeraka, na svakom takvom primerku treba navesti u koliko je originala polisa izdata.

Polisa osiguranja treba da sadrži sve odredbe iz zaključenog ugovora o osiguranju kojim se utvrđuje obaveza osiguravača na naknadu štete iz osiguranja.

Ako je polisa osiguranja izdata i predata ugovaraču osiguranja, osiguravač nije dužan da izvrši svoje obaveze iz zaključenog osiguranja pre njenog podnošenja, odnosno ako osiguranik učini verovatnim da je polisa izgubljena ili uništena pre nego što dobije od osiguranika odgovarajuće obezbeđenje.

Osiguravač se oslobađa svoje obaveze iz osiguranja ako savesno izvrši isplatu imaoocu polise, a ako je polisa izdata u više originalnih primeraka - podnosiocu jednog od originalnih primeraka koji učini verovatnim svoje pravo na naknadu iz osiguranja po toj polisi.

Član 736

Osiguranik može da prenese svoja prava iz osiguranja, pre nastanka štete, samo na lice koje može da bude osiguranik u smislu člana 729. stav 1. ovog zakona.

Ako je polisa osiguranja izdata, prenos prava iz osiguranja vrši se indosiranjem te polise ili na drugi odgovarajući način.

Osiguravač može novom osiguraniku da stavi iste prigovore iz zaključenog osiguranja, koje je imao i prema prvobitnom osiguraniku.

Izuzetno od odredbe stava 3. ovog člana, osiguravač ne može novom savesnom osiguraniku staviti prigovor kojim se pobija sadržaj polise osiguranja koju je izdao, osim ako je u pitanju očigledna greška koju je novi osiguranik mogao primetiti.

Ustupanje prava na osiguranom predmetu drugom licu ne povlači za sobom i prenos prava iz osiguranja, ako o tome nema izričitog ili prećutnog sporazuma između osiguranika i sticaoca prava.

Osiguranik ne može preneti svoje pravo iz osiguranja u smislu stava 1. ovog člana, ako je mogućnost takvog prenosa izričito isključena u ugovoru o osiguranju.

Član 737

Osigurani predmet treba da bude označen u ugovoru o osiguranju i u polisi osiguranja, ako je izdata, na način koji omogućava utvrđivanje njegovog identiteta.

Ako se osigurani predmet, nedovoljno ili pogrešno označi tako da se ne može ni posredno utvrditi da li je bio izložen osiguranom riziku i oštećen, osiguravač nije obavezan da naknadi nastalu štetu.

Član 738

Vrednost osiguranog predmeta koja je dogovorno utvrđena u ugovoru o osiguranju ili u polisi osiguranja (ugovorena vrednost) obavezna je za osiguravača i osiguranika.

Osiguravač može da ospori ugovorenu vrednost, samo ako je u pitanju očigledna greška, ili ako u većoj meri premašuje stvarnu vrednost osiguranog predmeta, tako da bi naknada štete, na osnovu takve vrednosti pružila osiguraniku znatnu neopravdanu dobit.

Član 739

Kao vrednost osiguranog predmeta uzima se njegova vrednost na početku osiguranja (stvarna vrednost), ako nije drukčije izričito ugovoreno.

Stvarna vrednost osiguranog predmeta ne mora da bude označena u ugovoru ili polisi osiguranja.

Član 740

Osiguravač je obavezan da za štetu pokrivenu osiguranjem da naknadu samo do iznosa navedenog u ugovoru o osiguranju (u daljem tekstu: osigurani iznos) na koji je osiguranje zaključeno, ako ovim zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno.

Ako nije drukčije izričito ugovoreno, osigurani iznos ne predstavlja ujedno i ugovorenu vrednost osiguranog predmeta.

Član 741

Ako je osigurani iznos veći od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta, prilikom likvidacije štete uzeće se u obzir samo ugovorena, odnosno stvarna vrednost osiguranog predmeta.

Član 742

Ako je osigurani iznos manji od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta, osiguravač je obavezan da naknadi nastalu štetu samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Član 743

Ako je isti predmet osiguran od istih rizika, za isto vreme i u korist istog osiguranika kod dva ili više osiguravača, a ukupni osigurani iznosi prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost tog predmeta, osiguranik može da traži delimičnu ili potpunu naknadu štete iz osiguranja od osiguravača po svom izboru, s tim da ukupno dobijene naknade ne mogu da pređu iznos štete koja se može pokriti osiguranjem.

Osiguravači koji su u slučajevima iz stava 1. ovog člana na traženje osiguranika isplatili naknadu štete imaju pravo regresa prema ostalim osiguravačima srazmerno njihovim obavezama iz ugovora o osiguranju.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, osiguravači koji prema odredbama ugovora o osiguranju ili zakonu koji se na njihov ugovor o osiguranju primenjuje, nisu dužni da kod dvostrukog osiguranja naknade srazmeran deo štete koju su platili ostali osiguravači, nemaju pravo regresa prema tim osiguravačima za štete koje su neposredno naknadili osiguraniku.

Osiguravači imaju pravo na punu premiju za zaključeno osiguranje, nezavisno od toga da li je do slučaja iz stava 1. ovog člana došlo slučajno ili namerno, ako nije drukčije ugovoreno.

Prilikom podnošenja odštetnog zahteva jednom osiguravaču, osiguranik je dužan da ga obavesti o svim ostalim ugovorima kojima je isti predmet osiguran od istih rizika za isto vreme u njegovu korist.

Član 744

Ugovarač osiguranja je obavezan da osiguravaču plati premiju neposredno posle zaključenja ugovora o osiguranju, ako nije drukčije ugovoreno.

Osiguravač nije obavezan da izdatu polis osiguranja preda ugovaraču osiguranja pre nego što ugovarač osiguranja plati dužnu premiju.

Prilikom likvidacije štete, osiguravač može da od naknade iz osiguranja odbije iznos premije koja se još duguje.

Neplaćanje premije u roku ne oslobađa osiguravača njegove obaveze iz ugovora o osiguranju i ne daje mu pravo da raskine ugovor o osiguranju, ako nije drukčije ugovoreno.

Ako se ugovor o osiguranju zaključi s tim da se premija osiguranja naknadno odredi, visina premije utvrđuje se u primerenoj visini, srazmerno težini rizika.

Ugovarač osiguranja je dužan da osiguravaču plati premiju za zaključeno osiguranje i kad je osigurani predmet prestao da bude izložen osiguranim rizicima pre zaključenja ugovora o osiguranju, pod uslovom da osiguravač za to nije znao prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

Član 745

Osiguravač je obavezan da ugovaraču osiguranja vrati naplaćenu premiju ako osigurani predmet nije uopšte bio izložen osiguranim rizicima ili ako je ugovor o osiguranju poništen bez krivice ugovarača osiguranja i osiguranika.

Ako je izdata polisa osiguranja, osiguravač je dužan da vrati premiju ovlašćenom imaoocu polise.

Prilikom povraćaja premije, osiguravač može da zadrži jedan deo premije u uobičajenoj ili ugovorenoj visini za pokriće svojih troškova u vezi sa zaključenim osiguranjem.

Član 746

Kod osiguranja na određeno putovanje, ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do znatnijeg odstupanja od osiguranog putovanja (promena putovanja, skretanje s puta, neopravdano zadocnjenje i sl.), osiguravač nije obavezan da naknadi štetu nastalu posle tog odstupanja.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i kad je šteta nastala pošto se brod vratio na predviđeni put.

Od odredbe stava 1. ovog člana izuzimaju se slučajevi odstupanja izvršenih u interesu osiguravača ili u cilju spasavanja imovine i života na moru i unutrašnjim vodama i pružanja lekarske pomoći, kao i slučajevi kad odstupanja nisu imala znatnijeg uticaja na nastanak i veličinu štete.

Član 747

Kod osiguranja na određeno vreme, osiguranje počinje da teče u 0 časova prvog i završava se u 24 časa poslednjeg dana predviđenog u ugovoru o osiguranju.

Vreme iz stava 1. ovog člana računa se po zvaničnom vremenu mesta u kome je izdata polisa osiguranja, a ako nema polise, po zvaničnom vremenu mesta u kome je zaključen ugovor o osiguranju.

Član 748

Ako u ugovoru o osiguranju nije drukčije određeno, plovidbenim osiguranjem pokrivaju se rizici kojima je izložen osiguranik predmeta za vreme plovidbe, i to: plovidbena nezgoda, elementarna nepogoda, eksplozija, požar i razbojništvo.

Ugovorom o osiguranju mogu da se pokriju i drugi rizici kojima je osigurani predmet izložen za vreme trajanja osiguranja, kao što su krađa i neisporuka, manipulativni rizici, ratni i politički rizici itd.

Član 749

Promena rizika posle zaključenog ugovora o osiguranju do koje dolazi nezavisno od volje osiguranika, ne utiče na važnost osiguranja i obaveze stranaka.

Ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do znatnog pogoršanja rizika, osiguravač nije obavezan da naknadi štetu koja može da se pripiše takvoj promeni rizika. Ako je usled postupka osiguranika ili po njegovom pristanku došlo do poboljšanja rizika, osiguravač nije obavezan da vrati osiguraniku srazmeran deo već naplaćene premije, odnosno da srazmerno smanji već ugovorenu premiju.

Član 750

Ako nije drukčije ugovoreno, osiguranjem su pokrivena štete nastale usled osiguranih rizika, i to:

- 1) potpuni gubitak osiguranog predmeta;
- 2) delimični gubitak i oštećenje osiguranog predmeta;
- 3) troškovi spasavanja i troškovi neposredno prouzrokovani nastupanjem osiguranog slučaja;
- 4) zajedničke havarije;
- 5) nagrade za spasavanje;
- 6) troškovi utvrđivanja i likvidacije štete pokrivena osiguranjem.

Osiguranjem nije pokrivena odgovornost osiguranika za štetu pričinjenu trećim licima, ako ugovorom o osiguranju nije drukčije određeno.

Član 751

Osiguranjem mogu da se pokriju i štete nastale pre zaključenja ugovora o osiguranju, pod uslovom da u trenutku zaključenja ugovora ugovarač osiguranja i osiguranik nisu znali niti morali da znaju da je već nastupio osigurani slučaj ili, ako su u trenutku zaključenja ugovora obe ugovorne strane znale za nastupanje osiguranog slučaja - da nisu znale za obim nastale štete.

Član 752

Iz osiguranja su isključene štete nastale posredno ili neposredno zbog namernog postupka osiguranika.

Ako u ugovoru o osiguranju nije drukčije određeno, iz osiguranja su isključene i štete nastale posredno ili neposredno zbog:

- 1) krajnje nepažnje osiguranika;
- 2) namernog postupka ili krajnje nepažnje lica za čije postupke, po zakonu, odgovara osiguranik;
- 3) nastupanja ratnih rizika.

Odredbe stava 2. ovog člana ne odnose se na štete nastale zbog namernog postupka ili krajnje nepažnje posade broda, kao ni na štete nastale usled radnji i propuštanja osiguranika zapovednika ili drugog člana posade broda ili pilota u plovidbi i rukovanju brodom.

Član 753

Kao potpuni gubitak osiguranog predmeta, u smislu ovog zakona, uzima se potonuće bez mogućnosti vađenja, uništenje, nestanak i trajno oduzimanje celog osiguranog predmeta, kao i takvo njegovo oštećenje koje ne može da se popravi i zbog koga osigurani predmet prestaje da bude stvar određene vrste.

U slučaju potpunog gubitka osiguranog predmeta, iz osiguranja se naknađuje šteta u visini njegove stvarne vrednosti, odnosno ako je vrednost ugovorena - u visini ugovorene vrednosti, ali ne preko osiguranog iznosa.

Isplatom naknade iz stava 2. ovog člana, na osiguravača prelaze sva prava koja osiguranik ima na osiguranom predmetu ako ih se osiguravač tom prilikom ne odrekne.

Ako je osigurani predmet bio podosiguran, prava na osigurani predmet prelaze na osiguravača u smislu stava 3. ovog člana samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Član 754

U slučaju oštećenja osiguranog predmeta ili gubitka jednog njegovog sastavnog dela, iz osiguranja se naknađuje šteta u visini troškova nužnih za popravku i dovođenje osiguranog predmeta u prvobitno stanje, ali ne preko osiguranog iznosa.

Ako je osigurani predmet podosiguran, troškovi popravke, u smislu stava 1. ovog člana, naknađuju se srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i njegove ugovorene, odnosno stvarne vrednosti.

Ako osigurani predmet ne može da se popravi i dovede u prvobitno stanje, kao i u slučaju gubitka izvesne količine, odnosno dela osiguranog predmeta (delimičan gubitak), iz osiguranja se naknađuje šteta u procentu gubitka vrednosti osiguranog predmeta primenjenog na osigurani iznos.

Ako je osigurani predmet nadosiguran, procent gubitka vrednosti, u smislu stava 3. ovog člana, primenjuje se na njegovu ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost.

Član 755

Troškovi osiguranika u cilju izbegavanja štete od neposredne opasnosti ili smanjenja već nastalih šteta (troškovi spasavanja) naknađuju se iz osiguranja, ako su učinjeni razumno ili u saglasnosti sa osiguravačem i ako su u pitanju štete pokrivenne osiguranjem.

Troškovi iz stava 1. ovog člana, bez obzira na koristan rezultat, naknađuju se iz osiguranja i kad zajedno sa naknadom štete premašuju osigurani iznos.

Troškovi osiguranika nastali neposredno zbog nastupanja osiguranog slučaja, naknađuju se iz osiguranja samo do osiguranog iznosa.

Ako je osigurani predmet podosiguran, troškovi spasavanja, kao i troškovi nastali neposredno zbog nastupanja osiguranog slučaja, naknađuju se srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti tog predmeta.

Izuzetno od odredbe stava 4. ovog člana, troškovi spasavanja koji su učinjeni na traženje osiguravača i pored opravdanog protivljenja osiguranika, naknađuju se u potpunosti bez obzira na odredbe o podosiguranju.

Član 756

U slučaju zajedničke havarije nastale u vezi sa osiguranim rizicima, iz osiguranja se naknađuju gubici i oštećenja osiguranog predmeta i troškovi osiguranika u vezi sa osiguranim predmetom koji su priznati u punovažnoj deobnoj osnovi, kao i doprinosi u zajedničku havariju koji su za osigurani predmet određeni u takvoj deobnoj osnovi.

Pored naknade iz stava 1. ovog člana, osiguravač je obavezan da za osiguranika pruži obezbeđenje koje se u vezi sa nastalom zajedničkom havarijom traži za osigurani predmet, uz uslov da na njegovo traženje osiguranik sa svoje strane pruži odgovarajuću garanciju.

Kod utvrđivanja visine naknade iz stava 1. ovog člana, shodno se primenjuju odredbe čl. 754. i 755. ovog zakona, nezavisno od vrednosti osiguranog predmeta utvrđene u punovažnoj deobnoj osnovi.

Isplatom naknade za gubitke, oštećenja i troškove, u smislu stava 1. ovog člana, na osiguravača prelazi pravo osiguranika na doprinos iz zajedničke havarije, ali samo do iznosa isplaćene naknade uvećanog za odgovarajući iznos kamate i provizije koji su priznati u punovažnoj deobnoj osnovi.

Član 757

Iz osiguranja se naknađuju nagrade za spasavanje osiguranog predmeta od opasnosti pokrivenih osiguranjem koje je osiguranik dužan da plati, kao i troškove postupka utvrđivanja nagrade.

Ako je osigurani predmet podosiguran, na naknadu iz stava 1. ovog člana primenjuju se odredbe člana 742. ovog zakona, nezavisno od vrednosti koja je služila kao osnov za određivanje visine nagrade za spasavanje.

Član 758

Troškovi osiguranika koji su bili potrebni za utvrđivanje i likvidaciju štete pokrivenih osiguranjem, naknađuju se iz osiguranja u potpunosti i u slučaju podosiguranja.

Član 759

Osiguranik ima pravo da traži naknadu iz osiguranja kao da je nastao potpuni gubitak u smislu člana 753. ovog zakona, ako je potpuni gubitak osiguranog predmeta neizbežan, ili ako je ceo osigurani predmet privremeno oduzet, a ne vrati se osiguraniku u roku od šest meseci, kao i ako izdaci za spasavanje i troškovi opravke koji treba da se izvrše prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost osiguranog predmeta.

Osiguranik gubi pravo iz stava 1. ovog člana ako u roku od dva meseca od dana kad je saznao za okolnosti na

kojima zasniva svoje pravo, ne podnese obrazloženi pismeni zahtev osiguravaču za isplatu naknade u smislu stava 1. ovog člana.

Zahtev osiguranika po odredbi stava 2. ovog člana treba da bude bez uslova i da se odnosi na ceo osigurani predmet.

Ako osiguravač prihvati zahtev osiguranika ili ako ga ne ospori u roku od mesec dana od dana prijema zahteva, šteta se naknađuje po odredbama člana 753. st. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Ako osiguravač ospori zahtev osiguranika i dođe do spora između osiguravača i osiguranika, sud će ceniti da li su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana prema okolnostima koje su postojale na dan kad je osiguranik podneo zahtev.

Član 760

Osiguravač je obavezan da naknadi uzastopne štete nastale za vreme istog osiguranja i kad ukupna visina naknade za pokriveno štete prelazi osigurani iznos.

Ako posle delimičnog gubitka ili oštećenja za vreme istog osiguranja dođe do potpunog gubitka osiguranog predmeta, osiguravač je obavezan da, pored naknade za potpuni gubitak, naknadi još samo troškove pokriveno osiguranjem, koje je osiguranik imao u vezi sa delimičnim gubitkom i oštećenjem.

Član 761

Ako nisu ispunjeni posebno ugovoreni uslovi koji su bili bitni za odluku o pružanju pokrivača uopšte, osiguravač može da traži poništaj ugovora o osiguranju.

Ako nisu ispunjeni posebno ugovoreni uslovi koji su bili od značaja samo za težinu pojedinih rizika i veličinu štete, osiguravač može od naknade iz osiguranja da odbije deo štete koji je verovatno nastao usled neispunjenja tih uslova.

Član 762

Osiguranik je dužan da za vreme trajanja osiguranja vodi brigu o osiguranom predmetu pažnjom dobrog privrednika i da ne preduzima ništa što bi onemogućilo ostvarenje prava na naknadu štete od lica odgovornog za štetu.

U slučaju ostvarenja osiguranog rizika, osiguranik je dužan:

- 1) da preduzme, po mogućnosti u saglasnosti sa osiguravačem, sve razumne mere potrebne da se izbegne, odnosno smanji šteta;
- 2) da o nastaloj šteti obavesti osiguravača ili njegovog ovlašćenog predstavnika čim za štetu sazna;
- 3) da obezbedi pravo na naknadu štete od lica odgovornog za štetu.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje ne vodi brigu o osiguranom predmetu za vreme trajanja osiguranja, ili ne izvrši svoju dužnost iz tačke 1. stava 2. ovog člana, osiguravač nije obavezan da naknadi štetu koja je zbog toga nastala.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje onemogućiti ostvarenje prava na naknadu štete za vreme trajanja osiguranja od lica odgovornog za štetu ili ne izvrši svoje dužnosti iz tač. 2. i 3. stava 2. ovog člana, osiguravač može od naknade iz osiguranja odbiti iznos u visini štete koju je zbog toga pretrpeo.

Član 763

Prilikom podnošenja odštetnog zahteva, osiguranik treba, na traženje osiguravača, da pruži podatke i dostavi raspoloživu dokumentaciju i ostala dokazna sredstva koja su potrebna za utvrđivanje prirode, uzroka i visine štete, kao i ostalih okolnosti na osnovu kojih može da se utvrdi ili bar učini verovatnim njegovo pravo na naknadu iz osiguranja.

Ako osiguranik namerno ili iz krajnje nepažnje propusti da blagovremeno utvrdi štetu na ugovoreni ili, ako o tome nema ugovornih odredaba, na uobičajeni način, osiguravač je obavezan da naknadi tu štetu samo ako osiguranik podnese verodostojne dokaze o prirodi, uzrocima i visini štete, kao i okolnostima bitnim za utvrđivanje da je šteta pokrivena osiguranjem.

Član 764

Osiguravač je dužan da naknadu iz osiguranja plati u roku od mesec dana od dana pošto mu osiguranik dostavi odštetni zahtev, u smislu člana 763. ovog zakona, sa svim podacima i dokumentacijom kojima se utvrđuje njegova obaveza iz ugovora o osiguranju.

Član 765

Ako su u ugovoru o osiguranju koji je zaključen sa više osiguravača označeni njihovi posebni udeli, svaki osiguravač je dužan da naknadi štetu samo srazmerno svom udelu.

Član 766

Isplatom naknade iz osiguranja sva prava osiguranika prema trećim licima, nastala u vezi sa štetom za koju je isplaćena naknada, prelaze na osiguravača, ali najviše do isplaćenog iznosa.

Ako je osigurani predmet bio podosiguran, prava osiguranika iz stava 1. ovog člana prelaze na osiguravača samo srazmerno odnosu između osiguranog iznosa i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranog predmeta.

Osiguranik je dužan da osiguravaču, na njegov zahtev, pruži punu pomoć u ostvarivanju prava prema trećim licima i da mu izda uredno popunjenu i potpisanu ispravu o ustupanju svojih prava.

Član 767

Potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarevaju za pet godina.

Rok iz stava 1. ovog člana počinje da teče:

- 1) od dana kad su utvrđeni doprinos i nagrada koje treba da plati osiguranik - za potraživanja naknade za doprinos u zajedničku havariju i za nagradu za spasavanje;
- 2) od dana kad osiguranik dobije zahtev trećeg lica za naknadu štete - za potraživanje naknade za štete nanete trećim licima;
- 3) od prvog dana posle proteka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje - za ostala potraživanja.

Član 768

Odredbe člana 729, člana 736. stav 1, člana 743. stav 5. i člana 752. stav 1. ovog zakona ne mogu se menjati ni odredbama ugovora o osiguranju.

2. Osiguranje broda

Član 769

Osiguranje broda obuhvata trup broda, njegove mašine, uređaje i opremu, redovne zalihe goriva, maziva i ostalog brodskog materijala, kao i zalihe hrane i pića potrebne za posadu broda.

Vanredne zalihe goriva, maziva i ostalog materijala, zalihe hrane i pića koje ne služe za redovne potrebe posade broda, kao i troškovi opremanja i osiguranja broda obuhvaćeni su osiguranjem broda samo ako je to izričito ugovoreno.

Član 770

Osiguranje broda na određeno putovanje počinje od početka ukrcavanja tereta u polaznoj luci, odnosno pristaništu navedenom u ugovoru o osiguranju i traje dok se ne završi iskrcavanje tereta u odredišnoj luci, odnosno pristaništu navedenom u tom ugovoru, ali ne duže od 21 dan od dana dolaska broda u tu luku, odnosno pristanište.

Ako se pre završetka iskrcavanja tereta po odredbi stava 1. ovog člana počne s ukrcavanjem tereta u odredišnoj luci, odnosno pristaništu za novo putovanje, osiguranje prestaje kad počne ukrcavanje novog tereta.

Ako se u polaznoj luci, odnosno pristaništu teret ne ukrcava, osiguranje počinje kad brod digno sidro ili se odveže u toj luci, odnosno pristaništu radi polaska na osigurano putovanje.

Ako se u odredišnoj luci, odnosno pristaništu teret ne iskrcava, osiguranje prestaje kad se brod usidri ili priveže u toj luci, odnosno pristaništu.

Ako se putovanje prekine pre odredišne luke, odnosno pristaništa, osiguranje prestaje u mestu u kome je putovanje prekinuto, pri čemu se shodno primenjuju odredbe st. 1, 2. i 4. ovog člana.

Brod je osiguran i za vreme neodložnih popravki oštećenja pokrivenih osiguranjem koje se izvode bez neopravdanog zadržavanja u usputnoj luci, odnosno pristaništu ili u odredišnoj luci, odnosno pristaništu neposredno po završetku osiguranog putovanja, ako se brod za to vreme ne može da koristi u privredne ili druge svrhe.

Član 771

Ako se osiguranje broda na vreme završava dok se brod nalazi na putovanju, osiguranje se produžava do prve odredišne luke, odnosno pristaništa, ako se osiguranik toga nije odrekao pre isteka osiguranog vremena.

U pogledu završetka osiguranja u prvoj odredišnoj luci, odnosno pristaništu shodno se primenjuju odredbe člana 770. ovog zakona.

Osiguranje se produžava i za vreme trajanja neodložnih popravki oštećenja pokrivenih osiguranjem koje su započete u toku trajanja ili neposredno posle isteka osiguranja, a izvode se bez neopravdanog zadržavanja, ako se brod za to vreme ne može da koristi u privredne ili druge svrhe.

U slučaju produženja osiguranja po odredbi stava 1. ovog člana, osiguravač ima pravo na dopunsku premiju srazmerno vremenu za koje je osiguranje produženo.

Član 772

Iz osiguranja broda su isključene štete nastale posredno ili neposredno zbog mane ili nesposobnosti broda za plovidbu, ako je osiguranik za njih znao ili mogao da sazna pažnjom urednog broдача i spreči njihove posledice.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na štete nastale zbog mane ili nesposobnosti broda za plovidbu za koje je osiguravač bio obavešten ili saznao na drugi način prilikom zaključenja ugovora o osiguranju.

Pod nesposobnošću broda za plovidbu, u smislu ovog člana, podrazumeva se njegova opšta nesposobnost, kao i nesposobnost za određeno putovanje i prevoz koje brod vrši, bilo zbog tehničkih nedostataka ili zbog njegove nedovoljne opremljenosti, neodgovarajuće posade, prekomernog ili nepravilnog ukrcavanja tereta, ukrcanja putnika preko dozvoljenog broja ili iz drugih razloga.

Kod osiguranja broda na vreme, iz osiguranja su isključene i štete nastale posredno ili neposredno zbog rizika ostvarenih van granice plovidbe predviđene u ugovoru o osiguranju.

Član 773

Ako je brod nestao, pretpostavlja se da je potpuni gubitak broda nastupio dana na koji se odnose poslednje vesti o njemu.

Ako su zajedno sa brodom osigurani i izvesni troškovi, u smislu člana 769. stav 2. ovog zakona, od naknade za potpuni gubitak odbijaju se osigurani troškovi koje je osiguranik uštedeo usled gubitka broda.

Član 774

Ako se oštećeni brod opravi ili izgubljeni delovi trupa broda, mašina, uređaja, opreme ili zalihe zamene, iz osiguranja se naknađuje šteta u visini stvarnih troškova nužnih za popravku broda ili zamenu delova, ali ne i šteta zbog gubitka vrednosti broda do koga je došlo i pored izvršenih popravki i zamene delova.

Ako se usled popravke broda ili zamene delova znatno poveća stvarna vrednost broda, od naknade iz osiguranja se odbija uvećani deo vrednosti koji je na taj način nastao.

Ako se oštećeni brod ne popravi ili izgubljeni delovi ne zamene u toku trajanja osiguranja ili neposredno posle toga, a osiguranik traži da se šteta naknadi pre nego što se izvrši popravka, odnosno zamena, iz osiguranja se naknađuje šteta u procentu gubitka vrednosti broda primenjenog na osigurani iznos, ali ne preko procenjenih troškova popravke broda, odnosno zamene delova broda.

3. Osiguranje robe

Član 775

Jednom ugovorenom vrednosti, a ako vrednost nije ugovorena - jednim osiguranim iznosom, mogu da se osiguraju, pored vrednosti robe u polaznom mestu, još i troškovi osiguranja, vozarine, carine i ostali troškovi u vezi sa prevozom i isporukom robe, kao i očekivana dobit, pri čemu nije potrebno da se u ugovoru izričito navedu svi ovi troškovi i očekivana dobit, koji su pokriveni istim ugovorom o osiguranju.

Član 776

Osiguranje robe na određeno putovanje počinje od početka ukrcavanja na prvo prevozno sredstvo u mestu predviđenom u ugovoru o osiguranju radi izvršenja osiguranog putovanja i traje dok se roba ne iskrca sa poslednjeg prevoznog sredstva u odredištu predviđenom u ugovoru o osiguranju.

Ako se putovanje prekine u nekom uputnom mestu, osiguranje prestaje iskrcajem robe sa poslednjeg prevoznog sredstva u tom mestu.

Odredbe ovog člana ne odnose se na odredbe člana 746. ovog zakona u pogledu odstupanja od osiguranog putovanja.

Član 777

Iz osiguranja su isključene štete, nastale usled mane ili prirodnih svojstava robe, ako nije drukčije ugovoreno.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na slučaj kad je do štete došlo zbog zadocnjenja prevoznog sredstva nastalog zbog osiguranog rizika.

Član 778

U slučaju potpunog gubitka robe, iz osiguranja se naknađuje vrednost robe u polaznom mestu i vrednost ostalih interesa obuhvaćenih istom ugovorenom vrednosti, odnosno istim osiguranim iznosom u smislu člana 775. ovog zakona.

Ako je osiguranik zbog potpunog gubitka robe ili iz drugih razloga uštedeo izvesne troškove koji su bili osigurani zajedno sa vrednošću robe u polaznom mestu, od naknade za potpuni gubitak odbijaju se tako uštedeni troškovi.

Član 779

Kod osiguranja robe procent gubitka vrednosti po odredbi člana 754. stav 3. ovog zakona utvrđuje se upoređivanjem vrednosti robe u zdravom i oštećenom stanju u mestu u kome se osigurano putovanje završava.

Ako se oštećena roba pre dolaska na odredište proda u sporazumu sa osiguravačem radi izbegavanja veće štete, iz osiguranja se naknađuje razlika između čistog iznosa dobijenog prodajom i osiguranog iznosa, ili, ako je roba nadosigurana - razlika između čistog iznosa dobijenog prodajom i ugovorene, odnosno stvarne vrednosti robe.

Član 780

Ako se usled nastupanja osiguranog slučaja roba iskrca sa broda pre odredišta, iz osiguranja se, po odredbi člana 755. stav 3. ovog zakona, naknađuju, pored troškova iskrcavanja, još i troškovi uskladištenja, kao i višak troškova daljeg otpremanja robe do odredišta, koji padaju na teret osiguranika.

Član 781

Pored slučajeva iz člana 759. stav 1. ovog zakona, osiguranik ima pravo da traži naknadu iz osiguranja kao da je nastao potpuni gubitak osigurane robe po odredbi člana 753. ovog zakona još i u slučajevima:

- 1) kad je brod u toku putovanja postao nesposoban za plovidbu zbog ostvarenja osiguranog rizika, a roba nije mogla da se otpremi do odredišta u roku od šest meseci posle toga, ili ako bi troškovi otpremanja robe, koji padaju na teret osiguranika, bili veći od ugovorene, odnosno stvarne vrednosti osiguranih interesa na robi;
- 2) kad je roba, usled oštećenja, izgubila četiri petine svoje vrednosti a ne može da se popravi i dovede u pređašnje stanje;
- 3) kad izdaci za spasavanje i troškovi opravki i otpreme oštećene robe do odredišta, koji treba da se izvrše i koji padaju na teret osiguranika, prelaze ugovorenu, odnosno stvarnu vrednost osiguranih interesa na robi.

Član 782

Ako se veći broj pošiljaka koje se uzastopno otpremaju osigurava jednim opštim ugovorom o osiguranju, ugovarač osiguranja je dužan da sve takve pošiljke naknadno prijavi osiguravaču kad se otpreme, sa svim podacima potrebnim za konačno utvrđivanje obaveza stranaka, saglasno opštem ugovoru o osiguranju.

Ako opštim ugovorom o osiguranju nije utvrđena širina pokrića koja se pruža ili vrednost na koju se pojedine pošiljke osiguravaju, ugovarač osiguranja je dužan da svoj zahtev u tom pogledu prijavi osiguravaču, po mogućnosti pre početka putovanja.

Ako ugovarač osiguranja ne ispuni za pojedine pošiljke svoju dužnost iz stava 2. ovog člana pre nastanka štete, ili ako štete nema - pre svršetka osiguranog putovanja, smatra se da su te pošiljke osigurane od rizika iz člana 748. stav 1. ovog zakona na stvarnu vrednost u smislu člana 739. ovog zakona uvećanu za iznos vozarine koja pada na teret osiguranika i troškove osiguranja.

Ako ugovarač osiguranja namerno ili iz krajnje nepažnje ne izvrši svoju dužnost iz stava 1. ovog člana, osiguravač ima pravo da raskine opšti ugovor o osiguranju i da odbije isplatu naknade za štete nastale kod neprijavljenih pošiljaka.

Osiguravač ima pravo na premiju osiguranja i za neprijavljene pošiljke, ako su bile makar i kratko vreme izložene rizicima prema opštem ugovoru o osiguranju, pa i u slučaju raskida ugovora u smislu stava 4. ovog člana.

Osiguravač je obavezan da na traženje ugovarača osiguranja, preda polis, u smislu člana 735. ovog zakona, za svaku prijavljenu pošiljku.

4. Osiguranje vozarine

Član 783

Osiguranjem vozarine pokriva se bruto iznos vozarine, ako nije drukčije ugovoreno.

Član 784

U slučaju potpunog gubitka vozarine usled potpunog gubitka robe za koju je vozarina plaćena ili treba da se plati, šteta se naknađuje po odredbi člana 753. stav 2. ovog zakona, s tim da na osiguravača vozarine ne prelaze prava koja osiguranik ima na robu.

Član 785

Ako je osigurana vozarina koja je plaćena ili treba da se plati za određenu robu, naknada za štetu usled osiguranih rizika, ako ne može da se utvrdi na drugi način, utvrđuje se u istoj srazmeri kao i naknada za štetu na robu na koju se vozarina odnosi.

Član 786

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, na osiguranje vozarine za prevoz određene robe, shodno se primenjuju odredbe koje se odnose na osiguranje robe, a na osiguranje druge vozarine - odredbe koje se odnose na osiguranje broda.

5. Osiguranje od odgovornosti**Član 787**

Kod osiguranja od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, iz osiguranja se naknađuju iznosi koje je osiguranik obavezan da plati ovim licima u vezi sa svojom odgovornošću pokrivenom osiguranjem, kao i troškovi potrebni za utvrđivanje visine njegove obaveze.

Iz osiguranja se naknađuju i troškovi mera preduzetih na traženje osiguravača i njegovih predstavnika ili u sporazumu s njim, radi zaštite od neopravdanih ili preteranih zahteva trećih lica, kao i troškovi razumnih mera koje je osiguranik preduzeo u istom cilju bez saglasnosti osiguravača ili njegovih predstavnika ako takva saglasnost nije mogla blagovremeno da se dobije.

Ako je u ugovoru o osiguranju predviđen iznos na koji je odgovornost osigurana, naknada iz stava 1. ovog člana daje se samo do osiguranog iznosa.

Član 788

Ako je odgovornost broдача pokrivena istim ugovorom kojim je osiguran brod, naknada iz osiguranja od odgovornosti, u smislu člana 787. ovog zakona, daje se nezavisno od visine naknade ostalih šteta pokrivenih osiguranjem broda.

Ako u ugovoru nije predviđen poseban iznos za osiguranje od odgovornosti broдача, smatraće se da je njegova odgovornost osigurana na isti iznos na koji je osiguran i brod.

Član 789

U slučaju sudara između dva broda istog osiguranika, primenjuju se odredbe o osiguranju od odgovornosti broдача kao da brodovi pripadaju raznim licima.

Odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju i u slučaju kad osigurani brod nanese štetu drugim sredstvima, odnosno imovini istog osiguranika.

6. Razna osiguranja**Član 790**

U slučaju potpunog gubitka očekivane dobiti usled potpunog gubitka robe, šteta se naknađuje po odredbi člana 753. stav 2. ovog zakona, s tim da na osiguravača očekivane dobiti ne prelaze prava koja osiguranik ima na robu.

Na osiguranje očekivane dobiti u vezi sa prevozom robe, shodno se primenjuju odredbe koje se odnose na osiguranje robe.

Član 791

Troškovi osiguranja mogu da se osiguraju jednom ugovorenom vrednosti, a ako vrednost nije ugovorena - jednim osiguranim iznosom zajedno sa predmetom za čije su osiguranje plaćeni ili treba da se plate, pri čemu nije potrebno da se u ugovoru o osiguranju izričito navedu ti troškovi.

SEDMI DEO**PLOVIDBENE NEZGODE**

Glava 1

SUDAR BRODOVA

Član 792

Odredbe ove glave zakona odnose se na svaki plovni objekt bez obzira na njegovu namenu, uključujući i čamac, kao i hidroavion na vodi.

Ispitivanje udesa brodova propisuje Savezno ministarstvo za saobraćaj.

Član 793

Odredbe ove glave zakona odnose se na odgovornost za štetu:

- 1) koju su brod, lica na brodu ili stvari na brodu pretrpeli zbog sudara brodova;
- 2) koju jedan brod prouzrokuje drugom brodu zbog vršenja manevra ili propuštanja da izvrši manevar, ili zbog nepridržavanja propisa o bezbednosti plovidbe, iako do sudara između brodova nije došlo;
- 3) koju prouzrokuje usidreni brod ili se nanese usidrenom brodu;
- 4) koju prouzrokuju jedan drugom brodovi koji plove u sastavu istog teglja, odnosno u istom potiskivanom sastavu.

Za odgovornost za štetu koja prilikom sudara brodova bude prouzrokovana radioaktivnim svojstvima ili istovremeno radio-aktivnim i toksičkim svojstvima, ili eksplozivnim ili drugim opasnim svojstvima nuklearnog goriva, ili radioaktivnim svojstvima proizvoda ili otpadaka, primenjuju se odredbe čl. 889. do 905. ovog zakona.

Član 794

Za štete nastale u slučajevima navedenim u članu 793. ovog zakona odgovara brod čijom je krivicom šteta prouzrokovana.

Pod odgovornošću broda podrazumeva se odgovornost vlasnika broda i broдача.

Član 795

Odgovornost broda prema odredbama ove glave zakona postoji i kad je šteta prouzrokovana radnjom ili propuštanjem radnje od strane pilota, bez obzira na to da li je pilotaža bila obavezna.

Član 796

Ako je šteta prouzrokovana krivicom dva ili više brodova, svaki brod odgovara srazmerno svojoj krivici.

Ako obim krivice ne može da se utvrdi, odgovornost brodova za štetu deli se na jednake delove.

Član 797

Kod štete prouzrokovane sudarom brodova nadoknađuje se i izgubljena dobit, bez obzira na stepen krivice.

Član 798

Ako je sudarom brodova prouzrokovana smrt ili telesna povreda nekog lica, za nastalu štetu odgovaraju solidarno brodovi čijom je krivicom došlo do sudara.

Član 799

Ako je do sudara brodova došlo na unutrašnjim vodama ili između brodova unutrašnje plovidbe, za naknadu štete prouzrokovane brodu koji nije kriv za sudar, kao i stvarima na njemu, odgovaraju solidarno brodovi čijom je krivicom došlo do sudara.

Član 800

Brod koji je u slučajevima iz čl. 798. i 799. ovog zakona platio na ime naknade štete više nego što iznosi naknada srazmerna njegovoj krivici, ima pravo da zahteva od drugog broda da mu od isplaćenog iznosa namiri onoliko koliko bi na taj brod otpalo na ime naknade štete određene srazmerno njegovoj krivici.

Brod koji, iz razloga koji ne zavise od njega, ne može da naplati od drugog broda ili drugih brodova iznos na koji ima pravo prema stavu 1. ovog člana, može naplatu tog iznosa da zahteva od ostalih brodova čijom je krivicom nastala šteta srazmerno krivici svakog od tih brodova.

Član 801

Ako je šteta prouzrokovana slučajem ili višom silom, ili ako ne može da se utvrdi uzrok zbog koga je nastao sudar brodova, štetu snosi oštećeni.

Član 802

Zapovednik broda dužan je da brodu s kojim se sudario brod kojim on zapoveda, ako je moguće, saopšti ime i luku, odnosno pristanište upisa broda kojim zapoveda, ime poslednje luke, odnosno pristaništa iz koga je isplovio i ime luke, odnosno pristaništa u koje plovi.

Vlasnik broda i brodar ne odgovaraju za neizvršenje obaveze iz stava 1. ovog člana.

Zapovednik broda odgovara za neizvršenje obaveza iz stava 1. ovog člana.

Član 803

Potraživanje naknade štete prouzrokovane sudarom brodova, zastareva za dve godine od dana sudara.

Regresni zahtev (član 800) zastareva za jednu godinu.

Zastarelost iz stava 1. ovog člana počinje da teče:

- 1) od dana pravosnažnosti sudske presude kojom se utvrđuje iznos solidarne odgovornosti;
- 2) od dana plaćanja ako nije pokrenut sudski postupak;
- 3) od dana kad je poverilac saznao za platežnu nesposobnost svog dužnika, s tim da rok zastarelosti ne može da bude duži od dve godine od dana plaćanja, odnosno od dana pravosnažnosti sudske presude - kod zahteva za raspodelu dela platežno nesposobnog dužnika (član 800. stav 2).

Član 804

Odredbe ove glave zakona ne odnose se na odredbe ovog zakona o ograničenju odgovornosti brodar, kao ni na prava i obaveze koje proizlaze iz ugovora o iskorišćavanju broda ili nekog drugog ugovora.

Član 805

Odredbe ove glave zakona, osim odredbe člana 802. stav 1. ovog zakona, primenjuju se i na ratne brodove.

Glava 2

NAKNADA TROŠKOVA TRAGANJA I SPASAVANJA I NAGRADA

1. Zajedničke odredbe

Član 806

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na spasavanje lica, brodova i stvari s tih brodova na moru i unutrašnjim vodama.

Član 807

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na svaki plovni objekt, bez obzira na njegovu namenu uključujući i čamac, kao i hidroavion na vodi.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na ratne brodove.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, odredbe čl. 817. do 820. i člana 821. stav 2. ovog zakona ne primenjuju se na ratne brodove.

2. Naknada troškova i nagrada

Član 808

Troškove nastale u vezi sa traganjem i spasavanjem ugroženih lica na moru snosi jedinica lokalne samouprave na čijem području se dogodila nezgoda.

Troškovi nastali u vezi sa traganjem i spasavanjem ugroženih stvari na moru, odnosno unutrašnjim plovnim putevima nadoknađuju se iz vrednosti spasenih stvari.

Ako troškovi traganja i spasavanja ugroženih stvari na moru, odnosno unutrašnjim plovnim putevima iznose više od njihove vrednosti, razlika se nadoknađuje iz saveznog budžeta.

Za spasavanje lica spasiocu ne pripada nagrada.

Izuzetno od odredbe stava 4. ovog člana, ako je u spasavanju učestvovalo više spasilaca od kojih su neki spasli

lica a neki brod ili stvari s broda, spasiocu koji je spasao samo lica pripada pravični deo nagrade za spasavanje priznate spasiocu broda i stvari s broda.

Član 809

Za svako spasavanje broda ili stvari s broda koje je dalo koristan rezultat, spasiocu pripada pravična nagrada. Visina nagrade ne može da iznosi više od vrednosti spasenog broda, odnosno spasenih stvari.

Član 810

Sud može, na zahtev stranke, da poništi ili izmeni ugovor o spasavanju broda ili stvari s broda, u sledećim slučajevima:

- 1) ako je ugovor zaključen u momentu i pod uticajem opasnosti i ako utvrdi da ugovorne odredbe nisu pravične;
- 2) ako utvrdi da je stranka na zaključenje ugovora bila navedena prevarom ili namernim prikriivanjem činjenica;
- 3) ako utvrdi da je ugovorena nagrada prema učinjenoj usluzi preterano visoka ili preterano niska.

Član 811

Ako stranke nisu zaključile ugovor o spasavanju broda ili stvari s broda, ili ako su takav ugovor zaključile ali nisu ugovorile visinu nagrade za spasavanje, o visini nagrade, u slučaju spora, odlučuje sud.

Sud utvrđuje visinu nagrade za spasavanje, uzimajući u obzir prvenstveno postignuti uspeh, zalaganje i zasluge onih koji su izvršili spasavanje, opasnost u kojoj su se nalazili spasavani brod, lica i stvari s broda, spasioci i njihov brod, upotrebljeno vreme, troškove, pretrpljenu štetu, rizik odgovornosti i druge rizike spasioca, vrednost sredstava izloženih riziku i specijalnu opremljenost broda koji je spasavao, vrednost spasenog broda, stvari s broda i iznos vozarine i prevoznine.

Odredba stava 2. ovog člana primenjuje se i kad sud na osnovu člana 810. ovog zakona menja visinu ugovorene nagrade.

Član 812

Ako ima više spasilaca, a spasioci se nisu sporazumeli o srazmeri u kojoj između njih treba da se podeli nagrada za spasavanje broda ili stvari s broda, o toj srazmeri odlučuje sud primenjujući odredbe člana 811. ovog zakona.

Član 813

Sud može da smanji nagradu ili odredi da spasiocu ne pripada nagrada za spasavanje broda ili stvari s broda ako su spasioci svojom krivicom izazvali potrebu spasavanja ili ako su prilikom spasavanja izvršili krađu, utaju ili prevarnu radnju.

Član 814

Spasilac koji se upustio u spasavanje broda ili stvari s broda protiv izričite i razumne zabrane od strane zapovednika broda, vlasnika broda ili brodarar spasavanog broda, nema pravo na nagradu.

Član 815

Ako se spasavanje broda i stvari s broda vrši na osnovu ugovora o spasavanju koji je zaključio zapovednik broda u opasnosti, nagradu za spasavanje dužan je da plati brodar spasenog broda, ako ugovorom nije drukčije predviđeno.

Ako je zaključen ugovor o spasavanju, vlasnik spasenih stvari ili lice koje ima pravo da raspolaže tim stvarima odgovara solidarno s licem obaveznim na plaćanje nagrade za spasavanje broda samo za deo nagrade koja se odnosi na te stvari.

Ako nije zaključen ugovor o spasavanju, nagradu za spasen brod dužan je da plati brodar spasenog broda, a nagradu za spasene stvari - vlasnik ili lice koje ima pravo da raspolaže tim stvarima.

Član 816

Ako ima više spasilaca svaki od njih može da ostvaruje zahtev na nagradu i samostalno.

Član 817

Iznos nagrade za spasavanje koji preostane po odbitku iznosa štete nanesene brodu spasiocu prilikom spasavanja i troškova prouzrokovanih spasavanjem predstavlja čistu nagradu.

Određeni deo čiste nagrade pripada posadi broda spasioca.

Član 818

Spasilac ne može da se odrekne dela nagrade koji sačinjava udeo članova posade u toj nagradi, bez pristanka članova posade broda spasioca.

Član 819

Svaki član posade broda spasioca, posle isteka roka od jedne godine od dana kad je spasavanje završeno, može tužbom prema brodaru spasenog broda da ostvaruje nagradu za spasavanje u delu koji predstavlja njegov udeo u toj nagradi, ako brodar spasioca nije podneo u tom roku tužbu za isplatu nagrade za spasavanje.

Član 820

Odredbe ove glave zakona koje se odnose na nagradu za spasavanje primenjuju se i u slučaju spasavanja između brodova istog vlasnika broda ili broдача.

Član 821

Potraživanja za isplatu nagrade za spasavanje zastarevaju po isteku dve godine od dana kad je spasavanje završeno.

Potraživanje članova posade navedena u članu 819. ovog zakona zastarevaju po isteku jedne godine.

Glava 3

VAĐENJE POTONULIH STVARI

Član 822

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na vađenje brodova, čamaca, drugih plovniх objekata, vazduhoplova, njihovih delova i tereta i drugih stvari (u daljem tekstu: potonule stvari) potonulih u obalnom moru i unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije.

Član 823

Na vađenje potonulih stvari za vreme spasavanja ili dok je trajala opasnost u kojoj se brod nalazio neposredno pre započetog spasavanja, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na spasavanje.

Član 824

Potonulu stvar može da vadi domaće ili strano lice koje ima pravo da raspolaže tom stvari (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa može preduzeti mere za vađenje potonule stvari koja leži na takvom mestu kada predstavlja smetnju za plovidbu ili predstavlja opasnost od zagađivanja.

Član 825

Ako lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa nije poznato lice ovlašćeno za vađenje potonule stvari ili kad mu je to lice poznato ali ono ne namerava da vadi potonulu stvar, ili kad bez opravdanog razloga prekine ili napusti započeto vađenje, vađenje potonule stvari može da preduzme registrovano i ovlašćeno preduzeće ili drugo pravno lice.

Smatra se da poznato ovlašćeno lice ne namerava da preduzme vađenje potonule stvari, odnosno da je prekinulo ili napustilo to vađenje, ako u roku određenom u zakonu ne podnese izjavu da namerava da vadi potonulu stvar, ili ako u roku koji odredi lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa ne započne vađenje, odnosno ako ne nastavi radove na vađenju potonule stvari, koje je prekinulo ili napustilo bez opravdanog razloga.

Smatra se da nepoznato ovlašćeno lice ne namerava da vadi potonulu stvar, ako u određenom roku ne podnese zahtev za vađenje i dokaze o svom pravu na vađenje potonule stvari.

Član 826

Ako su za vađenje potonule stvari potrebna naročita nautička i tehnička sredstva i naročita stručnost, domaće ili strano ovlašćeno lice koje ne raspolaže tim sredstvima, odnosno stručnošću može svoju potonulu stvar da vadi iz obalnog mora i unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije samo posredstvom ovlašćenog jugoslovenskog preduzeća ili drugog pravnog lica.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, stranom ovlašćenom licu može se dozvoliti da vadi potonulu stvar

samo ako ono ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, ili ako to vrši posredstvom drugog stranog lica koje ispunjava te uslove.

Dozvolu da strano ovlašćeno lice može da vadi potonulu stvar u obalnom moru i unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije, izdaje savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja.

Član 827

Preduzeće ili drugo pravno lice koje je započelo vađenje potonule stvari, ne sme bez opravdanog razloga da prekine ili napusti te radove, ako bi njihovo prekidanje ili napuštanje moglo da prouzrokuje štetu ovlašćenom licu.

Član 828

Vlasnik potonule stvari koji ne izvadi potonulu stvar u roku od deset godina od dana kad je potonula gubi to pravo.

Potonula stvar na kojoj postoji pravo svojine a koja nije izvađena u roku od deset godina od dana kad je potonula, postaje imovina Savezne Republike Jugoslavije.

Ako ne može da se utvrdi kad je stvar potonula, pretpostavlja se da su brod, drugi plovni objekt, vazduhoplov ili njihovi delovi, teret i druge stvari koje su se na njima nalazile potonuli narednog dana od dana kada je primljena poslednja vest o brodu, plovnom objektu ili vazduhoplovu, a ostali predmeti - onog dana kad je utvrđena pozicija na moru ili unutrašnjim vodama gde je predmet potonuo.

Član 829

Izvođač radova koji vadi potonulu stvar na osnovu rešenja lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa, odgovara za štetu koju prouzrokuje svojim radom, ako ne dokaže da se šteta nije mogla izbeći upotrebom dužne pažnje.

Ako ovlašćeno lice i izvođač radova drukčije ne ugovore, odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na vađenje potonule stvari koje se obavlja na osnovu ugovora zaključenog između ovlašćenog lica i izvođača radova.

Za štetu prouzrokovanu vađenjem potonule stvari osim slučajeva iz st. 1. i 2. ovog člana, izvođač radova odgovara ako ne dokaže da je štetu skrivilo ovlašćeno lice ili lice za koje on odgovara.

Član 830

Izvođač radova ima pravo na naknadu za izvršeno vađenje potonule stvari.

Izvođač radova nema pravo na naknadu za vađenje potonule stvari, ako je vađenju pristupio protiv izričite zabrane ovlašćenog lica.

Ako stranke drukčije ne ugovore, naknada za vađenje potonule stvari ne može da prekorači iznos vrednosti izvađene stvari.

Ograničenje iz stava 3. ovog člana ne odnosi se na naknadu za vađenje, odnosno uklanjanje ili uništenje potonule stvari koje je izvršeno po rešenju lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa.

Član 831

Izvođač radova, ako nije drukčije ugovoreno, ima pravo zaloge na izvađenoj potonuloj stvari za obezbeđenje naknade za vađenje i čuvanje stvari i može da zadrži izvađenu stvar dok mu vlasnik stvari ne plati tu naknadu.

Član 832

Potraživanje naknade za vađenje, uklanjanje ili uništenje potonule stvari zastareva za tri godine od dana kad je izvršeno vađenje, uklanjanje ili uništenje potonule stvari.

Član 833

Rešenje lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa kojim se naređuje vađenje, uklanjanje ili uništenje potonule stvari koja je u svojini stranog lica, dostavlja se saveznom ministarstvu nadležnom za inostrane poslove.

Član 834

Stvari potonule u obalnom moru i unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije koje su od interesa za vojsku, mogu se vaditi samo uz saglasnost saveznog ministarstva nadležnog za poslove odbrane.

Odredbe stava 1. ovog člana odnosi se i na stvari potonule u obalnom moru, odnosno unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije koje su od značaja za odbranu.

Glava 4

ZAJEDNIČKE HAVARIJE

1. Zajedničke odredbe

Član 835

Odredbe ove glave zakona odnose se na naknadu štete koju iz zajedničke havarije pretrpe učesnici plovidbe.

Odredbe ove glave zakona odnose se na pomorsku plovidbu, ako između stranaka nije drukčije ugovoreno a na unutrašnju plovidbu i pomorske čamce - ako je to između stranaka izričito ugovoreno.

Na određivanje pomorske, odnosno unutrašnje plovidbe, u smislu stava 2. ovog člana, odnose se odredbe člana 479. ovog zakona.

Član 836

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovoj glavi zakona imaju sledeće značenje:

- 1) zajednička havarija je svaki nameran i opravdan vanredan trošak i svaka namerna i opravdana šteta, učinjena, odnosno prouzrokovana od zapovednika broda ili drugog lica koje ga zamenjuje, radi spasavanja imovinskih vrednosti učesnika u istom pomorskom poduhvatu od stvarne opasnosti koja im zajednički pretili;
- 2) učesnik plovidbenog poduhvata je vlasnik broda, brodar i lice koje je ovlašćeno da raspolaže teretom ukrcanim na brodu;
- 3) plovidbeni poduhvat je putovanje broda od momenta ukrcavanja do momenta iskrcavanja tereta svakog pojedinog učesnika poduhvata;
- 4) dužnička masa je imovina prema čijoj vrednosti se na osnovu odredaba ovog zakona doprinosi naknadi štete ili troškova koji su prouzrokovani zajedničkom havarijom;
- 5) poverilačka masa je šteta ili trošak koji su prouzrokovani zajedničkom havarijom koja se na osnovu odredaba ovog zakona naknađuju iz dužničke mase;
- 6) luka završetka zajedničkog poduhvata je luka u kojoj je iskrcan poslednji deo tereta koji se nalazio na brodu u momentu čina zajedničke havarije.

Član 837

Štetu i trošak koji predstavljaju zajedničku havariju snose, na osnovu odredaba ovog zakona, svi učesnici plovidbe srazmerno vrednosti imovine koja ulazi u dužničku masu.

Član 838

Ako odredbama ovog zakona ili ugovorom stranaka nije drukčije određeno, kao zajednička havarija priznaju se žrtve, štete i troškovi koji su neposredna ili neminovna posledica zajedničke havarije, osim takvih žrtava, šteta i troškova koji se po međunarodnim pomorskim običajima ne smatraju zajedničkom havarijom.

Kao zajednička havarija priznaju se i žrtve, štete i troškovi koji ne ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana, ako se po međunarodnim pomorskim običajima smatraju zajedničkom havarijom.

Član 839

Svaki trošak koji po svojoj prirodi nije trošak zajedničke havarije, ali je učinjen umesto nekog drugog troška koji bi, da je bio učinjen, bio priznat kao zajednička havarija, smatraće se zajedničkom havarijom i tako će biti priznat, bez obzira na eventualne uštede, ali samo do iznosa uštedenog troška zajedničke havarije.

2. Doprinos u zajedničku havariju

Član 840

Dužnost doprinosa u zajedničku havariju postoji i u slučaju kad je šteta ili trošak prouzrokovao krivicom jednog od učesnika plovidbenog poduhvata.

Odredbom stava 1. ovog člana ne dira se u prava učesnika plovidbenog poduhvata koji je doprineo u zajedničku havariju prema licima koja su svojom krivicom prouzrokovala štetu ili trošak.

Član 841

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno:

- 1) dužničku masu zajedničke havarije sačinjava spašena imovina, vrednost žrtvovane imovine i umanjena vrednost oštećene imovine;

- 2) poverilačku masu zajedničke havarije sačinjava žrtvovana vrednost i umanjena vrednost oštećene imovine, kao i troškovi koji se smatraju zajedničkom havarijom, uključujući i troškove likvidacije zajedničke havarije.

Član 842

Izuzetno od odredbe člana 841. ovog zakona ne ulaze:

- 1) u dužničku masu - predmeti za ličnu upotrebu posade i prtljag putnika za koji nije izdata prtljažnica ili teretnica;
- 2) u poverilačku masu - gubitak ili šteta na izbačenom teretu koji nije bio smešten u brod u skladu sa priznatim običajima, teret ukrcan bez znanja broдача, kao i teret koji je namerno pogrešno naznačen.

Ako je spasan teret koji je ukrcan bez znanja broдача ili namerno pogrešno opisan, ovaj teret ulazi u dužničku masu.

Član 843

Vrednost imovine koja ulazi u poverilačku i dužničku masu, osim troškova, određuje se prema vrednosti te imovine u vreme i u luci gde se završava zajednički poduhvat, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Troškovi se utvrđuju prema visini u kojoj su stvarno učinjeni.

Član 844

Troškovi popravke broда, koji ulaze u poverilačku masu, nisu podložni odbicima po načelu "novo za staro" kad se stari materijal ili delovi zamenjuju novim, osim ako je brod stariji od 15 godina i u tom slučaju se odbija jedna trećina. Odbici se određuju prema starosti broда, računajući od 31. decembra one godine u kojoj je gradnja broда završena pa do dana zajedničke havarije, osim za izolaciju, čamce za spasavanje i slične čamce, uređuje i opremu veze i navigacije, mašina i kotlova, za koje se odbici određuju prema starosti pojedinih delova na koje se odbici odnose.

Odbici se računaju samo od cene novog materijala ili delova pošto su obrađeni i pripremljeni za ugrađivanje u brod, odnosno postavljanje na brod.

Nikakav odbitak ne vrši se za namirnice, zalihe, sidra i sidrene lance.

Takse i troškovi doka i navoza, kao i troškovi pomicanja broда, priznaju se u celini.

Troškovi čišćenja, bojenja i premaza dna broда ne priznaju se u zajedničku havariju, osim ako je dno bilo bojeno ili premazano u toku jedne godine pre zajedničke havarije i u tom slučaju se priznaje polovina tih troškova.

Nikakvi odbici po načelu "novo za staro" ne vrše se kod privremenih popravki.

Član 845

Ako se radi o potpunom gubitku broда, iznos koji ulazi u poverilačku masu određuje se prema procenjenoj vrednosti broда u neoštećenom stanju, uz odbitak procenjene visine troškova popravke štete koja ne ulazi u zajedničku havariju, kao i eventualnog iznosa dobijenog od prodaje olupine.

Član 846

Vrednost oštećenog tereta, koja ulazi u zajedničku havariju, određuje se na osnovu vrednosti tereta u vreme iskrcavanja utvrđene na osnovu trgovačke fakture ispostavljene primaocu ili, ako takve fakture nema, na osnovu vrednosti koju je teret imao u momentu ukrcavanja. U vrednost tereta u vreme ukrcavanja uključuju se troškovi osiguranja i vozarina, osim ako rizik za gubitak vozarine ne snose lica koja imaju interes na teretu.

Ako je tako oštećeni teret bio prodat, šteta se određuje prema razlici između neto iznosa dobijenog od prodaje i neto vrednosti tereta u neoštećenom stanju poslednjeg dana iskrcavanja u luci odredišta ili na dan završetka poduhvata, ako se poduhvat završio u nekoj drugoj luci.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, šteta ili gubitak prouzrokovani teretu čija je vrednost netačno prijavljena prilikom ukrcavanja s nižom vrednošću od vrednosti iz stava 1. ovog člana, određuju se prema tako prijavljenoj vrednosti.

Član 847

Ako su žrtvovane stvari naknadno spasene, njihova vrednost se određuje na osnovu tržišne cene na dan spasavanja u mestu u kome su spasene, a od te vrednosti odbijaju se nužni i korisni troškovi spasavanja.

Odredba člana 846. stav 2. ovog zakona shodno se primenjuje i na teret iz stava 1. ovog člana.

Član 848

U poverilačku masu priznaje se provizija od 2% na izdatke zajedničke havarije, osim onih za zarade i izdržavanje posade, kao i pogonskog goriva, maziva i zaliha, koji nisu nadoknađeni u toku putovanja. Ako iznosi potrebni za te izdatke nisu pribavljeni ni od jednog učesnika u plovidbenom poduhvatu već su pribavljeni prodajom tereta, trošak prouzrokovan pribavljanjem potrebnih iznosa ili gubitak pretrpljen od strane lica koje je ovlašćeno da raspolaže teretom prodatim u tom cilju, ulazi u poverilačku masu.

Član 849

U iznose koji ulaze u poverilačku masu priznaju se godišnje propisane kamate do dana likvidacije zajedničke havarije.

Od dana likvidacije zajedničke havarije poverilac ima pravo da računa propisane kamate.

Član 850

Vrednost koja ulazu u dužničku masu je:

- 1) za brod - neto vrednost po završetku plovidbenog poduhvata, s tim što se pri određivanju ove vrednosti ne uzima u obzir povoljniji ili nepovoljniji uticaj ugovora o zakupu ili brodarskog ugovora na vreme koje važi u pogledu tog broda;
- 2) za teret - vrednost prema odredbi člana 846. stav 1. ovog zakona, s tim da se od tako utvrđene vrednosti odbija svaki gubitak ili šteta nastali na teretu pre ili posle iskrcavanja;
- 3) za vozarinu i prevozninu - visina vozarine ili prevoznine, s tim da se od tog iznosa odbijaju svi troškovi, uključujući i zaradu posade, koji ne bi bili podneseni za vozarinu, odnosno prevozninu da su brod i teret bili potpuno izgubljeni u trenutku zajedničke havarije, a nisu bili priznati kao zajednička havarija;
- 4) za poverilačku masu - iznos utvrđen prema odredbama čl. 844. do 847. ovog zakona.

Od vrednosti iz stava 1. ovog člana odbijaju se dodatni izdaci koji su nastali u vezi sa vrednostima koje ulaze u dužničku masu posle zajedničke havarije, osim onih izdataka koji su priznati kao zajednička havarija.

Kad se teret proda pre nego što bude dopremljeno do odredišta, teret doprinosi u zajedničku havariju sa stvarnim neto iznosom dobijenim od njegove prodaje. Ovom iznosu se dodaje iznos priznat kao zajednička havarija.

Član 851

Iznos koji se priznaje kao zajednička havarija za štetu ili gubitak broda, ili njegovih delova prouzrokovanih zajedničkom havarijom, je:

- 1) kad se radi o popravci ili zameni delova - stvarni razumni trošak popravke ili zamene, odnosno gubitak uz odbitak prema odredbi člana 845. ovog zakona;
- 2) kad se ne radi o popravci ili zameni delova - razumno smanjenje vrednosti koje proizlazi iz takve štete ili gubitka, ali koje ne prelazi procenjene troškove popravki.

Kad brod potpuno propadne, ili kad troškovi popravke prelaze vrednost broda posle njegove popravke, iznos koji se priznaje kao zajednička havarija je razlika između procenjene vrednosti broda u neoštećenom stanju, odbivši od te vrednosti troškove popravki koji se ne priznaju u zajedničku havariju, i procenjene vrednosti broda u oštećenom stanju. Ova vrednost može da se odredi prema neto iznosu dobijenom od prodaje, ako je brod prodat.

Član 852

Brodar ima pravo da zadrži teret koji na osnovu člana 841. ovog zakona ulazi u dužničku masu dok ne dobije jemstvo da će mu dužnik isplatiti svoj deo doprinosa koji ga tereti u zajedničkoj havariji.

Brodar je dužan da zadrži teret ili pribavi odgovarajuće jemstvo i za potraživanje drugih učesnika u plovidbenom poduhvatu i, u zaštiti tih interesa, dužan je postupiti s dužnom pažnjom.

Ako brodar ne postupi po odredbi stava 2. ovog člana, dužan je da isplati deo doprinosa za koji poverilac iz zajedničke havarije dokaže da ga nije mogao naplatiti od lica koje je ovlašćeno da raspolaže teretom.

Odredbama st. 1, 2. i 3. ovog člana ne dira se u pravo brodara i ostalih učesnika u plovidbenom poduhvatu da se za isplaćeni iznos namire od lica koje je ovlašćeno da raspolaže teretom kome je teret predat bez dobijanja jemstva.

Član 853

Poverilac iz zajedničke havarije koji ne dobije jemstvo da će njegovo potraživanje biti namireno ima pravo da zaustavi brod i teret da bi naplatio svoje potraživanje.

3. Postupak likvidacije zajedničke havarije

Član 854

Postupak likvidacije zajedničke havarije sprovodi likvidator zajedničkih havarija (u daljem tekstu: likvidator), na osnovu odredaba ovog zakona.

Član 855

Likvidator je lice osposobljeno i ovlašćeno za sprovođenje likvidacije zajedničkih havarija.

Član 856

Brodar je ovlašćen da u cilju likvidacije zajedničke havarije, do isteka roka zastarelosti iz člana 871. ovog zakona, imenuje likvidatora. O imenovanju likvidatora brodar je dužan da u tom roku obavesti sud iz člana 866. stav 2. ovog zakona.

Ako brodar ne postupi po odredbi stava 1. ovog člana u roku od 30 dana od dana dolaska broda u luku završetka zajedničkog poduhvata, svaki učesnik plovidbenog poduhvata u kome je došlo do zajedničke havarije ima pravo da do isteka roka zastarelosti zatraži od suda da imenuje likvidatora.

Svaki učesnik zajedničkog poduhvata ima pravo da u roku od deset dana od dana dobijenog obaveštenja o imenovanju likvidatora podnese sudu iz člana 866. stav 2. ovog zakona prigovor na imenovanje likvidatora. O tom prigovoru sud rešava po pravilima po kojima se rešavaju prigovori protiv imenovanja sudskih veštaka.

Član 857

Za likvidaciju zajedničke havarije likvidator sastavlja deobnu osnovu.

Član 858

Stranka u postupku za likvidaciju zajedničke havarije dužna je da, na zahtev likvidatora, stavi na raspolaganje isprave i druge dokaze koje likvidator zatraži.

Član 859

Posle dobijenih podataka na osnovu člana 858. ovog zakona, likvidator sastavlja deobnu osnovu za likvidaciju zajedničke havarije.

Ako stranka u roku od 60 dana ili dužem roku koji likvidator odredi, ne stavi likvidatoru na raspolaganje tražene podatke i dokumentaciju, deobna osnova sastavlja se na osnovu podataka kojima likvidator raspolaže.

Deobnu osnovu likvidator sastavlja u svom prebivalištu.

Član 860

Deobna osnova sastoji se od popisa poverilačke mase i dužničke mase i vrednosti njihovih pojedinih stavki, njihove ukupne vrednosti, procenta doprinosa i iznosa koji svaki učesnik poduhvata snosi na ime doprinosa zajedničke havarije.

Svaki učesnik plovidbenog poduhvata u kome je došlo do zajedničke havarije ima pravo da traži od likvidatora da obrazloži onaj deo deobne osnove koji se na njega odnosi.

Član 861

Deobna osnova se dostavlja u onolikom broju primeraka koliko ima učesnika plovidbenog poduhvata.

Ako postoji veliki broj učesnika plovidbenog poduhvata, deobna osnova se dostavlja samo brodaru koji je imenovao likvidatora, odnosno onom učesniku plovidbenog poduhvata koji je prvi kod suda zatražio imenovanje likvidatora (član 856. stav 2).

U slučaju iz stava 2. uz deobnu osnovu dostavlja se za svakog drugog učesnika plovidbenog poduhvata izvod iz deobne osnove koji se na njega odnosi.

Izvod iz deobne osnove sadrži ukupnu vrednost poverilačke i dužničke mase, procent doprinosa, doprinosnu vrednost imovine odnosnog učesnika i iznos koji taj učesnik snosi na ime doprinosa zajedničke havarije.

Član 862

Učesnik plovidbenog poduhvata ima pravo da, u roku do 30 dana od dana primljene deobne osnove ili izvoda iz deobne osnove prema odredbi člana 861. stav 2. ovog zakona, stavi prigovor na deobnu osnovu.

U deobnoj osnovi i u izvodu iz deobne osnove mora da stoji napomena o pravu učesnika plovidbenog poduhvata na stavljanje prigovora u smislu stava 1. ovog člana.

Član 863

O primljenim prigovorima odlučuje likvidator i prema odredbi člana 860. ovog zakona sastavlja konačnu deobnu osnovu.

Član 864

Konačna deobna osnova, odnosno njen izvod dostavlja se učesnicima plovidbenog poduhvata prema odredbi člana 861. ovog zakona.

Član 865

Ako nijedan učesnik plovidbenog poduhvatu roku od 30 dana od dana primljene konačne deobne osnove, odnosno njenog izvoda ne podnese sudu prigovor iz člana 866. ovog zakona, konačna deobna osnova stiće snagu izvršne isprave.

Likvidator i svaki učesnik plovidbenog poduhvata mogu da zatraže od suda potvrdu izvršnosti konačne deobne osnove.

Član 866

Učesnik plovidbenog poduhvata ima pravo da u roku od 30 dana od dana primljene konačne deobne osnove podnese sudu prigovor protiv konačne deobne osnove.

Vanparnični postupak ispitivanja prigovora protiv konačne deobne osnove sprovodi sudija pojedinac stvarno nadležnog suda.

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, u postupku iz stava 2. ovog člana shodno se primenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku.

Ispitivanje prijavljenih prigovora protiv konačne deobne osnove vrši se na ročištu za ispitivanje prigovora.

Pravo učestvovanja na ročištu u svojstvu stranke imaju svi učesnici plovidbenog poduhvata.

Izostanak stranaka s ročišta ne sprečava sud da održi ročište.

Na ročištu sud poziva prisutne stranke da se izjasne o prigovoru.

Smatra se da stranke koje izostanu s ročišta ne priznaju prigovor.

Član 867

Ako se na ročištu za ispitivanje prigovora postigne sporazum o sadržaju osporene konačne deobne osnove ili njenog osporenog dela, sporazumom utvrđena konačna deobna osnova ili njen deo stiće snagu izvršne isprave.

Ako na ročištu za ispitivanje prigovora ne bude postignut sporazum svih učesnika plovidbenog poduhvata, sud rešenjem upućuje podnosioca prigovora da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja podnese tužbu za utvrđivanje opravdanosti prigovora protiv učesnika plovidbenog poduhvata na čija se prava njegovi prigovori odnose.

Ako podnosilac prigovora u roku iz stava 2. ovog člana ne postupi prema rešenju suda, odnosno ako podnesenu tužbu povuče, smatra se da se odrekao svog prigovora.

Na zahtev bilo kog učesnika plovidbenog poduhvata sud će izdati potvrdu o izvršnosti konačne deobne osnove u delu koji nije osporen podnesenim prigovorima i pre pravnosnažnosti presude donesene u parnici pokrenutoj po tužbi iz stava 2. ovog člana.

Član 868

Za suđenje u sporovima iz člana 867. ovog zakona mesno je isključivo nadležan sud iz člana 866. stav 2. ovog zakona.

Ako se u parnici pokrenutoj prema odredbi člana 867. stav 2. ovog zakona pravnosnažno utvrdi da prigovori nisu opravdani, osporena konačna deobna osnova ili njen osporeni deo stiće snagu izvršne isprave.

Ako se u parnici iz člana 867. stav 2. ovog zakona utvrdi da su prigovori u celini ili delimično opravdani, parnični sud dostaviće svoju presudu posle prvnosnažnosti sudu iz člana 866. stav 2. ovog zakona radi sastavljanja nove deobne osnove.

U postupku iz stava 3. ovog člana ne mogu da se iznose prigovori o postojanju potraživanja, njegovoj visini i doprinosu u zajedničku havariju.

Ako je radi izrade predloga izmene konačne deobne osnove potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže, sud može izradu predloga izmene konačne deobne osnove poveriti veštaku.

Član 869

Strani brod može u postupku likvidacije zajedničke havarije da imenuje za likvidatora strano fizičko lice, koje je po propisima zemlje svog prebivališta ovlašćeno da vrši likvidaciju zajedničke havarije.

Član 870

U postupku likvidacije zajedničke havarije revizija nije dopuštena.

4. Zastarelost

Član 871

Potraživanje za isplatu doprinosa iz zajedničke havarije zastareva po isteku jedne godine od dana kad je brod stigao u luku završetka zajedničkog poduhvata u toku koga je nastupio događaj na kome se zasniva zahtev za doprinos iz zajedničke havarije.

Rok u kome zahtev iz stava 1. ovog člana zastareva prekida se od dana kad je brodar imenovao likvidatora, odnosno od dana kad je neki drugi učesnik plovidbenog poduhvata na osnovu člana 856. ovog zakona od suda zatražio imenovanje likvidatora, pa do dana kad je konačna deobna osnova postala pravosnažna.

Glava 5

VANUGOVORNA ODGOVORNOST BRODARA

1. Zajedničke odredbe

Član 872

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na štetu koju iz vanugovornog odnosa prouzrokuje brod licima i stvarima van broda, kao i okolini.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, odredbe ove glave zakona ne primenjuju se na sudar brodova i nuklearne štete.

Član 873

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na čamce i druge plovne objekte, bez obzira na veličinu, kao i na hidroavion na vodi.

Odredbe ove glave zakona primenjuju se i na ratne brodove, osim odredaba čl. 879. do 888. ovog zakona.

2. Odgovornost za smrt i telesne povrede

Član 874

Za smrt i telesne povrede kupaca i drugih lica u moru, koje prouzrokuje brod, odgovara vlasnik broda i brodar, kao i lice koje u momentu događaja upravlja brodom, i to:

- 1) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana u području koje je proglašeno za kupalište ili u kome je zabranjena plovidba - ako ne dokaže da je oštećenik prouzrokovao štetu svojom namerom ili grubom nepažnjom;
- 2) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana u morskome pojasu do 150 metara od obale, a taj pojas ne spada u područje navedeno u tač. 1, 3. i 4. ovog stava - ako ne dokaže da je smrt ili telesna povreda prouzrokovana višom silom ili krivicom usmrćenog, odnosno povređenog lica;
- 3) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana u lukama, odnosno pristaništima, na prilazima luka, odnosno pristaništa, na plovnim putevima, na području koje se isključivo koriste za sportsku i sličnu plovidbu (kao što su područja veslačkih i jedriličarskih regata, skijanje i sl.) i na području udaljenom više od 150 metara od obale, a ne radi se o području iz tačke 4. ovog stava - ako se dokaže da je brod kriv za smrt, odnosno telesnu povredu lica;
- 4) ako je smrt ili telesna povreda prouzrokovana na području u kome su zabranjeni pojedini načini ili sredstva plovidbe (npr. glisiranje, skijanje, prekoračenje brzine), a smrt odnosno telesna povreda je nastupila za vreme vršenja zabranjenog načina ili zabranjenim sredstvima plovidbe - ako ne dokaže da je oštećenik prouzrokovao štetu svojom namerom ili grubom nepažnjom.

Morski pojas određen u tački 2. stava 1. ovog člana može da bude širi ili uži od onog utvrđenog u ovoj tački.

Vlasnik broda i brodar nisu odgovorni u smislu stava 1. ovog člana, ako im je brod protivpravno oduzet.

U slučaju iz stava 3. ovog člana odgovorno je, pored lica koje je u času događaja upravljalo brodom, i lice koje je protivpravno oduzelo brod.

Član 875

Odredbe člana 874. stav 1. tač. 1, 3. i 4. i st. 3 i 4 ovog zakona primenjuju se i na unutrašnjim vodama.

3. Odgovornost za oštećenje stvari i zagađivanje životne sredine

Član 876

Na štetu koju brod prouzrokuje plutajućim objektima (balisažnim oznakama, plutačama za vez, podvodnim kablovima, cevovodima i sl.) odnosi se odredba člana 30. ovog zakona.

Član 877

Odredbe člana 30. ovog zakona odnose se i na štete koje brod prouzrokuje, osim štete iz člana 879. ovog zakona izlivanjem ili izbacivanjem materija opasnih i štetnih za životnu sredinu (ulja, otpadnih tekućih goriva i njihovih mešavina, otpadnih voda i drugih otpadnih materija).

Član 878

Fond ograničene odgovornosti za štete iz člana 877. ovog zakona za brodove, hidroglisere i ploveće naprave unutrašnje plovidbe iznosi dvostruki iznos iz člana 420. st. 1. i 2. ovog zakona.

Fond ograničene odgovornosti iz stava 1. ovog člana isključivo služi za namirenje poverilaca koji su pretrpeli štetu iz događaja za koji je fond osnovan.

4. Odgovornost za zagađivanje od izlivanja ulja koje se prevozi kao teret od strane pomorskog broda

Član 879

Za štetu koju prouzrokuje pomorski brod, koji prevozi ulje kao rasuti teret, izlivanjem ili izbacivanjem tog ulja odgovara vlasnik broda ako ne dokaže da je izlivanje, odnosno izbacivanje ulja prouzrokovano:

- 1) ratom ili prirodnom pojavom;
- 2) isključivo radnjom ili propuštanjem trećeg u nameri da se prouzrokuje šteta;
- 3) isključivo radnjom ili propuštanjem lučke kapetanije ili preduzeća koji se brinu za bezbednost plovidbe u vršenju te funkcije.

Ako vlasnik broda dokaže da je štetu u celini ili delimično skrivilo oštećeno lice, sud će ga potpuno ili delimično osloboditi odgovornosti za naknadu štete koju je pretrpelo to lice.

Zahtev za naknadu štete iz stava 1. ovog člana ne može se podneti protiv članova posade broda i drugih lica koja rade u ime brodarka.

Odredba stava 3. ovog člana ne utiče na pravo regresu vlasnika broda protiv lica koje je štetu skrivilo.

Član 880

Ako je do izlivanja ili izbacivanja ulja došlo iz dva broda ili više brodova, a nije moguće utvrditi iz kog broda je koji deo štete prouzrokovao, vlasnici tih brodova za tu štetu odgovaraju solidarno.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na odredbe člana 879. ovog zakona.

Član 881

Vlasnik broda za štete iz člana 879. ovog zakona može ograničiti svoju odgovornost do iznosa navedenih u stavu 2. ovog člana, osnivanjem fonda ograničene odgovornosti za štete prouzrokovane izlivanjem ili izbacivanjem ulja.

Vlasnik broda iz stava 1. ovog člana može da ograniči svoju odgovornost na ukupni iznos od 160 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora po slučaju i toni broda, s tim da ukupni iznos ni u kom slučaju ne može da pređe 17.000.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključivanja ugovora.

Vlasnik broda ne može ograničiti svoju odgovornost po odredbama st. 1. i 2. ovog člana, ako je događaj koji je prouzrokovao štetu nastao usled njegove lične krivice.

Član 882

Iz fonda ograničene odgovornosti vlasnik broda može nadoknaditi troškove koje je dobrovoljno podneo u cilju razumnog izbegavanja ili umanjenja zagađenja.

Član 883

Za utvrđivanje tonaže broda u smislu člana 881. ovog zakona primenjuju se odredbe člana 419. ovog zakona.

Ako se radi o brodu kome se ne može utvrditi tonaža u smislu odredbe stava 1. ovog člana, njegova tonaža, za primenu odredaba čl. 879. do 888. ovog zakona, iznosi 40% nosivosti brodskog prostora namenjenog za prevoz ulja kao tereta.

U smislu stava 2. ovog člana jedna tona nosivosti iznosi 1.016 kilograma.

Član 884

Fond ograničene odgovornosti može osnovati i osiguravač ili drugo lice koje je izdalo finansijsko jemstvo u smislu člana 96. ovog zakona.

Osnivanje fonda u smislu stava 1. ovog člana ima isto pravno dejstvo kao i osnivanje fonda od strane vlasnika broda.

Fond iz stava 1. ovog člana može biti osnovan i kad je šteta prouzrokovana ličnom krivicom vlasnika broda, a da se time ne dira u prava oštećenika prema vlasnicima.

Član 885

Brod koji kao teret prevozi više od 2.000 tona ulja mora imati osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo, kao što je bankarska garancija ili potvrda izdata od jednog od međunarodnih fondova za naknadu štete, do iznosa granice odgovornosti predviđene članom 881. ovog zakona za pokriće odgovornosti za štetu od zagađenja uljem.

Osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo iz stava 1. ovog člana mora biti bezuslovno i neopozivo.

Valjanost osiguranja ili drugog finansijskog jemstva ne može prestati pre isteka roka od tri meseca, računajući od dana kad je lučkoj kapetaniji javljeno da će osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo izgubiti valjanost, ukoliko se, istovremeno, jedno osiguranje ili finansijsko jemstvo ne zameni drugim.

Član 886

Tužba za naknadu štete prouzrokovane zagađenjem može se podneti neposredno protiv osiguravača ili drugog lica koje je pružilo finansijsko jemstvo.

Osiguravač ili jemac može istaći protiv tužitelja sve prigovore koje bi mogao istaći vlasnik broda, osim prigovora stečaja ili likvidacije.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, osiguravač ili jemac može istaći prigovor da je šteta koja je nastala usled zagađivanja prouzrokovana namernom radnjom vlasnika broda.

Osiguravač ili jemac ima pravo da zahteva od vlasnika broda da se pridruži postupku kao umešač.

Član 887

Za raspodelu fonda ograničene odgovornosti koji je osnovan u Saveznoj Republici Jugoslaviji isključivo su nadležni jugoslovenski sudovi.

Član 888

Pravo na naknadu štete prema odredbama čl. 879. do 887. ovog zakona zastareva u roku od tri godine od dana kad je šteta nastala.

Pravo na naknadu štete iz stava 1. ovog člana gasi se ako se tužba ne podnese u roku od šest godina od dana nastanka događaja koji je prouzrokovao štetu.

Ako se događaj ponavljao, rok od šest godina počinje teći od dana kad je događaj započeo.

Glava 6

ODGOVORNOST KORISNIKA NUKLEARNOG BRODA

Član 889

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovoj glavi zakona imaju sledeće značenje:

1) korisnik nuklearnog broda je država čiju zastavu brod vije;

- 2) nuklearna šteta je šteta koja ima za posledicu gubitak života ili svaku telesnu povredu čoveka ili gubitak ili oštećenje stvari koji nastaju iz radioaktivnih svojstava sa otrovnim, eksplozivnim ili drugim smrtonosnim svojstvima nuklearnog goriva ili radioaktivnih proizvoda i otpadaka;
- 3) nuklearna nezgoda je svaki događaj ili niz događaja koji imaju isto poreklo koje je prouzrokovalo nuklearnu štetu.

Član 890

Korisnik nuklearnog broda isključivo odgovara za nuklearnu štetu.

Član 891

Ako su zajedno nuklearnu i nenuklearnu štetu prouzrokovale nuklearne nezgode, pri čemu nije moguće razumno odvojiti nuklearnu od druge štete, smatra se da je sva šteta nuklearna šteta prouzrokovana jedino nuklearnom nezgodom.

Član 892

Određbe ove glave zakona ne primenjuju se na odgovornost korisnika nuklearnog broda za nuklearnu štetu prouzrokovanu tom nuklearnom brodu, njegovoj opremi, gorivu ili zalihama.

Član 893

Korisnik nuklearnog broda ne odgovara za nuklearnu štetu koja je neposredno prouzrokovana ratom, neprijateljstvima, građanskim ratom ili ustankom.

Član 894

Ako korisnik nuklearnog broda dokaže da je oštećeni namerno prouzrokovao nuklearnu štetu u celini ili delimično, sud može potpuno ili delimično da oslobodi korisnika nuklearnog broda njegove odgovornosti prema takvom oštećeniku.

Član 895

Korisnik nuklearnog broda koji je na osnovu odredaba ove glave zakona nadoknadio nuklearnu štetu ima pravo regresa:

- 1) prema licu koje je namerno izazvalo nuklearnu nezgodu;
- 2) prema licu koje je podiglo olupinu nuklearnog broda bez odobrenja korisnika nuklearnog broda, a šteta je posledica takvog podizanja;
- 3) ako je regres izričito predviđen pismenim ugovorom sa licem prema kome se ističe regresni zahtev.

Član 896

Korisnik nuklearnog broda odgovara za naknadu nuklearne štete prouzrokovane nuklearnom nezgodom najviše do iznosa od 100.000.000 US dolara u dinarskoj protivvrednosti po kursu na dan zaključenja ugovora za svaku pojedinu nuklearnu nezgodu.

Određba stava 1. ovog člana primenjuje se i kad je do nuklearne nezgode došlo usled krivice korisnika nuklearnog broda.

Kad država čiju zastavu strani nuklearni brod vije propisuje viši stepen odgovornosti korisnika nuklearnog broda od granice iz stava 1. ovog člana, korisnik nuklearnog broda odgovara do te više granice.

Troškovi postupka u parnici za naknadu nuklearne štete i kamate isplaćuju se u punom iznosu, i to pored iznosa koji je korisnik nuklearnog broda dužan da plati prema odredbi stava 1. ili 3. ovog člana.

Član 897

Korisnik nuklearnog broda mora da održava na snazi osiguranje ili drugo finansijsko jemstvo koje pokriva njegovu odgovornost za nuklearnu štetu do visine iznosa iz člana 857. ovog zakona.

Član 898

Kad su za nuklearnu štetu odgovorni dva ili više korisnika nuklearnih brodova i kad se šteta koja se svakom od korisnika može da pripíše ne može razumno odvojiti tada će korisnici nuklearnih brodova za takvu štetu odgovarati solidarno.

U slučaju solidarne odgovornosti korisnika nuklearnih brodova iz stava 1. ovog člana, svaki korisnik nuklearnog

broda ima pravo da traži doprinos od drugih korisnika u srazmeri sa krivicom svakoga od njih. Kad su okolnosti takve da se srazmera krivice ne može odrediti, ukupna odgovornost deli se na jednake delove.

Član 899

U slučaju nuklearne nezgode kad je nuklearna šteta nastala od više nuklearnih brodova istog korisnika, takav korisnik odgovara za svaki brod do granice iz člana 896. ovog zakona.

Član 900

Lice koje pretrpi nuklearnu štetu ima pravo da neposredno zahteva naknadu štete od osiguravača korisnika nuklearnog broda ili lica koje je pružilo finansijsko jemstvo za pokriće odgovornosti korisnika nuklearnog broda.

Član 901

Pravo na naknadu štete po odredbama ove glave zakona prestaje ako se tužba ne podnese u roku od deset godina, računajući od dana nuklearne nezgode.

Ako je nuklearna šteta prouzrokovana nuklearnim gorivom, radioaktivnim proizvodima ili otpacima koji su bili ukradeni, izgubljeni, bačeni sa broda ili napušteni, rok iz stava 1. ovog člana računa se od dana nuklearne nezgode koja je prouzrokovala nuklearnu štetu, ali taj rok ne može ni u kom slučaju da bude duži od 20 godina od dana krađe, gubitka, bacanja sa broda ili napuštanja nuklearnog goriva, radioaktivnih proizvoda ili otpadaka.

Član 902

Pravo na naknadu štete po odredbama ove glave zakona zastareva u roku od tri godine od dana kad je lice koje postavlja zahtev za naknadu nuklearne štete saznalo ili moralo da sazna za tu štetu i za lice koje je za štetu odgovorno.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na rok iz člana 901. ovog zakona.

Član 903

Iznosi osiguranja ili drugog finansijskog jemstva iz člana 896. ovog zakona mogu se upotrebiti samo za naknadu nuklearne štete.

Član 904

Na postupak u pogledu osnivanja fonda ograničene odgovornosti korisnika nuklearnog broda u vezi sa članom 896. ovog zakona, kao i na njegovu deobu među poveriocima, shodno se primenjuju odredbe čl. 436. do 462. ovog zakona.

Član 905

Odredbe ove glave zakona primenjuju se na nuklearni brod od trenutka njegovog porinuća. U vreme između porinuća i sticanja državne pripadnosti broda smatra se da nuklearni brod iskorišćava vlasnik broda i da vije zastavu države u kojoj je izgrađen.

Vlasnik nuklearnog broda iz stava 1. ovog člana nema pravo na ograničenje odgovornosti iz člana 896. ovog zakona.

OSMI DEO

POSTUPAK IZVRŠENJA I OBEZBEĐENJA NA BRODOVIMA

Glava 1

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 906

Odredbama ovog dela zakona određuju se pravila o postupku izvršenja i obezbeđenja na brodovima koji se nalaze u obalnom moru i unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije.

Odredbe ovog dela zakona o donošenju rešenja o izvršenju i obezbeđenju primenjuju se i na brodove koji se ne nalaze na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije a upisani su u jugoslovenski upisnik brodova.

Odredbe ovog dela zakona o obezbeđenju osnivanjem založnog prava primenjuju se i na brodove koji se ne nalaze na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije, a upisani su u jugoslovenski upisnik brodova.

Izvršenje i obezbeđenje na plovnim objektima pomorske i unutrašnje plovidbe koji se u smislu odredaba člana 6. ovog zakona ne smatraju pomorskim brodovima, odnosno brodovima unutrašnje plovidbe, sprovodi se po Zakonu o izvršnom postupku.

Na postupak izvršenja i obezbeđenja na brodovima shodno se primenjuje Zakon o izvršnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 907

Odredbe ovog dela zakona odnose se i na postupak izvršenja i obezbeđenja na udelima na brodu, kao i na postupak izvršenja i obezbeđenja na brodu u gradnji.

Član 908

Ne mogu da budu predmet izvršenja ili obezbeđenja:

- 1) strani i jugoslovenski ratni i sa njima izjednačeni brodovi, javni i sanitetski brodovi;
- 2) strani brodovi koji neškodljivo prolaze teritorijalnim morem ili unutrašnjim vodama Savezne Republike Jugoslavije na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe;
- 3) strani brodovi koji se zadržavaju u unutrašnjim morskim vodama, lukama i pristaništima Savezne Republike Jugoslavije zbog više sile ili zbog potrebe plovidbe, dok viša sila ili potreba plovidbe traje.

Brodovi iz tač. 2. i 3. stava 1. ovog člana mogu da budu predmet izvršenja ili obezbeđenja ako se postupak sprovodi radi izvršenja ili obezbeđenja potraživanja koja su nastala za vreme prolaska i zadržavanja broda na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

Član 909

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje na brodovima upisanim u upisnik brodova i na brodovima u gradnji upisanim u upisnik brodova u gradnji mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Za sprovođenje izvršenja na brodovima i brodovima u gradnji iz stava 1. ovog člana mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod, odnosno brod u gradnji koji je predmet izvršenja u vreme podnošenja predloga za izvršenje.

Član 910

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje i za sprovođenje izvršenja na stranim brodovima i na domaćim brodovima, odnosno brodovima u gradnji koji nisu upisani u upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u gradnji, mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod, odnosno brod u gradnji koji je predmet izvršenja u vreme podnošenja predloga za izvršenje.

Član 911

Za odlučivanje o predlogu za obezbeđenje osnivanjem ili predbeležbom založnog prava na brodovima, odnosno brodovima u gradnji upisanim u upisnik brodova, odnosno u upisnik brodova u gradnji mesno je nadležan sud na čijem se području vodi upisnik brodova, odnosno upisnik brodova u gradnji u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Za sprovođenje obezbeđenja osnivanjem ili predbeležbom založnog prava na brodovima iz stava 1. ovog člana, nadležna je lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa koja vodi upisnik brodova u koji je brod, odnosno brod u gradnji upisan.

Član 912

Za odlučivanje o predlogu za određivanje i za sprovođenje privremenih mera na brodu mesno je nadležan sud na čijem se području nalazi brod u vreme podnošenja predloga za određivanje privremenih mera, odnosno u vreme sprovođenja tih mera.

Član 913

Za izvršenje, odnosno za obezbeđenje na teretu koji se nalazi na brodu na kome se sprovodi izvršenje ili obezbeđenje, mesno je nadležan sud koji sprovodi izvršenje, odnosno obezbeđenje na brodu.

Član 914

Za odlučivanje o predlogu za izvršenje odluka stranih sudova na brodovima navedenim u članu 909. stav 1. i u članu 910. ovog zakona mesno je nadležan sud na čijem se području sprovodi izvršenje na ovim brodovima.

Glava 2

IZVRŠENJE RADI NAMIRENJA NOVČANIH POTRAŽIVANJA - PRODAJA BRODA

1. Ograničenje izvršenja

Član 915

Prodaja broda može se dozvoliti samo ako dužnik nema novčanih sredstava ili se izvršenje na novčanim sredstvima dužnika nije moglo uspešno da sprovede.

Smatra se da izvršenje na novčanim sredstvima dužnika nije moglo uspešno da se sprovede ako potraživanje ne bude namireno ni u roku od 30 dana od dana kad je sud dozvolio izvršenje na novčanim sredstvima dužnika.

Ako se izvršenje sprovodi na brodu koji je u svojini države i njenih organa, kao i preduzeća i drugih pravnih lica koja ne obavljaju privrednu delatnost, u pogledu ograničenja izvršenja na brodovima tih pravnih lica odnose se Zakon o izvršnom postupku o ograničenju izvršenja na njihovim pokretnim stvarima.

Član 916

Brodovi koji predstavljaju osnovna sredstva preduzeća ili drugih pravnih lica koja obavljaju privrednu delatnost mogu da budu predmet prodaje ako nisu neophodni za obavljanje osnovne delatnosti preduzeća protiv kojih se sprovodi izvršenje.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se u slučaju kad se izvršenje sprovodi prodajom radi ostvarivanja potraživanja obezbeđenog založnim pravom.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na izvršenje prodajom broda ni u slučaju ako se izvršenje traži radi namirenja potraživanja koja proizlaze iz:

- 1) štete prouzrokovane sudarom brodova na kojima se sprovodi izvršenje, ili štete prouzrokovane na bilo koji drugi način;
- 2) smrti ili telesne povrede prouzrokovane brodom na kome se sprovodi izvršenje, ili koje su nastale usled iskorišćavanja tog broda;
- 3) spasavanja;
- 4) ugovora o iskorišćavanju broda koji je predmet izvršenja;
- 5) zajedničke havarije;
- 6) pilotaže;
- 7) snabdevanja broda koji je predmet izvršenja radi njegovog održavanja ili iskorišćavanja;
- 8) gradnje, prepravke, popravke, opreme ili dokovanja broda koji je predmet izvršenja;
- 9) prava posade broda na zaradu;
- 10) izdataka koje učini zapovednik, krcatelj, naručilac ili agent za račun broda, odnosno vlasnika broda i brodarka, u vezi sa brodom.

Član 917

Sud koji odlučuje o predlogu za izvršenje prodajom broda na predlog dužnika koji je podnet najdocnije u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja o izvršenju, može da odredi da se izvršenje sprovede na drugim dužnikovim sredstvima, odnosno imovini, ako dužnik učini verovatnim da bi se opravdano moglo očekivati da se potraživanje može namiriti u primerenom roku na neki drugi način.

Predlog dužnika iz stava 1. ovog člana sud će dostaviti poveriocu, koji može o njemu da se izjasni u roku od osam dana.

Ako sud odredi da se izvršenje ne sprovede na brodu pošto je doneo rešenje o izvršenju na brodu, zabeležba rešenja o izvršenju na brodu ostaje na snazi sve do namirenja potraživanja poverioca zbog koga je bilo dozvoljeno izvršenje na brodu.

Član 918

Nije dopuštena prodaja broda koji predstavlja isključivi ili pretežni izvor prihoda dužnika, ako bi sprovođenjem prodaje bilo ugroženo održavanje dužnika i lica koja je dužnik po zakonu dužan da izdržava.

Prilikom odlučivanja da li postoje okolnosti iz stava 1. ovog člana, uzimajući u obzir naročito godine života dužnika, njegovo zdravstveno stanje i radnu sposobnost, kao i broj i uzrast lica koja je dužnik dužan da izdržava, sud će da oceni da li je moguće da dužnik zaposlenjem ili na drugi način ostvari prihode potrebne za izdržavanje.

Nije dopuštena prodaja broda koji na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju po smrti vlasnika prelazi u svojinu davaoca izdržavanja, ako je pravo na izdržavanje upisano u upisnik brodova pre prava na osnovu koga poverilac traži prodaju broda.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se u postupku prodaje stranih brodova, pod uslovom uzajamnosti.

Član 919

Odredbe člana 918. ovog zakona ne primenjuju se ako se izvršenje prodajom sprovodi radi namirenja potraživanja obezbeđenog založnim pravom.

Odredba člana 918. stav 1. ovog zakona ne primenjuje se na prodaju brodova ni u slučaju ako se prodaja traži radi namirenja potraživanja iz člana 916. stav 3. ovog zakona.

2. Predlog za prodaju

Član 920

Predlog za prodaju broda koji je upisan u upisnik brodova podnosi se lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa koja vodi upisnik brodova u koji je brod upisan.

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa dostavlja predlog za prodaju nadležnom sudu.

Član 921

Predlog za prodaju broda mora posebno da sadrži:

- 1) ime, odnosno firmu, odnosno zanimanje, boravište, odnosno sedište i državljanstvo poverioca;
- 2) ime, odnosno firmu, odnosno zanimanje, boravište, odnosno sedište i državljanstvo dužnika;
- 3) ime, odnosno oznaku broda, vrstu broda, luku, odnosno pristanište upisa i državnu pripadnost broda;
- 4) upisnik brodova u koji je jugoslovenski brod upisan;
- 5) mesto gde se brod nalazi;
- 6) visinu potraživanja za koje se traži prodaja;
- 7) naznačenje isprava na osnovu kojih se traži izvršenje;
- 8) popis poznatih založnih poverilaca;
- 9) izjavu da li je u odnosu na brod na kome se traži izvršenje dozvoljeno neko sredstvo obezbeđenja;
- 10) po mogućnosti količinu i vrstu tereta na brodu i broj članova posade.

Član 922

Uz predlog iz člana 921. ovog zakona prilaže se:

- 1) isprava na osnovu koje se traži izvršenje (izvršna isprava), u originalu ili u overenom prepisu;
- 2) isprava kojom se dokazuje postojanje ugovorenih založnih prava i tereta, kao i prava preče kupovine koji su upisani u upisnik brodova, i podaci o poznatim zakonskim založnim pravima na brodu koji je predmet izvršenja.

Ako se izvršenje sprovodi na jugoslovenskom brodu, uz predlog treba da se priloži izvod iz upisnika brodova kojim se dokazuje pravo svojine na predmetu izvršenja, ili ako predmet izvršenja nije upisan u upisnik brodova - isprava kojom se dokazuje da se brod koji je predmet izvršenja nalazi u državini jednog ili više dužnika.

Ako je strani brod na kome se traži izvršenje u vreme podnošenja predloga za prodaju već zaustavljen, uz predlog za izvršenje treba da se priloži i overeni prepis i prevod isprave na srpskom jeziku, kojom se po pravu zemlje državne pripadnosti broda dokazuje svojina i državna pripadnost broda.

Ako strani brod na kome se traži izvršenje u vreme podnošenja predloga za prodaju još nije zaustavljen, poverilac mora da učini verovatnim da je brod svojina dužnika.

Kad strani brod na kome se sprovodi izvršenje prodajom bude zaustavljen, sud će pozvati poverioca da u roku od tri dana podnese isprave navedene u stavu 3. ovog člana.

Ako poverilac ne postupi po odredbi stava 5. ovog člana, sud će rešenjem obustaviti izvršni postupak.

Član 923

Ako je brod na kome se traži izvršenje prodajom upisan u upisnik brodova, i kao vlasnik nije upisan dužnik nego drugo lice, poverilac je dužan da sudu podnese isprave koje su podobne za upis prava svojine dužnika u upisnik brodova.

Ako poverilac ne raspolaže ispravama iz stava 1. ovog člana, pravo upisa u upisnik brodova prava svojine dužnika može da se dokazuje pravnosnažnom presudom donesenom u parničnom postupku.

Upis prava svojine dužnika u slučajevima iz st. 1. i 2. ovog člana sprovodi se po službenoj dužnosti.

3. Rešenje o izvršenju prodajom

Član 924

O predlogu za prodaju broda sud odlučuje rešenjem.

Rešenje o izvršenju prodajom broda sud dostavlja po odredbama Zakona o parničnom postupku o ličnom dostavljanju strankama i svim licima u čiju korist, prema podacima iz spisa, postoji neko založno pravo, pravo na namirenje, ili pravo preče kupovine u pogledu broda koji je predmet izvršenja.

Pored dostavljanja rešenja iz stava 1. ovog člana, sud posebno obaveštava lica u čiju je korist upisano pravo preče kupovine da u postupku prodaje neće moći da se pozivaju na svoje pravo preče kupovine.

Ako je boravište dužnika nepoznato, ili ako se dužnik nalazi u inostranstvu, sud će dužniku postaviti za privremenog zastupnika zapovednika broda, kome će dostaviti rešenje o izvršenju prodajom broda.

Ako je zapovednik napustio brod, sud će za privremenog zastupnika dužnika postaviti drugo odgovarajuće lice za vršenje ove dužnosti.

Član 925

Kad donese rešenje o prodaji broda koji je upisan u upisnik brodova, sud će po službenoj dužnosti odrediti da se to rešenje zabeleži u upisnik brodova.

Kad donese rešenje o prodaji broda koji nije upisan u upisnik brodova, sud će po službenoj dužnosti odrediti da se izvrši popis broda.

Dejstvo zabeležbe iz stava 1. ovog člana, odnosno popisa iz stava 2. ovog člana sastoji se u tome da se prodaja radi namirenja potraživanja poverioca može sprovesti protiv svakog lica koje kasnije stekne pravo svojine na brodu koji je predmet prodaje (pravo na namirenje) i da poverilac u čiju je korist ova zabeležba, odnosno popis učinjen ima prvenstvo u pogledu namirenja svog izvršnog potraživanja i sporednih potraživanja prema svakom drugom licu koje kasnije stekne neko založno pravo na brodu ili koje izdejsvuje pravo na namirenje.

Za prvenstveni red prava na namirenje koje pripada poveriocu odlučujući je trenutak kad je lučkoj kapetaniji, odnosno kapetaniji pristaništa koja vodi upisnik brodova podnesen predlog za izvršenje prodajom broda.

Ako predmet izvršenja nije upisan u upisnik brodova, red prvenstva određuje se prema trenutku kad molba za sprovođenje popisa stigne sudu nadležnom za sprovođenje izvršenja, odnosno ako je taj sud nadležan za donošenje rešenja o izvršenju prodajom prema momentu kad tom sudu stigne predlog za prodaju broda.

Član 926

Ako je u nekom ranijem postupku izvršen popis broda koji je predmet prodaje, a taj brod nije upisan u upisnik brodova, u zapisnik o ranijem popisu zabeležiće se rešenje o izvršenju prodajom.

Član 927

Poverioci koji su stekli neko založno pravo na brodu koji je predmet prodaje, imaju pravo da se, po redu prvenstva koji im pripada, namire iz iznosa dobijenog prodajom broda, iako nisu tražili prodaju.

Član 928

Posle zabeležbe rešenja o izvršenju prodajom, odnosno sastavljanja popisa, dok se postupak prodaje ne obustavi, ne može se sprovesti poseban postupak prodaje u korist drugih izvršnih potraživanja u pogledu istog broda.

Poverioci u čiju korist u toku postupka prodaje iz stava 1. ovog člana do pravnosnažnosti rešenja o dosuđivanju broda, bude doneseno rešenje o izvršenju prodajom, pristupaju pokrenutom postupku i dužni su da ga preuzmu u onom stanju u kome se postupak nalazio u momentu njihovog pristupanja.

O pristupanju novih poverilaca sud će obavestiti sva lica iz člana 924. ovog zakona.

4. Sprovođenje izvršenja

Član 929

Kad donese, odnosno kad primi rešenje o izvršenju prodajom broda, izvršni sud će bez odlaganja:

- 1) odrediti zaustavljanje broda i u tom cilju pozvati lučku kapetaniju, odnosno kapetaniju pristaništa da brodu oduzme upisni list, odnosno brodsko svedočanstvo, popis posade i isprave o sposobnosti broda za plovidbu, a stranom brodu isprave koje odgovaraju ovim jugoslovenskim ispravama.
- 2) prema potrebi odrediti čuvanje broda;
- 3) izvršiti popis broda i njegovih pripadaka čija se vrednost posebno utvrđuje prema odredbi člana 937. ovog zakona;
- 4) sastaviti popis posade i putnika koji ostaju na brodu i popisati vrstu i količinu tereta koji se nalaze na brodu.

Član 930

Sud može čuvanje broda poveriti zapovedniku broda kome će u tom cilju odobriti da zadrži potreban broj članova posade, a može narediti da se posada broda, zajedno sa zapovednikom, iskrca i da se postave drugi čuvari.

Pri odlučivanju da li će brod poveriti na čuvanje zapovedniku broda ili drugom licu, sud će, vodeći računa o predlozima poverioca, uzeti u obzir sigurnost broda, troškove čuvanja, kao i druge značajne okolnosti.

Član 931

Sud može, na predlog stranaka, zapovednika broda ili čuvara broda da naredi da se brod premesti u neko drugo mesto, ako nađe da bi to bilo potrebno radi sigurnosti broda ili da bi to bilo korisno iz drugih važnih razloga, naročito radi smanjenja troškova čuvanja i održavanja broda.

Mesto u koje se brod premesti, u smislu odredbe stava 1. ovog člana, ne mora se nalaziti na području suda koji sprovodi izvršenje.

Član 932

Ako se lice ovlašćeno da raspolaže teretom koji se nalazi na brodu na kome se sprovodi izvršenje ne prijavi sudu u roku od tri dana od dana zaustavljanja broda, sud će tom licu postaviti privremenog zastupnika.

Dok se teret nalazi na brodu, brigu o čuvanju tereta vodi zapovednik broda, odnosno lice koje sud postavi za čuvara broda.

Na predlog lica ovlašćenog da raspolaže teretom ili njegovog privremenog zastupnika, dužnika ili zapovednika broda, a ako postoje opravdani razlozi i na predlog čuvara broda, sud će dozvoliti da se teret iskrca i da se smesti na čuvanje u javno skladište ili na neko drugo pogodno mesto.

Sud će licu ovlašćenom da raspolaže teretom, odnosno njegovom privremenom zastupniku dozvoliti slobodno raspolaganje teretom ako se tome ne protivi brodar, zapovednik broda ili drugi zastupnik broдача.

Ako se zapovednik broda po nalogu suda ili dobrovoljno iskrca, to ne utiče na njegova ovlašćenja da zastupa broдача, odnosno preduzetnika u odnosu na teret koji se na brodu nalazio u momentu zaustavljanja.

Odredbe st. 1. do 5. ovog člana ne utiču na prava i dužnosti stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu stvari.

Član 933

Putnici i njihov prtljag moraju se iskrcati sa broda na kome se sprovodi izvršenje.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, sud će na predlog dužnika dozvoliti putnicima da s prtljagom ostanu na brodu, ako se tome ne protivi poverilac ili čuvar broda i ako dužnik predujmi troškove izdržavanja putnika.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana ne odnose se na prava i dužnosti stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu putnika.

Član 934

Troškove sprovođenja izvršenja, čuvanja i održavanja broda prethodno snosi poverilac.

Sud može odrediti da poverilac predujmi potreban iznos za podmirivanje troškova sprovođenja izvršenja.

Ako poverilac u roku koji mu odredi sud položi predujam, sud će rešenjem obustaviti izvršni postupak.

Član 935

Žalba protiv rešenja iz čl. 929, 930, 931. i 932. ovog zakona ne zadržava izvršenje rešenja.

Član 936

Ako za to postoje naročito opravdani razlozi sud može na predlog zainteresovanog lica, pošto sasluša stranke i poznate poverioce koji na brodu imaju neko založno pravo ili stvarnopravni teret dozvoliti da brod u toku postupka izvršenja preduzme jedno ili više putovanja.

Sud neće dozvoliti putovanje iz stava 1. ovog člana ako nije zaključen ugovor o osiguranju broda pod uslovima koje sud smatra prikladnim, i ako predlagač putovanja ne da odgovarajuće obezbeđenje raspoloživo i prenosivo u korist poverilaca za štetu koja bi za njih iz toga mogla prosteći.

Radi saslušanja stranaka i ostalih poverilaca po odredbi stava 1. ovog člana, sud će zakazati ročište ili će ovlašćenim licima pismeno saopštiti predlog i uslove pod kojima se traži dozvola za preduzimanje putovanja, uz poziv da se o predlogu izjasne u roku od tri dana od dana dostavljanja poziva.

Ako neko od pozvanih lica ne dođe na ročište odnosno ako se u roku iz stava 3. ovog člana ne izjasni o predlogu, smatraće se da pristaje na to da se predloženo putovanje preduzme.

Lice na čiji je predlog putovanje dozvoljeno dužno je da, na zahtev suda, predujmi troškove putovanja. Ako to ne učini u roku koji sud odredi putovanje se neće preduzeti.

5. Popis i utvrđivanje vrednosti broda koji je predmet izvršenja

Član 937

Kad rešenje o izvršenju prodajom broda postane pravnosnažno, izvršni sud će utvrditi vrednost broda i njegovih pripadaka.

Posebno se popisuju i procenjuju samo oni pripadci koji se redovno ne nalaze na brodovima sličnog tipa kome pripada brod koji je predmet izvršenja, a koji su veće vrednosti, odnosno delovi koji su privremeno odvojeni od broda.

Vrednost broda utvrđuje se u visini njegove tržišne cene na dan prodaje.

Pri utvrđivanju vrednosti broda treba navesti koju vrednost ima brod koji je predmet izvršenja ako ostanu na snazi založna prava i stvarnopravni tereti, a koju vrednost ima bez ovih prava i tereta, i posebno vrednost založnih prava i stvarnopravnih tereta.

Ako je vrednost broda koji je predmet izvršenja bila utvrđena u nekom ranijem izvršnom ili stečajnom postupku, a od tada nije nastupila neka važnija promena, sud može kao vrednost broda uzeti vrednost utvrđenu u tom ranijem postupku. Pre donošenja ove odluke sud će o tome saslušati stranke.

Na predlog jedne od stranaka sud može odrediti da se vrednost broda koji je predmet izvršenja ponovo utvrđuje ako postoji verovatnoća da se vrednost broda znatno izmenila od dana ranijeg utvrđivanja vrednosti do dana prodaje.

Član 938

O ročištu za popis i utvrđivanje vrednosti broda sud obaveštava stranke.

Ročište za popis i utvrđivanje vrednosti broda održava se, po pravilu, na mestu gde se brod nalazi.

Radi utvrđivanja vrednosti broda sud će imenovati jednog ili više veštaka.

Rešenje kojim utvrđuje vrednost broda sud donosi po slobodnoj oceni, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje veštaka i ostale podatke iznesene u toku postupka.

Protiv rešenja o imenovanju veštaka iz stava 3. ovog člana nije dopuštena žalba.

Protiv rešenja o utvrđivanju vrednosti broda koji je predmet izvršenja žalbu može da izjavi, osim stranaka i svako lice koje ima pravo da se namiri iz cene ostvarene prodajom broda.

Član 939

Lice koje ima pravo da se namiri iz cene ostvarene prodajom broda, a koje po redu prvenstva dolazi ispred poverioca koji je podneo predlog za izvršenje, može da predloži da se izvršenje obustavi ako utvrđena vrednost broda ni delimično ne pokriva iznos njegovog potraživanja.

Predlog iz stava 1. ovog člana može se podneti u roku od osam dana od dana dostavljanja zaključka o prodaji.

Pri odlučivanju o predlogu sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, oceniti da li je prodaja celishodna s obzirom na verovatnu visinu iznosa delimičnog namirenja poverioca koji je podneo predlog za izvršenje.

6. Uslovi prodaje

Član 940

Kad rešenje o utvrđivanju vrednosti broda koji je predmet izvršenja postane pravnosnažno, sud će pozvati poverioca da u određenom roku predloži uslove prodaje, ako poverilac nije to već ranije učinio.

Ako poverilac u roku iz stava 1. ovog člana ne podnese nacrt uslova prodaje, smatraće se da pristaje da se prodaja izvrši pod uslovima određenim ovim zakonom.

Ako uslovi prodaje koje predloži poverilac odgovaraju odredbama ovog zakona o uslovima prodaje, izvršni sud će ih odobriti bez prethodne rasprave.

Ako poverilac predloži uslove prodaje koji odstupaju od odredaba ovog zakona, sud će odrediti ročište za utvrđivanje uslova prodaje.

Na ročište iz stava 4. ovog člana sud će pozvati stranke i sva ona lica u čiju korist, prema podacima iz spisa koji se nalaze kod suda, postoje neka založna prava ili stvarnopravni tereti na brodu koji je predmet izvršenja.

Licima kojima se poziv verovatno neće moći dostaviti sud će postaviti privremenog zastupnika, kome će dostaviti poziv za ročište.

Član 941

Na ročištu za raspravljanje o predloženim uslovima prodaje sva pozvana lica mogu da daju predlog za izmenu predloženih uslova.

Sud će na sonovu rezultata raspravljanja utvrditi uslove prodaje u okviru odredaba ovog zakona.

Ako se na ročištu za utvrđivanje uslova prodaje predloži obustava ili odlaganje prodaje, raspravljanju o uslovima prodaje može se pristupiti tek pošto ovaj predlog bude odbijen.

Sud će odlučiti da li će se sa donošenjem odluke o uslovima prodaje sačekati dok rešenje o odbijanju predloga iz stava 3. ovog člana ne postane pravnosnažno.

Član 942

Uslovi prodaje moraju da sadrže:

- 1) firmu, odnosno ime, sedište, odnosno boravište i državljanstvo poverioca;
- 2) firmu, odnosno ime, sedište, odnosno boravište i državljanstvo dužnika;
- 3) ime ili oznaku, vrstu, luku, odnosno pristanište upisa i državnu pripadnost broda, bruto i neto registarsku tonažu, odnosno istisninu broda, nosivost, granice plovidbe, podatke važne za utvrđivanje stanja i sposobnosti broda, kao što su namena, godina gradnje, materijal od koga je brod izgrađen, vrstu i snagu pogonskih mašinskih uređaja i uređaja za posebnu namenu; za brodove u gradnji navodi se i stepen izgrađenosti i popis i vrednost neugrađenog materijala koji će biti obuhvaćen prodajom;
- 4) naznačenje založnih prava i stvarnopravnih tereta koje je kupac dužan da preuzme bez uračunavanja u kupovnu cenu;
- 5) utvrđenu vrednost broda;
- 6) naznačenje najniže prihvatljive ponude;
- 7) odredbe o načinu davanja i o visini jemstva koje treba da daju ponuđači;
- 8) način isplate kupovne cene;
- 9) naznačenje vremena kad rizici i koristi prelaze na kupca;
- 10) vreme i uslovi po kojima će se brod predati kupcu, posebno ako teret do pravnosnažnosti rešenja o dosuđenju ne bude iskrcan s broda, i upisati njegovo pravo svojine u upisnik brodova;
- 11) po potrebi odredbe o prodaji suvlasničkog dela broda.

Član 943

U usmenom javnom nadmetanju mogu da učestvuju samo lica koja prethodno polože jemstvo.

Ako sud, na predlog stranaka, ne odredi drukčije, jemstvo koje ponuđači moraju da polože iznosi deseti deo utvrđene vrednosti broda koji je predmet izvršenja.

Jemstvo se polaže u gotovom novcu, hartijama od vrednosti ili drugim imovinskim vrednostima koje su raspoložive i slobodno prenosive.

Od polaganja jemstva oslobođeni su poverilac koji je predložio izvršenje i založni poverioci ako njihova potraživanja dostižu iznos jemstva i ako bi se, s obzirom na njihov red prvenstva i utvrđenu vrednost broda koji je predmet izvršenja, taj iznos mogao da namiri iz cene ostvarene prodajom.

Član 944

Jemstvo koje je dao ponuđač čija je ponuda prihvaćena, ostaje kod suda dok ponuđač ne ispuni sve obaveze prema uslovima prodaje ili dok rešenje suda o uskrađivanju dosuđenja broda, koji je predmet izvršenja ne postane pravnosnažno.

Ostalim ponuđačima vратиće se položeno jemstvo posle zaključenja ročišta za prodaju.

Jemstvo najboljeg ponuđača služi kao zaloga za sve obaveze koje nastanu protiv njega iz postupka prodaje.

Član 945

Ako sud, na predlog stranaka i uz pristanak ovlašćenog lica ne odredi drukčije, kupac preuzima dosuđeni brod koji je predmet izvršenja slobodan od svih založnih prava i stvarnopravnih tereta.

Član 946

Najniža prihvatljiva ponuda iznosi, po pravilu, najmanje jednu polovinu utvrđene vrednosti broda.

Na predlog poverioca čije je potraživanje osigurano zalogom ili dužnika, ako na to pristane poverilac koji je predložio izvršenje, sud može za najnižu prihvatljivu ponudu da odredi i veći iznos.

Član 947

Ako sud na predlog stranaka ne odredi drukčije, kupac je dužan da u roku od petnaest dana od dana dosuđenja dokaže da je položio sudu kupovnu cenu za dosuđeni brod koji je predmet izvršenja.

Od polaganja kupovne cene ili njenog dela u gotovom novcu kupac se oslobađa ako poverioci čija su potraživanja osigurana zalogom na brodu pristanu da kupac preuzme te dugove.

Ako je kupac ispunio sve obaveze iz uslova prodaje, gotov novac položen sudu kao jemstvo može da se upotrebi kao deo kupovne cene.

Član 948

Rizik za prodati brod koji je predmet izvršenja prelazi na kupca onog dana kad mu je brod pravnosnažno dosuđen. Od tog dana kupac snosi i sve terete vezane za pravo svojine na brodu.

Kupcu se predaje dosuđeni brod zajedno sa prodatim pripacima i njegovo pravo svojine upisuje se pošto ispuni sve uslove prodaje.

7. Ročište za prodaju

Član 949

Prodaja broda vrši se na ročištu za prodaju, putem usmenog javnog nadmetanja.

Član 950

Kad sud utvrdi vrednost broda koji je predmet izvršenja i odredi uslove prodaje, zakazaće oglasom ročište za prodaju tako da od dana prvog objavljivanja oglasa do dana ročišta za prodaju protekne najmanje 15, a najviše 30 dana.

Ročište za prodaju ne sme da se održi pre nego što rešenje o izvršenju prodajom i rešenje o utvrđivanju uslova prodaje postanu pravnosnažni.

Član 951

Oglas o prodaji mora da sadrži:

- 1) naznačenje broda i pripadaka koji će se izložiti prodaji i vrednost broda koji je predmet izvršenja;
- 2) firmu, odnosno ime, sedište, odnosno boravište i državljanstvo stranaka;
- 3) vreme i mesto održavanja ročišta za prodaju;
- 4) naznačenje najniže prihvatljive ponude i iznosa jemstva;
- 5) saopštenje da se uslovi prodaje i isprave koje se odnose na brod koji je predmet izvršenja mogu razgledati kod izvršnog suda;
- 6) poziv založnim poveriocima čija prava nisu upisana u upisnik brodova da najdocije na ročištu za prodaju prijave svoja potraživanja, sa upozorenjem da će se njihova prava u postupku uzeti u obzir samo ako proizlaze iz izvršnih spisa;
- 7) poziv da svako lice koje na brodu koji je predmet izvršenja ima neko pravo zbog koga prodaja ne bi bila dopuštena prijavi svoje pravo sudu najdocije na ročištu za prodaju pre početka usmenog javnog nadmetanja, sa upozorenjem da se to pravo u pogledu broda na kome se sprovodi izvršenje na štetu savesnog kupca neće više moći ostvarivati;
- 8) saopštenja da će se licu koje na brodu koji je predmet izvršenja ima neko pravo ili teret dostavljati obaveštenja o daljem toku postupka samo ako boravi u Saveznoj Republici Jugoslaviji ili ako u Saveznoj Republici Jugoslaviji ima svog punomoćnika, odnosno punomoćnika za primanje dostava.

Član 952

Sud će oglas o prodaji dostaviti strankama i svim licima koja prema spisima koji se nalaze kod suda, imaju na brodu koji je predmet izvršenja neko založno pravo, stvarnopravni teret ili pravo preče kupovine.

Sud će pozvati poverioce koji na brodu koji je predmet izvršenja imaju zalogom osigurana potraživanja da se najdocnije pet dana pre ročišta za prodaju izjasne da li traže da se njihova potraživanja isplate u gotovom novcu ili pristaju da kupac preuzme dug, tako da se od duga oslobodi dotadašnji dužnik, a ako se u određenom roku ne izjasne, smatra se da traže da im se potraživanja isplate u gotovom novcu.

Ako je na brodu koji je predmet izvršenja uknjiženo neko kreditno ili kauciono ugovorno založno pravo, poverioci će se pozvati da najdocnije pre početka prodaje prijave iznose svojih potraživanja iz pravnih odnosa osiguranih ovim založnim pravima.

Oglas o prodaji dostavlja se po odredbama Zakona o parničnom postupku o ličnom dostavljanju strankama.

Licu kome se oglas o prodaji verovatno neće moći na vreme da dostavi ili je pokušaj dostavljanja ostao bez uspeha, sud će postaviti privremenog zastupnika, kome će dostaviti oglas o prodaji.

Član 953

Sud će oglas o prodaji objaviti u "Službenom listu SRJ", na oglasnoj tabli suda, na oglasnoj tabli lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa, kao i na drugi pogodan način.

Član 954

Ako se prodaja sprovodi na domaćem brodu, sud će odrediti da se ročište za prodaju zabeleži u upisnik brodova u koji je brod upisan.

Član 955

Dužnik je dužan da u vreme između objavljivanja i održavanja ročišta za prodaju omogući licima koja su zainteresovana da učestvuju u prodaji da razgledaju brod koji je predmet izvršenja, kao i isprave koje se na njega odnose.

Sud će za razgledanje broda koji je predmet izvršenja odrediti određene dane i časove, uzimajući u obzir potrebe nesmetanog poslovanja broda.

Protiv zaključka suda iz stava 2. ovog člana žalba nije dopuštena.

Član 956

Ročište za prodaju je javno i drži se, po pravilu, u zgradi suda.

Sud može da odredi da se ročište za prodaju održi na mestu gde se nalazi brod koji je predmet izvršenja.

Sud će na ročištu za prodaju staviti učesnicima na uvid uslove prodaje i ostale isprave koje se odnose na postupak prodaje.

Ako ročištu za prodaju prisustvuje samo jedan ponuđač, sud će odlučiti da li će se ročište odložiti ili će se održati.

Protiv zaključka iz stava 2. ovog člana žalba nije dopuštena.

Član 957

Kad utvrdi da nema smetnji za održavanje ročišta za prodaju, sud će saopštiti uslove prodaje, a zatim podatke o potraživanjima poverilaca koji imaju pravo namirenja iz postignute kupovne cene, o izjavama poverilaca u pogledu namirenja ili preuzimanja njihovih potraživanja, o potraživanjima osiguranim kreditnim ili kaucionim ugovornim založnim pravima i o drugim okolnostima koje su od značaja za sprovođenje ročišta za prodaju.

Član 958

Dužniku, sudiji koji rukovodi ročištem za prodaju, zapisničaru i drugom licu koje službeno učestvuje u prodaji nije dopušteno da ni u svoje ni u tuđe ime stavljaju ponude.

Zastupnici ponuđača moraju da dokažu svoje ovlašćenje na zastupanje na ovom ročištu javnom ispravom ili javno overenim punomoćjem.

Član 959

Sud može odrediti da se prodaja i plaćanje kupovne cene postignute prodajom stranog broda vrši u efektivnom stranom novcu, u skladu sa saveznim zakonom.

Odredba stava 1. ovog člana može se primeniti i u slučaju kad se prodaja sprovedi radi namirenja potraživanja stranih poverilaca na jugoslovenskom brodu i kad na javnom nadmetanju kao ponuđači učestvuju strana fizička ili pravna lica.

Sud na zahtev stranog ugovornog založnog poverioca, može da u skladu sa saveznim zakonom dopusti prodaju broda u efektivnom stranom novcu ako je ugovorno založno potraživanje upisano u stranim sredstvima plaćanja.

Član 960

Ponuđač je vezan za svoju ponudu sve dok se ne stavi veća ponuda (član 961).

Član 961

Sud će pozvati prisutne da stavljaju ponude tek pošto protekne 30 minuta od vremena koje je određeno za početak ročišta za prodaju.

Usmeno javno nadmetanje nastaviće se sve dok se stavljaju veće ponude.

Ako to traži neki ponuđač, sud može dozvoliti kratak rok za razmišljanje.

Usmeno javno nadmetanje zaključiće se ako ni posle drugog poziva u roku od pet minuta nije stavljena veća ponuda. Na to će sud naročito da upozori prisutne.

Pre zaključenja prodaje sud će još jednom objaviti poslednju ponudu, a zatim će proglasiti da je prodaja zaključena.

Član 962

Kad sud zaključi prodaju, pozvaće prisutne da odmah na ročištu za prodaju istaknu prigovore protiv dosuđenja.

Prigovor protiv dosuđenja najboljem ponuđaču može da se zasniva samo na sledećim razlozima:

- 1) da od dana objavljivanja do dana održavanja ročišta za prodaju nije proteklo 15 dana;
- 2) da oglas o ročištu za prodaju nije bio pravilno sastavljen ili objavljen;
- 3) da o ročištu za prodaju nisu bila obavestena sva lica koja je sud bio dužan da obavesti;
- 4) da je postupak prodaje nastavljen, iako je bilo doneto rešenje o obustavi postupka;
- 5) da su prilikom usmenog javnog nadmetanja povređene odredbe ovog zakona o nadmetanju;
- 6) da uslovi pod kojima je stavljena najbolja ponuda nisu u skladu sa utvrđenim uslovima prodaje;
- 7) da najbolji ponuđač, odnosno njegov zastupnik nisu sposobni za učestvovanje u prodaji određenog broda koji je predmet izvršenja;
- 8) da najviša ponuda nije dovoljna da se njome potpuno izmiri zalogom osigurano potraživanje sa sporednim potraživanjima poverioca koji ističe prigovor, a njegovom potraživanju pripada prvenstvo pred potraživanjem poverioca koji je predložio izvršenje.

Član 963

O razlozima iz člana 962. stav 2. tač. 4, 6. i 7. ovog zakona sud vodi računa po službenoj dužnosti. O ostalim razlozima sud će odlučivati samo ako budu blagovremeno istaknuti u podnesenim prigovorima.

Činjenice na kojima se zasnivaju prigovori sud će istražiti i utvrditi po službenoj dužnosti.

Član 964

O podnesenim prigovorima sud će odlučiti, po pravilu, na ročištu za prodaju.

Kad povodom uvažavanja podnesenih prigovora uskrati dosuđenje, sud će, pošto sasluša prisutne koje je bio dužan da obavesti o ročištu za prodaju, odlučiti o tome da li će prodaju odmah nastaviti ili će odrediti novo ročište za prodaju. Ako odluči da se prodaja odmah nastavi, ponuđači koji su učestvovali u prodaji vezani su svojim ranijim ponudama ako one nisu usled većih ponuda izgubile svoju važnost.

Ako se o prigovorima ne odluči na samom ročištu, sud će svoje rešenje o prigovorima dostaviti najboljem ponuđaču, strankama i svim licima koja imaju pravo da protiv donesene odluke ulože žalbu.

Član 965

Ako prigovori ne budu podneseni i ako se ne ustanovi da ima nedostataka iz člana 962. stav 2. tač. 4, 6. i 7. ovog zakona, sud će već na ročištu za prodaju doneti rešenje o dosuđenju broda koji je predmet izvršenja najboljem ponuđaču za čiju ponudu nađe da je prihvatljiva. Ovo rešenje sud će objaviti na ročištu i dostaviti licima iz člana 952. stav 1. ovog zakona i svim ostalim učesnicima u prodaji.

Rešenje o dosuđenju objaviće se u roku od osam dana na oglasnoj tabli suda i zabeležiće se u upisniku brodova. Posledica te zabeležbe jeste da kasniji upis u upisniku broda stvaraju prava protiv dosadašnjeg vlasnika broda samo ako rešenje o dosuđenju bude ukinuto. U objavljenom rešenju navešće se najviša ponuđena cena i rok za prijavu na ponude, uz naznačenje njenog najmanjeg iznosa.

Svako lice koje je sud bio dužan da obavesti o ročištu za prodaju može da traži da se rešenje iz stava 2. ovog člana objavi o njegovom trošku u "Službenom listu SRJ" ili na drugi način. Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana žalba nije dopuštena.

Član 966

Brod koji je predmet izvršenja ne sme da se dosudi ako na ročištu za prodaju nije stavljena ponuda koja dostiže najnižu prihvatljivu ponudu.

Sud će rešenjem uskratiti dosuđenje ako nađe da su podneseni prigovori opravdani, ako utvrdi da postoji neki nedostatak na koji pazi po službenoj dužnosti, ili ako utvrdi da je prodaja održana pre pravnosnažnosti rešenja o izvršenju prodajom i rešenja o utvrđivanju uslova prodaje.

Rešenje o uskraćivanju dosuđenja zabeležiće se u upisnik brodova.

Ako viši sud rešavajući po žalbi protiv rešenja iz st. 1. i 2. ovog člana donese rešenje o dosuđenju, zabeležba dosuđenja će delovati od momenta kada je bilo zabeleženo da je dosuđenje uskraćeno.

Član 967

Rešenje o dosuđenju može se pobijati žalbom iz razloga navedenih u članu 962. stav 2. i članu 966. stav 1. ovog zakona, kao i zbog toga što rešenje o dosuđenju nije u saglasnosti sa sadržajem sudskih spisa na kojima se zasniva.

Lice kome je sud dosudio brod koji je predmet izvršenja može pobijati rešenje iz razloga što je sud bio dužan da uskrati dosuđenje, odnosno da donese rešenje o dosuđenju pod drugim uslovima, a ne pod onim koji su navedeni u rešenju o dosuđenju.

Rešenje kojim se dosuđenje uskraćuje može se pobijati iz razloga što nije u saglasnosti sa sadržajem sudskih spisa na kojima se zasniva, odnosno što nije postojao zakonski razlog za uskraćivanje dosuđenja.

Lice koje je na ročištu za prodaju prigovorilo dosuđenju, nema pravo žalbe protiv rešenja o uskraćivanju dosuđenja.

8. Novo ročište za prodaju

Član 968

Ako je dosuđenje pravnosnažno uskraćeno zbog toga što nije stavljena najniža prihvatljiva ponuda, sud će odrediti novo ročište za prodaju ako to predloži poverilac koji je predložio izvršenje u roku od osam dana od dana bezuspešno održanog ročišta.

Pre nego što odredi novo ročište za prodaju, sud može odrediti novo utvrđivanje vrednosti broda koji je predmet izvršenja i zakazati ročište radi raspravljanja o izmeni uslova prodaje.

Od prvog do drugog ročišta za prodaju mora da protekne najmanje 30 dana.

Ako poverilac koji je predložio izvršenje ne predloži novo ročište za prodaju u roku iz stava 1. ovog člana, sud će rešenjem obustaviti izvršni postupak.

Član 969

Ako sud uskrati dosuđenje iz nekog drugog razloga, a ne iz razloga navedenog u članu 968. ovog zakona, i ako nema nedostataka koji čine nedopustivim nastavak postupka, sud će, po službenoj dužnosti, odrediti novo ročište za prodaju.

Na novom ročištu za prodaju prodaja će se vršiti na osnovu ranije utvrđenih uslova.

9. Pravnosnažnost rešenja o dosuđenju

Član 970

Kad rešenje o uskraćivanju dosuđenja postane pravnosnažno, sud će najboljem ponuđaču vratiti položeno jemstvo.

Član 971

Kad rešenje o dosuđenju broda postane pravnosnažno, sud će, na predlog kupca ili ovlašćenika tereta ili

njegovog privremenog zastupnika, odrediti da se iz broda iskrcava teret, odnosno na predlog kupca - lica i njihove stvari.

Troškove iskrcavanja tereta po odredbi stava 1. ovog člana predujmljuje, na zahtev suda, lice koje traži iskrcavanje, ako iz uslova prodaje ne proizlazi drugo.

Ako se lice koje je bilo brodar pre nego što je brod koji je predmet izvršenja prodat, ili njegov zastupnik, protivi da se teret preda na slobodno raspolaganje njegovom ovlašćeniku, sud će odrediti da se teret na trošak brodarka preda na čuvanje u javno skladište ili na neko drugo pogodno mesto.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana ne utiču na prava i dužnosti stranaka koji proizilaze iz ugovora o prevozu stvari.

Protiv rešenja kojim se određuje iskrcavanje tereta, lica i njihovih stvari i smeštaj tereta u javno skladište ili na neko drugo pogodno mesto, žalba nije dopuštena.

Član 972

Vlasnici pripadaka broda na kome se sprovodi izvršenje koji nisu bili obuhvaćeni prodajom, ovlašćeni su da posle pravnosnažnosti rešenja o dosuđenju broda na svoj trošak i rizik iznesu ove pripatke.

Član 973

Prava koja je kupac stekao na osnovu pravnosnažnog dosuđenja broda koji je predmet izvršenja, ne mogu se pobijati zbog toga što je posle pravnosnažnosti rešenja o dosuđenju bila ukinuta ili preinačena izvršna isprava na kojoj je bilo zasnovano rešenje o izvršenju prodaje broda.

10. Ponovna prodaja

Član 974

Ako kupac ne dokaže da je isplatio kupovnu cenu u roku iz člana 947. stav 1. ovog zakona, sud će, na predlog ovlašćenog lica, oglasiti nevažećim pravnosnažno rešenje o dosuđenju i odrediti ponovnu prodaju na trošak i rizik kupca.

Predlog za ponovnu prodaju mogu da stave stranke, poverioci čija su potraživanja osigurana upisanom zalogom na brodu koji je predmet izvršenja i poverioci za čija zakonska založna prava ne postoji izvršna isprava.

Predlagač je dužan da predloži ponovnu prodaju najdocije u roku od deset dana od dana isteka roka iz člana 908. stav 1. ovog zakona. Ako u tom roku niko ne predloži ponovnu prodaju, sud će rešenjem obustaviti izvršni postupak i osloboditi brod koji je predmet izvršenja.

Ponovna prodaja vrši se shodno odredbama koje važe za prvu prodaju i po uslovima prodaje koji su ranije bili utvrđeni.

Sud može, na predlog ovlašćenih lica, odrediti da se kod ponovne prodaje uvažavaju i takve ponude koje su niže od polovine vrednosti broda koji je predmet izvršenja, utvrđena za prvu prodaju.

Ponovna prodaja neće se održati ako kupac koji je zakasnio sa plaćanjem kupovne cene pre isteka roka za žalbu protiv dozvole ponovne prodaje, dokaže da je isplatio zaostalu kupovnu cenu sa kamatama i iznosom potrebnim za naknadu do tada nastale štete.

Član 975

Ako se na ponovnoj prodaji postigne cena koja je niža od cene postignute na prethodnoj prodaji, kupac koji je zadocnio sa plaćanjem kupovne cene odgovara jemstvom, položenim delom kupovne cene i ostalim svojim sredstvima, odnosno imovinom za nastalu razliku, troškove ponovne prodaje i za svaku štetu prouzrokovanu njegovim zadocnjenjem.

Izvršni sud će po službenoj dužnosti rešenjem utvrditi iznos razlike u postignutoj ceni, kao i iznos troškova iz stava 1. ovog člana.

Na osnovu pravnosnažnog rešenja iz stava 2. ovog člana sud će sprovesti izvršenje na položenom jemstvu, delu isplaćene kupovne cene, a po potrebi, i na ostalim sredstvima, odnosno imovini kupca. Izvršenje će se sprovesti na zahtev jednog od lica koja su u pogledu namirenja svojih potraživanja upućena na kupovnu cenu.

Izvršenje se sprovodi u korist deobne mase. Toj masi pripada i razlika između cene postignute na ponovnoj i na prethodnoj prodaji.

Kupac koji je zadocnio sa plaćanjem nema pravo na iznos za koji kupovna cena postignuta na ponovnoj prodaji prelazi kupovnu cenu postignutu na prethodnoj prodaji.

11. Obustava postupka

Član 976

Osim razloga za obustavu izvršenja po Zakonu o izvršnom postupku i razloga predviđenih ovim zakonom, postupak prodaje obustaviće se i u sledećim slučajevima:

- 1) ako neko treće lice najdocnije osam dana pre dana ročišta za prodaju, dajući primereno obezbeđenje, izjavi da je voljno da preuzme brod koji je predmet izvršenja za cenu koja utvrđenu vrednost broda prelazi najmanje za jednu četvrtinu, i ako izjavi da će snositi sve troškove koje bi, inače, morao da snosi dužnik;
- 2) ako to zahteva založni poverilac koji najdocnije do početka nadmetanja na ročištu za prodaju otkupi potraživanja zbog kojih je dozvoljena prodaja i naknadi troškove koje bi, inače, morao da snosi dužnik;
- 3) ako poverilac pre početka prodaje odustane od postupka za prodaju. U takvom slučaju ne može se zbog istog potraživanja predložiti nastavljanje postupka prodaje pre proteka roka od šest meseci od dana obustave postupka prodaje;
- 4) ako dužnik pre početka prodaje preda sudu iznose potrebne za potpuno namirenje izvršenih potraživanja i dotadašnjih troškova postupka svih poverilaca koji su predložili izvršenje;
- 5) ako ni na drugom ročištu za prodaju ne bude stavljena najniža prihvatljiva ponuda.

Član 977

Ako sud usvoji predlog za obustavu prodaje iz člana 976. tačke 1. ovog zakona, sud će da odloži postupak prodaje.

Ako predlagač iz člana 976. tačka 1. ovog zakona ne položi odgovarajuće obezbeđenje u određenom roku, sud će odloženi postupak nastaviti po službenoj dužnosti.

Obezbeđenje koje je predlagač položio pripada, u slučaju nastavljanja postupka iz stava 2. ovog člana deobnoj masi.

U pogledu naplate cene za koju je predlagač pristao da preuzme brod koji je predmet izvršenja, shodno se primenjuju odredbe člana 975. st. 2, 3. i 4. ovog zakona.

Kad predlagač isplati iznose iz člana 976. tačka 1. ovog zakona, sud će obustaviti postupak prodaje.

Član 978

O odlaganju i obustavi postupka prodaje sud će obavestiti sva lica navedena u članu 952. stav 1. ovog zakona.

Sud će istovremeno upozoriti poverioca koji je predložio izvršenje na pravo koje mu pripada po odredbi člana 979. ovog zakona.

Kad protekne rok od 15 dana od dana pravnosnažnosti rešenja o obustavi postupka, sud će odrediti da se brišu sve zabeležbe u upisniku brodova, odnosno u popisu koje se odnose na postupak prodaje.

Član 979

Poverilac u čiju je korist u upisniku brodova zabeležena dozvola prodaje može u roku od 15 dana od dana pravnosnažnosti rešenja o obustavi postupka da predloži izvršnom sudu da se prema prvenstvenom redu navedene zabeležbe u korist njegovog izvršnog potraživanja i sporednih potraživanja uknjiži založno pravo na brodu koji je predmet izvršenja.

Okolnost što je dužnik u međuvremenu otuđio ili opteretio brod koji je predmet izvršenja ne smeta takvom uknjiženju založnog prava.

Predlog po odredbi stava 1. ovog člana ne može se uvažiti ako je postupak prodaje bio obustavljen zbog toga što izvršenje nije bilo uopšte dopustivo, što je izvršna isprava pravnosnažno ukinuta ili proglašena bez dejstva, što je potraživanje radi koga se vodi izvršenje namireno ili je pravnosnažno utvrđeno da potraživanje ne pripada poveriocu.

12. Deoba deobne mase

Član 980

Kad kupovna cena bude isplaćena i rešenje o dosuđenju postane pravnosnažno sud će odrediti ročište za raspravu o deobi deobne mase.

Na ročište sud će pozvati lica navedena u članu 952. stav 1. ovog zakona, a kupca će obavestiti da na ovom ročištu može da učestvuje.

U pozivu na ročište iz stava 1. ovog člana sud će upozoriti poverioca da će se potraživanja poverilaca koji ne dođu na ročište uzeti u obzir prema stanju koje proizilazi iz upisnika brodova i izvršnih spisa i da najdocnije na

ročištu za deobu deobne mase mogu drugim licima da ospore postojanje njihovih potraživanja, njihovu visinu i red po kome se ta potraživanja mogu da namire.

Zaključak o zakazivanju ročišta objavljuje se na oglasnoj tabli suda.

Član 981

Na ročištu će se raspravljati o potraživanjima koja bi trebalo uvažiti kao i o redu njihovog namirenja.

Dužnik je dužan da pruži sudu sva objašnjenja potrebna radi utvrđivanja pravilnosti prvenstvenog reda potraživanja koja bi trebalo namiriti iz kupovne cene.

Poverilac čije bi potraživanje moglo doći na red kad bi osporeno potraživanje otpalo, može najdocnije na ročištu za deobu deobne mase da prigovori prijavljenim potraživanjima, odnosno potraživanjima koja proizilaze iz izvršnih spisa. Prigovor može da se odnosi na postojanje potraživanja, visinu i prvenstveni red namirenja.

Dužnik ima pravo prigovora samo u pogledu onih potraživanja za koja tvrdi da nema osnova za namirenje.

Potraživanja koja ne bi mogla da budu namirena iz deobne mase ni kad bi osporena potraživanja sa povoljnijim redom prvenstva redom otpala, neće se uzeti u raspravljanje.

Član 982

Deobnu masu sačinjavaju:

- 1) sredstva ostvarena prodajom broda;
- 2) jemstvo koje je položio kupac koji je zakasnio sa plaćanjem kupovne cene, deo kupovne cene koju je ovaj položio i drugi iznosi koje je takav kupac naknadio;
- 3) prihodi dobijeni od broda koji je predmet izvršenja koje je kupac dužan da vrati;
- 4) prihodi od putovanja koje je izvršeno za vreme postupka prodaje;
- 5) iznosi iz st. 2. i 3. ovog člana.

Sredstva ostvarena prodajom broda koji je predmet izvršenja i uzgrednosti broda, vozarina, odnosno prevoznina, sačinjavaju posebne deobne mase, zavisno od toga na koju se od tih vrednosti odnose zakonska ili ugovorna založna prava poverilaca koji su predložili izvršenje.

Vozarina, prevoznina i iznosi koji se odnose na uzgrednosti broda koji su plaćeni do zaključenja ročišta za raspravu o deobi deobne mase, podeliće se zajedno sa tim sredstvima.

Član 983

Iz deobne mase poverioci se podmiruju po sledećem redu prvenstva:

- 1) zakonski založni poverioci;
- 2) ugovorni založni poverioci;
- 3) ostali poverioci.

Za utvrđivanje reda prvenstva namirenja poverilaca iz tač. 1. i 2. stava 1. ovog člana unutar pojedinog isplatnog reda, važe odredbe ovog zakona o zakonskim i ugovornim založnim pravima na brodu.

Troškovi nastali u toku postupka prodaje broda namiruju se pre deobe deobne mase.

Član 984

Red prvenstva koji pripada glavnici pripada i kamatama te glavnice koje nisu zaostale za vreme duže od tri godine od dosuđenja, kao i parničnim i izvršnim troškovima koji su nastali radi ostvarivanja nekog od tih zahteva.

Plaćanja koja se ponavljaju, a nisu zaostala za vreme duže od tri godine pre dosuđenja, imaju isti red prvenstva kao i pravo koje je osnov tim plaćanjima.

Ako deobna masa nije dovoljna za namirenje poverilaca, troškovi i sporedna potraživanja podmiruju se pre glavnice.

Član 985

Ako deobna masa nije dovoljna za namirenje poverilaca istog isplatnog reda, njihova potraživanja, zajedno s troškovima i sporednim potraživanjima, namiriće se u srazmeri prema celokupnom iznosu ovih potraživanja.

Član 986

Višak deobne mase koji ostane po namirenju svih potraživanja iz člana 983. ovog zakona sud dodeljuje dužniku.

Član 987

Ako sud, na predlog i uz pristanak učesnika, drugo ne odredi, plaćanja koja se ponavljaju namiriće se tako što će se pre svega isplatiti iznosi zaostali do dana dosuđenja, a zatim će se uložiti na kamate toliko glavnice koliko je potrebno da se njenim kamatama namire plaćanja koja dospevaju posle dana dosuđenja.

Glavnicu koja će postati slobodna usled prestanka prava na plaćanje, sud ako je to moguće, dodeljuje unapred onim ovlašćenim licima čija potraživanja nisu potpuno namirena iz deobne mase i to prema prvenstvenom redu njihovih potraživanja, a ako takvih ovlašćenih lica nema - dužniku.

Član 988

Potraživanje koje zavisi od raskidnog uslova namiruje se isplatom u gotovom novcu, samo ako poverilac da obezbeđenje da će u slučaju nastupanja uslova vratiti ono što je primio.

Ako poverilac ne položi obezbeđenje u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja o namirenju, iznos potreban za namirenje njegovog potraživanja predaće se banci kao štedni ulog.

Kad postane izvesno da uslov neće nastupiti, poveriocu će se isplatiti njegovo potraživanje.

Ako raskidni uslov nastupi, iznos koji je poverilac vratio ili koji je predat banci isplatiće se onim poveriocima čija potraživanja nisu potpuno namirena iz iznosa dobijenog prodajom, a ako takvih poverilaca nema, taj iznos će se predati dužniku.

Član 989

Ako je isplata potraživanja vezana za neki odložni uslov, potraživanje će se namiriti tako što će se odgovarajući iznos izdvojiti i predati banci kao štedni ulog koji će se isplatiti poveriocu kad uslov nastupi.

Ako uslov ne nastupi, uloženi iznosi isplaćuju se onim poveriocima čija potraživanja nisu potpuno namirena iz iznosa dobijenog prodajom, a ako takvih poverilaca nema, taj iznos će se predati dužniku.

Član 990

Ako je u pogledu založnog prava ili stvarnopravnih tereta na brodu koji je predmet izvršenja upisana u upisnik brodova zabeležba spora ili zabeležba da je podnesena tužba radi brisanja tog prava, potraživanja, odnosno naknade za ovo pravo namiruju se na način kao i potraživanja koja zavise od raskidnog uslova.

Kad je u upisniku brodova predbeleženo založno pravo ili stvarnopravni teret na brodu koji je predmet izvršenja, a korisnik tog prava dokaže da je u toku postupak za opravdanje predbeležbe ili da još nije protekao rok za pokretanje tog postupka, potraživanja, odnosno naknada za to pravo namiruju se kao i potraživanja pod odložnim uslovom.

Član 991

Potraživanja koja su obezbeđena zajedničkim ugovornim založnim pravom namiruju se iz deobne mase u gotovom novcu.

Ako se u postupku prodaje prodaju svi brodovi koji nedeljivo jemče za potraživanje, deobna masa svakog pojedinog broda doprineće namirenju potraživanja obezbeđenih zajedničkim ugovornim založnim pravom samo za onaj iznos koji prema ovom potraživanju sa sporednim dažbinama i troškovima stoji u istoj srazmeri u kojoj stoji ostatak deobne mase svakog pojedinog broda koji je predmet izvršenja prema zbiru ostataka svih deobnih masa. Taj ostatak dobija se po odbitku iznosa potraživanja kojima pripada red prvenstva pred potraživanjem obezbeđenim zajedničkim ugovornim založnim pravom.

Ako poverilac čije je potraživanje obezbeđeno zajedničkim ugovornim založnim pravom traži namirenje u nekoj drugoj srazmeri, poverioci čija potraživanja po redu prvenstva dolaze posle potraživanja tog poverioca, a koji zbog toga dobijaju manje nego što bi dobili kad bi se poverilac namirio u smislu stava 2. ovog člana, mogu da traže da im se iz pojedinih deobnih masa isplati iznos koji bi, kad bi se deoba vršila u smislu stava 2. ovog člana, pripao potraživanju obezbeđenom zajedničkim ugovornim založnim pravom, ako je to potrebno da se pokrije manjak.

Ako se u postupku prodaje ne prodaju svi brodovi koji nedeljivo jemče radi utvrđivanja naknade koja pripada poveriocima koji dolaze posle poverilaca čija su potraživanja obezbeđena zajedničkim ugovornim založnim pravom, kao osnova umesto pojedinih deobnih masa uzeće se vrednost pojedinih brodova opterećenih zajedničkim ugovornim založnim pravom. Zahtev tih poverilaca na naknadu uknjižuje se u njihovu korist na neprodatim brodovima, i to s onim redom prvenstva koji pripada potpuno ili delimično namirenom potraživanju poverioca koji je bio obezbeđen zajedničkim ugovornim založnim pravom. To zajedničko ugovorno založno pravo na neprodatim brodovima sud će po službenoj dužnosti brisati.

Član 992

Korisnici službenosti koje kupac ne preuzima namiruju se na taj način što im se za njihovo pravo daje naknada iz iznosa dobijenog prodajom.

Ako se korisnici službenosti ne sporazumeju sa poveriocima, koji po redu namirenja dolaze posle njih o iznosu naknade iz stava 1. ovog člana visinu naknade određuje sud uzimajući naročito u obzir vreme za koje bi službenost još mogla da traje, njenu vrednost, korist za korisnika službenosti i godine starosti korisnika.

Kupac i korisnici službenosti i poverioci koji po redu namirenja dolaze posle njih mogu se sporazumeti da kupac preuzme službenost i da se određeni iznos naknade za preuzimanje službenosti odbije od kupovne cene.

Član 993

Potraživanje založnog poverioca koje nije dospelo do donošenja rešenja o namirenju isplatiće se i pre isteka dospelosti zajedno sa iznosom ugovorene kamate obračunate do dana donošenja rešenja o deobi deobne mase.

Ako za takvo potraživanje nije određena kamata, odbiće se iznos koji odgovara zakonskoj kamati i to od dana donošenja rešenja o namirenju do dana dospelosti potraživanja.

Član 994

Ako se ne zna ko je poverilac ugovornog založnog potraživanja koje bi po svom redu prvenstva bilo pokriveno deobnom masom ili mu se ne zna boravište, sud će iznos koji se odnosi na to potraživanje položiti u banku kao štedni ulog, a u rešenju o deobi deobne mase određiće kome će taj iznos pripasti u slučaju da ga poverilac ne podigne.

Ako poverilac u čiju je korist položen iznos iz stava 1. ovog člana taj iznos ne podigne u roku od tri godine od dana kada je bio položen u banku, svaki poverilac kome bi taj iznos ili njegov deo imao pripasti može da traži da mu se isplati iznos koji odgovara njegovom potraživanju. Ako takvih poverilaca nema isplatu može da traži dužnik.

Član 995

Ako založni poverioci koji traže namirenje ne mogu da budu u celosti namireni, sud će, na predlog nekog od njih ili poverioca koji je predložio izvršenje, licima na čija se dugovanja proteže zakonsko založno pravo ili ugovorno založno pravo, narediti da dugovane iznose, ako je to potrebno da se namire predlagač i oni koji imaju povoljniji red prvenstva namirenja, u određenom roku polože u sud.

Predlog iz stava 1. ovog člana podnosi se u toku izvršnog postupka, najdocije na ročištu za deobu deobne mase.

Naređenja dužnikovim dužnicima izdata na osnovu stava 1. ovog člana imaju za posledicu da svaka isplata koju bi oni izvršili dužniku ili trećem licu protivno odluci suda, prema založnim poveriocima nema pravno dejstvo.

Ako u roku koji sud odredi odnosni iznosi ne budu položeni, sud će, na predlog poverioca na koga se isplata odnosi, postupati prema odredbama o izvršenju na novčanim potraživanjima, s tim što će odrediti kome založnom poveriocu pripadaju pojedina potraživanja i u kom iznosu.

13. Prodaja udela broda

Član 996

Ako se izvršenje prodajom sprovodi prodajom udela broda, odredbe ovog zakona o prodaji primenjivaće se uz sledeća odstupanja:

- 1) zaustavljanje broda može da se dozvoli samo ako se izvršenje traži na udelima koje prelaze polovinu ukupne vrednosti broda na kome se sprovodi izvršenje, odnosno ako poverilac koji je predložio izvršenje učini verovatnim da postoji opasnost da bi se bez toga osujetilo ili znatno otežalo naplaćivanje potraživanja;
- 2) ako se izvršenje sprovodi na više od polovine udela broda koji je predmet izvršenja, poverilac koji je predložio izvršenje može da zahteva da se proda ceo brod, s tim što će se njegovo potraživanje isplatiti samo iz dela sredstava dužnika;
- 3) svaki suvlasnik broda koji je predmet izvršenja ovlašćen je da pre početka ročišta za prodaju namiri potraživanje poverioca koji je predložio izvršenje zajedno sa sporednim potraživanjem i da tako stupi na njegovo mesto;
- 4) pod jednakim uslovima suvlasnici imaju prednost u dosuđivanju broda koji je predmet izvršenja pred ostalim učesnicima nadmetanja;
- 5) ako više suvlasnika nudi iste uslove kupovine, sud će deo izložen prodaji dodeliti suvlasnicima u jednakim udelima.

14. Rešenje o deobi deobne mase

Član 997

O namirenju poverioca i drugih lica koja polažu pravo na namirenje sud odlučuje rešenjem po održanom ročištu za deobu deobne mase, uzimajući u obzir stanje koje proizlazi iz upisnika brodova, spisa izvršnog postupka i rezultata ročišta za deobu deobne mase.

U rešenju o deobi deobne mase sud će odlučiti o prigovorima koje su pojedini poverioci i ostali učesnici istakli u toku postupka, ako se prigovor odnosi na neko pravno pitanje.

Ako odluka o prigovoru zavisi od utvrđivanja spornih činjenica, sud će uputiti učesnika koji je prigovorio da u roku od 15 dana pokrene parnicu, odnosno upravni postupak radi utvrđivanja osnovanosti prigovora. Ako prigovorač ne postupi po nalogu suda, smatraće se kao da prigovor nije bio ni stavljen.

Sud će odložiti donošenje odluke o namirenju onog poverioca o čijem se potraživanju vodi parnica, odnosno upravni postupak, a iznos deobne mase koji se odnosi na osporeno potraživanje položice u banku kao štedni ulog.

Rešenje o deobi deobne mase sud će dostaviti svim licima koja se moraju pozvati na ročište o deobi.

Odredba stava 3. ovog člana ne odnosi se na pravo lica koje je osporilo određeno potraživanje, a nije u roku pokrenulo parnicu, da po okončanju postupka prodaje pokrene parnicu protiv lica čije je potraživanje osporilo.

Član 998

Odluka donesena u sporu o prigovorima iznesenim u postupku deobe deobne mase, deluje prema svim poveriocima i ovlašćenicima na koje se deoba odnosi, kao i prema dužniku.

Član 999

Kad rešenje o deobi deobne mase postane pravnosnažno, sud će narediti da se u upisniku brodova brišu sva upisana prava i tereti na prodatom brodu, osim onih koji ostaju i posle prodaje.

Član 1000

Kad rešenje o deobi deobne mase postane pravnosnažno, sud će predati pojedinim poveriocima iznose u gotovom novcu, ako u pogledu njih ne teče parnica, odnosno upravni postupak ili ako je protekao rok određen za podnošenje tužbe, odnosno za pokretanje upravnog postupka.

U pogledu iznosa koji se po nalogu suda polažu u banku kao štedni ulog, sud će izdati nalog, ako o tome lica kojima su ti iznosi ili njihove kamate namenjeni sporazumno ne odrede drukčije.

Ako se rešenje o deobi deobne mase ne može sprovesti zbog toga što je u toku neka parnica ili upravni postupak, iznos koji se odnosi na taj deo rešenja o deobi položice se u banku kao štedni ulog do pravnosnažnosti odluke o deobi.

Glava 3

IZVRŠENJE RADI NAMIRENJA NENOVČANIH POTRAŽIVANJA - PREDAJA BRODA

Član 1001

U postupku izvršenja predajom broda koji je upisan u domaći upisnik brodova shodno se primenjuju odredbe čl. 923, 925, 932. i 933. ovog zakona.

Predlog za donošenje rešenja o izvršenju predajom broda mora da sadrži podatke iz člana 921. ovog zakona, osim podataka iz tačke 6. tog člana.

Član 1002

Izvršenje radi predaje broda koji se nalazi kod dužnika sprovodi se tako što službeno lice oduzima brod od dužnika i predaje ga, uz potvrdu, poveriocu.

Izvršenje predajom sprovodi se po odredbi stava 1. ovog člana i kad se brod nalazi kod trećeg lica koje pristaje da brod preda službenom licu.

Ako treće lice ne pristaje da brod preda službenom licu, poverilac može da predloži nadležnom sudu da na njega prenese potraživanja dužnika prema trećem licu na predaju broda.

Član 1003

O izvršenoj predaji broda sud će obavestiti poverioca čija su potraživanja obezbeđena upisom založnog prava u upisnik brodova, kao i one poverioce o kojima postoje podaci u spisima izvršnog postupka.

Član 1004

Ako se izvršenje predajom broda sprovodi na brodu strane državne pripadnosti, umesto postupanja po odredbama člana 886. ovog zakona, sud će obavestiti strani organ koji vodi upisnik u koji je upisan strani brod na kome se sprovodi izvršenje o pokretanju postupka radi predaje broda.

Glava 4

OBEZBEĐENJE

1. Osnivanje založnog prava

Član 1005

Radi obezbeđenja novčanih potraživanja na osnovu izvršne isprave poverilac može da predloži sudu osnivanje založnog prava na brodu dužnika koji je domaće pravno ili fizičko lice.

Član 1006

Osnivanje založnog prava na brodovima upisanim u upisnik brodova vrši se uknjižbom.

Osnivanje založnog prava na brodovima koji nisu upisani u upisnik brodova vrši se popisom broda.

Osnivanje založnog prava popisom iz stava 2. ovog člana upisuje se u privremeni plovidbeni list.

Član 1007

U upisniku brodova u koji se upisuje založno pravo mora se naznačiti izvršnost potraživanja u čiju se korist založno pravo upisuje.

Ako je za potraživanje već uknjiženo založno pravo ili je založno pravo samo predbeleženo, sud će odrediti da se izvršnost potraživanja zabeleži u upisnik brodova.

Za brodove koji nisu upisani u upisnik brodova izvršnost potraživanja upisuje se u popis broda.

U pogledu dejstva izvršene uknjižbe, odnosno zabeležbe ili popisa broda važe odredbe člana 925. stav 3. ovog zakona.

Član 1008

Odredbe člana 920. ovog zakona o podnošenju predloga za sprovođenje postupka prodaje i člana 927. ovog zakona o redu prvenstva shodno se primenjuju i na postupak osnivanja založnog prava.

Član 1009

Za brodove koji nisu upisani u upisnik brodova sud može narediti da se izvršnost potraživanja, pored upisa u popis broda prema odredbi člana 1007. stav 3. ovog zakona, upiše i u privremeni plovidbeni list.

Član 1010

Popis broda može se sprovesti samo ako je brod u državini ili sudržavini dužnika. Ako to izvršnom sudu nije poznato, niti se podnesenim ispravama učini verovatnim, sud će, pre nego što naredi popis, saslušati o tome dužnika.

Član 1011

O naređenom popisu sud će obavestiti dužnika, uz naznačenje mesta i vremena popisivanja.

Popis broda vrši se na licu mesta, tako što se u zapisnik unosi opis predmeta popisivanja.

Ako se pri popisivanju nađe isprava na kojoj se zasniva dužnikovo pravo raspolaganja brodom, odnosno pravo svojine, ili se ono njome dokazuje, sud će na ispravi označiti da je popis izvršen. Kad založno pravo na brodu koji je predmet izvršenja prestane, sud će po predlogu zabeležiti na toj ispravi da je založno pravo prestalo.

O izvršenom popisu sud će obavestiti stranke.

Član 1012

Dok se ne utvrdi da je sprovedeni popis broda nepravilan, obezbeđenje na istom brodu u korist nekog drugog potraživanja ili drugog poverioca za koje se kasnije traži osnivanje založnog prava na istom brodu neće se vršiti novim popisom, nego će se ovo kasnije obezbeđenje sprovesti samo zabeležbom u postojećem zapisniku o popisu broda.

Član 1013

Žalba protiv rešenja kojim se dozvoljava obezbeđenje osnivanjem založnog prava ne zadržava izvršenje rešenja.

2. Predbeležba založnog prava

Član 1014

Obezbeđenje novčanih potraživanja prethodnom merom predbeležbe založnog prava poverilac može da traži na osnovu domaće sudske odluke koja još nije postala pravnosnažna ili izvršna, odnosno na osnovu sudskog poravnanja kome nije istekao rok za dobrovoljno izvršenje činidbe, ako učini verovatnom opasnost da bi se bez ovog obezbeđenja osujetilo ili znatno otežalo ostvarenje njegovog potraživanja.

Član 1015

Obezbeđenje iz člana 1014. ovog zakona na brodovima upisanim u upisnik brodova vrši se predbeležbom u upisniku brodova u koji je brod upisan.

Obezbeđenje iz člana 1014. ovog zakona na brodovima koji nisu upisani u upisnik brodova vrši se popisom broda.

Član 1016

U rešenju u kome se određuje prethodna mera iz člana 1014. ovog zakona naznačuje se, pored ostalog, iznos potraživanja koje se obezbeđuje sa kamatom i troškovima i vreme trajanja ovog obezbeđenja.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana istekne pre nego što odluka, odnosno sudsko poravnanje na osnovu koga je određena prethodna mera postane izvršno, sud će, na predlog poverioca, produžiti vreme trajanja obezbeđenja, pod uslovom da se nisu izmenile okolnosti pod kojima je prethodna mera bila određena.

Sud će obustaviti postupak i ukinuti izvršene radnje ako u roku od 15 dana od dana isteka vremena za koje je prethodna mera bila određena ne budu ispunjeni uslovi za izvršenje radi namirenja potraživanja poverioca ili za obezbeđenje uknjižbom založnog prava.

Pre isteka vremena iz stava 3. ovog člana za koje je obezbeđenje određeno sud će obustaviti postupak i ukinuti sprovedene radnje:

- 1) ako dužnik položi sudu iznos potraživanja koje se obezbeđuje sa kamatom i troškovima;
- 2) ako dužnik učini verovatnim da je potraživanje u vreme donošenja rešenja iz stava 1. ovog člana već bilo naplaćeno ili dovoljno obezbeđeno;
- 3) ako je pravnosnažno utvrđeno da potraživanje nije nastalo ili da je prestalo;
- 4) ako predlagrač obezbeđenja u roku od 15 dana od dana izvršnosti odluke, odnosno sudskog poravnanja na osnovu koga je prethodna mera bila određena, ne predloži obezbeđenje uknjižbom založnog prava, odnosno izvršenje prodajom broda radi namirenja svog potraživanja.

Član 1017

U postupku obezbeđenja prethodnom merom predbeležba založnog prava shodno će se primenjivati odredbe člana 1006. stav 3, člana 1007. stav 4. i čl. 1008. do 1013. ovog zakona o obezbeđenju osnivanjem založnog prava.

3. Privremene mere

Član 1018

Pre pokretanja ili u toku parničnog, izvršnog ili upravnog postupka sud može, na predlog predlagača privremene mere, dozvoliti privremene mere zabrane otuđenja ili raspolaganja brodom, čuvanja i zaustavljanja broda radi obezbeđenja novčanog potraživanja predlagača, ako predlagrač učini verovatnim postojanje svog potraživanja i postojanje opasnosti da će bez određene privremene mere protivnik otuđenjem broda, njegovim prikrivanjem, uklanjanjem ili na drugi način osujetiti ili znatno otežati kasnije ostvarivanje predlagačevog potraživanja.

Privremene mere radi obezbeđenja predlagačevog nenovčanog potraživanja dozvolice se i kad je to potrebno radi sprečavanja nasilja ili otklanjanja nenaknadive štete.

Član 1019

Privremena mera zaustavljanja broda sastoji se u zabrani odlaska broda iz luke, odnosno pristaništa.

Član 1020

Lučka kapetanija, odnosno kapetanija pristaništa može dozvoliti privremeno zaustavljanje broda samo za potraživanja iz člana 916. st. 2. i 3. ovog zakona.

Odredba o ograničavanju privremenog zaustavljanja broda samo za potraživanja iz stava 1. ovog člana primenjuje se na strane brodove samo ako između države čiju zastavu strani brod vije i Savezne Republike Jugoslavije postoji uzajamnost.

Član 1021

Može biti zaustavljen svaki brod koji je u svojini istih ličnih dužnika, odnosno na kome ovi dužnici imaju pravo svojine ili koji je za potraživanje za koje se traži zaustavljanje opterećen zakonskim ili ugovornim založnim pravom ili drugim založnim pravom stranog prava, kao i za druga potraživanja navedena u članu 916. stav 3. ovog zakona koja se na ovaj brod odnose.

Ako je protivnik predlagača zakupac broda ili naručilac - koji prema pravu koje se primenjuje u ugovornom odnosu između njega i vlasnika broda ili brodara sam odgovara trećim licima - može da se zaustavi ovaj brod ili bilo koji drugi brod na kome zakupac ili naručilac imaju pravo svojine, odnosno koji je u svojini zakupca ili naručioca.

Odredba stava 2. ovog člana primenjuje se i u svim drugim slučajevima kad brodar ili naručilac koji je lični dužnik, a nije i vlasnik broda, sam odgovara za potraživanja za koja se traži zaustavljanje broda.

Po zahtevu koji se odnosi na svojinu, suvlasništvo i založno pravo na brodu može se zaustaviti samo onaj brod na koji se zahtev odnosi.

Član 1022

Ako se privremene mere određuju radi obezbeđenja novčanih potraživanja, sud može da oslobodi brod zaustavljanja ili čuvanja ako budu data obezbeđenja ili druge imovinske vrednosti u visini iznosa potraživanja za koje se traži zaustavljanje, pod uslovom da su ta obezbeđenja, odnosno druge imovinske vrednosti raspoložive i prenosive u korist poverioca.

Ako je reč o potraživanjima za koja dužnik može da ograniči svoju odgovornost, visina obezbeđenja ili drugih imovinskih vrednosti iz stava 1. ovog člana ne mora da bude veća od iznosa ograničene odgovornosti.

Kad jedan od sudova na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije, na osnovu odredbe stava 1. ovog člana, oslobodi brod od zaustavljanja, nijedan drugi sud na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije ne može dozvoliti zaustavljanje ni ovog ni bilo kog drugog broda za isto potraživanje i za istog poverioca, pod uslovom da su data obezbeđenja ili druge imovinske vrednosti još uvek raspoloživi i prenosivi u korist poverioca.

Član 1023

Sud neće dozvoliti zaustavljanje broda, a već dozvoljeno zaustavljanje će ukinuti ako dužnik dokaže da je u nekoj drugoj državi već dao primereno obezbeđenje ili drugu imovinsku vrednost za isto potraživanje i za istog poverioca, pod uslovom:

- 1) da obezbeđenje ili druga imovinska vrednost odgovara uslovima iz člana 1022. stav 1. ovog zakona;
- 2) da država na čijoj je teritoriji obezbeđenje ili druga imovinska korist data postupa na jednak način prema obezbeđenjima i drugim imovinskim vrednostima koji su položeni na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

Član 1024

Davanje obezbeđenja ili druge imovinske vrednosti ne znače priznanje odgovornosti za potraživanja za koja je obezbeđenje odnosno druga imovinska vrednost data, niti odricanje od mogućnosti ograničenja odgovornosti.

Član 1025

U rešenju kojim određuje privremenu meru sud će odrediti vreme njenog trajanja.

Ako sud dozvoli zaustavljanje broda pre pokretanja parničnog, izvršnog ili upravnog postupka, predlagač privremene mere dužan je da dokaže u roku od 15 dana da je pokrenuo parnični, izvršni, odnosno upravni postupak.

Ako predlagač privremene mere u roku iz stava 2. ovog člana ne dokaže da je pokrenuo parnični, izvršni, odnosno upravni postupak, sud će na predlog protivnika predlagača ukinuti dozvoljenu privremenu meru.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana protekne pre nego što budu ispunjeni uslovi za izvršenje ili obezbeđenje uknjižbom ili predbeležbom založnog prava, sud će, na predlog predlagača privremene mere, produžiti vreme njenog trajanja, pod uslovom da se nisu izmenile okolnosti pod kojima je odnosna mera određena.

Ako vreme iz stava 1. ovog člana istekne, a ne ispune se uslovi iz stava 4. ovog člana za produženje određene privremene mere, sud će na predlog protivnika predlagača privremene mere, obustaviti postupak obezbeđenja i ukinuti izvršene radnje.

Član 1026

Postupak obezbeđenja obustaviće se i određena privremena mera ukinuti ako se ispuni bilo koja od pretpostavki iz člana 1016. stav 3. tač. 2. do 3. ovog zakona.

Član 1027

Troškove održavanja broda i izdržavanja posade za vreme zaustavljanja, snosi vlasnik broda ili brodar.

Ako sredstva za izdržavanje posade nisu dovoljna, sud će predlagaču privremene mere narediti da predujmi potreban iznos za izdržavanje posade.

Troškove čuvanja broda snosi predlagač privremene mere.

Odredbe st. 1. i 3. ovog člana ne odnose se na obavezu snošenja ovih troškova.

Član 1028

Privremenom merom zaustavljanja broda ne dira se u prava i dužnosti stranaka koje proizlaze iz ugovora o prevozu stvari ili putnika.

Član 1029

Kad sud dozvoli privremenu meru na brodu, bez odlaganja će se shodno primeniti odredbe člana 929. ovog zakona prema prirodi mere koju je dozvolio.

Član 1030

Kad sud dozvoli privremenu meru zabrane otuđenja ili raspolaganja brodom, narediće istovremeno da se ova mera zabeleži u upisnik brodova u koji je brod upisan.

Kad sud pravnosnažno ukine privremenu meru iz stava 1. ovog člana, odnosno kad ona prestane po zakonu, sud će narediti da se izvrši brisanje zabeležbe iz stava 1. ovog člana.

Član 1031

Radi obezbeđenja novčanih potraživanja, kao i radi obezbeđenja nenovčanih potraživanja predlagača privremene mere protiv lica koje je ovlašćeno do raspoložbe teretom koji se nalazi na brodu, sud može da dozvoli privremenu meru koja se sastoji u tome što će se odrediti iskrcanje tereta sa broda i njegovo čuvanje u javnom skladištu ili na drugom pogodnom mestu, ako tražilac privremene mere plati brodaru celu ugovorenu vozarinu koja mu još nije plaćena i naknadi mu sve troškove koje je ovaj imao, a koji nisu uključeni u vozarinu.

Ako se predaja tereta na osnovu odredbe stava 1. ovog člana traži u luci, odnosno pristaništu u kome se teret prema ugovoru o prevozu nije morao predati, sud će dozvoliti privremenu meru iz stava 1. ovog člana samo pod uslovom da se teret može iskrcati bez opasnosti za bezbednost broda i ostalog tereta, da zbog iskrcanja ne nastane veće zadržavanje u dolasku broda ili poremećaj u redu plovidbe, da se time ne nanosi šteta ostalim licima koja su ovlašćena da raspoložbu teretom i da iskrcanje nije protivno drugim važnim razlozima.

Član 1032

Žalba protiv rešenja kojim se određuju privremena mere ne odlaže izvršenje rešenja.

DEVETI DEO

O MERODAVNOM PRAVU I NADLEŽNOSTI SUDOVA U SAVEZNOJ REPUBLICI JUGOSLAVIJI ZA SPOROVE S MEĐUNARODNIM OBELEŽJEM

Član 1033

Odredbe čl. 1034. do 1051. ovog zakona odnose se na svaki plovni objekt koji je brod po jugoslovenskom pravu, kao i na svaki plovni objekt koji je brod prema pravu države čiju državnu pripadnost ima.

Član 1034

Po pravu države čiju državnu pripadnost brod ima ocenjuju se:

- 1) dužnosti i prava zapovednika u upravljanju brodom i u zasnivanju prava i obaveza za vlasnika broda ili brodara;

- 2) prava u pogledu broda u državnoj svojini i stvarna prava na brodu;
- 3) pravne posledice događaja na brodu na koje se mora primeniti zakon mesta gde je događaj nastao.

Odredba tačke 3. stava 1. ovog člana odnosi se i na događaje koji su nastali na stranim brodovima na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije pod uslovom da i država čiju pripadnost ima brod postupa na isti način s brodovima koji imaju jugoslovensku državnu pripadnost.

Član 1035

Na stvarna prava na brodu u gradnji, koji se grade u Saveznoj Republici Jugoslaviji, primenjuje se jugoslovensko pravo.

Član 1036

Na radne odnose članova posade brodova primenjuje se jugoslovensko pravo.

Član 1037

Na ograničenje odgovornosti broдача ili drugog fizičkog ili pravnog lica koje je po ovom zakonu s njim izjednačeno, primenjuje se pravo države čiju državnu pripadnost brod ima.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, primenjuje se ovaj zakon ako su njegove odredbe o ograničenju odgovornosti strože od propisa države čiju državnu pripadnost brod ima.

Član 1038

Na ugovore o plovidbenim odnosima primenjuje se pravo koje su stranke izabrale.

Član 1039

Izuzetno od odredbe člana 1038. ovog zakona na ugovore o iskorišćavanju brodova primenjuje se ovaj zakon, i to:

- 1) na odgovornost broдача za oštećenje, manjak ili gubitak tereta, predviđenu odredbama ovog zakona, čija se primena ne može isključiti sporazumom stranaka, ako se luka, odnosno pristanište ukrcaja ili odredišta nalazi u Saveznoj Republici Jugoslaviji;
 - 2) ako bi putnik primenom drugog prava bio stavljen u nepovoljniji položaj nego po odredbama ovog zakona.
- Ugovor zaključen protivno odredbama stava 1. ovog člana nema pravno dejstvo.

Član 1040

Ako se pravo čiju su primenu stranke izabrale za ugovore o iskorišćavanju brodova ne može primeniti na ceo ugovor ili neki od odnosa koji proističu iz ugovora ili ako stranke nisu izričito odredile pravo koje mora da se primeni, a njihova se namera o primeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primenjuje se:

- 1) pravo mesta gde je ugovor zaključen - za ocenu glavnih prava i obaveza ugovornih strana;
- 2) pravo države čiji je državljanin ili čiju državnu pripadnost ima broдар - ako je ugovor o prevozu putnika ili stvari zaključen na osnovu unapred utvrđenih opštih uslova broдача;
- 3) odredbe ovog zakona - na ugovor o tegljenju.

Na način izvršenja sporednih prava i obaveza ugovornih strana (način krcanja i predaje tereta, računanja vremena za stojnice i prekostojnice, način plaćanja vozarine i sl.) primenjuje se, u slučaju iz stava 2. ovog člana, pravo mesta gde su pojedine radnje izvršene, odnosno gde su morale da budu izvršene.

Član 1041

Ako se pravo čiju su primenu stranke ugovora o spasavanju broda izabrale ne može primeniti na ceo ugovor ili na neki od odnosa koji proističu iz tog ugovora ili ako stranke nisu izričito izabrale pravo koje će se primeniti, a njihova se namera o primeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primenjuje se: pravo države luke ili pristaništa gde je spasavanje završeno, odnosno pravo prve luke ili prvog pristaništa u koje je spaseni brod stigao posle završenog spasavanja.

Član 1042

Izuzetno od odredba člana 1041. ovog zakona, primenjuju se:

- 1) odredbe ovog zakona - ako su se spasavala lica bez istovremenog spasavanja broda ili stvari na brodu, ako su sva ta lica državljanin Savezne Republike Jugoslavije ili ako je brod koji je spasavao ili brod koji je spasavan, a ako je bilo više brodova, jedan od njih, jugoslovenski ratni brod ili jugoslovenski javni brod;

- 2) odredbe člana 684. st. 1. i 2, čl. 808. do 814. i čl. 818. i 820. ovog zakona;
- 3) odredbe saveznog zakona kojim se uređuje zastarelost potraživanja, ako ovim zakonom nije drukčije određeno;
- 4) pravo države čiju državnu pripadnost ima brod spasilac - na podelu nagrade za spasavanje između vlasnika broda ili brodarka broda spasioca i posade tog broda.

Ugovor zaključen protivno odredbama stava 1. ovog člana nema pravno dejstvo.

Član 1043

Na naknadu štete zbog sudara brodova primenjuju se:

- 1) pravo države u čijem se obalnom moru ili unutrašnjim vodama dogodio sudar;
- 2) odredbe ovog zakona - ako se sudar dogodio na otvorenom moru.

Izuzetno od odredba stava 1. ovog člana na naknadu štete zbog sudara brodova primenjuju se:

- 1) ako svi brodovi između kojih se sudar dogodio imaju istu državnu pripadnost - pravo te države;
- 2) ako brodovi između kojih se sudar dogodio imaju različitu državnu pripadnost, a pravo svih tih država je isto pravo tih država.

Član 1044

Izuzetno od odredaba člana 1043. ovog zakona koji za naknadu štete od sudara brodova upućuje na primenu stranog prava, primenjuju se:

- 1) odredbe ovog zakona - ako su sva zainteresovana lica državljani Savezne Republike Jugoslavije ili jugoslovenska pravna lica ili ako je jedan od brodova između kojih je došlo do sudara jugoslovenski ratni brod ili jugoslovenski javni brod;
- 2) odredbe člana 793. stav 2, člana 794. stav 1. i čl. 795. do 801. ovog zakona;
- 3) odredbe saveznog zakona koji reguliše zastarelost potraživanja, ako ovim zakonom nije drukčije predviđeno.

Ugovor zaključen protivno odredbama stava 1. ovog člana ne proizvodi pravno dejstvo.

Član 1045

U slučaju zajedničke havarije, ako se pravo koje su stranke izabrale ne može primeniti na ceo ugovor ili na neki od odnosa koji proističu iz ugovora, ili ako stranke nisu izričito izabrale pravo koje mora da se primeni, a njihova se namera o primeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, primenjuje se pravo luke, odnosno pristaništa u kome je iskrcan poslednji deo tereta koji se nalazi na brodu u času izvršenja zajedničke havarije.

Ako su sve stranke u slučaju zajedničke havarije državljani Savezne Republike Jugoslavije ili jugoslovenska pravna lica u slučajevima iz stava 1. ovog člana primeniće se jugoslovensko pravo.

Član 1046

Na odnose iz ugovora o gradnji, prepravci ili o popravci broda primenjuje se pravo mesta brodogradilišta, ako stranke za ove ugovore ili za deo tih ugovora nisu izabrale pravo koje će se primeniti, ili ako se u celini ili delimično izabrano pravo ne može primeniti.

Član 1047

Na ugovor o plovidbenim osiguranju i odnose koji iz njega proističu primenjuje se pravo sedišta osiguravača, pod uslovom:

- 1) da stranke nisu izričito odredile pravo koje se mora primeniti na ugovor, a njihova se namera o primeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja;
- 2) da se pravo čiju su primenu stranke odredile ne može primeniti na deo tog ugovora ili na neki pravni odnos istog ugovora - ali samo na taj deo ugovora, odnosno na taj pravni odnos iz tog ugovora.

Izuzetno od odredaba stava 1. ovog člana, na odnose iz ugovora o plovidbenom osiguranju primenjuje se jugoslovensko pravo ako su sva zainteresovana lica u tom ugovoru državljani Savezne Republike Jugoslavije sa boravištem u Saveznoj Republici Jugoslaviji, ili jugoslovenska pravna lica sa sedištem u Saveznoj Republici Jugoslaviji, a radi se o osiguranim predmetima koji su izloženi pokrivenim rizicima isključivo na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

Član 1048

Forma pravne radnje u plovidbenom odnosu ocenjuje se po pravu mesta gde je radnja izvršena, odnosno gde je morala biti izvršena, ili po pravu koje je merodavno za plovidbeni odnos u celini.

Član 1049

Odredbe ovog zakona o vađenju potonulih stvari shodno se primenjuju i na vađenje stvari potonulih van obalnog mora i unutrašnjih voda Savezne Republike Jugoslavije, ako je stvar u državnoj svojini, ili ako na stvari postoji pravo svojine jugoslovenskog pravnog lica ili državljanina Savezne Republike Jugoslavije, a stvari vadi jugoslovensko preduzeće ili drugo pravno lice ili državljanin Savezne Republike Jugoslavije.

Član 1050

Ne primenjuje se strano pravo koje bi bilo merodavno po odredbama ovog zakona, ako bi njegova primena bila isključivo radi izbegavanja primene prava Savezne Republike Jugoslavije.

Član 1051

Jugoslovenski sud isključivo je nadležan za suđenje:

- 1) u sporovima o nagradi za spasavanje jugoslovenskih ratnih brodova i jugoslovenskih javnih brodova, o naknadi štete nastale zbog sudara brodova od kojih je jedan jugoslovenski ratni brod ili jugoslovenski javni brod;
- 2) u sporovima iz čl. 445, 446. i 447. ovog zakona koji nastanu u toku i povodom sprovođenja postupka ograničenja odgovornosti brodarka koji sprovodi jugoslovenski sud (član 449);
- 3) u sporovima iz člana 867. ovog zakona koji nastanu u toku i povodom sprovođenja postupka likvidacije zajedničke havarije ako je za ispitivanje prigovora protiv konačne deobne osnove nadležan jugoslovenski sud (član 868);
- 4) u sporovima koji nastanu u toku i povodom sudskog izvršnog postupka koji jugoslovenski sud sprovodi na pomorskim brodovima i brodovima unutrašnje plovidbe (čl. 909. i 913).

DESETI DEO**KAZNENE ODREDBE****Glava 1****KRIVIČNA DELA****Član 1052**

Član posade broda ili putnik na brodu koji nije javni brod, a koji u nameri da sebi pribavi korist ili da drugom nanese štetu izvrši, na moru, unutrašnjim vodama ili na mestu koje ne potpada pod vlast ni jedne države, nasilje, pljačku ili drugu prinudu prema drugom brodu, licima ili stvarima koje se na njemu nalaze, kazniće se zatvorom od najmanje dve godine

Ako je učinilac pri izvršenju dela iz stava 1. ovog člana neko lice lišio života, kazniće se zatvorom od najmanje pet godina.

Za pripremanje krivičnog dela iz stava 1. ovog člana učinilac će se kazniti zatvorom od jedne godine do pet godina.

Član 1053

Zapovednik broda ili lice koje ga zamenjuje koje, protivno odredbama člana 167. ovog zakona, ne krene u pomoć i ne preduzme spasavanje lica koje se na moru ili unutrašnjim vodama nalazi u životnoj opasnosti i ako ne postoje razlozi iz člana 168. ovog zakona koji ga oslobađaju obaveze spasavanja, kazniće se zatvorom od tri meseca do dve godine.

Član 1054

Zapovednik broda ili lice koje ga zamenjuje koje, protivno odredbi člana 169. stav 1. ovog zakona, ne preduzme spasavanje broda sa kojim se sudario brod kojim ono zapoveda ili koje ne ukloni takav brod sa plovnog puta na unutrašnjim vodama, ako postoji opasnost da će potonuti, kazniće se zatvorom do jedne godine.

Član 1055

Zapovednik jugoslovenskog broda ili lice koje ga zamenjuje, ako ne postoje razlozi iz člana 170. ovog zakona koji ga oslobađaju od te obaveze, koje ne preduzme na moru spasavanje jugoslovenskog broda koji je u opasnosti i stvari sa tog broda koje su svojina jugoslovenskog pravnog lica ili državljanina Savezne Republike Jugoslavije, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do šest meseci.

Istom kaznom kazniće se zapovednik broda ili lice koje ga zamenjuje koje, protivno odredbi člana 169. stav 2. ovog zakona, ne preduzme na unutrašnjim vodama spasavanje broda koji traži pomoć, ako se brod kojim zapoveda nalazi u blizini.

Član 1056

Ko prekine ili ošteti vazdušni ili podvodni telekomunikacioni kabl, podvodni kabl visokog napona ili podvodni cevovod i time omete telekomunikacione veze, dovod struje ili nafte, gasa ili vode, kazniće se zatvorom do osam godina.

Ko učini delo iz stava 1. ovog člana iz nehata kazniće se zatvorom od šest meseci do tri godine.

Glava 2

PRIVREDNI PRESTUPI

Član 1057

Novčanom kaznom od 30.000 do 300.000 novih dinara kazniće se za privredni prestup preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) ako ne organizuje kontrolu vršenja poslova radi osiguranja bezbednosti plovidbe (član 9. tačka 1);
- 2) ako ne obezbedi trajno vršenje kontrole radi osiguranja bezbednosti plovidbe (član 9. tačka 2);
- 3) ako po nalogu lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa, oštećeni, nasukani ili potopljeni plovni objekt koji ometa ili ugrožava bezbednost plovidbe ili predstavlja opasnost od zagađivanja, ne ukloni sa plovnog puta (član 41. stav 1).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 1500 do 30.000 novih dinara.

Član 1058

Novčanom kaznom od 27.000 do 270.000 novih dinara kazniće se za privredni prestup preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) ako ne vodi propisane podatke koji su od značaja za bezbednost plovidbe (član 9. taka 3);
- 2) ako ne održava luku, odnosno pristanište u stanju koje obezbeđuje bezbednu plovidbu (član 24);
- 3) ako ne podnese na odobrenje tehničku dokumentaciju na osnovu koje se brod gradi ili prepravlja (član 59. tačka 1).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za privredni prestup i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 1200 do 24.000 novih dinara.

Glava 3

PREKRŠAJI

Član 1059

Novčanom kaznom od 15.000 do 150.000 novih dinara kazniće se za prekršaj, preduzeće ili drugo pravno lice:

- 1) ako odmah po dolasku broda u prvu jugoslovensku luku, odnosno pristanište ne podnese zahtev za baždarenje jugoslovenskog broda izgrađenog, nabavljenog ili prepravljenog u inostranstvu za jugoslovenskog naručioca, koji nije baždaren u inostranstvu po odredbama ovog zakona (član 79);
- 2) ako ne podnese zahtev za baždarenje jugoslovenskog broda koji se gradi u jugoslovenskom ili stranom brodogradilištu čim na brodu budu ugrađeni oplata, palube i pregrade (član 80. stav 2);
- 3) ako ne podnese zahtev za ponovno baždarenje jugoslovenskog broda pre završetka radova na prepravci kojima se menja bruto ili neto registarska tonaža, odnosno najveća dozvoljena istisnina ili nosivost broda, ili ne podnese takav zahtev po dolasku broda u prvu jugoslovensku luku, odnosno pristanište ako se radovi na prepravci broda izvode u inostranstvu, a brod nije baždaren u inostranstvu po odredbama ovog zakona (član 81. st. 3. i 4);
- 4) ako stavi u plovidbu ili drži u plovidbi brod bez bilo koje od brodskih isprava i knjiga propisanih ovim zakonom (čl. 86. do 126);
- 5) ako kao zapovednik broda ukrca lice koje nema pomorsku, odnosno brodarsku knjižicu (član 141. stav 1);
- 6) ako po nalogu lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa ne uključi u traganje i spasavanje ugroženih lica i stvari na brodu (član 179);

7) ako brod nema ime i ne nosi ime luke, odnosno pristaništa upisa, ili ako tehnički plovni objekt nema oznaku i ne nosi ime luke, odnosno pristaništa upisa, ili ako ove oznake nosi iako nije ovlašćen da nosi (čl. 206. i 207);

8) ako vadi potonulu stvar ako nije ovlašćeno za njeno vađenje (član 824. stav 1).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara.

Član 1060

Novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara ili kaznom zatvora do 60 dana kazniće se za prekršaj zapovednik stranog nuklearnog broda ili lice koje ga zamenjuje, ako brod bez dozvole uplovi u jugoslovensku luku (član 27. stav 2).

Član 1061

Novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara kazniće se za prekršaj zapovednik stranog trgovačkog broda ili lice koje ga zemenjuje:

- 1) ako brod izvrši prevoz stvari ili putnika između jugoslovenskih luka, odnosno pristaništa protivno odredbi člana 39. ovog zakona;
- 2) ako bez dozvole vrši spasavanje broda i stvari sa tog broda nasukanog u obalnom moru Savezne Republike Jugoslavije koji je njegova posada napustila (član 43);
- 3) ako vrši pilotažu na plovnim putevima, lukama i pristaništima Savezne Republike Jugoslavije (član 47);
- 4) ako brod bez odobrenja lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa vrši tegljenje koje počinje i završava se u jugoslovenskim lukama, odnosno pristaništima, bez pristajanja u stranim lukama, odnosno pristaništima (član 686).

Član 1062

Novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara kazniće se za prekršaj:

- 1) zapovednik stranog broda ili lice koje ga zamenjuje koje brodom prevozi više od 2.000 tona ulja ako brod nema uverenje o osiguranju ili drugom finansijskom jemstvu o imovinskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem ude u luku ili izađe iz luke Savezne Republike Jugoslavije, ili u njima ukrcava ili iskrcava ulje (član 28);
- 2) zapovednik jugoslovenskog broda ili lice koje ga zamenjuje:
 - a) ako brod koji ima brodsku radio-stanicu ne organizuje neprekidnu službu bdenja, u skladu sa propisima o radio-saobraćaju (član 20. stav 3);
 - b) ako otplovi iz luke, odnosno pristaništa brodom koji nema određeni broj članova posade s propisanom stručnom spremom (član 134), odnosno ako se na brodu dok se nalazi u luci, odnosno pristaništu ne nalazi najmanje jedna trećina članova posade svake službe (član 138. st. 3. i 5);
 - v) ako lično ne rukovodi brodom kad to zahteva bezbednost broda, ili broda u teglju ili potiskivanju - a zapovednik pomorskog broda i ako ne upravlja brodom kad brod ulazi u luku, kanal ili reku ili kad izlazi iz njih, kao i u svim drugim slučajevima, kad to zahteva bezbednost broda i plovidbe (član 153. stav 3);
 - g) ako u slučaju neposredne opasnosti od rata ili nastupanja ratnog stanja između Savezne Republike Jugoslavije i druge države ne preduzme u pogledu broda, lica i tereta na brodu sve mere koje se pokazuju kao potrebne (član 158. st. 1. i 2);
 - d) ako se u slučaju nastupanja ratnog stanja između drugih država, u kome je Savezna Republika Jugoslavija neutralna, brod nađe u luci odnosno pristaništu jedne od zaraćenih država, ili na putu za luku odnosno pristanište zaraćene države ili mora proći kroz obalno more ili unutrašnje vode zaraćene države ne zatraži uputstvo od brodarka, a ako to nije moguće - od nadležnih državnih organa (član 158. stav 3);
 - đ) ako za vreme putovanja broda prema članu posade, putniku ili drugom licu na brodu ili brodu u teglju ili potiskivanju, koje je izvršilo krivično delo, ne preduzme mere potrebne da se spreči ili ublaži nastupanje štetnih posledica toga dela i izvršilac pozove na odgovornost (član 164. st. 1, 2. i 4).

Član 1063

Novčanom kaznom od 900 do 9.000 novih dinara kazniće se za prekršaj član posade broda koji povredom svoje dužnosti, propisane ovim zakonom, ne postupi po pravilima navigacije i time dovede u opasnost bezbednost

saobraćaja ili oštetiti brod ili teret na njemu, ili ugrozi bezbednost putnika na brodu ili ostalih članova posade ili životnu sredinu od zagađivanja opasnim i štetnim materijama (uljem, otpacima tekućih goriva i njihovim mešavinama, otpadnim vodama i drugim otpadnim materijama, kao i radioaktivnim ili sličnim otpacima) sa broda (član 136).

Član 1064

Novčanom kaznom od 450 do 4.500 novih dinara kazniće se za prekršaj zapovednik broda, odnosno zapovednik stranog broda ili lice koje ga zamenjuje ako brod koji dolazi iz inostranstva komunicira sa drugim brodovima, preduzećima i drugim pravnim licima na kopnu pre nego što od lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa dobije odobrenje za slobodnu komunikaciju sa obalom (član 44. stav 1).

Novčanom kaznom od 450 do 4.500 novih dinara kazniće se za prekršaj zapovednik stranog broda ili lice koje ga zamenjuje ako brod ne vije zastavu svoje državne pripadnosti kad se nalazi u obalnom moru, odnosno na unutrašnjim plovnim putevima Savezne Republike Jugoslavije na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe (član 44. stav 2).

Član 1065

Novčanom kaznom od 450 do 4.500 novih dinara kazniće se za prekršaj zapovednik broda ili lice koje ga zamenjuje:

- 1) ako brod plovi van određenih granica plovidbe ili protivno određenoj nameni, ili ako brodom preduzme putovanje za koje brod nije oglašen sposobnim (čl. 55. i 68);
- 2) ako protivno odredbama ovog zakona (član 69) brodom koji nije putnički prevozi putnike;
- 3) ako na brod, protivno odredbama ovog zakona (član 71), ukrca veći broj putnika od određenog broja;
- 4) ako ukrca i rasporedi teret na brodu protivno odredbi člana 72. ovog zakona;
- 5) ako na brodu nema bilo koju od brodskih isprava ili knjiga i vode se protivno odredbama ovog zakona (član 82. stav 1);
- 6) ako na zahtev lučke kapetanije, odnosno kapetanije pristaništa ne pokaže brodske isprave i knjige (član 82. stav 2);
- 7) ako u propisanim rokovima ne vrši vežbe čamcima, ostalim sredstvima za spasavanje i uređajima za otkrivanje, sprečavanje i gašenje požara (član 152. stav 2);
- 8) ako na brodu ne održava u ispravnom stanju mašine, uređaje i opremu ili ako se ne stara o sigurnosti brodskih uređaja za ukrcavanje i iskrcavanje putnika, opasnog i ostalog tereta, i o pravilnom ukrcavanju, smeštaju i iskrcavanju putnika (član 152. stav 1).

Član 1066

Novčanom kaznom od 450 do 4.500 novih dinara kazniće se za prekršaj zapovednik broda ili lice koje ga zemenjuje:

- 1) ako primi za člana posade broda lice koje nema pomorsku, odnosno brodarsku knjižicu ili dozvolu za ukrcanje (član 141. stav 1);
- 2) ako u slučaju kad su ostale bez uspeha sve mere preduzete za spasavanje broda u opasnosti i ako je propast broda neizbežna, ne preduzme sve potrebne mere za spasavanje broskog dnevnika, a ako okolnosti slučaja to dozvoljavaju - i mere za spasavanje drugih brodskih knjiga, brodskih isprava, pomorske karte odnosno putovanja i gotovog novca brodske blagajne (član 155. stav 2);
- 3) ako o događaju koji se za vreme putovanja desi na brodu a koji ugrožava bezbednost broda, broda u teglju ili potiskivanju ili bezbednost plovidbe, ili o vanrednom događaju koji se desio na brodu, brodu u teglju ili potiskivanju, putnicima, drugim licima ili stvarima na brodu ili brodu u teglju ili potiskivanju - ne podnese izveštaj zajedno sa izvodom iz broskog dnevnika nadležnom organu u zemlji ili inostranstvu (član 156. st. 1, 2. i 3);
- 4) ako o činjenici rođenja i smrti, i o primanju izjave poslednje volje, ne sačini zapisnik na propisani način i ne dostavi ga nadležnom organu u prvoj domaćoj luci odnosno pristaništu, a u inostranstvu - najbližem diplomatskom, odnosno konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije (član 156. stav 5);
- 5) ako putem radio-komunikacije ne pošalje obaveštenje o bilo kojoj neposrednoj opasnosti za bezbednost plovidbe na koju naiđe (član 157);
- 6) ako o krivičnom delu učinjenom na brodu ili brodu u teglju ili potiskivanju, dok se brod nalazi u inostranstvu, ne podnese izveštaj diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Savezne Republike Jugoslavije u zemlji u

čiju prvu luku, odnosno pristanište po izvršenom krivičnom delu, brod uplovi, ili ako sa izvršiocima krivičnog dela ne postupi po uputstvima tog diplomatskog ili konzularnog predstavništva (član 164. stav 3);

- 7) ako samovoljno napuštanje broda od strane člana posade - državljanina Savezne Republike Jugoslavije u inostranstvu ne prijavi organu iz člana 165. ovog zakona;
- 8) ako u brodski dnevnik ne unese u određenom roku i na određeni način opis događaja, radnji i preduzetih mera koje je dužan da unese u brodski dnevnik (član 156. st. 1. i 4, član 157. stav 2, član 164. stav 2, član 163. stav 2, član 164. stav 5. i član 163. stav 3);
- 9) ako ne unese u brodski dnevnik razloge zbog kojih nije krenuo u pomoć licima u opasnosti i preduzeo njihovo spasavanje, ili razloge zbog kojih nije preduzeo spasavanje broda i stvari sa broda (član 171);
- 10) ako brodu s kojim se sudario brod kojim zapoveda, iako je to mogao, ne saopšti ime poslednje luke, odnosno pristaništa iz koga je isplovio i ime luke, odnosno pristaništa u koje plovi (član 802);
- 11) ako čamcem, odnosno plovećim postrojenjem upravlja lice koje nije stručno osposobljeno da upravlja čamcem, odnosno plovećim postrojenjem (član 127. tačka 3);
- 12) ako čamac, odnosno ploveće postrojenje nema ispravu o sposobnosti za plovidbu čamca, odnosno plovećeg postrojenja (član 129. stav 5).

Član 1067

Novčanom kaznom od 270 do 2.700 novih dinara kazniće se za prekršaj član posade broda ako predmete ili materije koje mogu da ometaju ili ugroze bezbednost plovidbe ili predstavljaju opasnost od zagađivanja, baci na plovni put (član 41. stav 2).

Član 1068

Kazniće se za prekršaj pojedinac:

- 1) novčanom kaznom od 450 do 4.500 novih dinara:
 - a) koji je naručilac broda - ako izvrši radnju iz člana 1058. stav 1. tačka 3. ovog zakona;
 - b) koji je vlasnik broda - ako izvrši radnju iz člana 1059. stav 1. tačka 4. ovog zakona;
 - v) koji izvrši radnju iz člana 1059. stav 1. tačka 7. ovog zakona;
- 2) novčanom kaznom od 270 do 2.700 novih dinara:
 - a) koji je vlasnik broda - ako izvrši radnju iz člana 1059. tač. 1, 2, 3, 5. i 6. ovog zakona;
 - b) ako izvrši radnju iz člana 1067. ovog zakona.

Član 1069

Pored kazne za prekršaj iz člana 1062. tačka 2. člana 1063. ovog zakona članu posade broda može se, kao zaštitna mera, zabraniti vršenje svih ili pojedinih ovlašćenja za vršenje poslova određenog zvanja na bilo kom brodu u trajanju od dve godine.

ORGAN ZA VOĐENJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA

Član 1070

Prekršajni postupak u prvom stepenu, po prekršajima iz ovog zakona, vodi i rešenje o prekršaju donosi Komisija za prekršaje u pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (u daljem tekstu: Komisija) u saveznom ministarstvu nadležnom za poslove saobraćaja.

Komisija je sastavljena od tri člana, od kojih je jedan član predsednik. Predsednik i članovi Komisije imaju zamenike. Predsednika i članove Komisije i njihove zamenike imenuje savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja.

Komisija može ovlastiti pojedinog svog člana da preduzme pojedine radnje u prekršajnom postupku.

Komisija je dužna da vodi evidenciju o prekršajima i izrečenim merama u prekršajnom postupku.

Protiv rešenja Komisije žalba se podnosi Saveznom veću za prekršaje.

JEDANAESTI DEO

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 1071

Na postupke koji nisu pravnosnažno okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, primjenjivaće se odredbe ovog zakona.

Član 1072

Poslove kontrole upravne i inspeksijske poslove koje su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljali organi u republikama nadležni za bezbednost pomorskog i rečnog saobraćaja preuzima savezno ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja, od 1. januara 2002. godine.

Član 1073

Do donošenja propisa kojim će se urediti organizacija i rad lučkih kapetanija i kapetanija pristaništa, lučke kapetanije i kapetanije pristaništa nastavljaju sa radom u skladu sa propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 1074

Odredbe čl. 31. do 35, čl. 127. do 131, čl. 175. do 202, i čl. 413. do 416. primjenjivaće se od 1. januara 2002. godine.

Član 1075

Do donošenja propisa kojim će se urediti tehnički pregled čamaca i plovećih postrojenja, pravna lica ovlašćena po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona da vrše tehnički pregled čamaca i plovećih postrojenja nastavljaju sa radom u skladu sa tim propisima.

Član 1076

Propisi za izvršavanje ovog zakona koje u skladu sa čl. 13, 21, 23, 37. i 45. donosi Savezna vlada, doneće se do 31. decembra 1999. godine.

Propisi za izvršavanje ovog zakona koje u skladu sa čl. 7, 10, 13, 20, 21, 31, 33, 34, 35, 36, 46, 48, 64, 86, 129, 131, 135, 141, 203, 206, 222. i 792, donosi savezni ministar nadležan za poslove saobraćaja, doneće se do 30. juna 2000. godine.

Član 1077

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list SFRJ", br. 22/77, 13/82, 30/85, 80/89 i 29/90 i "Službeni list SRJ", br. 34/92);
- 2) Zakon o pomorskoj pilotaži ("Službeni list SFRJ", br. 14/65);

Član 1078

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".

NAPOMENA IZDAVAČA

Danom primjene Zakona o jahtama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 46/07) prestaju da važe odredbe Glave 1 (Državna pripadnost i identifikacija broda), Glave 2 (Upis brodova) i Glave 3 (Postupak za upisivanje brodova) Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list SRJ", br. 12/98, 44/99, 74/99 i 73/00), koje se odnose na jahte.

NAPOMENA IZDAVAČA

Danom stupanja na snagu Zakona o zaštiti mora od zagađivanja sa plovnihih objekata (Službeni list Crne Gore, br. 20/11) prestaje primjena odredaba čl. 56, 102, 112, 113, 156, 157 i 161, u dijelu koji se odnosi na zagađivanje opasnim i štetnim materijama Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list SRJ", br. 12/98, 44/99, 74/99 i 73/00).

Tekst propisa NIJE prečišćen u skladu sa navedenim odredbama.

NAPOMENA IZDAVAČA

Danom stupanja na snagu Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe ("Službeni list Crne Gore", br. 62/13) prestaje primjena odredaba Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi ("Službeni list SRJ", br. 12/98, 44/99 i 73/00), koje se odnose na bezbjednost plovidbe na moru, osim odredbi čl. 42, 164, 167, 169, 170, 172, 174 i čl. 209 do 1056.